

Ақса – 2006 ш.

Заур Кәарҗиа

Иҗымтақәа реизга

ҖШЬ-ТОМКНЫ

Акәа – 2006 ш.

Заур Кәарҗиа

Иҗымтақәа реизга

АХҖАТӘИ АТОМ

Акәа – 2006 ш.

Ақсуа қыауа
ибианы ирдыруа
апоет Заур Кәарқиа
иҗиҗхьеит хыҗ-
хьазара рацаала
ажәеинраалақәеи
апоемақәеи еидыз-
кыло ашәкәқәа. Уи
иҗстазаара —
И л а х ь ы н ц а
гәымбылцьбарала
изныкәахьеит.
А ж ь а г ь а р ь а г а -
абырцкал дкыл-
наххьеит дка-
нажхьеит, даргы-
лахьеит, ды-
шьтнаххьеит, дла-
наркәхьеит, дар-
ччахьеит, дар-
цәыухьеит, игәы
җ н а ж а х ь е и т ,

дыҗнашәахьеит, х-ык иҗкәынцәа ғлам-дауаҗшықәа иҗнархахьеит.
Аҗстазаара цәкәырца-млашькәа рыцқәа еиххәа, дылбаардарацы
кырынтә иҗацәахьеит, ихәлацәахьеит, дзаадыркәылахьеит...
Драқәаҗаны драиаины деиқәахьеит. Убас еҗа мыкәмабара
ихигахьазаргы, иуадаузоу, зычхара цәҗоу, соуп хәа зхәа хацак
изымчхаша аҗәырәа хьанҗа ихәда иқәхаз, ибҗа азмреиҗыит,
иазмышәеит, игәы аҗәҗәара шимац имоуп.

Җсабарала Анцәа иҗишан илоу ипоезиа, азеицамкит, ашьха
зыхьеиҗш иҗқьоуп. Ицәахәақәа еихышәшәа иҗоит, иласуп,
аҗхьара мариоуп. Урҗ қәыҗсычхарақ аиҗш игәы аҗантә иаауеит,
ицәа-иҗы иалцүеит, ишьа-ида иҗыцүеит, иҗсабаратәуп, аҗаза
инапы ишыҗцызгы җашьом.

Ақсуа поет Заур Кәарқиа, иҗстазааратә җышәеи, идунеи
хәаҗшышьеи, қыақа еихареи, шьтахька ихьамцреи, иҗсадгылы
иуаажәлари рзы игәыбылреи, урҗ қыақатәи рҗеиҗш азхәыцреи
азықәдареи, ихатәы бызшәа азгәыкреи, иуафреи иқьиареи,
иҗқьареи, иламыси, иҗсуареи, игәымшәареи, иҗәҗәареи, ихәцареи,
наҗьнатә аахыс инеицрымшәо еицуп, хҗак еиҗтадыршәуеит.

АШӨЕИ АУАЗИ АНЕИЦУ

Аңсҕазаара закөү инагзаны азөы изеилымкаац. Иага абаахатөра ду илазаргы, жөынгы-ғангы ахөыцьюцөа дукөа реазцөылхны ари адунеи ҳазкөү цакыс иамоу аилкаара иағын, иағуп иахьагы, аха абри абри ауп ҳөа иаахцөаны азөггы изымхөац. Иага имхөыцуа иакөзаргы знымзар зны ауаөы ари адунеи сзыкөүзеи истөхыузеи, сызөу зыцсоузеи, изтөхыда ҳөа азхцөарақөа ихы иаимтар калом. Закаөы аңсҕазааратө моа иаша иацөхкөаны имөахкөаны, акагы иаңасазам хөартара злам аусқөа ирыдынцөалахьоузеи? Закаөы ицөуроу рышьтамтак ари адунеи иазынмыжызакөа иказамызшөа иныкөзаа ицахьоузеи?

Аңсҕазаара ишшапаза уара ишутөхыу мацара иауцахуа. Жөацөыара имаҳагыоуп. Зныхгы уара уахьымгөыгзо уахьа-зыцшзам иуцанаркөалоит. Уара уцкөоуп, уразуп, аиаша акөымзар даөа моак укөлар утөхым, аха уаөстаахө дузыцөгөаханы дкылатөаны данухыччо ыкөоуп.

Ас еицш ара зызбахө схөаз афилософиатө хшыөцдаккөа сгөалазыршөаз аңсуа поет Заур Көарциа иңсҕазаареи иреиамтеи роуп.

Уи шыкалаз, ишышьақөгылаз са исыздырам, ажөала уаөы ихы игөағы инеиртө, игөникилартө иеилырганы цкөа ишыстөхыу ахөара сцөуадаоуп, аха абри ауаө лахьынцөалагы, апоезиағы иааишьагы, уи иусушьагы сара издыруа аңсуа поетцөа егырт зеггы излареицшкөам рацөоуп. Ианбыкөу ицуазеи хөтала дыздыруеижьтеи - ханстудентцөаз аахыс. Хөарас иатөхыузеи, ауаа зегь реицш дыкан, аха иакөымк анибалак иакөым ажөак аниахалак, егырт икөлацөа зегь хөаста даргачамкуан, игөнигоны дызбахьан, дгөастөхьан.

Ауаөы данөоу дмаксималиступ. Сара изхөо схөтагы амаксималистра сыөцтөымзамызт. Сыкөрахь сышнеихьоуггы уи сөамтазтөи сказшьа уажөгы исыласлоит. Ишцкөу сыкөша-мыкөша амци ацөгөеи саханы, избаны сшырнышөо ҳөа сгөы ианаанагоз ыкагөышьан. Акыр ихьшөаноуп урт зеггы сара ишсызмыриашоз анеилыскааз. Азө дубап игөы жөпоуп, ацөгөеи абзиеи изеицшуп, изеикароуп, абри аминут азтөи ихатө кьаф мацара дашьтоуп, иацтөигы хьаас икым, уацөтөигы гөыроас

имам. Ацэгъа ибаргъы, днахыцойт, ма днавс-аавсуеит, абзиара ибаргъы, акъа иеынтаиршөеит, ацхатцеры дыкъсуазаргъы, дыхбыкъзом. Заур Къарциа иакъзар, сара дахьынзздыруала, ицъанырра цагоуп, ауаа реизыкъаашъақъа рёы икоу цоа змам акъама-цамарақъа царны иныруеит. Исса-мыссоу ракъзаргъы азалымдарақъа днакъаратца-аакъаратцо рывсра цёафас имам. Иихёо, ииуа зегъ иашоуп, дмаалыкъуп хёа аусхёахуа. Аха ихатёы цстазаараёы дзыкъшёахёоу ауадафарақъа агёақрақъа ргъыразак иара итёала ииашоуп хёа иипхъазоз ацёхъатра ахъизымдыруаз акёушёа, имақсималтёра иахкъазшёа сгёы иаанагоит.

Апоет абри иказшъа хада - амақсималистра - гёгёала “ианыцшит ипоезиагъы, уи ацыдарақъа ируакёушёа избоит. Иара иапцамтақъа рёы ажёа “аиаша” “амц” антиподк ахасаб ала лассы-лассы еиуеипшым аконтекстқъа рёы ахархёара ахъамоу машёыршақё икамлеит. Иаххёап акык-фбак аёырпштёқъа.

Зегъ рапхъаза исхёап, изуп,
Икоу, ишыкацёкёоу изоып.
Иаахтны изоыз сақёдырззаргъы.
Чархёарыла стахазаргъы...
Аиаша схёоит. Гёыбганк соуп хёа
Саангылазом, мап, сшёаны.
Рапхъа фызтуа акёукёу цсоит хёа
Ишырхёогъ хажёлар ажёаны.
(Ара уажёы итыцуа аизга “Хырцашъа змам” ад, 37).

Дæаакгъы:

Аиша, уи зегъы ирыцкыуп,
Амц ахаан æарееиуам.
Схы сыпсы ауафы изкыуп.
Игёы нзырхаша къазцо среиуам.
(Ара уажёы итыцуа аизга “Хырцашъа змам” ад.62.).

Ас еипш аёырпштёқъа рацёоуп.

Заур Кӧарџиа еихаразак дџирикуп. Иара данкӧџџшзаз, апоезиахь аџхьазатӧи ишьаџақӧа анеихигоз, изааиуаз иџӧаныр-рақӧа ртӧџ зхӧоз илирикатӧ жӧеинраалақӧа ркыџхьра акыр иуадааџын. Асубиективтӧ цӧанырра цӧақӧа ртӧџ зхӧоз ажӧеинраалақӧа рзыргара акӧмызт ускан аус злаз, ихарччыланы набыцрак ақӧымкӧа акоммунисттӧ идеология азышьаџааракӧын ихадараз. Кашырроуп, зегь татаџшыуп хӧа атамгьар уаслар акӧын. Удааџрақӧак, гхақӧак ыказаргьы, урт ртыџ ақӧцара мариоуп, ухӧалар акӧын. Ускан алахьеиқӧцареи, агӧахареи, агӧырӧеи, агӧамцреи, аџстазааратӧ удааџрақӧеи ртӧџ алацӧажӧара цасхӧџмызт”. Мышкы зны аџсра сџеиџшуп хӧа апоет илирикатӧ жӧеинраалаџы ихӧар, уи акыџхь арбара, алашара ақӧырџхара изымариамызт.

Еихаразак абарт реиџш иказ аџагылазаашьақӧа ирыхкьаны Заур Кӧарџиа иеиџш џсабарала алирикатӧ поезиа зцӧа, жжы иалаз арџиаџцӧа рыбжы акыр иџахӧаеын. Уи моу амаргиналра акынза инаргон, аган ахь, ашӧшьырахь инаскьаргон.

Есымшатӧи абзазараџы Заур Кӧарџиа диашазаргьы, диашамзаргьы игӧџ иџам, ихы иџам ихӧазом. Азӧ дубап игӧџ иџоу акӧымкӧа, уашьџантӧи уажӧшьџан избап хӧа абри аминут азтӧи акониунктура дацныкӧоит, игӧџ акы аанагоит, иџы даеакы аирхӧоит, икаитцӧ, ихы шымџаџигӧ зынза даеакзоуп. Есымшатӧи абзазараџы еиџш апоезиаџгьы Заур Кӧарџиа акониунктура ацныкӧара мӧас иалимхит. Аџсабара инаџаз, уи изылнахыз амџоуп дызкӧџлаз. Сыбжы азӧџ иахаргьы, имахаргьы са стӧџ схӧалап хӧа избазшӧа (Цабыргынгьы ус иагьызбатцӧкьазаргьы калап), игӧџ камыжкӧа, ицӧа, ижы, ихдырра иалаз апоезиатӧ кӧџц мырцӧакӧа дааиуан.

Ишдыру еиџш, арџиаџцӧа цьоукы ишыцкӧынцӧоу икарџаша картцоит, нас ианеиџхьбалақӧогьы ыкоуп. Заур Кӧарџиа апоезиа инапы алаикит заанатц, аха иаразнак имехак иртбаартӧ аџагылазаашьа имоут. Цабыргуп, апериодикатӧ кыџџхь аџы иналаршӧ-џаларшӧны акӧзаргьы иажӧеинраалақӧа ркыџхьлон, уи моу ґыгхарала идумзаргьы џажӧџ жӧеиза жӧеинраала еидызкыло, форматла паспортк иакароуп ззухӧаша “Ахьышьџрахь” хӧа зейџш хьзыс измоу раџхьазатӧи иеизга антџижьыз 1978 шықӧсазоуп. Ускан апоет џноажӧџ џба шықӧса дыртӧагылан.

Заур Көарčia дышпоету, апоезиа мцаны ишигроу, игеҕыҕра алаихигарц, машәыршақәа дкьаланы дшаднамгалаз апхьаоцәа агәра анахиргацәкьаз атцыхәтәантәи быжьба ааба шықәса рьюныцкалоуп. Аиаша ххәозар, иажәеинраалақәеи ипоемақәеи реизгақәа аки аки еишьтаргыланы итижьуа иғанааиха, мацк омашәа избақәазгы пхьаоцәақәак калеит. Аскак илазтгы уажәыраанза ибжьы ғацаза изимыргазеи, изхаламфызеи ргәахәзар акәхап.

Жәынгы, ғангы ауаатәыюса рыбзазарағы ауаажәларреи аиндивиди реизыказаашьақәа уадаоуп шәкы зқы рыла иеимадоуп, иеилацсоуп. Иеиуеипшым аамтақәа рзы абарт аизыказаашьақәа реырыцсахуеит. Бжеихан ауаажәларра концертла ауаы (Азәи аиндивид) игәхьаа мыкзакәа дыгәцара-мкыкәа илаиҕрагыланы, дыркыцны акашәа дымбакәа илаихысны ианцо ыкоуп, ихаҕара аарпшра илдыршом. Ауаы ихаҕара ауаажәларра амч иацанарзуазар, дызлоу ауаа зегы дреипшны, анахь акы зхәогы, арахь акы зхәогы ртәи даццозар, зегы дрықәшахатны “ык” ихәозар, нас иара ихаҕара злашьақәир-гылозеи? Арахь иара җба-хҗа цстазаара ауимахыу знык диит, знык дыцсуеит акароуп.

Хазтагылоу аамтазы азәи (аиндивиди) ауаажәларреи реизыказаашьақәа зеипшроу аилкаара уадаоуп. Убас шакәугы аиндивид игәхьаа амкра, игәцарамкра казшьарбоушәа избоит сыхәтаахь ала. Заур Көарčia ипоезиа аайдкыланы хәхәацшуазар (иахьа уажәраанза итижьхьоу), ара иаабоит, хәарада ацсадгыли ажелари ирызку, урт рлахьынца ахызара азхәыцра ртәи зхәо. Аха уеизгы аиндивид ауаытәыюса ихаҕара ахьчара, уи илахьынца азхәыцра, аиҗахара иазкқәоу еихаушәа збоит. Даеакала еиха ииашаны иаххәозар, апоеит иацтамтақәа ргыразак ауаы (аиндивид) ихаҕара иахьынзахәтоу игәцаразымкуа ауаажәларра иағагыло протестк ахасаб ала икоушәа сгәи иаанагоит. Апоеит иоымтақәа реы лассы-лассы “Сара” анихәо конкретла ихатәи цстазааратә фактқәа рыла ицыргәоуп, урт шыатас иамоуп ухәаратә ианыкоу мацзам. Инартбааны ауаажәларратә цакы анизрымтақәогы уаы ибартоуп. Аха иара убаскангы азеипш уаытәыюсатә хшыоцакқәа ахәыцрақәа ацәаныррақәа рыдубалоит, апхьаю ицеиошартә икоуп. Ғырцштәыс иаахгозар, еиуеипшым

амзызкәа, азалымдарақәа ирыхъаны ихыю-цацәа еихык-
еицкны иахыпхаз атәы анихәо, азык азы ихазы мацара
ихәошәа, матанеирак, уазк иеипшушәа икоуп. Аха цқа
уазхәыцыр, иубоит, хәгеитә ус агәәкра баапс иакәшәаз зегь
рыхъзала ишихәо.

Заур Кәарциа ихатарагы, ипоезиагы имачымкәа
ачыдарақәа рыдубалартә икоуп. Урт ус иаразнак унарымцасны
унапсыргәыца ианцаны иларха-вархо ианукилартә
икамзаргы, цқа урызхәыцны иомытқәа зегь инейдыланы
урыпхәар иеизыркәәаны урызхәыцыр уцәа ужы ухдырра
ирныруеит, иеилукаауеит.

Арәиаы, лымкаалагы алирикатә поет иаптамтәкәеи иара
ихатареи еикәытхашәа рымам, аки аки еидхәалоуп,
иелышыуп. Заур Кәарциа ихатә цстазаара ихигахыоу здыруаны
иомытқәа ирыпхәаз, хымқада игәеитәит ари ауаф
сахъаркыра ахәыцра шилшо, ажәа амч царны ишыныра.

Апоет ацстазаара акыр дкыднакхәеит дарблакхәеит
изыхъа-зыпкъазаалакгы ацстазаара гәымбыл ацбарара
агәәкра гәгәәкәа изаанагеит. Ауаы ицәа итамзо егыкам Заур
Кәарциа ихыю-цацәагы иаргы иаххысыз Ацсны
Ацынцәтәылатә еибашәа иахъалахәыз, ага хыәмга
дахыиәгылоз мацара акәым, ицацәа анипха (ас ажәала ахәара
мацарагы гәагыуацәоуп, уцәа утанарзызоит ууаызар)
гәырәа баапсыла дегрыблааны дшыкоугы деикәылашыцаха
иыкацаны алахынцадара иеимтәит. Сынцәеит, сықәзаит,
салацәеит хәа дхырқәәкәо иеи инапи еикәцаны дызлоу ауаагы
ргәалакара бжыхуа дымтәеит. Ауаа рыбзиабарагы,
ацстазаара агәрагарагы ицәымыззеит. Изынхаз иматәцәа рыла
игәы икычуеит. Насгы ихадароу - ипоезиатә рәиара
инагзаны иеамеидеит. Уи изыкалеит гәы-кажаны, гәырәа
хәыганы. Иуазгы иашәагы ипоезиала иеидикылт. Уи
анафсгы, еитәх уамашәа иубаша азалымдарақәа жәпакы
дышырқәшәазгы ацстазаара иамоу аган лашыцақәа рымацара
ибо, лашарак ибла ицаимыршәуа иеыкаимтәит.
Иеицеикарамзаргы ипоезиафәы иеицыкоуп, иеивагылоуп ашәеи
ауази, агәырғәареи агәырәеи, агәыштыхреи агәкаҳареи. Урт
зны акы еихауп, даәа зны даәакы еихауп. Зных ацстазаара акат
итанаргылаз апоет илирикатә персонаж дыгәжәәжәоит, аецәа

кыдиңаауеит, неитәхәашьа имамкәа, ихы ахыгара изымдыруа,
ихәыцра хьантәкәа ихапаны дыркуеит, игәыгракәа зегы
афартын рыласызшәа еимбгыжәаа ицоит, дуазыруеит,
дманатнеиуеит, анцәа ида гәыгырта дибом, ииуа, иихәо,
дакәшәом:

Схыкәкы, сгәыгракәа цсакъеит...
Ишпазури?
Фыстаа кәцәл дук са сҭахеит,
Ишпазури?
(Ажәеинраала “Ишпазури?..”)

Уи моу, даәа зныхгы апстазаара ацкыс апсра еиғашьо
акынзагы дниуеит:

Уа ицәган сажәымта, сажәымта цәган,
Шьта сҭацәа ахыкоу, сыказаргы цәгам.
(Ажәеинраала “Уа ицәган сажәымта...”)

Даәа зныхгы уацәтәи амш иара изы икамызшәа ибоит агәра
игом, уи цакыс иамоу ицәеилахәеилашьоит:

Ах, сеилызкааша азәы
Смизыпши...
Са сзын икамкәоу уацәы?
Сыззыпшуи?..
(Ажәеинраала “Сыззыпшуи?”)

Ара уажәы хыхь зызбахә схәаз реипш икоу Заур Кәарциа
иапцамтәкәа санрыпхьо мацк иадамзаргы адекаденттә
гәалакара змаз арәиәоцәа ааугәалашәоит, уи моу типологиала
еикәҕыртуашәагы избоит.

Аха зызбахә схәақәаз иреипшқәоу инарываргыланы имцым,
баша игәақам аоптимизм лаша зныпшқәогы хдылоит Заур
Кәарциа иапцамтәкәа рәы. Алирикатә персонаж (бжеихан уи
автор ихатә шиакәу қашьом) идепрессиятә гәалакарақнытә
агәыграхь, апстазаара ашьақәыргәғәарахь ииасра, иеиташәара

аҫхьаа агәра игоит, психологиала ирцабыргуп, ауафәтәйәса
изы иҫсабаратәу тагылазаашьоуп. Агәкаҳаракнытә иғарцәины,
иаалыркьаны агәыргәғәарахь аиасра атәы зхәо
иажәеинраалақәа рахьтә акы иадамзаргы ацыпцәахақәа
ааҳгап:

Мап, иҫамам акгы, са сызхьымзо...
Ус зны-зынла баша сгәы сышьтәуеит.
Сахьзағымсуа иарбан шьхоу, сахьзымцо,
Еиҫа пхьа сымәа инымцәо ахь сыпшуеит.

Акрьіказоуп еиҫа сара исылшо...
Шьҫахька уа баша-маша сгьыжьуам.
Ишмацәымгы са сзын ацәгәа зыршо,
Ргәы ишабеипш инсгәйдцаны срыхзшьуам.

Аҳаҳаи, иҫтахым сгәы сышьҫахьцәкьаргь,
Сатәамбо исывалацәкьоугь ахьсрыхәуеит...
Исгәйдцан нас, азәы сишьыцәкьаргь,
Сҫахарала сыхьыз еиқәсырхоит...

(Аизга “Улахьынца ануеижьо” ад. 16).

Апҫҫазаара шәкы, зкьы рыла иеиларсуп. Аиашеи амци,
абзи́еи ацәгәеи, алашареи алашьцареи, апсреи абзареи даҫи
маҫи реипш иеишьтоуп наҫьнатә аахыс. Апое́т апҫҫазаара
ыршәҫыкакаҫны мацара иаазырпшуагы диашам. Цәгәарамзар
бзиа ыҫам хәа амистикахь иҫанагалогы диашам. Анс
ухәаргы, ас ухәаргы иагәа кьба-зыба амазаргы, абри хәзқәу
адунеи, абри хәзлоу апҫҫазаара ацкыс, иеиҫу маҫана
цьаргы иҫам, уафә изымпшаац. Ауафәтәйәса аҫамзаара
данышәарц иҫахым, ипсынцры ахькәәу ианагь игәнигоит азоуп
нарцәы акы ыҫоушәа имифтә хьҫхәаа изазбаз. Уахьтәи
(нарцәынтәи) адунеи шбашоу, уахь аҫамзаарада даәакы
шыҫам ухафәы иааганы, арахь иузапцәаны иумоу аамҫа маҫ
ухы иархәаны, ари адунеи уанышәароуп, иагыугы, иабзоугы
ишыҫоу иудуҫылароуп. Даәа моакы усгы иумам. Абас еипш
ахәыцра цәулақәеи азцаара уадақәеи цәыркьа-цәырасуа, ана,
ара иҫсаҫьаны иалапсоуп Заур Кәарҫиа ипоезиа. Урт ианагь

иашаны ифыцзоу ртаккәа изыкамтозаргы, уаф
дыдмырхәыцыр, ихы даладмырпшыр залшом. Ауаютәыюса изы
урт реицш икоу азцаарақәа зак ижәйтәу акара, ускак
иагыфыцуп. Абицарақәа зеггы рзы ифыцхаҳараза иаакәгылоит,
дасу зеггы ифыцны аарттәыс, збатәыс ирымоуп. Ацәгәеи
абзиеи рышыхәа шеивцоу, аира зшаз ацсрагы шышаз, уи
хырпашья шамам уажәы, уажәула иаахгылартә, иеилукаартә
иуархәоит Заур Кәарциа иреиғу иаццамтақәа уанрыпхалакь.
Убри азақәап ари ишәкәы ґыцгы хызыс изеиґаз “Хырпашья
змам”.

Цюоуы амацура дуқәа ирхагыланы амчра рнапәы иааганы
даушла рлитературатә рґеиамта цсыеқәа анзырырго
ианырыхчо ыкоуп. Аха урт рыхызгы, рґоымтақәа рхыцшагы
ефемертәуп нцыра дук рымам рмацура ишамырхлакь
рґоымтақәа зыцса-цәкьоуггы аацшуеит. Апоет мчыс имоу
дзырызго иажәоуп. Заур Кәарциа ихыыз атгаразы мацуракгы
ихы иаирхәарц даламгеит (акыр шықәса инеицынкыланы
дыртәоын ашьтахь деибашьяуан. Ипсадгыл ихьчон) амацура
ду змоу уаф дук иеидхәаланы цхырааоысгы дґаимцеит.

Ақсиомак аҳасаб ала аоымта цәыцдахазом, абаохатәра
иашагы хәәеышья амазам анҳархәоз ыкан. Аха ари ахшыюцдак
шьатанкыла ииашазам. Абаохатәра шыақәзмыргыло бґеицыхра
азымтогы аоымта бзиа лашарак азмырбогы арымзаа амч
лашьцақәа аукахым. Иахья хтәыла асоциалтә аекономикатә
аполитикатә тагылазаашья уадаоқәа анамоу аамтазы,
ашәкәқәа ртыжра мариам. Заур Кәарциа онутқала доухала
иғәғәоу уаюуп, иреиаратә баохатәрагы агәра игоит акәымзар
ас аамта кьяф иалагзаны хыпхьазарала имацымкәа аизгақәа
ртыжра илшарымызт. Урт ирылцны хашәалахәы (материалла)
хәа усгы акгы имоузеит, нак иара ихатә кәрышьқәа
рыкәицеит, ихарцала итижыит акәымзар. Асовет мчра
еилахәеижґеи хашәкәыюоцәа агонорар захьзу напшыхақәгы
ирымбацт уеизгы.

Заур Кәарциа иоымтақәа зеггы хәарас иаґахыузеи идеиатә
цакылеи сахьаркыратә казаралеи иеикарам. Сыхәґаахьалагы
цъара хьахәа-ґахәак рымазамкәа икоупгы схәом. Аха Сара,
хьахә-хьачарада, кәаны-занрада сызааирц исхәарц исґахыу
иара баша еырбашақә икьаланы машәыршақәа апоезиа

иаднагалаз азә шиакәым ауп. Ишымтақәа уафы икәнишьартә иқышә икәитцартә, рыгәхьаа мкыкәа дрывсыртә икам. Ахшыюзышьтра агәцаракреи ишапсоу, рыбзиарақәеи рыпсые-рақәеи аилыргара ишапсоу, аилкаара шрыхәтоу фашьазом. Урт ирыпхьаз ихәо ак иарымхәо икам, баша аамта ицәдырзуам. Аизгақәа жәафә тижьхьейт, уажәы итыцуа “Хырқашьа змам” хәа зейпш хьзыс измоу жәахатәиуп.

Убас шакәугьы Заур Кәарциа иапцамтақәа инартбааны апхьаюцәа ирылацәахьейт схәар мцуп. Ес изыхьалакгы абжьаратә пхьаюцәа цқьа игәынырмкылац хәоуп ишыздыруа. Акритикцәеи алитературацәаюцәагы деицгәратахьейт хәа иузыпхьазом. Цабыргуп, Шоҭа Салакаиеи Руслан Қапбеи иреиамтеи иареи ирызкны астатиа шьахәқәа рыхьейт, ибиография акыр инткааны иалацәажәахьейт ипоезиа ачыдара-қәагы акыр азгәартахьейт. Урт зегьы ара сышьтрақәланы исхәойт хәа салагом. Ара уажәы иагытахым иагытыпым. Убас шакәугьы, Заур Кәарциа иапцамтақәа еипқааны, сахьаркы-ралагы идеиатә цакылагы ирейгьқәоу гьамала иалпшааны ипсыеқәоугьы конкретла инткааны иазгәатаны макьана цқьа итцаам. Уи хәпхьакатәи усуп.

Уи ус шакәу са сапхьа ирхәейт Шоҭа Салакаиеи Руслан Қапбеи иреиамтеи иареи ирызкны астатиа шьахәқәа рыхьейт ибиография акыр инткааны иалацәажәахьейт ипоезиа ачыда-рақәагы акыр азгәартахьейт. .

Хәарас иаҭахьыузеи ипсыеқәоу иеизадацәоугьы мацзам. Уи ус шакәу са сапхьа ирхәейт Шоҭа Салакаиеи Руслан Қапбеигьы апсыерақәа рацәак рыерыламгалацәаакәа, рымаршәа кны аамысташәала. Ипсыеқәоу рызбахә анцәырхга, апоет ихәтагы иааиохьоу инапы иаатцихьоу зегьы шейкарам идыруейт азоуп иажәеинраалақәа руак афы абас зиҳәо.

Изюыз арт зегь бжакгы нхом,
Реихаразак пхьацуейт...
Азәгы дапхьарц иҭаххом,
Цьалла уртгы моасуейт.

Шакантә смыцәакәа исышаз,
Сцәа-сжы шыҭа ианыруейт...

Сда-сшыа итыцыз, сгәы иахшаз,
Урт еикәхоит, издыруеит.
(Аизга “Улахынца ануеижьо”, ад. 7).

Аа-цәахәак икоу ахыз змам абри ажәеинраала ианыпшуеит
арәиара иадхәалоу аңьабаа ачыдарақәа, ауадафракәа,
агәкаҳарагы, агәыграгы.

Ара уажәы итыцуа аизга ґыц “Хырґашыа змам” ағгы апоет
иуази, иашәеи, игәкаҳареи игәыґрей, игәыроґеи игәалакарей
еицуп. Зны игәнигоит изыкамцац, изымґыц, дызхымзац, ихы
дахашшаауеит.

Сгәы итыхоз,
Уаґ ихәоз,
Ңыц сзымхәеит,
Уи сгәы ґнажәзеит. (Ад.8).

Дәеа зных ахацара дазышәахәоит:

Ахацара - зеггы ирылшом,
Ахацара мариам.
Ахаца хаан ацәґа иршом,
Дхьацуам цәґак даниарґь.

Знык уи ускаә данацаха,
Нас зегъ иара исп.
Дхацазароуп данхацаха,
Дхацам игәы нґрыс.
(Ажәеинраала “Ахацара”).

Апоет дызлахәапшуала, ианамузах аґсра мыждагы (уи
шыґа имыцхәума ухәо лассы-лассы азбахә имоуп, уаґцас
хацарыла иапылатәуп, иґсабаратәу акеиґш иахәапштәуп:

Ңынч, ашышыхәа, уажә слеи-әеиуеит,
Уаҳа шыґа акгы сазґшзам.
Ишәарґазоу уск сазнеиуеит,
Уа схьахә-хьачаргы иґшзам.

Бжык сахазшә, зных, саатгылоит,
Истахыушә исазар хәычык.
Схацоуп, хацала, сапылоит...
Мап, сгәы еитапазом бзанцык. (Ад.42).

Адсра аракагы ианцөырахгах, феноменк ахасаб ала уи
апоет еиуеипшмыкә дазыкоуп. Ирацөоу рахьтә иаахгап
акык, ѡбак афарцштәкәа. Автор цъара абас ихәоит:

Агәра хгап, адгьыл,
Зны, иааныжыны хашцо.
Икахцап уаанза,
Ихалшо, хзыхьзо...(Ад.73).

Дәаа цъарах дәаакала, еиха иеыргәгәаны ихәоит:

Шьта исылалом уаанза исылам,
Ирхәоит указшьа еитамк уцсуеит.
Адсра кадыць, хьаас исымам,
Уи саиааиижътеи кры цуеит. (Ад. 73).

Уаанзатәикәа ркнеипш, ари аизгафгы апоет итематика
тбаауп, аки ѡбеи рыла ихыркәшам. Адсреи абзарей ацөгьей
абзиеи ирыдхәалоу акыр зцаарақәа философиатәла
рыххәыцра аазырцшуа инарываргыланы, ара уаѡы ибоит
игәылыршәаны, сахьаркырала эффект катцара зылшо
абзатаратәи асоциалтәи зцаарақәа жәпакы ирызкыу
ажәеинраалақәа. Ибзиоуп хәа сгәы иззаанагақәо рахьтә
фырпштәы зацөык иадамзаргы иаазгар стахыуп. Пшь-цәахәак
роуп икоу атцартышагаѡ изкыуп. Атцартышагаѡцәа ирызкны
закаѡы зака рыхьѡузеи, аха Заур Кәарциа арт ицәахәақәа
фыцзоушә апхьаѡ инырыртә иразаны икацоуп:

“Ацартыша шызымго”, - есымша далаехәоит,
Иакра қриак дыкамшә хирбоит.
Зегьыцәкьа дрышьтам, ирейгу далацшуеит,
“Ихамтоуп” ахьзутцар, ускан игоит.

Акыр иеилацаланы, ибзианы икацоуп ари аизга хыпхьазара
рацэала иагэылоу пшьба-пшьба цэахэа рыла иеикэыршэақэоу
ажееинраалақэа. Цабыргуп акык, обак цакыла иеизааигэақэоу,
аиҥахэарақэа ахыиқақэоугы хдылоит. Ғырпштэыс иаахгап
адақьа 55 иану ажееинраала:

Са сзыхэа дақасм капеик,
Дсышьтоуп уи ғағшақэ.
Сызго азы иалеитэоит кэапеик,
Хьаас имкы мышгашақэ.

Цакылагы, уи моу лексикалагы абри акыр иазааигэоуп
адақьа 61 ағы иану ажееинраала:

Иулшо сыгужьуам цэгъара,
О, сгэы пужэеит цэгъала.

Сызгуа азы иацуцоит кэапеик,
Иаңсам ууаора капеик.

Арт ажееинраалақэа аюбагы митэык иалакам, ианамузах
акы ааныжыны егы кыпхымзар еигъзар каларын.

Иара убас маңк угэы еихьыршьуеит ишиашоу абжяагаратэ
формала иоқэоу акык, обак. Иаххэап, абас икақэоу:

Ауаа еилумхын,
Ганха уңшуа.
Фызас дышьтумхын,
Уңыба иҥаңшуа. (Ад. 75).

Ахшыаңцакқэа цқа иеилыргамшэа, иеилататоушэа, избоит
абарт аңаахэақэа рэгы.

Хаан мазала,
Азэгы уизамшшын.
Уус нағзала,
Шьҥахька ухьамңшын. (Ад. 75).

Абас ңсыерақәак шадызбалогы Заур Кәарча
иажәеинраа-лақәа реизгағыц “Хырқашья змам” иара иреиаразы
шьаға бзиоуп, шыағағыцуп, аңхьяоцәагы рыхшыа азышьтны
ишрыдыркыло агәра ҳгоит.

**Сергеи Зыхәба,
афилологиатә наукақәа рдоктор,
апрофессор**

АШӘКӘЫ “ХЫРҖАШЬА ЗМАМ” – 2001

*Сычкәынцәа ақәрахьымзақәа
Алхаси Ахреи Алиаси
ргәалашәара иазыскуеит сышәкәы*

ИНЕУЕИТ АҖБА

Инеиуеит аҖба амшын ду еимгәхәа.
Иаанҗасуам уҗахызаргь угылан ухәхәа.
Еидара дук иацоуп, икьуеит, иҗызуеит.
Цәкәырҗа җырак наҗасуеит, насх, иаазазоит.
Егьа ихьанҗазаргьы еихоит иархәазоит.

Уаа зкьык рыбла тырхаха иазпшуп.
Рхы-рыҗстазаара уа рахәҗцас ихшьуп....
Иара, изцо аидара ахьчарц иафуп.
Гәылшьапцас, уи, ахы шьтых, аеытхәа.
Инеиуеит аҖба ду, амшын цәкәырҗа еимгәхәа.

Х-ӘЕИШЬЦӘА

Алым еипш иҗәҗәаз,
Абжьас гәы зызҗаз.
Хәҗсадгьыл зыкәгәыгуаз -
Кыр хусқәа нхьанҗаз.

Х-әеишьцәа! Итызгоз
Ар дук рхы.
Шәы уаа ирапызгоз,
Иацәымшәоз ахы.

Ацәгьара зламкәа
Еицназгоз җазшьак.

Х-џеишьцџа! Адауапшькџа!
Иџазмыжьюаз џа шьяк.

Шьџахь хьаџра ззымдыруаз,
Иџызшџоз змахџџа.
Зхымџа змырбыруаз,
Ихьямџуаз зыхџа.

Рыџсадгьыл аџаџхья
Руал-џшья нагза.
Ианыхынџџ, иџақын
Ргџахџџы иахьзар...

Аха, ирзамуит,
Уигь лахьынџоуп.
Нбан дула рыхьз џаџуп,
џоурыхуп, ианџоуп.

Ак злымшаз, ак зламыз
Роуп зыхьз ызыз, изхаџџаз.
Дара? Хырџашья змамыз
Иаџылеит ишхаџџаз.

џбара зламкџа
Ианыџџуаз Аџсны.
Х-џеишьцџа! Аџламкџа!
Изалшом иџсны.

Хьызраџара иџахџоуп.
Жџџан рымра рхаџхоит.
Нас, рыдунеи рыџсахџоуп,
Ишфырхаџџоу иаанхоит.

Х-џеишьцџа рхаџара,
Аџа кры иџнархеит.

Рдоуха, рфырхацара,
Псра ақәым, инхеит.

Ашьхақәа хырқәақәоит,
Амшын ду цәқәырқоит.
Алағырз ағыкәкәоит,
Ажәан гәынқыеит.

Ацлақәа хырхәоит,
Уртгы цәабоит.
Ирхәауп, ргәы рыхьуеит,
Зегь рыба иабоит.

24.07.1998.

ААМҢА СЫЗХОМ

Иласуеит.
Ипыруеит.
Изытуеит.
Аамҥа сызхом.

Сеихоит.
Сныкәоит.
Сыюуеит.
Аамҥа сызхом.

Схәыцуеит.
Сапхьоит.
Сәәуеит.
Аамҥа сызхом.

Сцәағәоит.
Слацоит.

Срашәоит.
Аамта сызхом.

Сцәиуеит.
Сгыжьуеит.
Схынхәуеит.
Аамта сызхом.

Сыгәкуеит.
Сгәәкуеит.
Сцәәкеит.
Аамта сызхом.

Схәазоит.
Сғызуеит.
Сғъазкуеит.
Аамта сызхом.

Санхьуеит.
Сазхьуеит.
Сазгьуеит.
Аамта сызхом.

Илафуеит.
Иқрафуеит.
Сафоит.
Аамта сызхом.

Аамта сзымхуоу?..
Исызхоит.
Сапхоит.
Сеикәхоит.

7.10.1998.

АХАЦАРА

Ахацара - зегъы ирылшом,
Ахацара мариам.
Ахаца хаан ацэгъа иршом,
Дхьацуам цэгъак даниаргъ.

Знык уи ускаѣ данацаха,
Нас зегъ иара исп.
Дхацазароуп данхацаха,
Дхацам игъы нтрыс.

Ахаца баша имч пишѣом.
Цѣкѣрпагык дазцоит.
Ус амацазгъ игъы пижѣом,
Ихыкѣкы неигзоит.

Ахацара, еихамцароуп.
Амч гѣгѣакѣа иреихауп.
Ахацара - фырхацароуп,
Сысрыкѣароуп доухауп.

Ацегъа хаан ахы ацѣахом.
Нацънатѣ ихыпшын.
Ахацѣа зегъ зфырхацѣахом.
Цѣаѣалагъ еипшым.

Ахацара - кры хы атахуп.
Хырѣаа узазуам.
Ахацара - агѣы атахуп,
Ихацѣан зегъ зиуам.

1998.

СШӨЫР ЦЛА

Махәкәак налџааит.
Шөырқәак ныџшәеит.
Аеамырнааит.
Агәы мцеит, имшәеит.

Саамта ианалиаа,
Сгәыгуан пхьака...
Аха ианалџаа,
Сгәы пжәеи шака.

Ахәрақәа мғьацакәа,
Иаст аңшағьы...
Иғәгәан адацқәа,
Иачхаит зегьы.

* * *

Исзымџит,
Исзымхәеит,
Исзымхаит,
Схы кырза исыргәәкт.

Исцәызит.
Сацәызит.
Сахьымзеит.
Сагьгәыгуам нак-нак.

Сынкыдгылт...
Саакыдгылт.
Сгәы кыдгылт.
Атәы канатцеит.

Шьоук сыдгылт.
Шьоук смьдгылт.

Саанымгылт.
Хланцы сџанаџеит...

Сгџы ґызжџеит.
Схы ґысшџеит.
Санымшџеит.
Ус ґынч сымтџазеит.

Моак сықџеит.
Такџ сыгџеит.
Сымш нысхит.
Шьџахь кыр сынхазеит.

Исңызбеит.
Санызбеит.
Исзымзбеит.
Зназ кыр саргазеит...

Сгџы иџыхоз.
Уаџ ихџоз.
Ѣыц сзымхџеит.
Уи сгџы ґнажџазеит.

1998.

МАҢ-САҢК

Маґ-саґк сынхап.
Маґ-саґк сыґхап.
Маґ-саґк сызхап.
Маґ-саґк сызхап.

Маґ-саґк сықџап.
Маґ-саґк сынґап.

Маң-саңк сырбап.
Маң-саңк оёырбап.

Маң-саңк сгәы пжәап.
Схы-сгәы махшәап.
Маң-саңк снейхап.
Маң-саңк сырхап.

Маң-саңк җастап.
Маң-саңк сахъзап.
Маң-саңк снаскъап.
Маң-саңк сѳаскъап.

Маң-саңк сгәы хәуп.
Маң-саңк сахъхәуп.
Маң-саңк сызхауам.
Маң-саңк сызхом.

7.9.1998.

ЗНЫКАКРА СХЫСИТ

Зныкакра схысит.
Гәаѳарак сҗысит.
Қәаршыѳ гәҗәак сысит.
Уа шыоук саҗысит.

Зныкакра схысит.
Геи-шьхеи сырхысит.
Мап сгәы мыҗрысит.
Сшьамх җа иасмырсит.

Зныкакра схысит.
Нас кыр сеипхьхэыцит...
Пша-хьшөашөак схысуеит.
Хэы-пшзarak схыцуеит.

1998.

* * *

Схы ахызбаауеит сцацөа рылмкаа
Ргөйдкыларa смацацөа.
Сгөы акы иакуеит зных инкылкаа.
Агөырөа гөгөа снацацөоит.

Азөгы ихала ихы изшуам.
Гөнахак стахым сацалар.
Икастари, ислахьанцан.
Сеастазаргы хацарам.

1998.

АЗАЦӨРА

Ацикл

1. Ирхөоит азацөра цөгьоуп хөа,
Алшара агөгөара ацөгоуп хөа.
Есымшагы уи агөы цөкьоуп хөа,
Лассы-ласс изөашөо цөкьоуп хөа.

Алаапк маза иумыцхароуп.
Уи аунцха, о, рыцхароуп.
Уантахо - угөы нумпыцкьароуп.
Ак улмшонгь баша умыцкьароуп.

Азацѣра - ус баша-машазам.
Аха сзацѣуп хѣа уанхъац уиашазам.
Ухѣыцрақѣа наѣ зымѣа иѣхъацала.
Азацѣра иаиааитѣуп хацала.

* * *

2. Азацѣра еихъымзара-еиѣымзароуп.
Аѣаѣхъа, агѣахара аѣымзароуп.
Ухацѣоуп! Уацѣымшѣан акымзара.
Умчи уа улшареи ѣкымзароуп.

Азацѣра, уи гѣамцроуп, ихамцроуп.
Аха уанымшѣароуп, ухъамцроуп.
Азацѣра гѣы фагоуп, хы фагоуп,
Аха ахацара иаѣышѣагоуп.

Ихаумѣан, иуазхѣо, аѣа ауѣароуп.
Азацѣра, ухы аумѣароуп, уѣаумѣароуп.
Азацѣра уи иазшазо ныхаѣѣроуп,
Ахацара, амшѣара, аѣѣѣара.

1998.

* * *

3. Азацѣра - иреихазѣоу хъаауп.
Аѣсреи абзареи - ирхѣаауп.
Зегъ шѣаны изаны игѣоуѣароуп.
Уѣсыѣены уи ус уѣаумѣароуп.

Азацѣра - иаѣахзам ацѣакра. -
Инаѣѣангъ ус баша аѣѣѣакра.
Дыѣоуп, азѣ шѣѣык ираѣызго.
Дхаѣазам азацѣра гѣнызго.

18.8.1998.

* * *

4. Азацѣра, - иѣоу иреицѣоуп.
Уиала шѣоук ѡабѡаѣа ѣцѣоуп.
Азацѣра, - зегѣ ирѣырѡагоу.
Деилнахуам иѣѡышу, иѡагоу.

Азацѣ - есымша дѣынѡадоуп.
Идгыло дѣалом, дыбѡадоуп.
Азацѣ - еиба-кѣеибоуп, иаѣымуп.
Изгѣакѣоу рѣаѣѡагы уи дѣѣымуп.

Аѡа дымѡацроуп, дымшѣароуп.
Дымтѣароуп. Деиѡароуп игѣы ѣжѣароуп...
Хѣымзгыла ѣынѡ дымнаиааироуп.
Аѡаѡа - азацѣра даиааироуп.

26.8.1998.

* * *

Усгыы алшоит,
Ансгыы алшоит.
Усгыы иѣалоит,
Ансгыы иѣалоит.

Гѣбылра злам,
Хырѡашѡа змам...
Иаѡѣом рѣѡарак,
Иамоуп ѣѡѡарак.

Усгыы иухѣысуеит,
Асгыы иухѣысуеит.
Уи уаѡ дзаѡѡом,
Уеузаѡѡом.

Ишьтам ақөла,
Икам ҳақла.
Зегъы ирқеицшуп,
Зегъы ирзеицшуп.

Цъа иузцасуеит,
Цъа иугәтасуеит.
Цъа уахьнархәуеит,
Ухы ланархоит.

Ианааи цәгъароуп...
Агәы цъбароуп.
Азәгъы дахәом,
Уаџ деилнахуам.

Гәбылра злам,
Хырқашъа змам.

3.07.1998.

* * *

Схы сыхәшәтәуашәа саџуп.
Иа ус, сара схала.
Схъаақәа мацзак ихеуп,
Сныкәоит, уажә тынч, цшьала.

Схы сыхәшәтәуашәа саџуп, -
Ишамамгъы цсихәа.
Ичҳауа усшәа сыцшуп.
Уаџы иасҳәом усихәа.

Схы сыхәшәтәуашәа саџуп.
Иаакьыркьырит оеыхәа.
Сгәашә анеџсшәа дыцшуп, -
Азә иереиць иеырхәа.

Схы сыхәшәтәуашәә саәуп,
Сгә шкасмыжьуагы - башоуп.
Пхъа. Хырқашъа змам цшуп,
Уи шьта зыгәра згашоуп.

13.06.1998.

СГӨЫ

Казшъа ғыцк умоут, иузышьтымхт,
Иубом икоу шыкоу.
Иуасхәари, сгөы, узкөышымхт,
Пхъан ушыкац укоуп.

Икаца схәом, ухзыртәало,
Уашьтам акәардә тата.
Шәкуп есымша узыдтәало,
Абыб уфартата.

Сажәа цытк узын иагыцәазаргы,
Иубац соуп, усцәымшәан.
Ушыко икалап, ус еигызазаргы,
Сара уи сзанымшәаргы.

14.06.1998.

СААИГӘАРА АЗӨ ДЦӨЫУОИТ

Сааигәара азө дцөыуоит,
Ес сангыло, шьыжьы.
Ес сангыло, шьыжьы.

Сааигәара азә дцәыуоит,
Ҥаха снаџом абжыы.
Ҥаха снаџом абжыы.

Сааигәара азә дцәыуоит,
Зынза деиџақьуа.
Зынза деиџақьуа.

Сгәы пжәо адәы снықәлоит,
Сџоит саргыы сџыкәкәа.
Снеиуеит, сеиџакуа.

Пыџрак зных еиқәтәазшәах,
Аха, нас еиџах.
Аха нас, еиџах.

Абжыы ҥаха снаџом,
Уаа, уи игәыџшыаагоуп.
Уаа уи игәџкаагоуп.

Сџынасхт, схы сназџасшәах,
Икасџари уаҳа?
Са исымамзар гәнаҳа?

Насх саатрысхт, сџәырҳазшәа,
Цәыуаразар икоу,
Снеип, нас уа, иахыыкоу.

Сыкоуп, саргы сгәы ахшәамшәа,
Цьа ҥынч снатәа сџәыуап.
Ҥынч цьа снатәа сџәыуап.

1.06.1998.

* * *

Иласмыркөыцт азөггы иѣапхъа сара схы,
Сыңсы җазар, икалароуп саргы схөы.
Исыхөтоу зымѡа исывс ицар сҗахым.
Икоуп ссызцѡа, сыуа-сықөла, са сҗахы.

Иласмыркөыцт азөггы иѣапхъа сара схы,
Аха сашьтам мап, са ахаангы мыцхөы.
Исҗахуп сыңхзашала тынч сынхарц.
Сыуаѡрей сыламыси еикөсырхарц.

15.06.1998.

* * *

Шьапышьтала асы рапан,
Сгөашө аартны сааталт.
Ахөыцрақөа нысхапапан,
Са зынза сдыркьалт.

Илашьцоуп акыр ицаауп,
Ацх ықөҳа ицоит.
Сара сгөы жөак җацаауп,
Хьаас икасцоит!

Уажө сгөы исыхьуа җытк ихөызаргь,
Иҗалап, иззоит.
Сыхөшҗаарамца мыцөа еикөызар,
Са сыхықөкы сахьзоит.

1998.

ЕПИТАФИА

Абканца

Шәыбжыы рдуны саашәмырпшын,
Срыцхашьогъ са сахъ шәмыпшын.
Сыпсы антаз, кыр сгәакт, стагәтасит.
Амитә... ззырхәатцәкьоз сыхтасит.

Аха хьаасгьы исымкит.
Шьтахъ сышхьамцуа хәа сагькәит...
Зәырәы уи афь ишахәтуп,
Шьта сызкәатып сзы ирахәтуп.

15.06.98.

* * *

Цхла еиха схы сақәйтуп,
Пшьала сиартафьы сияуеит.
Са сызқәйтү абцар сытоуп,
Схәыцуеит тынч, еиха сәуеит.

Сымәа хсыркәшарц, шьта са сгәы итоуп,
Исзынамгзар? Уигьы сацәшәоит.
Цхла еиха схы сақәйтуп,
Зегь сразоит, иззоит, исшәоит.

16.06.1998.

* * *

Ашьхыц ашәт еилыкәшәаа ишәкәшәоицш,
Пшьала сцәахәақәа сыкәшәоит.
Мариа исауам сылапш шнақәшәоицш,
Зынза реырцәахыр сацәшәоит.

Ашьхыц ашәтыц ишашьтоу еипш,
Тәамҗахә сымам, хәлоит, ишоит.
Ашьхыц ашәтыц шеизнаго еипш,
Еизганы цхацас испшуеит.

16.06.1998.

СЫМҖАСРОУП СШЫҚӘҢО

Слымҳа асаркьал бжыы
Штаҗуа, сшаргәамцуа,
Ишго асаркьал бжыы
Шьтахька сышхьамцуа,

Ак сывымс, иснымңо,
Хьантарақ сшацо,
Сымҗасроуп сшықәңо,
Иара ус - сышхацо.

16.06.1996.

* * *

Хьаас хәа сҗамца,
Сныкәарцеи шака?!
Кыр шықәса анца,
Са схынхәит шьтахька.

Ирыман урт адца,
Сус зегь саңдыркьо,
Хьаас хәа сҗамца,
Срыман шьоук зны сҗьо.

20.06.1998.

* * *

Зегъ ииасуеит,
Зегъ моасуеит.
Тыпқағ акгы нхом,
Еикәхом.

Зны рееитәркуеит,
Пытк рееикәыркуеит.
Реырыңсахуеит.
Рыедыреңцуеит.

26.06.1998.

* * *

Ца сыңсы акуамызт.
Акгы усс искуамызт.
Тынч җара сызтәомызт.
Истәым зыхыгы стомызт.

Истәым чыңгыгы сфомызт,
Иоеңниҳәартәеиңш азәы.
Ца сыңсы акуамызт,
Са зны сахан аңәы.

26.06.1998.

* * *

Исыхәом сызбжарак збоит исымцит,
Псыхәак шсымазамгы сеихоит.
Тымитышак сҗоуп, сара сызтымцит,
Дәышкәағазарак сазхьеит.

Сымѡа сықәуп, снейуеит иааихцәа,
Мазеик хааны уи сара сазымпшкәа.
Снапы шьтыхны сихәазом Анцәа,
Срызхьапшуеит цәашьцас ифыцәааз сымшкәа.

Макъаназы сы́кам сымч сылзаа,
Ишсылшо ала ус снейхап.
Нас сцазарцу ари адгьыл снықәзаа,
Мап, сдац-пашә са сышьтамта еикәхап.

27.06.1998.

* * *

Сымѡаду санысроуп, зегь акоуп.
Сара сзыхәа и́коу уа мѡакоуп.
Икыдхаәа илеиуагь ақәа хкуап.
Иагьсыргылап уа нас цъара акәап.

Уи афынза издыруеит сымназацт,
Иара схьцәкьагь цқьа агәра сымгацт.
Имацзам урт хырқашьа змазам...
Сгәы итыхо тымцыцт шә-мазак.

27.06.1998.

* * *

Цәгьамзар имхәо сыбзырзы,
Иаитарц сцәахәақәа азы,
Сыхьз камларцазын уацәы, -
Азәы исылеитцоит ацәы.

Уи азыхэан сыгэгы пжөом,
Инсыцралом имцаха.
Са дагсьырехөом дагсьырцьом,
Уи дагсьыуам дагьсағам.

26.06.1998.

СЦӘАҲӘАҚӘА

Шөара сымғапжөгон.
Өызарагы сзыжөуан.
Цьа зных сымғахыжөгон.
Уа насх, рыжөтөкгы сшөыржөуан.

Шөхала өеила спышөшөон.
Сыгэгы мацк ипыжөжөон.
Кырза сымч сеанысшөон.
Смаашьазо сыехөызжөон.

Снеиуан ғымт, иа усшөа.
Сымч закөыцөкьоу пысшөон.
Сыбаө схы, самөигзеит.
Аха кыргы смеизеит.

Мап, сыказам сцөыуа.
Схы хтны ақәа сцөылуа.
Ус азөы ицөгамкөан,
Сеаөра спыт ицөгамкөан.

28.16.1998.

ИЗДЫРУЕИТ

Издыруеит, сыөцәа жәәанаә ишкыду,
Зны-зынла ишей-шейуа уантә иаасәаңхоит.
Иназгарцын сыдгылаә уалны исыду,
Сеихыс-еиңысуа са стәала сеихоит.

Издыруеит, сыхәтакгы ажәәан ишалоу, -
Сымәа... сыхәкы... сгәы итыхо назгарц.
Аха зегь реиха сара уажә сгәы иалоу,
Сылшара маңхазшәа збахоит зынзак.

Издыруеит, ажәәангы ишало сыхәтаа,
Сгәы итоуп, итыхоит, итыцуам мазак...
Суафәтәысан сыдгыл сара сана́таа,
Истахуп, Исымтан инсыжыырц хәыңзак.

29.06.1998.

* * *

“Исымам, исыхзым”,
Уи здыруеит исыхзым.
Ак сцәырзеит, еак сцәырзеит,
Иңысымтит, исмырзеит.

Нас, ашьта сынхылан,
Исзеиңымкааит хыла...
Исылымшеит ахызара,
Ицеит азы шцара.

Уи кырза сыңнашәеит,
Сгәы ңнажәеит. Схы ңнажәеит.
Изгазгы харамызт.
Хаан рзын схараммызт.

Ак нырмыжът, исцәырзеит.
Са җысымтѣт, исмырзеит.
Пхзы хьшәашәак нсықәнаҗәеит.
Аҗәы цәхәы сықәнартәеит.

Идмырхынхәт, иргазеит.
Ртәала, са сдыргазеит.
Уафра злам, ауааңсы,
Иамаз схәеит, зегь шәыңсы.

29.06.1998.

* * *

Уигыы сылшон,
Җакгыы сылшон.
Аха шьоукы
Аҗәы дыршон.

Июуа исышьтан,
Ихын сышьта.
Уигыы сылмшеит,
Җакгыы сылмшеит.

Азә дсыцрыхуан,
Аеазә дсыхәон.
Азәы сышьтихуан,
Җазә цаҗа дсыхон.

Азә сгәы дтасуан,
Нас уа ихтәасуан.
Азә сгәаҗ икуан,
Җазә сымәа икуан.

Анахь сыркъеит,
Арахь сыркъеит.
Кыр сеимдырххеит,
Кыр сыёсырххеит.

Санцеит, санкъеит,
Кыр сымоахкъеит.
Ирылшоз сыгдырхт.
Схееит, исыгдырхт.

Кыр сгёы цыржееит,
Ртёала сцыршееит.
Цъа сладырхеит,
Цъа соадырхеит.

Сцёааа рзымцсахт,
Сказшъа рзымцсахт.
Уажёгы сыкоуп,
Сшыкац сыкоуп.

Исылшазгь ыкоуп.
Исылмшазгь ыкоуп.
Шьтахька сымхьацт.
Сымоа сықәуп.

Уажёгы сгёыгоит,
Анцёа дсыхёоит.
Иси́тазгь ыкоуп,
Исцёи́газгь ыкоуп.

30.06.1998.

* * *

Жәак сааазоит, сныкәоит, сызтәазом. -
Уи ныцашәкәа ицалоит, аәазоит.
Сымши-сыцхи срышьтоуп, срыхъазом.
Егъа сыцшыргы башоуп, ишазом.

Зных, хәагәыжъла сзымқәацо сәахәоуп.
Жәак иара усгы исәыцамшәо сәахәуп.
Аәазных, сзымныкәо сшыахәуп.
Зегъ аоуп, са сзышьтоу цәахәоуп...

30.06.1998.

АЧХАРА

Чхаралоуп,а уааы ишиго аиааира.
Аха ус цъа унатәа уазымцшроуп ааира.
Ачхара, иаҭахзам баша анаиааира. -
Уи амцәыжәақәа ирыцларц есааира.

Ауааы чхаралоуп ишиуа ашыа.
Аб аҭа изы, аҭа, аб изы мамзаргъ иашыа...
Зны-зынлагъ цәкыак шыацхәак иара иазхәуп.
Аха ачхара, амчқәа икоу иреихәуп.

1.07.1998.

* * *

Исымхуп
Сымч-сылшара.
Сазыцшуп
Ашыжъ шара.

Иаимузеит
Схэыцра хэаак.
Самырцэеит
Исымоу ахьаа.

Имеикэтэеит
Сгэыхьра, схыхьра.
Сеикэзырхои?
Пхьака сгэыҕра.

1.07.1998.

* * *

Зегь са уаҕа исзыңшуп.
Сыюны, сгэара, сашта, сдэы.
Урт са сзыхэаны имшуп,
Исымоу исыхзу, зегь схатэы.

Акгы иамазам уашэшэыр, -
Сырахэ-сышэахэ, сыдгыл, сшэыр.
Сцэа иҕазахьоу са исыхзап,
Схылтц ирхылцыз пхьа ирызхап.

Сгэалакарагы зных еиңшым,
Гэыбҕан сзатазом шыта сгэыхь.
Аха хаангы схыңшым,
Илеиуеит сзиас, икоуп сзыхь...

1.07.1998.

АҶАДА

Аеада, имаашьакѣа изхалом ахѣада,
Дадгыламкѣа уи моапызго ахада.
Аеада, егыацъара иугаргы иеадоуп,
Еидара шытыхроуп иара азыхѣан ихадоу.

Аеада, ишеадоугыы ҕаа ихеартоуп,
Ирҕыатөым, арехеара ахэтоуп.
Еидарала азлагарае ицоит, иаауеит,
Алымха хыртэон, мшэан, изеузеи хэа итаауеит.

Аеада ишалымтызггы ицқоу шыак,
Иамоуп ицьоушыаша еа казшыак.
Инақекны иалурқьарггы уи шә-хәқак,
Ианагәамдха, иканатом шыақак.

2.07.1998.

* * *

Амш аеиҥтак иаалашьцеит.
Хәык сынхшәеит.
Пҥта еиқәарақәак нысхырәит.
Кыр сдыршәеит.

Саалак-оакит, саатгылт,
Сазпшзамкәа...
Исылмшоз усқәакгы сыпгылт,
Сгәы оeanзамкәа...

2.07.1998.

АРИ ААМҒА

Схы самейгзап, сымчгы сшәап,
Гха дук саур сгәы ғнакаап.
Ари аамґа сыңнашәап,
Сзакәу гәаґо, сеилнакаап.

Сказшья еиґакуа, схы зыбжьом,
Сылшара хәыґ еизсыркәкәап.
Ари аамґа, мышкы сажьом,
Исызнаргыларым акәаґ...

4.07.1998.

* * *

Еилаарцыруа аеґәақәа оғашьқыруеит,
Ажәәан салоуп, шыауардыңґас, сыжәәа сґьоит.
Амза аґґхьқәа агәыр аґа икылсыршәоит,
Бымба кәымшәышә, аґґа еиқәарақәа сыґґьоит.

Ишаґ-шаґуа, Еґәаґьяа схалашоит.
Сыхәґак шало сыжәәан гәакья агәра сырго.
Исылымшашаґ сґәа сґыґны исылсыршоит,
Саргы шыґа ак шсылшо агәра го.

Асар рымәа сыблақәа ирыхзалазом,
Урґ хааназґ ишеицрымшәо агәра згоит.
Истәышьґрам, исааигәам сзалазом,
Дгыли-жәәани сара сшырхьчо агәра згоит.

Амза аґґхьқәа агәыр аґа икылсыршәоит,
Бымба кәымшәышә аґґа еиқәарақәа сыґґьоит.
Еилаарцыруа аиаґәақәа оғашьқыруеит,
Шыауардыңґас ажәәан салоуп, сыжәәа сґьоит.

5.07.1998.

* * *

Зегъы реырзеит, зегъы реырцѣахт,
Бжык џара игазом.
Алашьцара салоуп, сыџахт,
Сыбла акы абазом.

Амш иаркараз, Аџсабара,
Иџѣоуп еиџъшьшы.
Иааигѣазоуп, иџысуеит агара,
Исаџауеит абжы.

Лхѣыџы длырџѣоит ан, ашѣала,
Уажѣ ааигѣа дыми.
Ан изылхѣоит лыбла хшѣала,
Уаџа, - “Шышь нани”!

Иаб иџынтѣи илымоу лгѣыхъра,
Уаѣы иимырџа.
Изџауеит ахѣы, ан лгѣыџра,
Есымша мшызџа.

Иџынџроуп аѣнра ашџа, агѣара,
Иаашѣышѣлоит аџша.
Илырџысуеит ан агара,
Длырџѣоит лыџра џша!

Лхыбра хѣы лзырха лѣныџак, -
Игылоу инааны.
Ан исаџауеит лыбжы нхѣыџак,
Уаџа “Шышь наани”.

Сгѣалаџамра зынза иснымџшроуп,
Саџхъа моа збазом.
Иаасыкѣыршан егырахъ џынџроуп,
Уаџа бжык газом.

Амш иаркараз аңсабра,
Ицәоуп еикәшышы
Сааигәара ицысуеит агара,
Исаҳауеит абжы.

5.07.1998.

* * *

Схы-оҕы иагхап,
Сцәа-сжыы цап.
Сыбла иагхап,
Слымҳа цап.

Истахымызт
Усцәка аңсра.
Аеакымыз
Сзышьтаз сара?!.

6.07.1998.

* * *

Кыр жәеинраала ара икыпхьуп,
Атадын еипш, тынч ирыпхоуп.
Дара рзы икоу хааназ мроуп.
Урт иара ацпхькәа рыла ирбоуп.

Кыр жәеинраала ара икыпхьуп,
Ажәа-жәала игәато, ирыпхьоуп.
Нас, ицәгьамхароуп рказшьа,
Иалцит урт зегь сцәа, сда, сшьа.

6.07.1998.

СЦӨАХӨАҚӨА

Уафытөйөсә уиоураны укам мацуфыс,
Уишьтамлазацт азэггы хааназ рцафыс.
Сгәи, сыхшыфй ркынтәи ауп уара ушаауа,
Утынхадан уныкөоу удәықөым, уцшаауа.

Азэггы иґацхьа умцақьақьом. Иуказшьам,
Уамцахырхөом уара хаан, узын ицшьам.
Иухыугахьейт жөйтәи ґатәи мбатөы,
Иузхөозар, иумоу маҷым ахөатөы.

9.07.1998.

* * *

Сныкөозарггы ґынч уажө аарла,
Сгәы алакамзар уа зынггы,
Сгәы ақөццөазом ажөейнраала,
Сөуейт, сацхьойт, есқьынггы.

Акы сшашьґо, ґакы сагхоит,
Сымфохөәста хөыц сануп.
Уахггы-өынггы сөуейт, сацхьойт,
Исымоу цсґазаарас уи ауп.

Уиакоуп са сыцсы злаґоуггы,
Исызхгомызт мамзаргь өнак.
Изыхөґоуггы, изыхөґамггы,
Сара иснырдарц сґахзам цшак.

9.07.1998.

ШАКА ИСЦӘЫЦӘГЬОИ

Цәгъа сеилахеит.
Цәгъа сәәалахеит.
Шака исцәыцәгъои.

Азәгъы дсыхәом,
Сыхгъы сзахәом.
Шака исцәыцәгъои.

Шака сгәакои,
Шака сцәакои.
Шака исцәыцәгъои.

Сцацәа сыңхеит.
Схала сынхеит.
Шака исцәыцәгъои.

Цъа саңнархеит.
Цъа сҭанархеит.
Шака исцәыцәгъои.

Цъа сымласит.
Цъа сҭанасит.
Шака исцәыцәгъои.

Цъа сгәы сапыст.
Сныкәт ишапыз.
Шака исцәыцәгъои.

Анс исзамуит.
Арс исзамуит.
Шака исцәыцәгъои.

Цъа сланархеит.
Цъа ссанархеит.
Шака исцөыцөгъои.

Шака схъысхәи.
Шака срыцхәи.
Исылшой исхәои?

9.07.1998.

* * *

Сара зөыроы сырпырхаган,
Ацөы сахан, кырза схаган.
Икан даргы испырхагаз,
Сара сеипшцөкьа зынза ихагаз.

Хәатәхамцаран, икьынцыцран.
Иацатцөкьамызт кьашьра-хшыюцакк...
Уи зегы-зегь хөычран, цкөынран,
Инаҳахкьеит нак қөыршыюцас.

10.07.1998.

СЫГӨЫҒЪРА

Сара схала снықәлан,
Снеит, цьаҳаным ахықәан.
Ажәәан кыр ицөцоуп,
Цхагуп, илашьцоуп

Аңыныш дгылан дыччо,
Схала снеира ңыашьо.
Исаҳон, жәак ихәошәа,
Сыгәыҕра ибон уамашәа.

10.07.1998.

* * *

Рхы ағы снамгакәа
Инсывст сатәамбакәа.
Ҡәышра злам аблақәа,
Хәыцра змам аблақәа.

Аха ишәанасыжьуеит,
Шәсымбазшәа шәсывсыжьуеит.
Шәа шәғы схы намгакәа, -
Аблақәа - гәрамгақәа.

Мазак шәғы инамгакәа,
Зных избоит қәнамгақәак,
Сеиқәхом сгәы самгакәа
Аблақәа гәрамгақәа.

15.07.1998.

АУАСИАҢ (Епитафия)

Зны-зынла шөнеила сахъжу,
Ишшәыцу шәтцеира, ишәхъыңшу.
Изхызгаз агәәҕра жәпакы -
Сгәы инықәшәшь ашьшьықәа шәнапы.

Пытрак сааигеа сқамкае шенатөа,
Цөыцак шытышөх, ыык нтаөа.
Ишөзааигөоу уак еипш - гөыцхөык,
Инхышөтөал, сашьтам мыцхөык.

Рөхөаражөак стахым, мап, бзанцык,
Схааназгь сазгөышьуамызт хьзык.
Сыңсы разны сылаңш-хаа шөхуп,
Ус жөеинраалак шөаңхьаргь стахуп.

15.07.1998.

* * *

Са сыблақөа ак рымбошөа,
Азө дааспыларгь.
Скалалоит, схы-сгөы ахшөошөа,
Уск нсыңгылоит.

Еимгеимцараказ, гөы рдагоуп,
Жөак сымхөарцы.
Зных, са схала сыөсырдагөоит,
Мцык смаҳарцы.

Еьарыла сус сеанысшөаргь,
Еҳ сгөы тынчым.
Егьарыла са схы цысшөаргь,
Акгы сымчым.

16.07.1998.

* * *

Кыраамта сныѳеон, енак шэынтэ сеиѳашэон,
Пѳха сымѳа нѳеомызт, саатгылеит шыбжык.
Сыбжы рдыу ыыѳуан, сгылан сыгэжэажэон,
Ныѳбжымзар уаѳа игомызт еа бжык.

Кыраамта ыыѳуан, ѳак хэа саѳауамызт,
Суазыруа сгылан, сымшѳа сыѳеѳон.
Нас сыбжы сыхэлашэт, жэак, са ысызхэомызт,
Сгэѳѳаѳ схааѳа ѳасшыуан, иззон.

16.07.1998.

УАРА!

Уара! Ари уакэым,
Уи уакэым.
Ани уакэым.
Узакэыѳѳэѳоу
Дыршыа хэа
Смузеит.

Уара! Ари уишыѳам,
Уи уишыѳам.
Ани уишыѳам.
Ухы ада
ѳазэ иаха
Умузеит.

Уара! Ари ухэеит.
Уи ухэеит.
Ани ухэеит.

Убызгы цэгъа акыр
Иуроузеит.

Уара! Ари дужьеит.
Уи дужьеит.
Ани дужьеит.
Ламыск хәа
Зынзаск
Иумоузеит.

Уара! Ари уеазукт.
Уи уеазукт.
Ани уеазукт.
Аха лцшәак хәа
Аимоузеит.

Уара! Цьаргы
Инхарц иказам,
Ушьта.
Баша умәәқәа
Уроузеит.

18.07.1998.

С-АҢСЫНТӘЫЛА **Ацикл**

СТӘЫЛА ГӘАКЪА

1. Иуасхәари стәыла? Сызкәыхшо.
Уара судәәаншьапны ауп сышшо.
Сзанаат уахгы-еынгы цшаароуп,
Уара усцъынцъуп, усхәштәароуп.

Сызлаухәари? Смацуафуп.
Ашәа уара узын саҗцафуп.
Ухьчараз сиит, узын са сшоуп,
Ухьыз санықәуеит, сзын иңшыоуп.

19.07.1998.

* * *

2. Ыабаа хәычыкгы зны избахьейт,
Ацәгъарагы такәы згахьейт.
Ухьзала сҗатәахьейт аихац,
Кыр ыамыгәацәгъа зны исхаст.

Иказцоз усқан хадара,
Ирзеицамкит схатара.
Сыштарыжьюазгы нак... сыжәа нтарс,
Сыбга азырхәазейт ақарс.

19.07.1998.

* * *

3. Стәыла гәакъа сара сшыам,
Уара иуцәафам ак сказшыам.
Салцит сара уда, ушыа,
Ианутәу изуеит уа ушыа.

Хакла ацәажәара җсатроуп,
Шьта җытк схәцрацы сыхәтоуп.
Уфыгәхәара са исказшыоуп,
Ухьз санықәойт, сзын иңшыоуп.

23.07.1998.

* * *

Сныѳѳом аѳаѳфаз,
Уаѳа гѳа смышѳроуп.
Адгыл исѳѳафаз,
Зегь сара исгѳыхѳроуп.

Схы-сыѳсы сашѳтам,
Ихымжыжѳкааз сыхѳроуп.
Еикѳхарѳ сѳынѳь, сашѳта,
Ѳѳаѳкатѳи сгѳыѳроуп.

21.07.1998.

ХАБШЪТРА

Ауаѳ иѳѳара изыназом,
Сабшѳтра маѳѳуп иѳназом.
Аха ирылан зны урѳ рыѳсы,
Ѳѳгѳара изыруамызт уаѳѳсы.

Рыѳны-ргѳара ѳбаан, иѳѳѳан,
Рхатѳы ѳхзашала инхон.
Ирзырымѳѳаѳызт атѳы-итѳых...
Иѳан рышѳтамѳта, рѳѳурых.

Имѳаѳыргомызт иатѳым,
Ирхымлаѳызт фѳык, иакѳым.
Хыѳѳѳазарала ираѳѳам,
Хѳжѳлантѳ абшѳтраѳѳа иреиѳѳам.

Иѳѳуп са сызлаѳѳѳ кыр,
Сабшѳтра ирыѳѳын зны хѳтыр.
Рнаиааи ыѳан, рыхѳз-рыѳша,
Шѳѳукгы аѳѳѳѳон урѳ рхыѳша.

23.07.1998.

ИСХӘАРОУП АЖӘАК

Ишьтысхит ацәца,
Исхәарцы ажәак.
Шәартгы ак нацшәца,
Ишәхәа уара, ашәак.

Ишәхәа, ахатцашәа,
Ххы агәра хнаргап.
Инашьтырхх, ахра ашәа,
Хгәы мацзак иардап.

Ишәхәа ахәра ашәа,
Хәхәрақәа арғыап.
Избоит ихәхәошәа,
Ус харт хәехаргәгәап.

Ус, хатцх ххаагап,
Хтынчза хамтәап.
Уи ала ххәаақәа,
Пытрак еикәтәап.

Агәырәа нышәагоуп,
Уи дыруп, идыр.
Ахатца иңышәагоуп,
Ихәоит акыр.

Ишьтысхит ацәца,
Исхәароуп ажәак...
Шәартгы ак нацшәца,
Ишәхәа уара, ашәак.

23.07.1998.

* * *

Сыцөгъазам, пыт-чытқоак шыта еилыскааит,
Снапшы-аапшит, иказ, ианыз збеит.
Сыпсҕазаараф, аиаша моа рылскааит.
Уи адагь псыхәа шыкам агәра згеит.

Са слахынца, уиакара пхьака самшьтит,
Жәәанаф сымра цеит илеихашәы.
Сара стәала издырузгы схаштит,
Аха исхаштхьаз кыр сгәаласыршәт уажәы.

23.07.1998.

* * *

Акгы шыта саргәырғом,
Сзырччашагь калом.
Акгы пхьа саргәығом,
Слахынца иауам.

Икоуп сара сьязшьо,
Уамашәа сызбо.
Схымпаюгашьа пхазшьо,
Сыгәрагы зымго.

Сшыкамызгы хыда,
Исмоут сзиас ыршьа.
Сзықәшәан сыко, сыда,
Имам азәгы дыршьа.

24.07.1998.

* * *

Зегь рапхъаза исхѣап, изуп,
Икоу, ишыкацѣкьоу изоып.
Иаахтны изоыз сақәдырззаргы,
Чархѣарыла сѣахазаргы...

Аиаша схѣоит. Гѣыбѣанк соуп хѣа
Саангылазом, мап, сшѣаны.
Рапхъа фызтѣа акѣукѣу цсует хѣа
Ишырхѣогь хажѣлар ажѣаны.

29.07.1998.

* * *

Ашѣкѣы рацѣа аѣыжьра акѣзам,
Ихадоу.
Иаанхоит гѣацѣа аѣрамзар
Ишкѣадоу.

Ударакѣац ушьѣа нужьраз,
Ишахѣтоу, -
Иказароуп уи иѣужьыз,
Иахьхѣарѣоу.

30.07.1998.

* * *

Зынза сцап, сымхынхѣып, сымгыжыып,
Мап, арахь сара оѣы сырхарым.
Ус еиқѣтѣап сара сгѣы, наѣ сыржып,
Цѣа цѣашык сыздмыркуа сынхарым.

Сыңсы сшыап, са сынрылтп, сыёсыртынчп,
Сзыниахьоу, сзықәшәахьоу, сзысырхап.
Шьта избоит, иазхазом сара сымч...
Уи суахта... сцәахәақәа еикәдырхап.

2.08.1998.

* * *

Азәы ажра ицижаауеит әәазәы,
Иара уиала ихьыз тигарцы уацәы.
Аинкьа-еинңара, ухәан-схәанқәа сгәы пнацәеит
Аиғьграқәа, аичырчара сыхнарцәеит.

Акызацәык уаха сашьтазам уажәы,
Сықәра сияаины иансылымшо, санажәы.
Атынчра. Азәгы исылимцо ацәы,
Схылтц ирхылцыз, сцъынць рзеикәырхар уацәы.

7.09.1998.

АБАКАНЦА (Епитафия)

Имәасны исывсны ицо,
Ус, пытрак оғаңхьа уаатгыл.
Уеидара нышьтац узцо,
Инхтәалан цәыцак аанкыл.

Уа уеипш зны сгәак-цәакон саргы,
Еснагь еидаран сызцаз.
Аха исмыхәеит акгы,
Икам уиакарагь сзыхьаз.

Имачым сыблақәа зхым,
Ишыхнымхәогъ уи зегъ шы́та сцәы́з...
Инахаркъан жәак а́тахым,
Сааугәаларшә. Нас, на́к унсы́дц.

11.08.1998.

* * *

Сыю́нра сашта́ уажә́ сахым,
Ус ианы́нха и́қьап́тахеит.
Акгы́ сашы́там, иста́хым.
Исымоу, исы́хзу, п́хаста́хеит.

Сцеира-исыхшаз зны срыхзы́зааит,
Сгәы́гон, сыю́нрашә́ адыркуам.
Сгәы́ сна́намго, сшы́амхы сы́цзааит.
Уашы́та, снапы́ акгы́ а́куам.

13.08.1998.

* * *

Ааигә́а, хара, и́коу иану́ сыбла́ ахсы́жьюеит,
Ак счы́шәуашә́а стә́ала са́ғуп ашә́кә́қәа́ тсы́жьюеит.
Зыбла́ ахы́да, мшә́ан и́тсы́жьюа, изта́хыда,
Снатә́а схә́ыцыр, сы́коушә́а збоит зынза́ хы́да.

Цо́а зма́зам а́гәа́крақә́а ҳарт́ иах́қәашы́хеит,
Иа́пхьо, иа́азхә́о рхы́пхьа́зарагъ́ зынза́ има́чхеит,
Кыр х́гәы́қә́тажьуп, ҳара́ уажә́ы, иа́хкым, иа́хшы́тым,
Ха х́шы́ка́лаз. да́ара а́кырза́ уажә́ ишә́артуоп.

14.08.1998.

ӨНАК

Сыюуа сшашьтаз өнак сыцөцеит,
Схы-сыхшыю зынза итацөзеит.
Сазыцшуп еиҥах өа өнак,
Цқра сызхьымзас, исоур лшак.

Өнакгы иҥоуп са сахьцаша,
Сымоаф иааихцөаны сзыхьзаша.
Өнакоуп, истаху, өа өнак,
Иаасөашөшөандаз шыри, цшак.

16.08.1998.

СХАЛА СЫКАН

Схала сыкан, тынч цъара сызтөомызт,
Уахгы-өынгы сныкөон, цхъа сеихон.
Схала сыкан, тынч цъара сакуамызт,
Аха схөы са сатөхөаны исфон.

Сааигөа-сигөа иҥаз зеггы среицшын,
Урт среицөамызт, сыкамызт сагьрейгь.
Сара кырза мыкөмыбара сҥеицшын,
Сеанастазагь, схала уа схы снейгьт.

Кыргы сныкөеит, уа сара моапала,
Скахауан, сгылон, сдөыуон, зных сыччон.
Моацөгьақөакгы сырныст сара стөала,
Мышьтацөгьақөакгы спыланы срыжьжьон.

Са сынхафра есымша сахыяхэон,
Нацънатэ исыман цсҭазаарас ацъа.
Сымшқәа зегъы усурала инысхуан,
Иаасрыхуан сыпхзашала ача.

Са зегъ реицш сыкан, ус сагъыкоуп,
Урт сызлоу сагъреигъымхт, сагъреицџам.
Испсҭазаароуп са рыгџа саныкоу,
Нацънатэ харт иахзеилоугъы рацџан.

Мап, акала оеалсымкааит, сфырхацан,
Слацџоуп, саарыхоуп. Сынхаоуп.
Ус еснагъ еидара хьантак сацан,
Сыдгыл, сбызшџа, реапхъа смацуоуп.

Сызтахыугъы ыкоуп, сызтахымгъы,
Шьоук реиха скџышны схы спхъазом.
Еихахап сыџнра санахымгъы,
Уигъы здыруеит, ус сыхгъы зжъазом.

Ирацџоуп ус, исеџс ицахьоугъы.
Скыднакхъеит слахьынцџа акыр.
Апсҭазаара мацзак сшақџегџығозгъы,
Сацџешџоит, уажџ сышџџџа анаркыр.

Аказшъа, џеила цқъа исзымцзацзаргъ,
Хааназ сымџа са сызқџу саххџуам.
Иарей сарей кырынтџ цъа хнеивцасзаргъ,
Мап, макъаназ, хичџыццџџаргъы стахым.

23.08.1998.

* * *

Дсыхәәп сәыза, сымәә снышьәцәхыслар,
Скаимыжып, сышьтихп. Саргы сыесырғәәп.
Дсыхәәп стынха сыбла цәык нхыслар,
Сыңсы маңхаргь , зык нысәаирхәхәәп.

Сақәшәәхьейт гәәкра-цәәкрақәә меитөы,
Игылахьейт кырынтә сыжәлар сыхәуа.
Аха ишсзәаиуа здыруейт сҕны мышкы,
Хырқашьа змам, измазам цәа цсыхәә.

23.08.1998.

* * *

Тынч, ашышыхәә уажә слеи-әеиуейт,
Уаҳа шыта акгы сазңшзам.
Ишәартазоу уск сазнеиуейт,
Уа, схәхә-хәачаргы иңшзам.

Бжык саҳазшәә, зных, саатгылоит,
Истахыушәә исазар хәчык.
Схацоуп, хацала сапылоит...
Мап, сгәы еиҕаңазом бзанцык.

30.08.1998.

* * *

Аамта, ишнеиуа сажьап,
Сзымцәәжәә саанхап.
Уи нахыс, тынч сыңсы сшьап,
Зегы-зегь срыңхап.

Снышьтахап, сызфымтуа, зынзак,
Уа, сыңсы наӑ инсхыпраап.
Сгәы ҫнацәатцәкьеит аиашаз уашьтак,
Сыңшуп... зеггы сырхыбаауп...

2.09.1998.

* * *

Кырггы нысцит, кырггы збеит,
Смыцәазакәан кыр цхы згеит.
Схала схьаа зны исхәәеуан,
Аамта цон, ихәлон, ишон.

Зны сыччеит, нас сцәыут зынгы,
Ахааи, ашеи збеит зеггы.
Зны схы сыхьит, зны сыгәгы,
Исҫеицшхари пхьакагы?..

СУХӘОИТ АНЦӘА

Сухәоит Анцәа,
Са смырхәацәа,
Аутәы, ахәатәы
Сахьгза, сгәхәтәы!

Сухәоит Анцәа,
Старггыжь унацәа.
Исылшо сырба,
Иааирак сырга.

Сухәоит Анцәа,
Сашьтам рацәа.

Сагъбеиумтэын,
Сагърыцхаумтэын.

Сухэоит Анцэа,
Инықэкша схацэа.
Хьаас сумкын,
Сласхар сынкыл.

Сухэоит Анцэа,
Сумырхэацэан.
Исыгхап егъа,
Сақэыршэ қэнагак.

Сухэоит Анцэа,
Уаа, схьумырцэан.
Уаа, сҭаумырхан,
Уаа, сеикэырха.

11.09.1998.

* * *

Икоуп зегъ реиха
Са сызмаҭэоу.
Икоуп зегъ реиха
Са сызмадоу.
Сгэы иҭыхуа,
Пҭхьа исыхуа.
Исыхэо.
Исныхоу.
Урт рзы кыр смыцэа
Са исыршахьеит.
Урт рзы са сымчқэа
Кыр исшэахьеит.
Урт са исмазароуп.

Урт са исыпстазаароуп.
Сгәы итыт, скынтә иапцоуп.
Исымшынцоуп.
Са ислахынцоуп.

19.09.1998.

* * *

Зны-зынла сшапсыуоу агәра згазом,
Мацк сгәы зырғәғәшагы уаф дызбазом.
Зны-зынла схы-сгәы зынзаск иахшәазоит,
Иара ус схәыцыргь, акы саршәазоит.

Зны-зынла сыдгыл иара акәымшәа збоит,
Схы цқа сазхәыцыр, схы акәымшәа збоит.
Саазқәылаз сыкоуп, ах, уамашәа,
Хырпашәа змамгы абжы саҳауашәа.

30.09.1998.

* * *

Сцәыцаршырцу?
Сышьта ихыу...
Сара исхафуа?
Срыцхәшәшарцу?
Истахым.
Усоуп сцәафә.
Егъарыла егъа кәца,
Иамам збашәа.
Уафы изызбу иалахынца,
Изалшом цәцашәа.
Азәгы илацш сара исхым.

Снеиуеит пшьаала.
Срыцхаршьарцу?
Истахым,
Усоуп сцәаа.

1.10.1998.

* * *

Җақәңоит амшын ду ацәқәрқа,
Аха ҳазгом ахы ҳантырқа.
Җақәңоит хъаа, ҳарт ҳлахьынца,
Зынза шәарак хәа уаҗа иҗамца.

Җақәңоит, иашамрак ус җаа иаабар,
Уаҗагь изалшом ахьымзг аагар.
Җақәңоит аибашьрағ икаҳтәоит ашьа,
Җаа иҗахархарцггы ҳаҗазам хшьа.

Аха ҳахьымқәңо, уаҗа җьароуп,
Ағаңхъа ак ҳалшом, баша хжьароуп.
Хырқашъа змам, зегь реиҗа иҗьбароу,
Ианааи, иахъааизгь уаа дахәом, цәгьароуп.

6.10.1998.

ПШЬБА-ПШЬБА ЦӘАХӘАЛА

1979

* * *

Ауаа изын Адунеи уаароуп.
Агьницом рацәак.

Дыћанатцы уи дзышьто уаџроуп.
Ихамзароуп ѡ-цѡак.

4.11.1979.

* * *

Азѡ дыћоуп, зхеиццѡѡа
Ѣазѡ игѡра зго.
Дыћоуп зхыцѡѡагы
Агѡра зымго.

* * *

Ауаѡ ихацкыыс
Ѣазѡ бзиа дизбом.
Мап хѡа исымазкызгъ,
Уи игѡра згом.

4.12.1979.

* * *

Бзиа избоит стѡаны
Ажѡеинраала ѡра.
Аха уи ацхѡа
Исыргылоит ауаѡра.

1979.

* * *

Аблақѡа анеикѡшѡо гѡырѓъароуп,
Ирымоу, рыцсы шћоугъ гѡыѓралоуп.
Аблақѡа анеикѡшѡо рымаза,
Хааны мдыршѡа рымазам.

ЕПИТАФИА

* * *

1. Ухьампш уо умцалан,
Хамтакты уаатгыл.
Мацк гәалас сқацала
Уанавсуа схаҗгәын.

* * *

2. Сжуп абра, анышә аца,
Чхашьа амам, ихьтоуп.
Сгәы иқәжью анышә аза
Кырза ихьантоуп.

* * *

3. Адәы сықәын, анкьа зны,
Саргы шәа шәеипш.
Схалалны сгәы разны,
Уажә ицәгьоуп сҗеипш.

12.4.1979.

* * *

Сгәы иабон зегы срыхзоит,
Исылымшацгы кыр кастроит.
Аха ус икамлазеит.
Саамта башаза исыцөцеит.

* * *

Исыхь закәызеи, уа сзықәшәазеи,
Мшәан ипхызу, лабәабо?
Акгы ыкам, са сзыршәазеи,
Издыруеит, сымәа пхьа сшаго.

24.8.1980.

* * *

Сара сзыхәа аңсҭазаарае иҕоу хәыцроуп,
Ажәеинраала ашья иалцроуп, агәы итыцроуп.
Итыҭаанза цәала-жыла уи урҭхароуп,
Уаныкамгы уәахәы ахәароуп, иара нхароуп.

2.10.1980.

* * *

Умәхәацәан ус, умәхәацәан,
Иухәтам умхәан.
Кыр улшозар ауаа ирбап,
Игәазташагы калап.

* * *

Уажәы иееим сара сусқәа, -
Зынза рыедыркәалеит.
Инсеидырхан зымәа рызқәа,
Ирхәеит: “цәгы хуркареит”.

* * *

Уи дсумырбан уаә игәы ҭызцәо...
Ус сраҳатуп.

Шә-маатк ратккыс, шәфк афызцә,
Сақәшахәтуп.

* * *

Зегь ргәы иаахәо зызхәахьада?
Адунеи афы дымицт.
Ихәңымкәаны зызхәахьада,
Гхак ус дарбан измауц.

14.12.1980.

* * *

Уамашәтцәкьоуп уара ушыкоу,
Упышә снықәцаны умцан.
Сара исылшогь хәңык цәа акыкоуп,
Зегь уа иудыруашәа каумцан.

15.12.1980.

* * *

Саңхьа кәаңа-әаңароуп,
Цәара цәа змам тышароуп.
Савсроуп, цәа сахыңароуп,
Сымчгы такәы иңысшәароуп.

* * *

Исыңәцома сымшкәа баша?
Сырхынхәаланы исызкзуам.
Уаанза исңәызыз шыта ихынхәышам,
Азбахә уаҳагы ихәатәзам.

16.12.1980.

* * *

Истынхароуп мшынцак, -
Сыпстазаара атэы зхэаша.
Саргы исымоуп лахынцак,
Наунагза сынхашам.

* * *

Сус сызхымзац уа шакакои,
Исыхэапшуеит абла траа.
Мамзар адэы баша сзыкэи,
Дасу инижьроуп иара ихэтаа.

* * *

Азэы ипхзаша хаан сашьтам,
Истэым алагы сыехэом.
Сара схала еитцысхыр сашта,
Уи ахаангы сахьхэом.

* * *

Фатэыс сашьтам ашэи, ацхеи,
Сыцэа ртынчынгы сзиом.
Исызхом уажэ амши, ацхи,
Са сгэы итыхогы сзыоуам.

* * *

Ихаракны ус ухэ умшьан,
Уажэақэа даара ирацэоуп...
Уидгылан уыза думжьан,
Амцхэара икоу иреицэоуп...

23.12.1980.

* * *

Ұыза дсымам, са сзатәуп,
Уағ игәра згазом.
Уажә саазқәылаз сгәы җатәуп,
Шәакгы сызхәазом.

28.12.1980.

1981

* * *

Ацәгъеи бзиен кырзагы
Схызгеит, блала избеит.
Җынхагъ дшыҗам, җызагы,
Еилыскааит, агәра згеит.

7.1.1981.

* * *

Слахьынҗа җас иауашә,
Зымҗа саманы игәгәоит.
Аҗҗазаара шоуп уамашә,
Азә дарзуеит, еазә рхә дагоит.

7.1.1981.

* * *

Җытк уеынкыл, ус умцәхан,
Амҗа наг иацроумҗан.
Убла иабо зегъ умхәан,
Иуахуа зегъ хоумҗан.

14.1.1981.

* * *

Хараза ахәыцра
Хәаңхәа хадароуп.
Ауа имариоуп ирзра,
Ицәгьоу ирҳароуп.

* * *

ҫынч умтәан, иахьукәшәаз,
Иухъзеи укәацом.
Иахьа уара иулмшаз
Уацә акгы уахъзом.

* * *

Амш - злагароуп -
Мцәыжәәа змоу.
Ҫытк слагароуп,
Насыңс иансоу.

* * *

Дызәу аус хы ахьасымто,
Дқһаизоушәа са исирбоит.
Ииуа, ииҳәо ахьақәҫысымто,
Сиргазошәа игәы иабоит.

16.5.1981.

* * *

Исылмшац сусқәагы срызхәыцуеит,
Уаанза исцәызхьоугы сахьхәуп.
Саңхәа сымшқәа уажә срыхызызоит,
Сылаңш шьта зегы ирхыуп.

6.6.1981.

АЗӨЫ ИЗКНЫ

* * *

Шьоук хтакны идургоит ацөгъара,
Ухы-уёы инхылоит ашөшы.
Уаазқөылаз ихтоукит ацөҳара,
Цөгъала иурдузеит убжыы.

2.9.1982.

* * *

Иацо сыздыруам амаза,
Азө цасқәа уичычоит зных.
Ас уёы усушьа амазам,
Пытрак сынудцпи ных.

* * *

Ажөак иара усгы иулазом,
Өакала уеурыцөгъеит уажөы.
Иухы? Уафрак ҳәа улазам,
Хшыюла уажөит ауп, уажөы.

2.9.1982.

* * *

Агъөө ҳәа дцөажөоит дубар,
Зықфөык уи дҳамоуп хыс.
Иажөымтыөха абар,
Хадара ҳалтуеит ипқөыс.

* * *

Ас ауаа ргәы кыдгылоит,
Есымша рзыхәан гәыпжәароуп
Бға дук умазар дудгылоит,
Мамзаргь даушла дуршәароуп.

3.9.1982.

* * *

“Ацартыша шызымго” - есымша далаәхәоит,
Иакра қыак дыкамшәа хирбоит.
Зегьыцәкьа дрышьтам иреигьу далацшуеит,
“Ихамтоуп” ахьзуцар ускан игоит.

* * *

Арака иусура хьаасгьы имазам,
Уилакьысрац уашьтоу?..
Дзыкәныкәуа дыруп имаза...
Есымша қьаадуп дзышьтоу.

3.9.1982.

* * *

Егьа дуаә иашаз, уаә игәра игом,
Дзакәыцәкьоу, уажәыгьы дгәәтам.
Абзиа хаангьы ибла иабом,
Ирласны игәеитоит ихәартам.

* * *

Аихабыра рғы днеир, жәак узирхәом,
Дзыроуеит, гәаныла дырнызбоит.

Хара хёы? Уирцәажәом, жәак уирхәом,
Убзиаз, иҭаххар уирыцәгьоит.

* * *

Иаалырҕьаны азә ус дышьтихуеит цәгьас,
Дзышьталоҕь нас уи дызгашоуп.
Ахаҳәцәҕьа пужәуа хшыюлагь уғәғәаз,
Иара уанигәамҕха, башоуп.

* * *

Уанибо дасны уирехәоит,
Ажәәан уалеицоит.
Илшар, уи уҭаирхоит,
Ужәлар урылицоит.

* * *

Уигәамҕхар, ганха дыңшыхуеит,
Дагьуацәҳауеит, амаҳаз, иахәҭамаз.
Зных, азә даҳреикуеит, дышьтихуеит,
Иҭахызарҕь зегь рыла даңсамаз.

3.9.1982.

* * *

Дыршьа амазам уи игәаҕхо,
Уао иимбац имоуп ҕазшьак.
Цәгьей бзиеи рёы дуртәароуп, дырххо,
Дтәар, дгылом, изхом уи ҳаңшьак.

* * *

Уара иутахыу, иара ицэымгуп,
Уара уаныччо, ибла цархәуп.
Сгәы иалоу изыхәан, есымша цэымгуп,
Аха ачхара цәгъа итахуп.

* * *

Ахыыз ду имоуп антыцка,
Абзиа хәа избахә гахьеит.
Зегь царшеироуп аоныцка,
Иус дакәыцны дтәахьеит.

* * *

Жәларык дреихабуп, дрылабжьоит,
Хәарада “Идыруаит аутәы”.
Аха итахцәацәкәа игрыжьоит,
Ихеицом ипацәкәа ихәатәы.

* * *

Ишықәс анааигъы тәанчара дымцеит,
Иқәра есымша ирмацуеит.
Ионаҭәә цәыцак ркыртә икаимцеит,
Хааназ ихала дытхацьуеит.

* * *

Азәгъы хәаас уара думазам,
Гәыжәпара асцәкәа убахьоу.
Адунеи хызфааз хәа уао дыказам,
Бзиа нагзагь ыкам, мамоу.

4.9.1982.

* * *

Зны-зынла иажәәқәа хәшоуп,
Дыкоуп еакала.
Еазных дзықәтәо уи цшоуп,
Даахәуеит мышкала.

11.9.1982.

* * *

Зных жәак узирхәом,
Дкәйтза дахьтәо.
Далагар иазирхом,
Иахиркьоит иахәтәо.

* * *

Са сзыхәа дацсам мап, капеик
Дсышьтоуп уи ҕашақә.
Сызго азы иалеитәоит кәапеик,
Хәаас имкы мшгашақә.

* * *

Ауафраз ҕәғәала суеигәыҕон,
Мшәан исыздыруам сызжәаз.
Сцәа сҕало, сҕыцуа, суеихырхәо,
Ус сара исымам ҕазшьас.

* * *

Уажәа иаауешәаз сынаргзуа,
Ус угәығозар мдырроуп.

Иуѳахыу шыуѳахыу исылагзуа,
Са оѳы ишаламѳуа удырроуп.

* * *

Умаѳура анурѳа сеигѳыргѳеит,
Уздыруеиѳъѳеи кыр ѳуеит.
Ашьѳахъ узѳѳа сеиурхеит,
Испырхагаз усѳѳак ѳауѳеит.

11.9.1982.

* * *

Бзиарак ѳъара иумбо,
Иухѳѳам ажѳа умѳѳароуп.
Азѳѳы игѳра умго,
Хаанѳы уѳамлароуп.

18.12.1982.

* * *

Ухы уазхѳыѳны -
Усыхѳаѳш, усѳеиѳш.
Уус-ѳшьа уаѳѳыѳны,
Иумызбан са сѳеиѳш.

* * *

Уѳѳажѳоит, хы амѳаза,
Хѳѳы ѳѳѳеит, хзыроуам.
Усѳѳѳа ихѳарѳазам,
Уашъѳылт, иууам...

* * *

Са санубо, цас уччоит,
Суҗахзоушәахгы сужьоит.
Уа узакәыцәкьоу зегы збоит.
Баша угәыҗоит, угәра згоит.

* * *

Цәгәа иубом ус пытк уеырбаргы,
Уззымдыруа пытқык уедурбаргы.
Ииашоуп, иахьазы ирацәоуп ухашәалахә,
Хәарада аамта узыхәа иманшәалахт.

1983.

* * *

Сгәырәа азәгы имырдыркәа исцәахуеит,
Хәаас изрыстәи.
Сгәырҗара рзысшоит сыуеи, стынхеи,
Сықәлацәеи, сәызцәеи.

5.7.1983.

* * *

Саргы уаҳа исызхазом,
Саңхәа исылшо хәа ак збом.
Уара укәышрагь сызхацом,
Убаәхатәрагь агәра згом.

* * *

Агәкаҳара эәзтәз,
Ирацәоуп иңхо...
Ухьаа збаз, игәазтәз,
Уи иоуп итынхо.

13.7.1983.

* * *

Угәра згаз думжъан,
Уизгыл тынхацас.
Мдыр бзамыкәс думшъан,
Уизныкә аңсуацас.

1983.

* * *

Адунеи ду, уи уаароуп,
Еидкылан измоугь ауаа роуп.
Ихадоу - ламысуп, уафороуп,
Пхьака хдеиңшхә хдеира рироуп.

* * *

Уимацәҳан угәыла,
Уизыказ уи гәыла.
Мышкы дуҭаххоит,
Нас усқан уахьхәеит.

8.8.1983.

* * *

Сөүцра бныцак, бымцарсны бызгом,
Сыюуа сбышьтоуп, бабако бызбом.
Аңшы бабызахт бныцашөкөа бцеит,
Зынза хьаас сара скабымцеит.

0.12.1983.

* * *

Издыруада, лгөы итоу, издыррыда,
Уи лцөанырра нас мышкы изныррыда.
Сара лкынтөи исмаҳацт жөак, сзыкөгыгша,
Зегь акоуп, еиҥах сазцшуп уи есымша.

1984.

* * *

Саңхьа угылоуп, угаз-өазуа,
Еснагь уашьтоуп сымөа укуеит.
Арахь уара уҥагө-ҥасуа,
Исцөагои хөа аамҥа угоит.

21.06.1984.

* * *

Баша умөаду уаныст,
Узлагылаз хөынцөаны.
Хшыю дук шумам Анцөа иныс,
Сара иуасхөоит иаахцөаны.

25.06.1984.

* * *

Сара схъаа зынза иунымпшзар,
Иуадааым акгы аурым.
Даара гэгәала уара укәышзар,
Даеа цәааак цыугарын.

25.06.1984.

* * *

Изакәызеи нас узжъаз,
Ус иумазоу кәзшьас.
Утәаны ухала ухы урәхәоит,
Жәак наумаскыр ҳаипшхоит.

* * *

Ауааы зегъы дрышьцылоит,
Ичҳарагъы гэгәгоуп.
Игәы тәуам, зегъ дрышьталоит,
Зныхъ ихы дагоуп.

* * *

Хъаас дсымам ипагъазоу,
Атахызаргъ дынцәахшаз.
Убри иоуп иузгәакъазоу,
Уңсы иахылцыз, угра итшаз.

1984.

* * *

Аңсҕазара иамоу ңҕароуп,
Иамаркуазаргъ азәырәы.
Ҙыа укаҳароуп, Ҙыа уанҕьароуп,
Дызқәымшәо ыҕам ауааы.

1984.

1986.

* * *

Хәыцрашәк сымоуп сгәы исызтымго,
Хәыцрашәк, - сара исызхымго.
Хәыцрашәк угәы иҕашыр,
Кыр иаңсома утәаны уңшыр.

11.2.1986.

* * *

Кыр зны бысзааигәан, нас бсымбазеит,
Дигоит ҳәа шырҳәоз, мап, бсымгазеит.
Уи нахысгъ назаза бзаңәны бынхеит,
Исхарам, бхарала бхы ҕабырхеит.

1987

* * *

Баша хәаас иҕаҳдоит,
Иҳаздырзом амаза.
Ашьа ицаша ада иаңәңоит,
Аанкылашьа амазам.

* * *

Ус, аамта кыргы згеит,
Схы сазгәаауа сыказам.
Игәастт, иңышәеит, зегь збеит,
Уаф сзықәгәыгуа дсымазам.

* * *

Иахья убға ғәғәазаргы,
Иалшоит уаңәы икәадахар.
Сара сзын уғазаргы,
Схы сыхьчап. Ус иаҗаххар.

5.9.1987.

* * *

Иулшо сыгужьуам цәғара,
О, сгәы пужәахьейт цәғала.
Сызгуа азы иацуңоит кәапеик,
Иаңсам ууафара капеик.

* * *

Са санубо амца уғықәлоит,
Зных, ачуанейпш уейқәаңәоуп.
Аеазныхгы зымәа удәықәлоит,
Маңгы цуама ҳаиғаңәоуп.

5.9.1987.

* * *

Сусқәа шәынтә ейцауқьахьейт,
Чархәра ууит, зны сунаңхейт.

Сзыџџа ашџаџ еиџауџахџеит,
Акџы смыхџзакџа сынхеит.

* * *

Аеакала уашџџа схџыџуеит,
Аеакалаџ зегџ сызбуеит.
Азџџы икылкаа маза дхџсуеит,
Уи дышхџдоугџ агџра згоит.

* * *

Исылшо ала азџы сызихџар,
Ус дук зузшџа сџџы иабоит.
Схџы-сыџсы хџа хаан сыџкам,
Ус иџоугџы сџџы рзыџџџеит.

6.9.1987.

* * *

Уаџа хааны игџра умган,
Дузыџкаларџ даџсышџан.
Аха иеиумрхан уган.
Иалшоит зны шџеинышџар.

* * *

Аџы ыџџы иџоу, иихџо хоумџџан,
Еџарыла иажџа џџышзарџ.
Ус гхак иоургџы даџоумџџан,
Учџара иа изын ихџџзарџ.

* * *

Зны ажџала џџџа сургџџыргџеит,
Нас уаахџахџы мап уџит.

Баша сужьейт, са сургөйгит,
Угәаггы ғәғәала исуркит.

* * *

Аиаша, уи зеггы ирыцкуп,
Амц ахаан аерееиуам.
Схы-сыңсы ауаы изкыуп,
Игәы изырхыша җазцо среиуам.

6.9.1987.

* * *

Уаламган ауаы дсырцьойт хәа,
Деилымкаа, угәы усқан уажьап.
Мамзаргы, уи дысҗажойт хәа,
Иулмшар, нас уңхашьап.

* * *

Гәтыхак сарцөом, сагьартөом,
Сазааигәамкөу сызмаҗөу?
Уажә саазқәылаз еиха збойт,
Җаса ацкыыс схы агәра згойт.

6.9.1987.

* * *

Ашәт сәаччеит, уи сабан,
Иазнарҳаит уи амра, иаазейт.
Амҗ ицәнаҗит сара сган.
Усс исымкит, исымхьаазейт.

1.11.1987.

* * *

Рааигәа скаларц сҭахыуп сашьцәа,
Ак сызрыдцаргы сахьхәуам.
Малдук сырхарц сара сашьтам,
Тыц-цхак соурацгы сҭахзам.

* * *

Шьоук рзыхәа зегь насыпуп,
Сара цьа санкьоит, санцоит.
Уажә скәал-кәало моакы сықәуп,
Зных ус сгәыцрақәа цсакьоит...

* * *

Дыршья сымам, кыр сазхәыцуеит,
Сҭазырхаша шьоук афуп.
Зиаск сырит, хәыкгы схьцит,
Исыхьзомашь хәа сыцшуп.

* * *

Ажәеизадақәа, баша,
Уахьнархәып уашьтан.
Иказаргы узлаехәаша,
Ахзыргара ухәтам.

* * *

Аеи ацәи мчыла ипыршәоит,
Акы иақәтәоуп, еак цакыуп.
Аха ауафы хшыюла дпыршәоит,
Уи изныкаәшьагы еакуп.

* * *

Ацәгъа-мыцәгъа уара иуцыло,
Удмыртәароуп угәы цаны.
Агәғәароуп, зегь рагъа игыло,
Иухәогь, хәазароуп, цаны.

* * *

Амц нцырак ма иаиума,
Ахы цәырцуеит кыр шыбжьо.
Зажәа еижъаз, уи дуаџума?
Зны ургәғны нас узжьо.

* * *

Ухәан-схәан еснагь еиҗазхәо,
Цъа иеыртынчны дызтәазом.
Ѡыцъа аиѠызцәа ацәгъа рыбжъазхәо,
Уи дуаџоуп хәа дырпхъазом.

* * *

Исыздыруам избхаштыз,
Уаанза хшыҕаз, хшаныз...
Уажә аҗшәатәҕкыа сабхәом,
Бынсывслоит сбымбазшәа...

АЛѠА

Амца шцәоуп ахәан,
АлѠа цоит цәѠанцәы хыхь,
Аццышә нкаҗсан,
Уаха шьҗак ннамыжът.

* * *

Алѡа цоит, ажѡѡан ахь ихалан,
Иаѡахушѡа ибналарцы.
Ѓыѡрак ѡстѡѡаки иареи еидхалан,
Нас иара уа иналазѡит...

* * *

Алѡа иамоуп
Иара ахатѡ ѡѡара.
Ѣада еихоит,
Игѡаѡуа, ѡеыркара.

* * *

Амѡа-ѡѡоуѡад иалѡыз
Алѡа иѡеиуа.
Дыршьас иамои
Уажѡ уи зыргѡѡеиуа?..

1988.

Сыдгыл, сыжѡѡан ѡаулаѡ,
Сзышьѡоу ѡсеиѡырхагоуп.
Абри Адунеи пылѡѡѡраѡ,
Уажѡ зегь са испырхагоуп.

21.05.1988.

Суѡѡѡоушьом, саѡѡѡыс ухы еиѡѡаны иубоит,
Ѣазныхгьы зымѡа уеырѡагьа унатѡоит.

Акала уғапхыагы мап, сыехәазом,
Сара ғымт сүхәәшүеит, жәакгы сәәазом.

12.1.1989.

* * *

Схы снапы нацаргәаны ҳамтәк,
Сгылан схәыцуа, жәак ус имхәазо.
Исзааигәазаны избоит сара шәартәк...
Хы-мәтк ааиуеит, сапхыақа ихәазо....

* * *

Цәкьаракаґы зны инкылкаа схысит,
Шьюуки сареи қрафшақәшәә ҳәисеит.
Сыуаәбжара збоит уашьта сахысит,
Сымчқәагы даараза икаңсеит.

* * *

Ақәа леиуа адәы санцәылоз,
Азәгы хьаасгы скаимтґеит.
Сымшқәа исывсыз сышрыхьцәуоз,
Иаасыдгылазгы сыцәґеит.

21.12.1989.

1994

СУАХҲА

Сгәы анҗжәаза, сацәажәеит суахҲа,
Ирласны иңнацәарц сцыхәтәа.
Идәықелеит, зымәа имарахәуа,
Бзиа иамбазаап уанахәауа.

ААМҲА

АамҲа ухы иархәа, ианаамҲоу,
АамҲа рацәоуп, иагьмачуп.
Ирацәоу аамҲа уи аамҲам,
Акгыы узаламхкәа ианца.

АПОЕТ

Изын иҲоу доухауп, лахьынцоуп,
Нацънатә иҲан, иҲоуп, ус иапцоуп.
Ддагәаз, дагылашәыз, уи дызқәу мәакоуп,
Иагьибоит, иагьиахәуеит, зегь аҲоуп.

* * *

ИҲоуп иңшьоу, сьзхықәаауа,
Мамзар ңсҲазаашьа каломызт.
БысҲахыуп ауп сьзбхыбаауа.
БысҲахымзар сьбышьҲаломызт.

14.3.1994.

* * *

Сбыхәоит, спыбымшәан,
Сызустоу сзакәу.
Сыгәгы пыбымжәан,
Идыр ихәатәу.

16.3.1994.

* * *

Ламысла бныкәа,
Бхы иакәца пату.
Иакәым бымукәа,
Уафрала ишатәу.

* * *

Ашьхара-җааа
Зных ба базцахт.
Баазқәылаз бцәааа,
Җакала ибыңсахт.

* * *

Зных, сцәырхауеит, сытрыс,
Сгәы атҳара еисуа.
Сааызоуп ацыс -
Ашәа зхәан иңсуа.

* * *

Аиаша, избом акгы амчны,
Ицәгьоуп ас анхара.

Агәырғара сымоуп имачны,
Ахьаа - уи сызхара.

19.5.1994.

* * *

Быстахзам хәа сгылахуп,
Арахь зынза сеилагахуеит.
Схы са схала исзеилымкаауазар,
Аеазә еиғны еилызкаарыда?..

* * *

Ацәа сшалоу, сытрыс салцуеит,
Сгәы пыбжәоит, цәгьа сбыргәамцуеит.
Анцәа дузза цас бишама?
О, сақәбыршәеит сара ашана.

* * *

Гәаҕрак сышьтоуп, исыцааиуеит,
Сцәашьы иакыу ҕыцәаауеит.
Илашьцоуп уажә саҕхьа цәгьа,
Сағашәазшәа збахуеит цәҕьак...

* * *

Саныцуам сымға, снанымшәацт,
Схазыхәа сашьтам мыцхәык.
Санышәом сабацәа знымшәац...
Изгарцгы сҕахым цьа хьымзгык.

* * *

Шьоук ааиуеит сышка, уажә спыршәарц,
Сылшара, сымч агәра ргом.
Ирҭахыуп ғәғәала сгәы пыржәарц,
Зынза сзатәушәагь рбоит.

* * *

...Имацәыст, идыдит... акырзагь ихьтоуп...
Агәәанызаара ғәғәала ихәхәтоуп.
Ишызбо, гәнаҳала ҳарт зегь хҭахоит,
Пҭныгала, аҳаҕьа хнықәцан ҳархуеит.

* * *

Хайкәнагеит, ҳаивнагеит, ҳаипырцит,
Шака шықәса... ҳамәа пҭьа ҳамгеит.
Уи нахысгьы назаза ҳаицәызит,
Харт уаҳа енакгьы ҳаибамбеит.

* * *

Хьаас сызмада, исышьтада,
Исызтода гәцаракра?
Сыюны аләатә ҟазышьтуада,
Мышкы саныкамла сара?

* * *

Иахҭахуп
Акәышра, ачҳара,
Хара ахәыцра, амццакра,
Шьҭахь хьамцра, агәымшәара,

Иацзароуп агәағра,
Ағәғәара ахацара.

1998.

* * *

Ари адунеиаә, сеырсасуа,
Сшықөымгы, кырза схы зжьоит.
Ғазных снатөит, ғымткәа схырсысуа,
Цәарала сгәыграқәа сшыуеит.

1.5.1998.

* * *

Акы счышәзар, ак зөызар,
Иаиурымашь мчык?..
Цәахәақәак сгәәғы иизар,
Пхьака сгәыгуеит хәчык.

1.5.1998.

* * *

Сара уааы сибартам,
Аха сара зеггы збоит.
Ас аңстазаара хәартам,
Зегь акоуп, схы агәра згоит.

2.5.1998.

* * *

Исзынамгзозарггы сшықәкы,
Сыңшыхьырсуа сыңам сқәаца.
Исхәеит ишсылшоз кыр рыхкы,
Сшьа-сда иалцт, итыцит сгәаца.

31.5.1998.

* * *

Уажә саазқәылаз, акы сазхьуеит, исгәрәуеит,
Ғынла сашьтоуп, сиар сшазхәыцуа ус ишоит.
Зынза баша уажә сара стәаны сәуеит,
Ихадю ак шсыгу сгәы азыәуеит...

31.5.1998.

* * *

Сажәақәа, сашәақәа, са исынцәахәуп,
Сара истәуп, уафы ицәызымгеит.
Мазашәкы макьаназгь сгәаца ицәахыуп.
Ирацәоуп адәахьы ицәырзымгац.

* * *

Иахьа, схи сареи ххала ҳаизынхеит,
Ҳаицәажәт, пхьа ҳдеипш лаҳархеит, иәаҳархеит.
Иаабоит, ҳамшқәаггы маңны иаҳзынхоит.
Аха, ҳахәшәарамца, ҳгәыґоит еиқәҳархоит.

7.6.1998.

* * *

Имаңымызт сыңстазаара ңазшыоз,
Аха ускангы сгәы зынза икасмыжт.
Сара аңшәә саҳәараңкәә ңазшыоз -
Сатәзымбоз, ңыңык шыңахкә инсыжт.

7.6.1998.

* * *

Еснаг сгәы ак ңыхоит, ңха ысыхоит,
Чхашә змам, кырг сыңнархеит.
Сыразреи, сқиареи смышәеит.
Иаҳагы нак сғанархеит.

8.6.1998.

* * *

Исхәаша схәеит,
Сдаң-ңашәкәә сҳаит...
Изуша зуит,
Изыюша зәит...

9.6.1998.

* * *

Жәак нсыхәламшәә, сыңсы кыр иззахеит,
Сгәы ңжәозарг, сымгылт азә ишыңах сашшуа.
Са сыңстазаара моасны ицахеит,
Абжы рго, икаауа, иңыңуа....

12.6.1998.

* * *

Сара сшәышықәсақәа, шьтәк шәысзычәуам,
Сеасыршыцылеит сзыниалакъ.
Сара сшәышықәсақәа, сара сышҳам,
Сгәы сазырго, сахьцалакъ.

12.6.1998.

* * *

Испырхагам сипырхагам, сыкоуп ус.
Испырхагоу сипырхагоуп, дагдауз.
Схы мацараз ус амацазгь смықәцәт,
Уа пхәыҕагы, истахыцәкәам хьымзгы згарц.

12.6.1998.

* * *

Уажәы зынза исхацәеит,
Еиха сеиғын цыҕх.
Сыбла, сылағыз амцәеит,
Кәармакгы аанымхт.

12.6.1998.

* * *

Иааган исымцоуцт, избоит, ахыбжа,
Иара уигы, иуҕахы-иуҕахымшәа.
Исыхәҕазар иқәц уи, саҕхәа ишеибгоу,
Исфа-исымфа. Истахым, ихыбжа-ҕыбжоу.

13.6.1998.

* * *

Сычхара шмачу, уи агәра згоит,
Аха икоу инапынцаны избоит.
Абгыжә хәа абашаз ицкәтәым,
Идыртәуп, ичхәтәу, ичхәтәым.

18.6.1998.

* * *

Агәра хгап, адггыл
Зны иааныжыны хашцо.
Икахцап уаанза,
Ихалшо хзыхьзо.

18.6.1998.

* * *

Хныхапшья ду иказар кры амчны,
Иалшоит зны зынза бахьнархәзар.
Са сбызхәыцуеит уажә зынзаск имачны,
Мап, сагьбызхәыцрацгы стәхзам.

25.6.1998.

* * *

Шьта исылалом уаанза исылам,
Ирхәоит, указшья еитамк уцсуеит.
Ацсра кәдыцъ хьяас исымам,
Уи саиааийжътеи кры цуеит.

25.6.1998.

* * *

Ииашам ихақым,
Сапхъа цәкъак ҳауп.
Ижәбо сара сакәзам,
Сынаур ауп.

18.6.1998.

* * *

Апоет доухала деибаркуп,
Ға шьюукы дызлареипшым рацәоуп.
Уи ус шәкы деимырхха дыркыуп,
Ак атқысгы ак еихауп.

28.6.1998.

* * *

Дыкан зны, зеггы рцас,
Дцон имшқәа ных...
Дииаст гагацас,
Игагагъ нымхт.

29.6.1998.

* * *

Есымша дашьтан ахъз,
Дбадақит кырзагъ.
Иңсҗазаара нақәырз,
Ихъз мааит иахъанзагъ.

29.6.1998.

* * *

Сыбга џейцыхымтаз, гџаџрак нсыхъзоит,
Иахъынтџааз хџа сымдырзо ус.
Иџацџны сымшџа иџо сыџхъазоит,
Исымам уажџ уаџа џа уск.

4.7.1998.

* * *

Ас исылшом са сыхџџейт,
Цаџха хъархъарџжык сџџы џнаџџейт.
Саанарџшуейт уи, џс шыџжы,
Шыџак исзыџџауам абжы.

4.7.1998.

* * *

Сыџсы шџоугъ шыоук сџџыуара иаџуп,
џа шыоукгы, сзыџџан, аиџџџџа ршџуп.
Сара жџак мџџазо, џымџ сгылоуп, сыџшуп,
Иааигџазоу блак анџаџшра, сзыџџан ихџшџуп.

6.7.1998.

* * *

Ауаа еилумхын,
Ганха уџшуа.
џызас дышыџумхын.
Уџыба иџаџшуа.

7.7.1998.

* * *

Хаан мазала
Азәгы уизамшшын.
Уус нагзала.
Шьҭахьҕа ухьамҕшын.

* * *

Ҕхьаҕа сгылоит хәа
Уоыза думҕиин.
Схы сырҕиоит хәа,
Иҕам умхәан.

7.7.1998.

* * *

Иулмшозар мыцла сумыргәыҕын,
Хәтыр шуқәсҕо, сухәоит, сгәы сумырхьын.
Амц есымша аиаша азқәа аихоуп,
Шәымцык реиха, жәак аиаша еиҕьуп.

7.7.1998.

* * *

Уа мазашәкы иҕоуп, -
Ҕымҕ ҕынч, инаиааиз...
Зегь реиха дфырхаҕоуп,
Игәы нҕжәо, зыбз иаиааиз.

7.7.1998.

* * *

Ууаәреи улшареи агәра мго,
Иажәақәа роузоуп.
Зегь реиха дкәшушәа зхы збо,
Зегь реихагь длыгзоуп.

7.7.1998.

* * *

Аңсра ақәуп ҳара ҳашьтра,
Наунагза изқәым хаштра.
Ауаә иқәра изыназом.
Ҳабшьтра мацуп, иғиазом.

10.7.1998.

* * *

Аарцәы хусқәа еицахома,
Ма ак алмшо ибжахо?
Нырцәы зынза илашьцахома,
Мамзаргь еиха илашахо?..

10.7.1998.

* * *

“Узқәымгәыгуа уақәшәааит”,
Шәирас икоу иреицәоуп.
Ҳағоу уи ус дақәшәааит,
Назаазы дыхцәоуп.

11.7.1998.

* * *

Уажәы исыгуп арымзаа,
Схы сағну изжъарц?..
Гагацас с니아заа,
Зынзаггы сныбжъазп.

11.7.1998.

* * *

Разк дук пхъа исқәашымзарггы,
Ус аамта згап.
Харантә зегъ збартә скәшымзарггы,
Пыт-чытқәак збап.

14.7.1998.

* * *

Исзааигәо ссызцәа неикәыспхъазо,
Тынч цъара стәаны.
Уао дкамларггы еикәыспхъазо,
Избом имбатәны.

14.7.1998.

* * *

Сгәы зныкгы инумырхеит.
Жәак умхәеит иуатәам.
Сантаҳуазггы сеикәурхеит,
Сзықәшәаз сгәәкра гәәтан.

14.7.1998.

* * *

Хатыр уқәсцарц сыюны уаасцхьейт,
Уара хьаасгы иумкит.
Уи сара акыр ихьаазгейт,
Изиасхәазази хәагь сахьхөйт.

15.7.1998.

* * *

Сгәыграқәа ргәыгра уацәуоп,
Аха цқәа өеила агәра згом.
Сгәы иаҭахыу кырза ирацәоуп,
Аха бзиа еснагь исызбом.

15.7.1998.

* * *

Умччацәан,
Узыргәырғаша ыҕамзар.
Умцәыуацәан,
Гәәкҭра дук умамзар.

16.7.1998.

* * *

Ухарц узааигәоуп
Уцәа иаду.
Хьаас уикуам
Игәацәадоу.

* * *

Аңсшәа уазхәаз
Ит атак.
Иуазымхәаз
Уигь цқа дгәат.

16.7.1998.

* * *

Уммақарын,
“Иусырбап”.
Иузынамгзар -
Уқхашьап.

16.7.1998.

* * *

Иахынамзо -
Ушьапы еицумхын.
Уеихымза-еиңымзо,
Умшқәа нумхын

16.7.1998.

АСАРҚА

Сахьанңшыло избоит ссахьа,
Зынза еиңшым сыңшра қахьа.
Мазас иацо ари асарқа,
Здыруа сқәыңшроуп иказ анқа.

18.7.1998.

* * *

Икалеит еакала
Сыңштөы.
Сгөы, суҳәоит, ухала
Ихәшәтөы.

18.7.1998.

* * *

Быблабара оеацәысхьчоит,
Банзынбо, сарыхьтшьеит.
Истахыуп ҳаикәымшәар,
Наунагза ҳаинымшәар.

18.7.1998.

* * *

Зны-зынла Адунеи сацәызыр ҳәа сшәоит,
Ускан сара кырза схы-сгөы ахшәоит.
Адунеи ацәымзшьақәа иакыуп, иәбоуп...
Зных... Ақсабарацәкьагь икоуп иавбо....

23.7.1998.

* * *

Ғагалароуп, цьқәареи ғыхроуп,
Сызтаақсуа сымхыртоуп.
Сыкәша-мыкәша икоу меығроуп...
Амш хәарчаруеит, кыргь ихьтоуп.

24.7.1998.

* * *

Аңсҕазаара са исыгәҕаст,
Атәы иамам хәашьа, уышьа.
Пҕһан сьзхьымзас цеит имоас,
Иамазамкәа шьҕа хнырхәышьа.

24.7.1998.

СЫГАГА

Тынч стәаны сузхәыцуан,
Уаразәк успырхагамхт.
Ғымт сахьнеилакь усыцын.
Аха, уагьсхырхагамхт.

26.7.1998

* * *

Уҕахызаргь сырехәа, сагьырҕа,
Са сзыхәан урт аобагь акоуп.
Схы иасырбарц сҕахьцәкьоуп аҕа,
Снацәхымкьо сьзкәугьы моакоуп...

26.7.1998.

* * *

Ауао имоа данькәхалакь,
Дацәыхкьоит дьзхьызо.
Аха шьҕахька данымхынхәлакь,
Икам усс дьзхьымзо.

29.7.1998.

* * *

Сыткъеит зны, аеыѳеиѳш сыткъеит,
Снеиуан стѳала сытцакны.
Аха уа нас сшыапкъа нсыткъеит,
Саанхеит аеыѳ еиѳштѳкъа сакны...

6.8.1998.

* * *

Акгы сашьтам сара мчыла,
Ма, изгап хѳа шыоук реиѳш бжыла.
Сашѳа шытымѳит уа-тынхала,
Сышка иааиуеит иара ахала.

6.8.1998.

* * *

Уѳнра ду уахымзар,
Уиаѳымны унхашт.
Аиааира уѳахызар,
Аѳсрагы ухаршт.

* * *

Акгы аанхазом, зегь ѳсуеит,
Шыоук мхѳыцкъа ѳамѳарк иасуеит.
Реиѳтаркуеит зегь еиѳасуеит,
Асы зыѳуеит, азы мѳасуеит.

6.8.1998.

* * *

Иуасхәари нас? Икәадоу сара схы,
Уахәнатәуазар шәақк итыцуа ахы.
Кыр сузхәыцхьейт. Укәышымшәа узбоит,
Уаагылазар исзеицәоу узбоит.

6.8.1998.

* * *

Зегы ззеипшу дыжәбахьоу?
Аеакала игәы жәпахоу.
Зегь ззеипшу, дысзыхгом,
Хаан иажәагь агәра згом.

* * *

Есымша, гәақрак, хьаак сзапшьуп,
Сызнықәымгылт сшыапы уаџцас.
Уажә сыпсҭазаара инагәйдцан ишьуп,
Иамазар акәхарын ус лахьынцас.

11.8.1998.

* * *

Шьоук, зны-зынла ҳагхақәа маңны иаабоит,
Инамцхәцәаны ххы агәра аагоит.
Цқра өеила ҳапсыерақәа, ҳагхақәа ҳбозтгы,
Ускан, икалон, гхак-өпныхәак ҳмаузтгы.

12.8.1998.

ХЫРҢАШЬА ЗМАМ

Зынза икьасан рыеахдырдыруеит ҳагхақәа,
Лассы ицәырцуам, ңа ицәыцатәоуп рыеырхха.
Ңытк ҳариашарц, дара рышқа ҳхы нҳархо,
Хырңашья змам наҳхыкәласуеит, ҳамч мырхо.

10.10.1998.

* * *

Сеафра ғазгалап, шыта заа,
Мацк схы сахәап.
Хырңашья змам уажә иансзаа,
Азәгы дахәом.

6.1998.

* * *

Шәымш бзиахааит, сыуа, стынха,
Аеаңароуп уажә схы ахьсырха...
Хырңашья змам ааит, уи сагоит,
Уа... Мышкызны зегь ҳаибабоит.

19.7.1998.

* * *

Хырңашья змам, хырңашья амам,
Ашья, Кәапеила итатәуп.
Егья улшаргь, гәнаҳара алам,
Ус ихәқуп, иагьатәуп.

* * *

Икалап улакөзар? -
Хырқашья змам уакөзар?!.
Өеирак уцаны узбом,
Сара хаангы угөра згом.

19.7.1998.

* * *

Зны иааҳадгылоит аөза,
Еснагь аказшья еиңшзам.
Иароуп гөбыпра злазам,
Иахьзуп, Хырқашья змазам.

1.12.1998.

* * *

Икоуп хырқашья змам аус...
Иҳақым хырқашья аутар уи ус.
Икоуп хырқашья змам өакгы...
Дахөартазам ианааи азөгы.

3.12.1998.

* * *

Хырқашья змам кырза аилкаара цөгыоуп,
Есымша алакта цархөылоуп ицөгыоуп.
Өеила еилкааны уаө блала имбацт,
Иззааиз дааааиратө макьаназ дкамлацт.

3.12.1998.

* * *

Егъа уеазушӕаргъы, уӕал-уӕыцыргъы уцӕа,
Ацсӕзаара иаанартуам амаза.
Улахъ ианицӕз уанишоз Анцӕа,
Ахаангъы хырцашъа амазам.

* * *

Хырцашъа змам, хырцашъа амам,
Казшьак, цӕаӕак, гӕблрак алам.
Харт зегъ иара амӕа хӕцӕуп,
Заа цкъа азхӕыцра - хзын ихӕкуп.

ФБА-ФБА ЦӕАХӕАЛА

Сылагырз азӕгъы ибарцы сӕахым,
Сыччара уи зегъы игӕартӕаит.

* * *

Афыза ирзра, уи цӕгъа имариоуп.
Ицӕгъоу ицшаара уи ирхӕроуп.

* * *

Адунеиаӕ икоу уаӕроуп,
Ламысуп, къиароуп, чхӕроуп.

* * *

Сызӕу сусаӕ шыоук ӕацӕоуп,
Шьаӕӕаршӕ сызтогъы рацӕоуп.

* * *

Саңашыцуам уара улшара,
Ухатәы ңхашала иурҳаз.

* * *

...Аңхьяоцәа маңны иҳамазаап,
Хҳы баша иаҳжьо́заап...

* * *

Ада иалцуеит ашья ицаша,
Иухьран икоу узахыңом.

* * *

Уажә ишсымоуггы гәыхьрак,
Еиҥах исымоуп гәыҥрак...

* * *

Амба афынза сымназаңт,
Иреиҥьу сцәахәақәагь мизаңт.

* * *

Сшәырцалқәа рдаң-ңашә рымаҳазаңт,
Сгәы ицхо рыбжак сымҳәазаңт.

* * *

Са издыруеит хара имгакәаны исңеиңшу...
Иаасыңгылап, хырңашья змам, зегь “Иаҳзеиңшу”...

СЦӘАҖӘА

Иреигъыз сымшқәа уа иухтнысцит,
Схы-сыңсҗаара узкын...

* * *

Әнак иадамзаргъ, шыри, избондаз сыюнаҗа,
Сан сызхылцыз, сынҗаңшындаз ллақҗа.

30.3.1986.

ЗАУР ҚӘАРЦИЯ

АХӘЫ-ЦШЗА
ҲАРАҚЫРАҒ

АШӘКӘЫ “АХӘЫ-ПШЗА ХАРАКЫРАҢ” – 2002

*Сыңкәынцәа Алхаси, Ахреи, Алиаси
ргәалашәара иазыскуеит сышәкәы.*

АЛАҢШЫЦАШӘАРА

Сылағырзқәа нрыцқәа-аарыцқәо, ҫык-зык зных
инхыстәалоит.
Сара стәала, кыр сөыкажо, ааигәа хахә хәчык
снықәтәалоит.
Хәыцрашәк схағы ишеилаоынтуа, инеипхытта
ицқәа-шәкәхоит,
Сахьтәо адгьыл нсыцабгошәа баны, нас, уа
сәацқәахоит.

Хьызрацара ицошәа инеихоит, сыхәы цацәа,
гәымшәәқәа.
Рхы иақәгәыгуа, рыжәәа еибытан, еицуп
инеицрымшәәкәа.
Ирыцашьыцуагь шьоук рышьтахыуп, чархәара зуа
гәымхақәак,
Ицәытагылан уаахә кәзцо, шәыргәындақәак,
хымхәәқәак.

Хьымзгык рыдхалар ртахыцәкәам, иашьцыламызт
рабацәа,
Жәытә-натә аахыс, урт рышьтамта, цсуатцас иуаа
нагацәан,
Рчеицъыка рнапы иқәкын, рыламыс иачыданы.

Ацәгъеи-бзиеи кыр еилырцон, иҕамызт имчыданы.
Сыблағ, еиҕах, иаахгылахуеит, сыхоы ҕацәа ҕаҕаза,
Хьаак шрымоу исырдыруа, рцәырцрагъ ус ибашазам...
Агәра сырго, шыҕахъ ишхьамцуа, инеихоит, рабҕьар
иацалан.
Иамузаргъы, ишыртәышьтроу, ршьа рхы ақәырцарц
хацала.

28.6.1999.

СХӨЫ ХЬЫРШӨЫГӨ-ҢШЗАРАҘ

Амш аҕсы ахшәеит,
Имқәацеит.
Кыр сныҕәт, сымч сшәеит,
Иаалашьцеит.

Сааигәа-сигәа
Игом шытыбжыы.
Смеида-гәида
Сналцт ашәшыы.

Кырза скарахт,
Ңхьа сеихеит.
Амза ахышәахә
Насәаҕхеит.

Сааилнархит, -
Кыр сгәы ардеит.
Ңшак ныоҕахәмар
Сааимнадеит.

Хауа зыдак
Ныснаҕыит
Сгәы аарҕәндеит,
Сааихыккеит...

Скалеит ҕакалашәа
Сласны.
Ажәәан схалошәа,
Сҕырны.

Еиҕах, знык ажәәан
Аахәарчарт.
Пҕақәак неижәылан,
Иааиқәмақарт...

Нас, хәыч-хәыч рыбаә
Ааиҕышәшәан,
Ицеит, иныхынхәны,
Хәык инхшәан.

Ға пҕа ҕәашқәак
Шьхак инхыцт.
Ецәақәакгы,
Неилацәҕәыст...

Ға знык ажәәан
Ааицақьит.
Хәцрак нсыжәлан,
Сааицакит...

Слымха инҕахәытхәытт
Акы...
Уи сгәы архытхытт,
Меитәы.

Жәәанаә сиеацәә
Лашон.
Сгылан сгәырґацәә,
Сыңшуан.

Хәы-пшзак снацаңшит,
Цаґантә.
Ах! Уахь сдәықәлахьей,
Шаґантә.

Хра ґакнаҳауп,
Ихароуп.
Уантә санкаҳау?..
Ңахароуп....

Схалап, ақәцәәґы,
Сгәы мцап.
Схәы, Хьыршәыгә-пшзаә
Сназап.

16.08.1998.

* * *

Шьыжьын, азаза снаґыхәан,
Иаарыцқьан сыблақәа ңсґхәала.
Слаша, изазымкуаз сөыхәа
Иааґыган снақәтәейт ңшьала.

Снықәлейт, адәазара цәґөыхаа,
Нкылашьа змамоуп ахы.
Иубоит сышьґақәа ґґөыхаа,
Ирнуп уа аґәәәа, ахәы.

Сағалеит сшыанцамға, схала,
Моацәғарак зныхгы сазцеит...
Истахуп схәы-пшзара схалар,
Пхәа ицкәз пытәыкгы срыхъеит.

Избап, исзыҕацар псыхәак,
Сышхало, схы агәра.
Еихоит, изазымкыз сөыхәа,
Ашыапаца амца афәддуеит...

4.10.1998.

САРА ЕСМЫША СЕИПШЗАМ

Сара есымша сеипшзам,
Зных, сгәы шыпжәо инсхкьоит,
Сусқәа-схәысқәақәагы срыпкьоит,
Аха, зынзагы сзацәзам.

Сара есымша сеипшзам,
Зны слахәыхуп, зны ғымт стәоуп.
Зны ак сыгәтыхоуп, ипхастоуп,
Аха, агәкаҳарагы пшзам.

Сара есмыша сеипшзам,
Зных, схапыцқәа еихарғәғәоуп.
Ғазных, гәыла кыр сығәғәоуп
Аха, схықәкағы сназам.

Сара есымша сеипшзам,
Зных, слабжышоит, схы-сгәы пжәоит,
Ацқа сшықәу, агәта хжәоит,
Аха, хәасгы искзам.

Сара есымша сеипшзам,
Зны сызныкѳом, сымч каѳсоуп.
Зѳырѳы, исылогъ ргѳы хѳаѳсоуп,
Аха, хѳаас уи сзаѳшьзам.

Сара есмыша сеипшзам,
Зны азѳ ак сиѳоит, ѳазѳы игоит,
Сышгѳаѳ-ѳѳаѳуа зегъы ирбоит,
Сныруеит зиас дук, хѳашъза...

Сара есмыша сеипшзам,
Зных, са сыгѳаѳъра гѳгѳазоуп,
Зных, сышгыло, ѳѳаббазоуп,
Иара схыѳѳѳагы сѳахзам.

Сара есмыша сеипшзам,
Зных, сааѳѳымѳзакѳа ѳѳуеит.
ѳазных, жѳак сыѳшѳом, сгѳыроуеит,
Аха сымшѳѳа сгѳы рхшѳазам.

Сара есымша сеипшзам,
Еснагъ сѳѳыуаларгъ иѳшзам.
Азѳ ак сиѳаѳ хѳагъ сыѳшзам,
Схы са саѳѳитуп, схыѳшзам.

Сара есымша сеипшзам,
Кыргъы сыгхап, исоуп агра,
Аха гѳгѳала изгоит схы агѳра,
Схѳы кышѳѳышѳѳаѳы сназап.

6.08.1998.

* * *

Сара схъаа, ус сгәы итасшып,
Изыстахуи уаѳ ирдырра.
Суахта ааира инафышып.
Иснаҗазар заа анырра.

Сшьара сықәкьоуп, зынза сахзам,
Ирацѳазоуп уажѳ сзызхәыцуа...
Азәгы илағырз аар стахзам,
Сара сыңсы анысхыцуа...

15.08.1998.

ЗНЫМЗАР, ЗНЫ

Знымзар, зны,
Ак сҗап, ак зуп.
Знымзар, зны,
Ак сҗәап, ак зөып.

Знымзар, зны,
Җәынцәак, бнак сылсп.
Знымзар, зны,
Цъа акы сазкылсп.

Знымзар, зны,
Цәгъаракгы згап.
Знымзар, зны,
Бзабаакгы збап.

Знымзар, зны,
Мацк сгәы сыңсахп.
Знымзар зны,
Цәқәырҗак сазцахп.

Знымзар, зны,
Схақ җаа иназап.
Знымзар, зны,
Схықәкы сахъзап...

Знымзар, зны,
Сзыхәашъ сызхыцп.
Знымзар зны,
Цқъа схы сазхәыцп...

Знымзар, зны,
Стынча сынхап.
Знымзар зны,
Сымра схацхап.

Знымзар, зны,
Икылблаа схысп...
Знымзар, зны,
Сышьха ҳарак схыцп.

28.09.1998.

* * *

Исымхәацт снагылан сәыза ицәгъа,
Сицхраауан, уи еиха иус аныцәгъаз.
Зегъ акоуп, уи сара шыафәаршә сиҗон,
Мазалакәын, зынза иаахтны җиҗуам.

Аамтақәакырз, уа, сгәы җызжәоз среисны,
Санцалозгъы ыҗан, урт сынреәсны.
Мап, дсымшыыцт Сара азәы снаеихсны,
Аха, сымшқәа исшьхәу рацәоуп, среихсны.

29.09.1938.

САРА СЫЗУСТА?

Сара, сызуста?
Сара, агәәкра дуқәа збаз,
Сара, аиааира дуқәа згаз,
Сара, иршьны ибзахаз,
Ак зылшаз, нас, шәк зыгхаз.
Сара, сызуста?
Сныкәоит, сыкоуп, саға ицас,
Итысцаауеит Нартаа рцас.
Смыцкьазакәа, тынч, оеынкыл,
Са сизәлымхауп Абырскьыл.
Инасгәйдцан шәынтә сыршьхьеит.
Ргәы сықәдымцәо, шәынтә сыржхьеит.
Зегь акоуп, италт сыңсы,
Мычла дсыхәартам уаюңсы.
Сара сызуста?
Са саңсыуоуп, уи сахьехәоит,
Акы анагха, са сыңсыехуеит.
Мчык сынаҭоит, пхьаҭа исыхоит,
Сыңсҭазаараф кырза исыхәоит.
Сара, аҭоурых дузза змоу,
Аңсуа хаҭа ишьацкьа злоу.
Иазмырсц хаангы зшьамхы,
Зыжәлар ирықәызцәо зхы.
Сара сызуста?
Сара агәәкра дуқәа збаз,
Сара, аиааира дуқәа згаз.
Сара, иршьны ибзахаз,
Ак зылшаз, нас шәкы зыгхаз.

1.10.1998.

* * *

Зәырәы ршәоуп,
Русқәа хьшәоуп.
Бжаәы рңьоуп,
Иго, ибжьоуп...

Иеахреикт,
Иеырхеикт.
Урт ргәы җжәоуп,
Рхы-ргәы ахшәоуп.

Иеирымчт,
Ирылхыуп рымч.
Зегь иртынчт,
Ирықәхәлоуп Рымш.

Иа ицәа дтыцт,
Рцәа иҗазызт.
Зегь рыцәгоуп,
Русқәа цәгьоуп...

Уаә ак иимтт,
Азәггы ғимтт,
Иршәехъеит,
Ишәәкьеит.

Имарианы,
Дмираны
Ха ҳзы дшоуп,
Дзықәтәо цшоуп.

Ғхәа ҳазцом,
Ғыцк ҳазцом.
Хусқәа бжоуп,
Кырза ҳжьоуп...

1.10.1998.

* * *

Мап, акгы ус баша иньцашәкәа ицом,
Акгы, хықәкыда разкыда иизом.
Иамоуп аңсҭазаара ахатә ңкарақәа,
Ицом инауаосны ус, уамаркаракәа.

Зны, сыюуа, скәал-кәало уа шьоукы срышьтан...
Уажәгы, сгәы саман ицоит,рышка исыхуа.
Ҳамшқәа, ҳашықәсқәа, инрыжьуеит зегь рышьта,
Аха, мшәан, избомеи, уажәы рхы-рцыхәа...

3.10.1998.

САЖӘА

Хьаа хеыгоуп,
Ихыңеыгоуп,
Зны сарччоит,
Зны сарцәуоит.
Кырза исыхәоит.
Уи, сартынчуам,
Мап, ҳаиқәымчуам.
Зны имарахәоит,
Исылмшо иахәоит.
Насх, әезахуа,
Ицоит ишзахәо...
Зных, ахала,
Иааи, иаасхала,
Исәагәыбзыҕуеит,
Сагьаргәырҕьоит...
Ңхьа саргәыҕоит...
Сыкам цтәала,
Саргы стәала

Сымца соатхуа,
Амаза атхуа...
Сашьтоуп, сашьта,
Схыуп иара ашьта...
Насх, сахънеилакъ,
Уа са исыцуп,
Иааиуа ғыцуп,
Зынза итѣицуп,
Аха, икѣицуп...

2.10.1998.

Ѡ-ЛАК

Еидшыланы, Ѡ-лак еибафон,
Еибарцсуан рыхѣцѣѣа цѣбацѣѣон...
Шьоук гыланы рааигѣа илафуан,
Хѣаас имкы, иччон, дара нибарцѣон.

Еикѣырхит нас, лабала ирысны,
Изыхъяз гѣартон, ирзеикѣымкуаз.
Ибыргыу ак рымамызт усны,
Урт баша бѣазаарын еимаркуаз.

4.10.1998.

* * *

Егѣа ухѣарггы, иуурггы,
Ухы агѣра угароуп.
Узцо, кыр ихъанѣазарггы,
Пѣхѣа ушацо иугароуп.

Ус заамурак уақәшәаргы,
Ичхауа угәы урдароуп.
Уавсыргы, уакәшаргы,
Ҡадарашьтахь, ладароуп...

7.10.1998.

* * *

Ҳапсы златоу, зеггы-зеггы гәыгралоуп,
Иахәтамкәангы зны-зынла ҳгәырғалоит.
Шьта ҳкәышзароуп, ус агха ҳмыхьлароуп,
Амш-дузза, ак камцакәа иаҳмырхәлароуп.

Зны-зынлагь, ишаҳхаҳго гәыхьралоуп,
Ҳаицаҳароуп, ишауала иаҳҳмырхьлароуп.
Зда псыхәа ҳамам, ҳзын ипшьоу, ҳазхәыцлароуп.
Ҳқацәара-пшзахь ҳхалароуп, ҳагьхьцлароуп.

Ҳчынчаны ҳаибамкроуп, ҳабла тибымхроуп,
Азәи-азәи ҳаицхырааны ҳашьтибахроуп.
Ҳтак еицтаршәуа, псыцқала ҳаицныкәароуп,
Ишҳалшо ала ҳауаажәларгы ҳрыхәароуп.

Азәи-азәи ҳарт, ҳацәгьа еибамҳәароуп,
Иҳагхо, иаҳхьаау, иаахтны еибахҳәароуп.
Ҳхәоу еиқәшәо, ҳаизааигәан ҳаилацәароуп,
Ҳаға иәапхьа, ҳтацкәымқәа еицаҳрацәароуп.

Ҳарт ҳантахоз, ҳазлатахоз зхьцралоуп,
Ацәкәырпа ҳақәпароуп, ҳагьзхьцлароуп.
Азәи-азәи ҳарт ҳаицамшьыцлароуп.
Пхьака ҳдеипшхә, ҳцеира ғиароуп, ирыцлароуп.

Зны ғәғәала ҳдәыут, аха зынғыы ҳғәырғьароуп,
Анцәа икынтә ихәтәашьо иахаҳмырҕьароуп.
Ауафьтәыюса иңсы злаҕоу гәығралоуп,
Уи адагғы даәа хәшәыкам, ҳғәығлароуп.

Харт ҳдацхақәа, алҕатцә хәхәаза иркылслароуп,
Ацеи диит ҳәа ацықь-сықьхәа ихыслароуп.
Ифымцәаароуп ҳахәштәарамца, ҳзеиқәзароуп,
Ахьаца-мәы ачча ибылуа иаҳзақәзароуп,
Хҗәйтә-ңыңць хнышьар аҳаҕыр ду ҳзақәзароуп.

11.10.1998.

КЫРЗА ИЦӘГЬОУП

Кырза ицәгьоуп,
Аңыр еиңшцәкьа аҕәара.
Кырза ицәгьоуп,
Ғынч, ак ҕамца аҕәара.
Кырза ицәгьоуп,
Иацәажәара аҕаза,
Кырза ицәгьоуп,
Данухәаңшуа дкәазгаза.
Ғакҕхықәрак имазамкәаны зынза.
Ак узиамхәо, илымҳа унҕахәыт-хәыт маза.
Кырза ицәгьоуп,
Зегь удыруа, зегь убо.
Даныкам уааигәа,
Зыгәра уго.
Кырза ицәгьоуп,
Уларкәра ианашьтоу,

Есымша,
Дара, рхы ак җазамкәа
Итыңшша.
Еснагъ ирыхәҗазамкәан
Идырехәоны,
Авсшьас иамоуи,
Уи зегъы-зегъы чҳаны.
Кырза ицәгьоуп,
Урыҗадырзрац ианаәу,
Уара, акгъы улмшуа
Уанхәәеу...

15.10.1998.

* * *

Уаха, хҗа, иаакәымҗзакәа иууеит,
Ишазхәам здыруеит, зынзаскгъы өеирак.
Аҗх-лашьцара иалыю ала ууеит,
Иканаҗомеи уи, ус җара феихак.

Наскья, қәыҗьмақәакгъы уа иааилағзит,
Саарыхьтшьит, сҗәа-сжъы сынҗазызт.
Җҗа, акәараәы бгахәыҗқәакгъы инаҗдырғзит,
Анаҗалбеит, изызхәоишь? Иҗоит сгәы җыҗ...

Иаакәымҗзакәа хҗа уаха иууеит,
Исныруеит, ишазхәазам өеирак.
Аҗх-лашьцара иалыю ала ууеит,
Иканаҗомеи уи, ус, җара феихак.

16.10.1998.

АМШҚӨА

Аныкө хьцреипш амшқөа цоит,
Зных, оеырцөыхьчо сыңсы ззоит.
Аөазных, аңхзы оғашуп,
Исырымтаң рцөызгарацы сағуп.

Амшқөа цом уа шытак нмыжкөа...
Уи ҳаблақөа цқға ирымбозаргь.
Ҳашьтаөлароуп, ҳғөы камыжкөа,
Ҳамчи, ҳалшеи агөра ҳғозар.

17.10.1998.

* * *

Сцөыцаршыьрцу?
Сышыта ихьу,
Сара исхаөуа?
Срыцхашөшьарцу?
Истахым,
Усоуп сцөаөа.
Егьарыла егьа кәца,
Иамам збашья, -
Уаө изьизбу илахьынца,
Изалшом цөцашья.
Азәгьы илаңш сара исхым,
Снеиуеит пшьаала.
Срыцхашөшьарцу?
Истахым,
Усоуп сцөаөа.

1.10.1998.

* * *

Ари схъаа, ари сгѣафра,
Нѣѣашъак амазам зынза.
Саргы исылшом шъта уиафра,
Исхѣоит иаартны акгы мза.

Сѣаѣа ахыѣкоу, уахъ шъта сахѣоит,
Даргы ѣшхап уа, исызгѣыкуа.
Сгѣы ак тыхоит, насх саахъахѣоит,
Илеиуеит сылагырз оѣыкѣкѣа...

6.10.1998.

Ахра Кѣарѣиа изкны

* * *

Дара акырза
Дрыѣѣауп, дрыѣѣа.
Игѣахѣтѣы дмахъза
Ихырѣѣеит иѣѣа.

Уск даламкѣа,
Ихы иѣѣазамкѣа.
Ихарамкѣа,
Игѣы иѣанзамкѣа.

Дызгоз ахы
Иѣѣшѣагѣышьѣеит.
Дзамыхѣт ихы,
Дѣѣахѣагѣышьѣеит.

Агѣѣѣаразы,
Иѣыр-ѣихамѣаз.

Хаҗак изы
Шьҗахьҕа ихьамцуаз.

Аңсра мыжда
Ус иатәашьоуп.
Уао иакәшәашьа –
Ихаҗашьоуп.

Сзыцәом уашьҗак,
Уи ус иатәуп...
Ицәгьоуп ихақ,
Шьала ишәатәуп.

11.10.1198.

* * *

Салахеит, сзалцуам, сзиас азмыжь,
Ацәкәырҗа ҕыра оҗатәоит, хрыжь-хрыжь.
Сымч зегь еибытан стәала сеихоит.
Җәыцк сахьынхалап, мамзар сҗахоит.

Мап, акгы сыхәом, сыбла иабоит,
Аеура хыцәгьеипш сышьҗаа сагоит.
Иахьынзасылшо усгы сықәпап,
Кәарак сыхькәныжьлар насыпуп, сеикәхап.

23.10.1998.

* * *

Ишсаҗәоу хаҗаҗас,
Мышкы сымҗсырцу?
Сҗас, җааҗас,

Мамзаргы сызтырцу?
Ихастом, ихаста.

Сара ссым, сагыцаам,
Схы-сгәы ахшәом ус заа,
Сыхгы агәра згароуп.
Хьымзггы сымгароуп.
Сыкоуп ус, стәалацәкьа.

Стәыуарцу кыжжыхәа,
Сыңсы штоу сышәжы хәа,
Иатәам ахатца.
Ихастом ихашәца.
Цәгьаракгы сыцацәкьам.

Са суаоуп, слацаоуп,
Сныкәаоуп, сыңшааоуп...
Сыкам ус, схәаш-гашуа.
Сықәым дәык мышгашақә,
Имацзаргь сылшацәкьа.

Исмымамзаргь насыпцәкьак,
Ус изуам унсықәцәкьаргь.
Кыр шықәса шыцецазгы,
Икоуп пытк сзыхьазазгы.
Сца кәыншьо сгылатцәкьам.

Пхәа сымоагь сазхәыцуеит,
Цәкьарагәык скылпш схысуеит.
Иантызгах са сабцар,
Ихакуп уи самжар,
Сәахәы схәарцгы стәхыцәкьоуп.

18.10.1998.

ДЫЦЦАКУЕИТ

Дыццакуеит уи, дыццакуеит,
Есымшааира дыццакуеит.
Амѡа дықѡзар дыццакуеит.
Есымшааира дыццакуеит.
Ихы ак ҕамкѡа иҕыкѡкѡит,
Дкарахт, аҕхзы иҕыкѡкѡит.
Зегь акоюп, уи дыццакуеит,
Аѡы ижѡуазаргь, дыццакуеит.
Ус ҕѡҕѡак дақѡшѡаргь дыццакуеит.
Кры нычхатѡугь дыццакуеит,
Нас, аҕыхѡтѡа, ихы икуеит...

24.10.1998.

УАХА

Аҕх ѡахауп, жѡак аѡыҕшѡом,
Аҕша-ҕѡандагы ѡахауп.
Еҕѡак жѡѡанаѡ сыбла иҕшѡом,
Иара аеҕѡагь ѡахауп.

Доухак акоюп аҕх кыр амчуп,
Аҕсабара еикѡшышы.
Аҕѡа иалоуп, аҕх ҕынчуп,
Игазом ҕьаргы шыҕыбжы.

25.10.1998

* * *

Иалцуам сгәы иалоу, уи цәымгуп,
Зегъ аңсшәа раҳәара сцәымгуп.
Сынрывсуеит рыбла сыхгылом,
Сеичаҳауеит сыдгыл, сзықәгыло.

Зных, сныкәоит Сара моапала,
Скалеит уажә зынза еакала.
Ғазә ишқа ииазгом схара,
Сыказар сҭахыуп ус, схала.

25.10.1998.

* * *

Сзымныкәазо сызлаҳаз ҳәынцәоуп...
Сааңсеит, скарахт, сәажәкуеит, сзышуеит.
Са санцәыуо исыццәыуо рацәоуп,
Аңсабарагъ лағырзышуеит.

Аеазных, схы агәра сымгошәа,
Исымамшәа зынза гәыбылра.
Сгәыгра хәчы збоит цәашьцас изтуашәа,
Иағушәа маң-маң абылра...

27.10.1998.

* * *

Зәырфы ацәы дыршеит,
Сшьақәкәзеит, сыбрит.
Сҭацәа ҟыңа сцәыршьит,
Сыюнра ду рыблит.

Сцәа-сжыы зытит, исыгхеит, -
Сааилыршът хыма-ңсыма...
Сзаңыны адәы сықәхеит,
Хыцакырта сывам.

7.11.1998.

* * *

Иаакәымцзакәан ихәхәоит са сыңсы,
Аха хәаас икым уи уаюңсы.
Сгәы иацнарңзуеит, интыганы абжыы,
Хәаак сыртоит рыюбагы, иахьрыду сжыы.

Уахгы-өынгыы изацымцт аңабаа,
Икамлеит урт рзыхәаны бзабаак.
Ихәхәоит, иаакәымцзакәа сгәы-сыңсы,
Тынч, ашьшыхәа, ирымшьацт енак рыңсы.

15.11.1998.

* * *

Сывла зсымоу,
Ғеила зегы збарцоуп.
Слымҳа зсымоу,
Уигы цқа иаҳарцоуп.

Сғабба сгылар,
Хацарам, исазроуп.
Схы ансхагыла,
Иҳақыу – қәнагак азброуп.

16.11.1998.

* * *

Сзацымцит агәырға,
Сзацымцитеи.
Ғаха снамтт, сагеит сырға,
Сарзытитеи.

Дыршыа сымам, исыхәо шыта,
Станархоитоуп.
Сеастарым, еиґах сеихоит,
Ус схы зжьоитоуп.

17.11.1998.

* * *

Сниас сцап, наґ зынза сыґазамшәа,
Цаґа адгыл аца сныцахьшәашәап.
Сшашьцыламгы сара зынза уртқәа,
Ус еиқәтәап уи ала сахит-қәитқәа.

Иаақып-шәыпып сызтахыу, азәык, ыцыак,
Даанхазазар сыуак, стынхак, сөызак.
Иадыркып цәашьқәак, сыюнраә хамтақ,
Хәацыак днахарцхьан иґарцап хатмақ...

27.11.1998.

* * *

Акгы сырцара атахзам,
Акгы сашәымхәан.
Зегь збоит, исахоит, схәыцзам,
Сеилымкаа шәысмацәхан.

Сыкоуп, са схала сзатэза,
Сынхеит сымала.
Аха схы-сгэы тацэзам,
Истахым шэсывалар.

5.12.1998.

* * *

Ажэоан сшалаз зны кыр сымоахъеит,
Исымамкэа цсыхэа.
Ацстхэақэа исыжэлөз срынцон, уа, срынкьон,
Шьтахька исыхон.

Адгьыл анықөпшра са сазгэышыуан,
Сзышон, уа оёажөкуан.
Мцөыжөоада спыррашэа баша схы жьон,
Скахар, сыцкьа-шөкьон...

6.12.1998.

* * *

Фыцк ацарагы сзацсам,
Жөак ахэарагы стахзам.
Суцкэа өеим, ипхастоуп,
Сцэа-сжыы хышөашөоуп, сыцсы тоуп.

Икасцарц стахым иахөтам,
Агыгшөыг ацсы сызтам.
Сыкоуп схала, ус сеихоит,
Зынза амацгыы сызсырхоит.

6.12.1998.

* * *

Азэггы иаумхэан, иухаршт,
Иуаҳахьоу, иубахьоу.
Зынггы шытахь унхашт,
Уазхэыцп иухыугахьоу.

Зных, аамтала урхаштп,
Хьаасггы иумкын.
Уцəахəақəа мызп, еиқəхашт,
Ушə-гəашə мап, иакрым.

6.12.1998.

* * *

Уара амал ду укыуп уажəы,
Са акггы сымам.
Шыта абриакара санажəы,
Сазхьуам исылам.

Уара малла ихыухт зеггы,
Са сзакəыхи.
Уа сатəоумбазеит зынггы,
Сгəы зысурхьуеи.

Уаамта шыутахыу иугоит,
Укоуп қыафла.
Мцык сакароушəаггы субоит,
Уцəажəоит лафла...

Мышкы, ихəмоу зегь мəакоуп...
Узымəахыцуам.
Хайкарахуеит уа... зегь акоуп,
Суцашьыцуам.

Цәәхәәкәәк са сһнытә инхоит,
Сгәы карыжьуам.
Урт са сыхьыз еикәдырхоит,
Уара? Акгы узныжьуам.

6.12.1998.

АБЖЫ

Уеыргәгә! Абааңсы Заур!
Уцәәаншьап ирзт, - уихьза агьааур...
Җнак уиит, җнак уара уңсуеит,
Иухьзеи! Угәы аҗхара еисуеит...

– Абааңс! Уеыргәгә Заур!
Ихәқыуп ңхәәка иузаур.
Агәырәә уеамҗазан зынза,
Ууал-ңшьа... Ухаңоуп инагза!..

10.12.1998.

* * *

Сара сзынхьуа, акыһазамкәоу?
Мамзар иарбан, уажә са җыңкаә сзамко.
Җақла истәу ус җыңк сымазамкәо?
Сымәәхәәста мамзар ңхәәка самго.

Мшәан, избан, нас, сгәы зынза изҗынчым,
Акы иакыуп уи, еснагь еимырхха.
Уахгы-еынгы сеихоит, акгы сымчым,
Уаа Анцәә ду, суҳәом сеиқәырха...

16.12.1998.

* * *

Хъаақәа, хгәыхьрақәа,
Зегъы-зегъы башоуп.
Ххәыцрақәа, хгәыграқәа,
Зегъы-зегъы башоуп.

Хачхара, ххыбаара,
Зегъы-зегъы башоуп.
Ххалара, хлыбаара,
Зегъы-зегъы башоуп.

16.12.1998.

* * *

Слахынца сазцасуам, аґсра сацәшәазом,
Гәыгра дук сывам сазпшым ґанат.
Сан лхак хааны са исызшәазом,
Анцәа ду, уи зегъы сухәоит иазгәат.

Сыпсы наунагзас хазшаз исанишьаз,
Хъаада исыргыжьуеит, уи, ианакәтоу.
Сара, аґстазаара сытаны сзишаз,
Адгыл сықзарцоуп хымзгыда, ишакәтоу.

16.12.1998.

* * *

Снапшхьеит,
Саапшхьеит,
Сфапшхьеит.

Исырпшхьеит,
Слапшхьеит,
Исынпшхьеит.

Сырѣахъеит,
Схы ѣѣахъеит,
Сгѣы ѣѣахъеит.

Сымч сшѣахъеит,
Сгѣы пѣѣахъеит,
Схы пѣѣахъеит.

Сеихахъеит,
Сдырххъеит,
Сыѣѣахъеит.

Сырхѣхъеит,
Сыршьхъеит,
Сыржхъеит.

14.12.1998.

* * *

Акала иѣан, урѣ, ѣабаѣѣа, акала иѣан,
Зны аѣаѣѣа нырхаѣаны русѣѣа рѣалан.
Иѣынѣаны азѣи-азѣи еибадырфон,
Еизааигѣаз неидѣѣаланы рхѣаа еибырѣѣон.

Ргѣыла иѣѣгѣа, ргѣыла идырѣѣон, нас иахыргон,
Акры еилыѣѣуаз, хара ихѣыѣуаз, уи зегѣ гѣныргон.
Акала иѣан, урѣ ѣабаѣѣа, акала иѣан,
Икѣакѣы-ѣакѣѣѣо, ѣара ихѣашѣѣан, иахѣа иѣам.

Ихандеиргѣы, иѣарѣалаѣѣ, акгѣы рныѣшымыѣт,
Аѣѣѣарахѣы, шѣоукгѣы еихон, акгѣы рымѣымыѣт.
Ѣѣа усѣан, аѣарбел еиѣш ижѣуан ршѣа,
Еихон, еигѣон, афырхаѣѣа, ирурѣ ршѣа.

Акала иҗан, урт, хабацәә, акала иҗан,
Анагақәә, ағәғәзақәә, иршыт, иҗам.
Уа шаҗааҗы ак рхарамкәә наҗ иахыргей,
Ирылшазахъей сыжәлар рыцҳа, шаҗа рхыргей...

27.12.1998.

* * *

Уажә зынза җакалоуп сшыҗоу,
Пҳъан аицшҗы акәзам сышныҗәо.
Сыблақәә цәык уа ианхысла,
Иуадааҗеит инкылкаан схысра.

Аеаҗсахт сгәәанагара, схәыцра,
Салагарцы сҗахуп зегь җыцла...
Исылымшарцу сышыхара ахыцра?!..
Снышҗалар сыбла ихгылоуп пҳызла.

АҢСҢАЗААРА

Аңсҗазаара, дәкаршәрам,
Дәеиужьрам, иашарҗам.
Икәаҗа-җаҗароуп,
Гәәаҗароуп, тышароуп.
Аңсҗазаара – зра ақәым,
Нцәара ақәым,
Псра ақәым.
Харакыроуп, лаҗәыроуп,
Адароуп, ладароуп.
Аңсҗазаара хәаауп,
Иыхыхуп, игәыхыхуп,
Уи иамазам хәаа,
Ичыхыхуп, икәыхыхуп.

Ацстазаара иамоуп
Маза зқы цәхны.
Ацдырра, аилкаара,
Уи ус имариам.
Итынчны зны инудцуеит,
Ғәғәала угәы хәны.
Ғазных, аәартатан,
Иухнацоит угырға.
Игәыбзыгуп, иаңсышәоуп,
Ацәәәа азоит,
Зегь ачхауеит
Ирнышәоит,
Хықәкык нанагзоит...

Ацстазаара – хыцқароуп,
Ғыцқароуп, гәыцқароуп.
Ацстазаара қиароуп,
Ламысроуп, ҳатырроуп.
Ацстазаара – уи ғиароуп,
Уи зхароуп уи уаґроуп.

Ацстазаара зных,
Хы фагоуп, гәы фагоуп, ңсы фагоуп,
Ғазных, гәытгагоуп,
Хы тгагоуп, ңсы тгагоуп.
Ацстазаара, - гәышьтыхгоуп,
Хышьтыхгоуп, ғышьтыхгоуп.
Уарґацоит, ухнарцәоит,
Уаргәыгуеит, уаргәырґоит.
Уарныкәоит, нас уартәоит...

Уракә-дац ушьтзахуеит,
Зных, цәәанцәы ушьтнахуеит.
Угәәхәтәы уахьзахуеит,
Нас, хланцы уагахуеит...

Аңсҕазаара – уаароуп,
Аңашья, ааһнахшья,
Уи алцөһрзысроуп.
Иаңхоһ ауаа роуп,
Ианыцөһоуһ аһазшья,
Хара хҕһы мытһрысроуп.

Зных, аеацөахуеит,
Насх, уи, аацөһрцхуеит.
Игөһбзыһууп,
Имеһһууп.
Уи, уарччоит,
Уарцөһуоит.
Ушьтһахуеит,
Уланаркөһуеит,
Ех, иамоузеи,
Мшөан, аңас хөа.
Узавалом мап,
Уи цасхөа.

Аңсҕазаара, -
Гөаартроуп,
Хаартроуп.
Цсаартроуп,
Ихыркуп,
Иңсыркыуп,
Ихьзыркуп.
Аңсҕазаара –
Гөаһ-цөаһкроуп,
Лак-өаһкроуп,
Еицамкроуп.
Иаамсҕашөоит,
Иаахөашөшөоит,
Еиҕашөоит.

Ишнеиуа,
Ибыруеит,
Барбалцас
Цъа игѣасуеит.
Зных, рашьцас
Ипыруеит.
Ёазных,
Тынч, иаанѣасуеит.
Зных, хажьоит,
Мдырс хашьоит,
Ишхамуп.
Зных, ихәшәуп,
Иҳарамуп,
Зны иразуп.
Ихаауп,
Зных иашоуп.
Игәабзыгуп,
Зныз ихжәоуп.
Аилкаара
Кыр ицәгьоуп.

Ацсҭазаара –
Цәкәырҭа гьуп.
Ца змазам мшынуп,
Зны ихҭароуп.
Ицьбароуп
Ёазных, иҭамамуп.
Зны иразуп,
Уаргәырҭоит,
Уаргәыҭоит,
Пхьа иухоит.
Ёазных, уланаркәуеит,
Ухы унаркуеит,
Иаахәыхуеит.

Апстазаара иацу,
Гәыпжәароуп,
Хыпжәароуп.
Аха угәы мцароуп,
Уақәңароуп,
Умшәароуп.

30.12.1998.

АРА

Алхаси, Ахрей, Алиаси ирызкны.

Ара! Х-өеишыцәа ахьеиважу, лағырз кәтәәтәзам,
Урт, хацәан, ихацәоуп.
Мыцхәы ажәа хәарагы арака иатәзам.
Рхы нықәңаны ицәоуп.

Ргәы итамыз, рхы итамыз, ус шәкы рыңгылт...
Уи кыр иаргәамцит...
Иканат икацәкәан, азә ишьтахь имгылт,
Шьтахька ихьамцит.

Ррашь инрыцпрааз, аңыр-гәра рызынмкылт,
Нас рымоа иацәхымкәеи.
Рдоухацқәреи, раамта цәгәеи, мап, имааибит,
«Ррашь зызымк, амаҳмыз рзахымкәеит».

Мыцхәы ажәа хәара арака иатәзам,
Рыңс хәтыр ақәшәца.
Х-өеишыцәа хацәарә лағырз кәтәәтәзам,
Шәты шыыцәрак нықәшәца.

Егъа шықәса царгъы, наӀ интыкәкәа,
Урт, шхацәац ихацәоуп.
Ӗык, зык нхышәтәал, ижәжәы интыркәкәа,
Рыцсы шәныхә, ицсацоуп.

10.3.1999.

* * *

Зны, шьоук бзиа са сырбон,
Даара гәгәалагъ сыгәра ргон.
Сыхцаран, акыр сласын,
Аха рзыхәан сгәы разын.

Сымшқәа нас акыр иаахәит...
Сымәа сықәхеит, кыр слахәит.
Ақәа сықәнаут, нас асы,
Аарла-цсырла еиқәхеит сыцсы.

9.1.1999.

Сызжахьоугъы ыӀоуп, са сзымжьацгъы,
Исыуоу ыӀоуп, иӀоуп исацоу.
Исылазар са сызхылцыз ршьацқәа,
Сацәхымкьароуп сымәа цхьаӀа иго.

Сызтахьуугъы ыӀоуп, сызтахымгъы,
АцстазаараӀ иӀоуп зегъы рыхкы.
Сахьахәугъы ыӀоуп, сахьахымгъы,
Аха сацәхьатцрац сыӀказам схықәкы...

1999.

* * *

Сымғаду саанымцкә
Снеилап, сгәгәалап.
Сцәуалап саакөымцкә,
Уиала сгәы сырдап.

Икацари рыцха,
Исымазамкә мчык?!
Сызкәыз цырцәеит сыцха,
Сгәы скажароуп хәчык.

Азәгы иасхәом усыцхраа,
Пхәа ус, снеихалап.
Сгәырәа, схәаа, сгәыцха,
Уазуп, исхәалап...

16.11.1999.

* * *

Иазхеит, иазхеит,
Скымхеит, сразхеит.
Изуз азхеит,
Исхәазгь азхеит.

Иазхеит, иазхеит,
Сгәы итыцт, рызхаит.
Шьта цытк снарцәицшп,
Избап пхәа рцәицш.

Ус ргәы касмыжът,
Дара еизынсыжът.
Рхы агәра ргап,
Ирыуогь дырбап.

Пытк рдырп, ирцап,
Имтәап, пхъа ицап.
Ирыдугъ картцап,
Руал-пшыа наргзап.

Изтыц са сшыоуп,
Ирылоугъ сказшыоуп.
Са сзын урт пшыоуп,
Нацънатә хаизшоуп.

Кыр смыцәт, сцәынхъеит,
Такәгы сцәынхеит...
Аха иазхеит,
Сымш, сыцх, сызхеит.

19.1.1999.

* * *

Афырхатцара шыала игатәуп,
Цартышала мап ихәхатәым.
Афырхатцара – агъеора атахуп,
Уажә шыоукы-шыоук рыла хгәы хәуп...

Аурт, ачыхъ баапс, кырза ихьтоуп...
Азиасқәа аңаққәа ирхьцт...
Цқәа хнапшы-аапшыр хакла ихәхәтоуп,
Зхы ақәызцаз хадгыл, хрызхәыцп...

21.11.1999.

* * *

Кыр са стӕалагы сласит,
Митӕык сашьтам.
Закӕтӕ мшузеи, стӕанасит,
Шьӕфак сашьтуам.

Ажӕӕан талашьцоуп лада...
Адыд хысуеит...
Ицоит ацтакӕа ӕада,
Еихыс-еицъысуеит...

Адгъыл афы итӕоит ацар,
Макъана ишӕартоуп.
Ажӕӕан снацацшит ацкар,
Ицккѣит, ашамтоуп.

26.1.1999.

* * *

Еилахантуа цхызкӕак срылоуп,
Сыӕнра, сгӕара ду сахым.
Уажӕ ацара мацны исымоуп,
Шьоукгы уиакра сыртахым.

Малдук сывам, царак, шьарак,
Иушьтада ак анумоу.
Саццыхӕ сгылоит ашьыжь шара,
Акы укымкӕангы иауоу?..

Уажӕ сыхкӕкыцӕкӕа: инхарц сышьтоуп...
Сацӕшӕазом асытӕхӕ, аурт.
Цӕахӕақӕакгы сыӕуа срышьтоуп,
Ма срыхьзондаз, шыри урт.

Зылапш хаара уажә исхыда?!.
Саназхәыццәкьо, мацк саршәоит.
Акгы анумам узтахыда?..
Утахцәатцәкьягь ргәы ухшәоит.

18.1.1999.

* * *

Зегь уажә хьаас икастоит,
Сазхәыцыргы стәхуп еишәа.
Адуinei зегь сгәы итазоит,
Ус ак сывсуам, акгы сеошәом.

Издыруеит, уаха ишысзымчәау,
Азәгы сишьтам цәгьарак ыршо.
Ирацәазоуп са сыззәлымхәу,
Икамзаргы уиафра исылшо.

28.2.1999.

* * *

Срыццап, -
Ижәылан, пхька игыланы ицо.
Сыззап, -
Соу-сшәацхәао зынза дыкамкәа иказцо.

Схысхәуп, -
Сныкәоит, схьаа есымшааира еихахо.
Срыцхәуп, -
Сара сышрыцхәу дрыцхахааит хәгоу.

9.03.1999.

СААЗҚӘЫЛАЗ

Уажә саазқәылаз, даара кырза сцыкәкәеит,
Мчы кәарак сыламкәа сныкәеит.
Хынәажәа шықәса инсхыц интакәкәеит,
Шьта сәәәра тазгаларц сгәыгуеит.

Саазқәылаз, акы самазоуп схәәены,
Истахым сыңстазаара, сыхгы.
Саазқәылаз, шака әәәңсахи схы-сәы,
Аәакала икоуп сказшьагы.

Саазқәылаз, тынч ашьшьыхәа ңа сызтәом,
Исымхарацәоуп цәгәлатцәкәа схы-сыңсы.
Саазқәылаз, аҳауатцәкәагы сызхом,
Сиәцәажәар, сидгылар, стахым уәәңсы.

Саазқәылаз, адунеи зегь бгауашәа избоит,
Хаара-бзаарак сызрыцәм зегьы...
Саазқәылаз, зегь реиха схы агәра згоит,
Мшәән, саркәалан саманеи зынгы.

Саазқәылаз, ак зыәуашәа, исхәошәа,
Саәуп, ахартәаара сымшынца.
Уажә саазқәылаз, скалентеи уамашәа,
Бжы мазак таха снаңазом зынза.

1.3.1999.

АЦАНДАРА

1.
Сара аброуп ахьсызхаз, санхәыңыз,
Скәал-кәало сан лыхәда сахьхшьыыз.

‘Ецас сақәтәан абра, зны, сара ачын,
Бзиа избон зегъы, среигәырғьон, сыхәчын.

Аброуп. Иахыьмәапысыз сара оғара,
Сшьапы неихга сахьалагаз ацара.

Иахыьскыз анбан, сара раҭхьаза аброуп,
Иахьагы Зыбзыр ашкол сыҭсы аҭроуп.

Сара аброуп, схыәцра мшқәа зегъ ахьцаз,
Икоуп исгәалашәо, крысзырцаз.

Зны абра санын сшьапы хтны амәаду,
Исеиҭахон саншыцәа, санду, сабду.

Урт зласцо азәгы дыказам, уажәгы,
Иахьа акәым, хаштшьа сывамам уацәгы.

Снақәтәаны зны саркьалазаргь аҭша,
Сара абра, сгәы иҭыхоит есымша.

Сара абра, сгәбылра здыу цәгьа иарцәоуп,
Сара сзыхәан, кәакьцыпхьаза пшьоуп, инцәоуп.

Дыдрыҭшь ду, алаҭш хаа абра иахыуп,
Аҭшьа ҭыпқәа ирылхәхәоит, зегъы ирхыуп.

Иахьырзбуаз Аҭҳаимбарцәа пхьа исызхәаз,
Аброуп, ашәала, лакәла ахьсызхаз.

Зегъ раҭхьаза Нарҭаа рызбахә ахьсахаз
Аброуп, сгәы аҭҳара еисуа, сахьшанхаз.

Аброуп, сабду иашәақәа сгәаҭхо,
Сахьидтәалаз, ахәштәара-мца снарҭхо.

Аброуп иахьызгаз Саҕанеи лдоуха агөра,
Гөында-җшза ишлымамыз зынза агра.

Кьахь Ҳаҗьараҗ ихьз ахьсаҳаз, раҗхьа аброуп,
Наҗҳа Кьагөа игөбылра ахьыскызгы аброуп...

2.3.1999.

* * *

2.

Аҗандара атҗла амҗағьы зынгы сҗынчза стөахьан,
Нас ҳааҗқьан, рҗарҗөаки сареи ҳаикөҗахьан.

Ускан, ииашоуп, даара акырза са сласын,
Шьоук ртөалағь саҗшөымамызт, ссасын.

Сьбға адгьыл иаимырбацызт мап, уаөы,
Нас, ргөы сзыҗжөеи уи азыҳөангь шақаөы.

Өа шьоукгы сгөағ ркит, ус, хьаас сымкыкөа,
Ишранасмыжьюаз дсырдырит, снагылан
сымқөыкөа...

Зназ кыр сымөахкьейт, сдыргьөмҗит, сгөы
җыржөейт,
Изышьҗазгы уи акөын, схаҗара җыршөейт.

Абра, җҳөызбакгы нас слышьҗан, бзиа дызбон,
Мап анылк, дынсызхьамҗш сгөы җыҗрак сагон.

Ғызшөакгы инылхырқьа исылырхт зназы,
Төамбашақө, лыуакгы дынсызҗрыст хазы.

Аха зынза хъаасгъы ускан дсымкит,
Лабакгъы их инакәсыршөт, сгәы пижәеит,
саапкит...

Уи ашьтахъгъы дысхаштуамызт, ицон са сгәы тыц,
Снышьталар, сылацә нтаар, дызбон лара пхыз.

Нас, еакала схәыцит, еакала сазааит,
Аамтала акәзаарын, уи наӀ инсхыцсааит.

Абра, сара зны доухала исызхаон,
Сгәы иаамыхәоз, сырцәымшәакәә рәәфы исхәон.

Ус цәәәала саәызамызт сара ашхы,
Аха изуамызт тәамбашакә азә дныкәсыр схы.

3.
О, Цандара-пшза, Цандара, сузхәыцхъеи шаӀантә,
Ахыз-апша угым, иумоуп наӀьнатә.

Ушьхара, ухәы-пшзара уарпшзуеи шаӀа,
Еихоит уара ужәлар есымша пхъаӀа.

Ушта-тбаа, удәеиужьра, иалоуп сыӀсы,
Уцеицәа хьзырхәагақәә, ирылоуп сыӀсы –

Зхы уқәызтаз, урт зегь, сакәхшоуп рыӀсы,
Рхацара, рыхыз-рыжәла, цсра ақәым, - АӀсны.

ШаӀантәы итыргахъеи уара ухыз-уӀша,
Аға хыәмга наӀьнатәгъы дацәшәон рхыӀша.

Уеыю-шьацқра туоғанқәа пхъахә шаӀантә
иргахъеи,
Узбахә АӀсны антыц шаӀантә игахъеи.

Укачыч-жыы рацә-ххыра хара ахьыз цахьеит,
Ухардан-лых ыцъбара зкъыюла агьама рбахьеит.

Угәы тбаара, укъиара, зынза ицъашьахәуп,
Хаангы, хәиҳа зымчу илапш ухыуп.

Ухәштәара-мца ифымцәаауа еснагь еибакыуп,
О, Чандара-пшза, Чандара, са уа сузгәакыуп.

Снақәтәаны зны саркъалазаргь ақша,
Абра, са сгәы итыхоит есымша.

Сацәызхьан аамтала абра зынгы,
Аха абра, иреигъасшьоит са зегъы.

10.3.1999.

* * *

М.Г.

Харт хзықәгәығоз, хцеи-дауапшьқәа зегь хәпхейт,
Хабла траа, хыцъа ххала хәизынхейт.
Аарла-ңсырла хгәы итакъакьоу, шыта ихәыңзоуп,
Жәәан икыду амра шашагь хзы илашьцоуп.

Икагәышьо аңсҭазаараф еихароуп...
Ауа, атахы, аоыза, ақла зегь хароуп.
Хашьтахь, хәпхьа, хәаигәа-сигәа хзы амца акыуп,
Хцәәан-шьап ыццит, хәәнра, хгәашәқәа зегь
аркыуп.

18.4.1999.

* * *

Зны сазықәпон ахақәйтра,
Скыдҕьогь срыман есымша.
Уажә имаңхеит саҳит-қәйтра,
Уажә имаңзахеит сылша.

Зны сыззықәпоз, уажәгь сазықәңоит,
Зны сгәы зызтаз, уажәгь иазтоуп.
Зны агха исымаз, уажә игәнызгоит,
Цқә ианеиылскаагь уашьтоуп.

2.5.1999.

СТАХЦӨА ШӨАХЬ

Ауасиат

Схы ахааны иласмыркәыцызт, сыкамызт цәа
тәыс,
Сеашьара, нас сырмауаант рееитәыс, рххатәыс...
Такк ииашо рызшыәмтазо, шәзымцәажәо
шәдыркарап,
Ас рхәошәа, анс рхәошәа, зынза наҕ
шәдыркәалап.

Азәы иихәо, еазәы иңирго, ражәа ацыхә ңымцәо,
Иналагап, ишырхәац еиңш, ауао игәы ңызцәо...
Цыхәтәак аҕы изаымааикәа, шә-галабак шырхәо,
Анышә-хьшәашәа сышәзамтакәа шәнымхаант,
иакәым шәзырхәо...

5.5.1999.

* * *

Икацари? Уажә са сақәшәтәкәеит амыхьтә,
Исхәоз, изуоз зегь мцурашан, акгы нымхт.
Сыцәан шыап ыццит, шыта ргьежышыа амам,
сызт...
Сааигәа-сигәа иказ зегьы сцырцт, исыдцт.

Сыхәхәо цъара стәаргы, дыказам исихәо,
Шыта зегь сцәа итазароуп, иамам уаха цсыхәа.
Сыхы цәцәа сцәыршыт дсымам цей-ахшара,
Сара исылмшаз ада, икам шыта еа лшарак.

1999.

* * *

Сныцацшырц сҭахыуп сыхьаца-аккара,
Снахьыцшырцгь сыцака инеиуа акәара.
Зегь реиха игәхьаазгоит сыонра сгәара,
Сан анкьа зны иахьлырцысуаз сгара.

Схәыцрақәа нсхыцраа цәанцәы ихаланы
Инеиуеит еипхьытта, ажәан иаланы.
Ацъынцъ ааигәара уаныкам игьамадоуп,
Игәхьаазгоит, сыцкәынцәа анышә иахьамадоу.

6.5.1999.

СГӘЫ

Сгәыгра хәыцқәа иоатцхахаз, ҳаскьынцас ишыәеуп,
Сгәа иаакәымцзакәа ахәхәара иафуп.
Нырцә-аарцә уафытәыюса дынмыжкәа еизнагеит,
Иаргы шыта мычкәарак амам, еилагеит.

Еихоит, еигәоит, п̣х̣а̣қа, шыаурак иазгәышыуеит,
Зных, ыырпагә, идәықелоит, зных, ахы
кәаннашьоит.

Срыцхара, сгѣаѣра зегъ, иашѣоит, иазоит, иабоит...
Сгѣы ахѣхѣыбжыы саркѣалбыжыцас игоит...

9.5.1999.

* * *

Уанхацаха, шытахь ухьамцроуп,
Иудырроуп ихәатәым.
Агәкаҳара, җсыюроуп, хьатцроуп,
Афырхатцара иатәым.

Абырхацараф, - умкэарацароуп,
Ишышьтыхтэу бгалоуп.
Абырхацарагь – фырхацароуп,
Иаҭахыу, гэгэароуп.

22.5.1999.

АБРИ АУА©

Хажелар нирцээрцоуп абри ауао дызиз,
Дыкөйгоит ифадаз, изы қраадкае ак зөыз.
Зегь ахәаҗыхла дынрыжелан иршәеит,
Абри ауао, Анцәа ду дыңнышны дишеит.

Абри ауаю, дтархаюуп, пхья ила ҳазцом,
Иҳамҳеар, иҳамур, псыхэс иамои? Иҳазцом.

Абриа уаю, ҳақсынра ацахъ игеит,
Сызкәыхшо сыжәлар, баша игәра жәгеит.

Ҳғар зегъы ықәйбахт, еичирчеит, иаапкит...
Закәан гәғәак ақимцеит, урт хъаасгъы имкит.
Дахътыцыз гәаоароуп, дахъхалаз хәадоуп,
Абри ауаю, ацәғъаршцәа зегъы дырхаддоуп.

Ихы ада, ижәла ада, дизхъақшуам уаоқсы,
Ҳғар, ҳадгъыл еикәзырхаз, дазхәыцуам рықсы.
Иара амц ҳәартәғ, ацә ҳәартәғ дара,
Ах! Иаирсуеи шақао хыла адамра?!.

Ари ауаю, ишьтамта лымкаала дазхъақшит,
Дышьтызхыз, дуаоытәыиз ижәлар ихаштит.
Ицәшәаны зегъ ивсуеит, ирызиахәом игра,
Абри ауаю дчархәаоуп, ижәгозар сыгәра.

25.5.1999.

* * *

Сғажәкхъеит, амқан, зынгъы сшабахъеит,
Ахәра гәғәа сыман са сшьабахъеит.
Сшьанцара ақәцәа, уа иғабгахъеит,
Сажәақәағъ, сашәақәағъ цъа иоғабгахъеит.

Ақсцәаҳа ибла сҗақшхъеит, дызбахъеит,
Қсы зхоу уаю дышсымамгъ агәра згахъеит.
Исцәыуахъеит, исыхъхъеит, уи зегъ сцъабахъеит,
Зынза сызқәымгәығзоз, илабғабахеит...

1.6.1999.

* * *

Сыюна ду сахым,
Жөра-фарак сгәы ахым.
Акгы сҗәар сҗахым,
Акгы зюыр сҗахым.

Рҗашья амам, сгәы хәуп,
Акы зур сҗахыуп...
Ианхәыцтәу уашьтоуп,
Уи ҳақыуп, иахәтоуп.

24.6.1999.

* * *

Иҗоуп исылшо, исылымшо,
Цәҗарак сзыршо, изсыршо.
Иснымшәо, сызнымшәо,
Исцәымшәо, сызцәымшәо.
Иҗәнышьо, сыҗәнызьо,
Цәҗак спызшьуа, изпысьуа.
Иҗоуп, сзыхәо, исыхәо,
Иансымазам псыхәа.
Са сзынхья, исзынхья,
Исзынхауа, са сзынхауа.
Иҗоуп, исқәашьу, сызқәашьу,
Сказмыжьуа, икасмыжьуа,
Иҗоуп, сызхьымзо, исхьымзо,
Сызхьымсуа, исхьымсуа.
Иҗоуп, исгәакьоу, сызгәакьоу,
Исыгәакьуа, сызгәакьуа,
Хьяас сызкыу сангәакьуа.

Истынхо, сызтынхо,
Ззын сынхо, ицс тынхо.
Икоуп, сызхзызуа, исыхзызуа,
Исцөымзуа, сызцөымзуа...

11.6.1999.

* * *

Сзатахгөышьей сажөейнраала,
Капей кылцөак санацсам.
Итакьякьоуп уажө сыцс аарла,
Сыкоуп ус, сыцсым, сыбзам.

Сара азөк соуп издыруа сшыко,
Дкаларушь сыгөра зымго?!.
Сынаур ауп уажө иныкөо,
Сыцсы тоу цыыршьоит сызбо.

12.6.1999.

* * *

Акры рымчуп, акры ркыуп, кры рынцоит,
Рцөааа дрыцөгьоит, ицөыцөит, иаххацоит.
Рааигөа-сигөа драцөаршьазом уажө уаюцсы,
Шьтрала желала урт иртөыртөзеити Ацсны.

Уажө зегь рыла рыедырцөгьазеит дара,
Реихабза, иауижьт, ирицоит хадара.
Хажөлар рыцха, даара цөгөала рыгөкөа хөуп,
Кырза цшөартөуп... Ёеила азхөыцра ацахыуп.

20.6.1999.

* * *

Шаҕа ҕхзаша азкастәеи, шаҕа,
Абра, са иансыргылоз сбаҕа...

Ишсхыкәласуазгы, уа зәырҕы цас,
Сниазаарцы исмоут лахьынцас.

Шьоук еҕа сзы иҕартазаргь ицәҕо,
Сымшақәа иреиҕыыз мчыла ирыцәгоуп.

Абра! Кыр ус хьанҕа саҕхьа исыҕылт,
Аха, сбаҕа, сара схала исыргылт.

12.6.1999.

* * *

Агәы мыжда, иачҳауазеи,
Шаҕа ахҕнагои.
Шаҕао иара иацәҳауазеи,
Шаҕа гәннагои.

Агәы мыжда, иалшазозеи,
Зегь уи иаҕрагәоуп.
Аха жәак аҕыцшәазомеи,
Зынза игәрагоуп.

Ауаҕы мыжда иичҳацәкьо,
Изачҳауам ҕакы.
Иара игәаҕны иацәҳауацәкьягь,
Игәаҕуеит митәы...

1999.

* * *

Зных, быбыцк науқәшәар дағуп имуашәа,
Угәы ꞑацо, дуззатәуа «Илаңш-хаа ухыуп».
Ауафы ухәеит хәа, дышңако, дшоуп уамашәа,
Уи идырра еилкаара меитә аґахыуп.

Ухы ада ґа гәыґрак ануоу уґахеитоуп,
Уеы унеины уа ухала иақәґ ақәадыр...
Ауафы ухәеит хәа... иґцаазам планетоуп,
Уаншьақәқьа, уанзаґәха, уаф духәом, идыр.

25.6.1999.

* * *

Акғы сґахым, акғы сахәом,
Исызхоуп...
Уаҳа сылшом, зынза сахәом,
Нак схы хоуп...

Адунеиағ икоу гәыґроуп,
Снеилап ус.
Схала заґәык изғәағьыроуп,
Сзышьґоу сус...

7.7.1999.

* * *

Еґьяґьара сьзхьеит, еґьяґьара сбылхьеит,
Еґьяґьара сазңшымкәа аґәґьара зґахьеит.
Еґьяґьара сґәылырххьеит, исхарам садыркхьеит,
Сышә-сғәашә назазаз иамтуа иадыркхьеит.

Өызцәәкәкгы аамтала стәала исырхәһан,
Урт зегь, зны исапысын, сзатәны сынхәһан.
Снатәаны схала, суаз ажәә схәәһеит,
Ииашатәкәаны имцымкәә, амеитә саниахәеит...

13.7.1999.

* * *

Сымәә, сыцхә, пцәоуп, ипцәоуп,
Сускәә-схәыскәә, пцәоуп.
Өнра-гәарала сыхцәоуп,
Уаа зынза сыхцәоуп.

Схала сыкәһеит, сзатәзаһеит,
Дсымазам уаюцсы.
Схы, сыхшыю зегь тацәзаһеит,
Аарла иңоуп сыцсы.

Хәаацәгәас иҕаз са сыхтаркт,
Исыхәазом акгы.
Еиҳа исзааигәазаз рыхьаркт,
Рөырцәахит зегьы...

20.7.1999.

* * *

Инхарц азын ихьз, ижәла, иара даныҕам –
Уи дфырхатцоуп зуал-пшыа зегьы назгзахьоу.
Адунеи хыркәәаа ихызфаахьоу хәә азәгы дыҕам,
Дшыҕам еипш, згәы итыхо зегь назгзахьоу.

Дақәшәаргь қәнамгак, игәы мцароуп, ихы агәра
игароуп,
Ҷпныхәак иимто, иеицәоу, еиха икәадоу.
Ауафьтәыюса адәы дықәнац хьымзг имгароуп,
Зегь ирыцкыу, псыуа цасла ихадоу.

8.8.1999.

* * *

Иауан, – ак сымбар, ак смаҳар, -
Са сымир.
Саних, иауам ак сымҳәар, ак зымур,
Ак зымәыр.

Уажәы? – Зынза ак сықәымкәа,
Ус сеихоит.
Лассы- -сыу-сшәацхәаю дыкамкәа,
Цәа сҭахоит...

26.8.1999.

* * *

Пхәака сзымцеит, са сзынымхеит,
Цәгәа сыбрит.
Сынахандеи, акгы нымхеит,
Зеггы блит.

Зынза сеасҭазаргы, пхасшьоит,
Схәаа ззоит.
Уеургәғәароуп, хәа шьоук нсабжьоит,
Исыдц ицоит.

4.9.1999.

* * *

Инеидкылан, соымта изоыз,
Мышкызны итыцырцы сҥахыуп.
Пыт-чытк ыкоуп хырѡаа ззызуз,
Уажѡ, уи ала, са сгѡы хѡуп.

пытѡык аҥхьар изоыз, исхѡаз,
Хѡчык ак сылшазшѡагы збоит.
Сымч зқѡымхаз, цқѡа исзымхѡаз,
Исаѡпныхѡ аҥхьаѡ, угѡра згоит.

5.9.1999.

* * *

Сеѡѡра исауз кѡнысшьѡм, -
Кыргы аҥѡа снарбеит.
Уи, азѡгы иҥыысшьѡм,
Иааирақѡак снаргеит.

Сҥахѡндеит, са стѡала, -
Сыдгыл-хѡыҫ, сымхы...
Иҥѡызымгт азѡ уаѡ цҥѡала,
Иалсыршаз ауп схы.

12.10.1999.

* * *

Ачхѡроуп, -
Ахѡҥа ихықѡкы назыгзо.
Ачхѡроуп, -
Гхѡк изымҥѡ, уи дзыргѡаҥѡ.

Чхароуп, -
Ахаца иғәғәара зыңьшо.
Хжъароуп, -
Данацәхьац иус, изыҳәан иңшо.

Ачхароуп, -
Ахаца дхацаны дказцо.
Ачхароуп, -
Ихацара, - имаза шәкы зцо.

Ачхарагы...
Иамоуп, нас, уигы аамтак...
Такпхықәрак,
Знымзар-зны иунаҗартә еипш такк...

Чхарашьтахь, -
Агәығыроуп, зегы-зегь ирхадоу.
Агәағыра, -
Змам ахаца, уи гәыла дкәадоуп.

Хьымзгуп, -
Имоа изымпшаар, пхьа дызлацо.
Дхьымзгыуп, -
Ахаца, зегы-зегь злазо.

Агәығыроуп, -
Ахаца ихы агәра изырго.
Агәығыроуп, -
Ахаца аиааира изырго.

13.10.1999.

* * *

Шьта сызматәои?
Сөызцәа срылам.
Сыңсы златои?
Дыршыа сывам.

Пхьака исыхәои?
Са сыхцәазар.
Исыңсыхәои?
Сгәашьамх цазар.

Схеикәырхара,
Уажә саламгап.
Сгәы гәгәара,
Пхьа снаагап.

Цәкьарагәк нкылсблаап...
Баша схысрым.
Уажә сызатцәра,
Уи сазхәыцрым.

20.10.1999.

* * *

Сара кырынтә сеилахеит...
Сланархеит уск, сәанархеит.
Пхьа сызцозар, хәа сеихеит,
Аха шьтахьказа сынхеит.

Сыжәоан ағы мрак мпхеит,
Сцеира исымаз зегь сыпхеит.
Жәак засхәода?.. Ах! Сзатцәуп,
Уажә Сдунеи хәычы тәцәуп.

1912.1999.

* * *

Уажэы, схала икасымцаз, дарбан нас са сзы
иказцо,
Иышытьх изгароуп, ишықеу скәәкәа, уи сеидара
са сызцо.
Егъарыла иуадафхаргы, иңнажәаргы сгәы-сыңсы,
Саразәк соуп, иара зусу, сыда дахәартам уафңсы.

Цъара санкьап, цъара санцап, ус наңьнатәгы сара
искәашьуп,
Аха сус санзымаиааи, кыр саңсома, схацам
сбашоуп...
Урт сабацәа рыхъз, рыхымзг, рдаракәац ҳақла
сазхәыцп,
Хышытра дуззак сшалцыз дырны, сзиас қан ду
саиааип, сызхыцп.

14.10.1999.

* * *

Даара имаңхейт, уажә са сызтахыу,
Уаф дызбазом, зылаңш хаара схыу.
Лахынцала ус анцәа сишейт,
Акыр мшы-цхы смыцәакәа исыршейт.

Исыдцит, уаанза исазхәаз: «ҳаиуацәаз»,
Сахызтымцуа санташәа амацәаз.
Ишсымчу ала аихара сафуп...
Илшарызеишь?.. Игылан зәырофы цшуп.

15.10.1999.

* * *

Анаңалбеит, сабанзаныңаха,
Уажәоуми сәеиңбы даныңахаз.
Сыңәан-шыаң ыкам, иңцитеи,
Исыңсыхәозеи? Зынзаск сызитеи.

Анаңалбеит, сышңаныңаха,
Сдаң-ңашә рфеит, шыоуы иныңаха.
Сңадырхеит, сыршыит, исылгазеит,
Аха, сңақ ңхәәка ирзымгазеит.

22.10.1999.

* * *

Исзаанхеи саб иңнытә хәә?
Акғы сзаанымхт.
Сразки, сәеиңши, ңхәәка азыңәә,
Акғы изаамрыхт.

Акырынтәы исхәаахәеит,
Уи дазымхәыңт.
Гәәкреи, ңәәкреи сырхаанхеит,
Разкык сыңәмызт.

Зныказ, хәаас иңасңазарғы,
Сгәы изыбылуеит.
Ңхәәка шыәәк сзымңазарғы,
Схы снызбауеит...

1999.

* * *

Исылшо шмачмыз уи нацънатә издыруан,
Ишрытатәыз кыр са сусқәа пхьақа ахы.
Зегъы-зегъы уи доухала исныруан,
Саған мардарак, схаларцын ахәы.

Сгәы камыжкәа, сықәын сымәа инымцәоз,
Схы мацара сашьтамызт маза.
Сшьанцарамәа, еихан санзафымсуаз,
Инасмоуаз шыафаргылартак зынза.

Зегъ акоуп, сеихон, ишсылшоз ала,
Са сзы өадаран иказ есқынгы.
Дынсәагылан сизыршәомызт азә ламала,
Исгәалашәом инеиҭаҭаны сыгәгы.

Асытәхәа-цаа, сдәышкәағьазара саныцәхалозгь,
Ацшатлакә-феихамк нсыпгыланы ицәаауан.
Сыжәа ҭкьаны икоуп сымәа санацәкьалозгь,
Сгәы касымжыт, иара усқангь сыпшаауан.

Зегъы-зегъы уи доухала исныруан,
Саған мардарак схаларцын ахәы.
Схы сақәгәыгуан, исылшо шмачмыз здыруан,
Ишрытатәыз ихьантоу усқәак пхьақа ахы...

25.12.1999.

* * *

Ибзиоуп, Анцәа исаҭәеишьо зегъы,
Сагьцәыуарым, акьыжжы хәа мрицас.
Иааирак сиргар алшоит пхьа зынгы,
Дыршьа амам, сылахь уи ианицаз.

Сыжәған цәцарам, алаңш-хаағы схым,
Птақәак збоит, хыхь еиңынчыла...
Ахала имааикәа жәакгы зәыр стахым,
Акгы сашьтам, уажә сара мчыла.

26.12.1999.

* * *

Исылсыршаран шақа сылсмыршазеи,
Шақантәи уи зегь хьаас искхьои.
Смыцәа, схәыцуа шақантә са исыршазеи,
Игәынго, исывсыз. Шақантә схы сыкхьои.

Сақәымшәт сымш еиқәарақәа ргәи қацашьа,
Спышәа маңын, са зегь рыгәра згон.
Ицеит исывсыз, иамам шьта хнырхәышьа,
Мшы лашакгы саңхьақа избом.

Снатәалоит, зегьы-зегьы сара срызхәыцуа,
Исыгхаз, сзыгхаз, хәыц-хәыц уажә еиғаршәшәо.
Снеиуеит, стәала ус, сеихьыс-еиңысуа,
Сыкам зынза усцәкьагь схы-сгәи ахшәо.

19.12.1999.

* * *

Сызхьымзас ыкоуп, икоуп пытк сзыхьзаша,
Санымцкәа сықәуп, скәал-кәало моакы.
Имацзам, изықәтәоу сара сыпхзаша,
Исзынагзозар сашьтоуп уажә схықәкы.

Иарбан гөакроу мамзаргы сызқөымшөац,
Исхызгахъеит ракак зегъ рыхкы...
Сзанышөазом, жөйтө ҳабдуцөа знымшөац,
Иштадыршөо здыруазаргы сгөы ахы.

3.1.2000.

* * *

Шақантө, баша лцшөада сныкөои,
Схы шақантө агөра сымгои.
Исзымдыруа шақа хкы ыкои,
Исзеилымкаауа шақа збои.

Сыңсы злаңоу уажө гөығралоуп,
Сзымцазозаргы харак.
Аамтақ-аамтақ зегъы ирымоуп,
Зегъы ирымоуп цхъа еҳәарак.

2000.

* * *

Сыхгы стахым,
Сыгәгы стахым,
Акгы стахым.

Сыюнгы стахым,
Сыдөгы стахым,
Акгы сгөы ахым.

Сусқәа хьантоуп,
Сыңс аарла итоуп,
Нак... шыта исыхөтоуп.

16.1.2000.

* * *

Скәышмызт, ииашацәкьаны, скәышмызт,
Сдырра спышәа шмацмызгь, схы саған.
Инеоцан хара схәыцратә скәышмызт,
Исхарамыз ускгы садыркхъан.

Мап, қаралаггы зынза сқәпшмызт,
Сбызшәа схы ақәцо, сзышьтақәаз рацәан.
Егъа сеихаргь, акгы сныпшмызт,
Иаасыкәыршан сымәәқәа пыпцәцәан.

Ҳақла сцәәжәон, аха акгы сымчмызт,
Сҗазырхашаз усқәак шьоук афын.
Скәшмызт, усқан ииашацәкьаны скәшмызт,
Сымч зқәымхоз сылсыршарц сҗахын.

18.1.2000.

* * *

Сыпсы, арахәыц хац хәыц иакыуп,
Сыхәшҗаарамца ғымцәаацт, макъаназ еикәуп.
Сцәашы-цәымза иаркыу, лабәаба итәоит,
Иаакәымцзакәа уи алабжыш кәтәоит.

Азы изаалаз амраггы шәәпшык аҗынхейт,
Сара? Акгы сҗнымхошәа збоит, схәалахейт.
Шьоукы иркыуп исыҗракны уажә ацәыршы,
Иҗыцәаарцы шыҗа аҗагым, оҗапхъа ацәашы...

23.1.2000.

ИКАН УСКАН

Икан, зхала зычуан иҗачозгы,
Иазымхәыцзоз пхьака изыниашаз.
Сзырехәазозгы ыкан, сзырцъазозгы,
Сзырәашъазоз ыкан, сагъзыриашоз.

Имхәыцзозгы ыкан, хара ихәыцуазгы,
Сымәа зкуазгы ыкан, иаазырутазгы.
Исыхәозгы ыкан ускан, исықәкны ихысуазгы,
Исхарамыз усқәак сазыркуазгы...

2.2.2000.

* * *

Сымәа сшықәыз, сықәхт мәабжара,
Икан, сышәхымс санзахымсуаз.
Зны сырлашәны саман оғара, -
Скьарахә сацханы санхысуаз.

Нцәашъа змамыз санкьа-нцәқәа,
Сдыргәагәон, сеихьыс-еиңысуа.
Ирацәоуп ускан сыгха-пхәқәа,
Уажәоуп урт зегь санрызхәыцуа.

9.2.2000.

* * *

Уаанза исзааигәаз, цшуеит настха,
Исзеитцымхрашәа рбоит шыта уаха сыбга.
Ишьтоуп ихыблааз сара сымцахә акәастга,
Иртахыуп шыоукы уажә хәштәарада сықәхар.

Акгы сзаанымхт, мап, шыта сапхыака
сзыцешөаша,
Имачыюзамкөан зөыроы еидгылақөит...
Макъаназы дыршыа амам пхъа сзықешөаша,
«Ацъма импсша хыхьтө мацөык азылақөит».

9.2.2000.

* * *

Икан, сызтахымыз,
Истахымыз.
Сара исеисуаз,
Саргы сзеисуаз.
Сара исеихсуаз,
Саргы сзеихсуаз.
Икан. Сызмафөаз,
Сызмафөамыз.
Снапы еикөңса
тынч цъа стөамызт.
Икан сара исылшоз,
Сара исылымшоз.
Имацөымызт сзыхөангы
Ацөгы зыршоз.
Аха дааааиуан
Еиха зылшоз.
Икан, икам-ианым
Уа еикөзыршоз.
Саргы тынч ус
Иаусзыршоз.
Икан аус, сара сзыхөоз,
Са сзымышөоз.
Сара сзымышөоз.
Сара исыхөоз.

Икан, сара иснызбуаз,
Насгъ сызнызбуаз.
Сҗазырхашаз аус сзыззбуаз.
Өхырчча җазҗоз ианызбоз.
Икоуп, икан, зны исаиааиз,
Нас сзаиааиз,
Сара иснымшөаз.
Сара сызнымшөаз,
Сара сзаҗо,
Уажөгы исаҗо.
Икан, сызхөарҗаз,
Уа, сызхөарҗамыз.
Исыдызкылозгъ.
Са сгөы иҗамыз.
Икан, зеггы ускан икан,
Исырмызбацыз урҗ
Акыҗам.

10.2.2000.

СЗАҖӨНЫ СЫНХЕИТ

Исыхөҗоуп маҗк сыесырҗөҗөар,
Сҗабаа хөыҗқөагъ шыақөсырҗөҗөар.
Аха иалҗуам, ишалмҗуа збоит,
Баша, башаза сгөагөоит.

Сшыақөҗагөышьеит, цөгъа сшыақөҗеит,
Схы-сыхшыө сгөы исыҗнарҗеит.
Исаҗауа уажө аөа бжьуп,
Аөа хьаакгы сзаҗшьуп.

Сҗахагәышьеит, о, сҗахеит,
Сҗацәа-җламдукәа сыҗхеит.
Уахагь сылшом, кырзагь схеит,
Уаа, зынзаск сзацәны сынхеит.

Сыбҗыц сылағырз шахьшу,
Снеиуеит сҗацәа рыхык хьжу.
Сцәахәагь цәуароуп изәу,
Дыршьа сывам җхьа исзыҗшу...

Игәеитәп спарагы саҗа,
Дгылап дхараны сҗынха.
Сыбҗашшара ццәеит агәҗа,
Исылшагәышьари уашьҗа?

Саҗхьа, иҗоу-иану збоит,
Санаалшәауа схы агәра згоит.
Исыхәҗоуп маҗк сыесырҗәҗәар,
Сҗабаа хәыҗкәагь шыақәсырҗәҗәар.

2000.

* * *

Сзыкәгәыҗуа хәа уажәы җынха дсымам,
Инеиҗхьба зегь ныҗашәкәа ицеит.
Зәырәы иехәоз, җаса сара сыла,
Срыҗхара ду хьаасгы иҗармцеит.

Саҗхьа ицәажәоз, уаанза кыр зәырхацәан,
Жьа гәызаарын арыҗхәкәа ирызҗаз.
Сҗеицәа рыла са зынзаск иансхацәа,
Уаха исымбеит, урҗ зегьы ахьҗаз.

Зны-зынла сара сыхшыю сахыцуеит,
Сангәгәаз, сара урт рыгәра сымгеи.
Уажәы, сара зегы-зегы срызхәыцуеит,
Ишңеиғартәоу, ех! Мшәан Адунеи...

21.2.2000.

* * *

Ак сызхәазшә,
Маңк сызхәазшә,
Ак җасҗазшә,
Схы сназҗасшә.

Ак сызузшә,
Акы сызфызшә,
Сгәы сыжжьюит,
Избоит, схы зжьюит...

26.2.2000.

* * *

Сара аңсҗазаара кыр саҗяхьеит,
Зынгы такәы сазрыжәт. Сымфәахҗяхьеит.
Сара сыңсҗазаара кыр иҗагәҗаст,
Нас зынза, җакалағ имфаст.

Зынгы сахәәырц исыгхеит аңсык,
Ускангы хәаас симкит уафсык.
Уи аңәәырҗа-млашьқәа зны сҗадырхон,
Аха җа аңәәырҗак сыхзон, сеиқәнархон.

Сара аңсҗазаара кыр саҗяхьеит,
Кыр җаңкәым-ғәғәа са сзын иаҗяхьеит.

Скаҳахьеит, сгылахьеит, сыңнашәахьеит,
Даара акырынтә сгәы ңнажәахьеит.

2000.

* * *

Уажә саазқәылаз, истахыңкәам сара схы,
Зны, инаоцангы пату ақәстацәон мыцхәы.
Уажә саазқәылаз, ҳақла сцәажәоит, ак схәом цас,
Аеакалагь икоуп сцәаа, сказшьа сцас.

Уажә саазқәылаз, сцыкәкәазеит, агәырәа сагоит,
Сныкәашәа кырза иагхеит, снагәагәоит.
Сымшқәа исзаанхаз абгыц еигш еихышәшәоит,
Агәыр аца икылх слахынца еизнаршәшәоит.

1.3.2000.

* * *

Ишьтасцеит, ишьтысхит, зқынтә са сазхәыцт,
Зны сыцкьарц, зны сжәыларц, җазных пытк
сеипххәыцт.
Хьаас ико зегь пышәо, кыр усқәа сырхыст,
Аха схы агәра мгакәа, инкылкаа сымхыст.

Ишыцәгьо, ишымариам, издырт, агәра згоит,
Аха атак камцашьа шҳақымгы збоит.
Сишь! Инхәытқакшәа игоит ааигәа бжьык...
Цхыраара гәгәак снатошәагь збоит доуха мчык.

3.4.2000.

ААЦЫ

Сахътахәмаруаз уашта иацы,
Уажә, сыбла ухгылоуп Аацы.
Схәыцра зегъ, уа уфы имѡапыст,
Аха сгәы сумырхът, знык уамыст.

Сталахъеит акырынтә хланцы...
Ускангы, усхампштит бзанцы.
Уа суѡаит, еиѡах акры анцы,
Сузхәыцуеит лассы-ласс Аацы.

Урхақәа уа уѡаѡа, сахыст,
Цәкъарагәк нкылблаан зны схыст.
Укны сыкан, сгәы знык имытырст,
Сшьамхы азәгы иѡапхъа иасмырст.

Ахъа кәшәара сцон, зных, Ақста,
Ѧазных, узиас сѡан, Аақста.
Усхызаауан, ак сыхъыр хәа ушәон,
Схықәкымѡа иузон, зегъ ушәон.

Ғәғәала усызгәдуан, избон,
Схы-сыңсыеиңш саргы угәра згон.
Уаақсара ғәғәа сыдуп Аацы,
Усгәалашәоит, еиѡах акры нцы.

Усыдымтит зымѡа сынкаршә,
Суаазеит уара, укәа сынтаршә.
Исоуны скалар пхъака мчык,
Уҳақ сызшәар хәагъ сгәыгуеит хәчык.

Ѧакала сазхәыцуеит уажәы –
Уаақсара, крынсхыц, санажәы.

Ахтысрацәа ы́коуп, сзыниаз,
Лтцшәада ицеит сыңсҭазаара моас.

Сузхьаңшуеит, Аацы, сузгәыкуеит,
Суҭаауеит, кыр умаршәа скуеит,
Уиластцом хаангы уаџсы,
Аац-гәыраз, иулоуп сыңсы.

25.4.2000.

* * *

Цьа сахым,
Схы сҭахым.
Сшьяқәкьазеит,
Сзацәхазеит.

Кыр сыркьеит,
Сус саңкьеит.
Сынхазеит,
Сҭахазеит...

27.5.2000.

* * *

Аешьаратә шарж

Кәарҭиа Беслан изкны.

Кыр иааира дуқәа угеит,
Пытџык рыбҭа уеихоуп.
Уа узеиҭгьугь ҳаҭоу дибейт,
Аха уажә и́коу уреиҭгьуп.

Хышьтра дуззак уалцт, идыр,
Ухатә ус зны инышьтац,
Игылоу урашь-зызымк кәадыр,
Иуаҕоугь дынушьтыцп.

Зәырҕы ҕашьцәа збоит рыеқәа,
Ихың-хыңт, изкәаруам.
Иуцпрааз, ухышыцба-ееиқәа,
Иузшоуп, уаркаруам.

Иҕақыуп, ужәлантә нухьырқшны,
Ҕхьа унеиха, урапызан.
Ирзымшьаргы ахә зегьы еиңшны,
Дҕамам еазә уажә уҕыза.

Ицәоугь рықәҕытны иаарқшы,
Иалх излоу рыҕхызқәа.
Укәышуп, иубоит инаңшны,
Уцәажәом цқьа умхәыцқәа.

Иуцашьыцуагы рацәаҕзоуп,
Аха иумкын хьаас.
Шьоук рбадақь асра нцәазом,
Дрейгыын уабгы ианиааз.

Уаҕхьа иҕазоу моакоуп,
Ухьамцроуп, такәы уқәхаргы.
Сылаңш ухыуп, зегь акоуп,
Рееишьа змам зны ишугхазгы.

15.6.2000.

* * *

Сықәпахъеит, сеихахъеит, кыр зухъеит,
Сымч мхеит, аамтала сархъысхъаит.
Исцахъеит, исхъахъеит, изыюхъеит,
Зегъ ракак мацк-мацк сахысхъеит.

Сынхахъеит, сыбылхъеит, сыхцәахъеит,
Исымаз-исыхъыз ак нымхеит,
Сымч сшәахъеит, сгәы пжәахъеит, сгәы пцәахъеит,
Еиҭах сара ҕыц сызнымхеит.

16.6.2000.

СПОЕЗИА

Исҭахым угәы нсырхар,
Аеаҭъара схы сырхар.

Шьаҕак сара шыҭахьҕа схьамцт,
Пҕыс усхоуп, мап, усымпсахцт.

Удлаҭса? Сара сҭахон,
Суcқәа зегъ пхастахон.

Схаларцазын хыхь ахәы,
Исырааҭсеит кырза схы.

Аха уа уоуп сынцәахәы, -
Исурхәеит акыр оҕахәы.

Уа уанызбо исызшоуп,
Пҕстазаара дус усызшоуп.

20.6.2000.

САРА

Сара! Ашьанцеиццәкыа сығәғәзароуп,
Исычхароуп хәызбала сдыртғозаргы.
Сара! Исымчхаша сычхауазароуп,
Абгыжә хәа сыцкыо сымцәхауазароуп.

Сара! Схала са схы сыбжьозароуп,
Хымзгы сымгароуп, сыбжазаргы.
Сара! Схықәкы-сзыхәа ицшыазароуп,
Уи акынза цытк набжьязаргы.

Сызгәағыз, - исағоу, сияғазароуп,
Сииааироуп, ихы дасмырхәароуп.
Сара! Ацакыеиццәкыа сығәғәзароуп,
Сгәырәа, са сыбға амырхәароуп.

20.6.2000.

* * *

М.Г.

Зегь реиха бара боуп ирыцхасшьо,
Уажә, гәтыхасгы исымоу ба боуп.
Харт, хгәырәеи, ххәааи, еицеиоахшоит,
Еицрыхшьагы рымам, акоуп.

Бара боуп зегь реиха ирыцхатәкыо,
Игәныбгеит, ибхыбгеит меитәы.
Уао дхамамкәа уашьтоуп ханықәхатәкыа,
Хәашьягь уи иамам атәы.

Аха уи зегъы баиааироуп,
Ибаазароуп ибхшаз ирыхшаз.
Ҫынч ҫаа бымтәароуп, бнаиааироуп,
Дбыҳәап, ибоит зегъ ҳазшаз.

20.6.2000.

* * *

Ус схәыцит,
Ас схәыцит,
Анс сазхәыцит,
Арс сазхәыцит.

Ус исызбеит,
Ас исызбеит.
Усгъы исзымзбеит.
Арсгъы исзымзбеит.

Схы сгәы ҫацәхеит,
Зынза сзацәхеит,
Баша снаиааит,
Сусағ смаиааит.

Моак санхаларгъ,
Снеилап схала.
Исҫеипшу збап,
Схы агәра згап.

27.7.2000.

* * *

Сыңкәын Алиас изкны.

Царақәак ухағы махәык инықәтәан хамтак,
дад, уңсы тынчхарц, иахаңхәап, икарцап хатмак.
Сара сгәаҕлап, сцәаҕлап, хәлалап, ишалап,
Иара уиала пытраамтак сгәы скажалап.

Уаха исылшари, агәаҕ са разкыда,
Мамзаргы хәаас сара сызкыда.
Ус тынч, хырқашә змам, сзааип, инсызцасп,
Сапылап ишсаҕәоу, сымшәа, хаҕаҕас.

23.8.2000.

* * *

Ускан, сара зынзагы сқәпшмыт,
Аха иаартны исхәоит, уиаҕра сқәшмыт.
Ускан, сыгха-пхақәа исымаз, уажә зегь збоит,
Риашашә змам шыҕоугь агәра згоит.

Ускан, скъарахә ҕтыган схысуан,
Иашамрак збар. Ма, амаҕазгь сгәы пжәазар.
Ускан, сара еакала схәыцуан,
Спышәа мацын, исзеилымкаауаз раҕәазан.

31.8.2000.

* * *

Сара уағы сиңырхагамыт,
Аха азәырәы сңырхаган.
Сшыыцәымыт, сҕыычәымыт, сқәычәымыт,
Иа ус акырза стынхадан.

Сыкамызт хаангы ѿ-цәк рыла,
Са стәала, зегь уи лахьынцоуп.
Исызхәит гәакарала-цәақрала,
Абыда иатымла саазоуп.

2.9.2000.

АНЦӘА ДУ СУХӘОИТ

Анцәа ду сухәоит, сыңсуара сцәумырзын,
Сдоуха, сыламыс, сқиара сцәумырзын.
Анцәа ду сухәоит, сығәғәара сцәымырзын,
Сыуаора, сиашара, сыхара сцәумырзын.

Анцәа ду сухәоит, агәыр аца скылыршәа,
Зынзагы хьаас имкыкәа сымаршәа.
Сеацәахә итааз, мақк еиҭа исзырлаша,
Анцәа ду сухәоит: Исылшаша сылырша.

4.9.2000.

* * *

Егъарыла егъа схызгап, егъа збап,
Ҷстазаашьа пхьака ишсымам агәра згап.
Егъарыла стацәип, стагыжып сара сцәа,
Исаҭәеишьо уи зегь бзиоуп хыхь сынцәа.

Егъа ус хкы сақбап, санқбап, исынҭап,
Сгәы меицакқәа хацарылагы сықәҭап.
Еагъа рыла егъа гәақра сгәы пнажәап,
Уи зегьы-зегь еиха сарғәҭәап, сыпнашәап.

6.9.2000.

* * *

Исхәо еиҗахәо сышьтрақәлозар, -
Саҗашәымҗан.
Агәаҕ-уазхәао, сцәажәацәозар, -
Саҗашәымҗан.

Шьок җхәа дхашьтуам иахуам рхәар –
Иаҗашәымҗан.
Сажәа сгәы итыҗ иаауам рхәар, -
Уи, - хашәымҗан.

2000.

* * *

Ауаа маҗхейт,
Зхы цқьоу.
Згәы цқьоу,
Зыҗсы цқьоу.

Ауаа маҗхейт,
Ииашоу,
Иқьиоу,
Иразу.

Ирацәаахейт,
Ихыдоу,
Игәыдоу,
Иҗсыдоу.

2000.

* * *

Илкыдды сцейцәа рыхык сыцәтахеит,
Саанхеит схы самыхәо, сара схала.
Тыцшыа змазам, аостәа кәцәал дуцәкәа сҭахеит,
Уафы сихәогь сшыкамло збоит лыпхала.

Исхәо-изуа шыта ишбашоу агәра згоит,
Схәыцрақәа зегь неипхәаба зымәа ицарцу?
Сааигәа. Амшын еикәара-хәашь газгоит,
Сыенахәлажь азсашьа ҕыц исцарцу?..

Уи зегь башоуп. Шыта ҕыцла ак сызцом,
Хырцашьа змам икәар-еаруа иааспынгылоит.
Егәа сеихаргы, шыаҕак сзыкамцт, пхәа сызцом.
Сеиха-еигәоит, сымәа сыкәуп, схәар-чаруа.

Сент. 2000.

* * *

Сызхысыз-сызцысыз зегь салхәеит. Ак нмыжкәа,
Ациган-пхәызба ҕыикәатцәа.
«Уеиха лхәеит умтәакәа, ухы, угәы камыжкәа,
Иуҕеипшхеит уама еикәатцәа.

Хакла ууал-пшыа... Иумамкәоу хыс?..
Уи шәаргәындароуп, псыероуп, ламысым.
Хымзг умган: Узлыцыз рыхышытра ду уазхәыц,
Уҕацәа хыла адамра иаумырсын.

Мамзаргы, нырцәыка иуепнырхәо икоумцан,
Иухъеи? Уцкәынраз уҕеөын уткәан.
Угәы цазар? Уажәызар? исахәи иумзан,
Ус иуказшьамызт, ушәомызт, уеилкәан.

Ашәақь гәыцә итыцуаз уафызан ах-ткә,
Ухтысқәа нымтәазо, узын ирхәоз митәзан.
Иа ус иумоуцыт цъара акала ахтынкә,
Уажә иахәа ушымқәацо, уи ушьтра иатәзам.

Уарцысраз иуман иахәтаз аказшә,
Ухацара азәыр идурбон.
Ирхәон ужәлантқәа: Хапхәагыла, хашәа,
Ухы рықәцо, уаргыы рыгәра угон.

Уажәы? Ухала уанықәха? Уцеира антаха?
Зегь удцит, иуцырцит, иубоит.
Макъаназгь, иалшоит еиҭа уртаххар,
Ишыкало уи агәра згоит.

Уоымтақәа цьалдоуп, ргырак еикәхоит,
Хааназ, ухьз-ужәла шызуа агәра га.
Ушьтамта, ухәштаара, урт еикәдырхоит,
Ухацахарзуеит хәа шьоук афызаргь егәа...

*

Уеитазкьарцы иушьтоу, хәоым, жәаоым, ишәоуп,
Ушәины уиит хәа уазхәо, дара шам, ишәииуп.
Ухатара уцәдырзырц иазықәпахьеит кыр,
Зегь акоуп уриааиуеит, ишрцаугогь дыр.

Ус азә уа дузыткәап, уиршәарц, мамзаргь дуагьп,
Иаҭахыуп ичыдоу ускан, Кьагәа игәагь.
Уцкәынра агәы мырзкәа, ухацара нагза,
Апстазаара иузацхыр, иацоуп зықь маза.

Уеикәнархоит, зкьы ркнытәи маза зацәык узацхыр,
Умшәазакәа уаҭа иниқәк уабцар нас, узацхар!

Ауаа рцәыршәо, шьоукгы ирхәоит: «уаа, урт уао
дрыхәом».
Рхыцша ацәгъара хьаас иумкын, абцъар уао
деилнахуам.

*

Рыедырхареит уашьцәа,ууа, утынха,
Узацәхеит, сарггы сцәажәом цас.
Уаҕацәа урыжәланы ухала итарха,
Урылагыжь урт хышыцбацас.

Ишулшоггы здыруеит, иагышухәо доухак...
Уабшьтра рыхъз еикәырха.
Рыцсы уцуп уцкәынцәа, уагыахьчоит рхақ,
Иамурггы рзын уетарха.

Имзакәа-имшәакәа баша ухы мкашәакәа,
Уанымхыс, аеазәггы дугәтасп.
Унеи! Ухьамцкәа, - умшәакәа, ухы-угәы
махшәакәа,
Улахьынца еакала еитасп...

Ашәакъ хәшәы зтаз, иахьтаз, аца мацк тахароуп,
Уи зызтаз, дызгәагъыз, ианыжътәым, дтахароуп.
Уеырғәгәа Уамеигзан, уцстазаара ақәуцаргъ,
Абыржәоуп – лхәеит, ианахәтацәкьо Ахатцара».

Декабр – 2000.

* * *

Акгы сашьтам,
Акгы саҳәом,
Акгы стахым,
Цъарггы сахым.

Сыюнра ццышөхейт,
Икѣаѣтахеит.
Схы-сгөы хышөашөейт,
Ихахөхейт...

2000.

* * *

Ах! Икөузеи сара сызнымиац, сызхымсыц,
Иарбан мца-кѣауѣаду исмыжөлац, исхымсыц.
Сылагырз оѣыцкѣасо илеихөейт зырѣашцас,
Сааигөа-сигөа сдунеи-хөыч зырлашыцаз.

Агөышытра сцасым, истөышытрам. Моак сыкөуп,
Хыи-хымзги рзоуп ауааы Адунеи дзыкөу.
Исышытымхуа егѣа ус хьанѣа сацазаргь,
Исылшаша сылшароуп, сара схатцазар.

15.1.2001.

* * *

Схалареи сылакөрей еицрымшөо еицуп,
Сара сзыхөан ирхөоз, абжеихан имцуп.
Сыччара аткѣыс сцөыуара еихан,
Схы-сгөы ақөмацны сыкан бжеихан.

Иргөыхит, ирыцкөейт сцъала исырхаз,
Мшөан, ус ианицану сылахь хазшаз?
Сапхьака, сышытахька, кыр шыацхөа хөуп,
Исыпшааз аткѣыс исцөызыз еихөуп.

Февраль 2001.

* * *

Азә дузцасп,
Җазә дузцасп.
Зегъ узцасп,
Унрыпкъар.

Цъа ус ухъп,
Цъа анс ухъп.
Цъа арс ухъп,
Ушьақәкъар.

Ани дусп,
Ари дусп.
Уркрым усс,
Узатәхар.

Ус ухъыргъ,
Ас ухъыргъ,
Анс ухъыргъ,
Утахом, - уеургәгәар...

20.02.2001

СЗАЦӘЫМ

Сзатәым.
Исыцуп,
Саргәгәоит,
Сабацәа
Рдоуха,
Спацәа
Рдоуха.
Мчык

Рдоуха,
Спаца
Рдоуха.
Ицоуроу
Бафчыдакгы
Снацоит
Еиха...

23.2.2001.

* * *

Инымцэо хэа акгыиказам, зеггы нцэоит,
Икоуп азиас дуқаагы антабо.
Ауафытэюсагы, зны дынхоит, еазных дыхцэоит,
Икалалоит, уигь з-шэахцас данкабо.

Инымцэо хэа акгыиказам, зеггы нцэоит,
Апара, ашьара, ахы, амал.
Ауафытэюсагы ипстазаара зны ифахцэоит,
Хақыуп, уаанза изынагзар, иду иуал...

25.2.2001.

ПШЬБА-ШЬБА ЦАХЭАЛА

ХЬЫРШӨАГӨ ХАРАКЫРА ХӨЫ-ПШЗАК

Хьыршөыгө харакыра-пшзак ахөы,
Схаларц, кыр сдац пашө схахьеит.
Инагза исзымхацзаргы офахөы,
Са сгөы итыхоз пытк схахьеит.

19.7.1998.

* * *

Сзыхзызаа сзышьтоу:
Сыдгыл, сыжәәан,
Сңыңць, сдаракәәц,
Стоурых, сыжәлар.

22.8.1998.

* * *

Зхы иақәйтү цшоуп – аиаша,
Цсҭазаароуп, имроуп.
Аха ицәырцуам баша-маша,
Иамоу иреихау гроуп.

* * *

Сышьҭахька –
Сқәыңшра, схәычра.
Саңхьақа,
Сажәра, сҕыакычра.

1998.

* * *

Гәәҭра мбакәә
Разк узбом.
Грак умгакәә
Цхьахә узгом.

1998.

* * *

Ғынч сызтөом, сныќаауоп, сыцшаауоп,
Сынхауоп, сцәағәауоп, слацауоп.
Ғынч сызтөом, схандеиуоп, саарыхуоп,
Шьхауауоп. Сытцаауоп, сшәахәауоп.

1998.

* * *

Ацсґазаара ыќанатц,
Ацсрағы ґалоит.
Хґы хәхәоны хныќәонатц,
Хамрағы пхалоит.

* * *

Сықәра аиґа агәәґра рацәа схызгахьеит,
Сцеира исымаз сшымгәығзоз исцхеит.
Абри зегы сара сцәа иґазгзахьеит,
Ғсеивгашья хәа сымамкәа сынхеит.

* * *

Сзиас хәыцғы сзыруам,
Қрыќоума исгәығроу?
Сара сиира здыруа,
Иќоуп сеиґа игәғәоу.

23.8.1998.

* * *

Абғы қацсоит, икацсоит,
Аґхарахәа рыгәқәа еисуеит.
Амахә инешәоит, ацґа ицсуеит,
Ғхәызбак днеины илыцссуеит...

Сныкѣеит, сцѣажѣеит, сцѣаут, сыччеит,
Ѡазных, икам рахь схы сшьеит.
Сыесыргѣакт, сыдсы сымшьеит,
Кыр схы дысшьеит, кыр схы жъеит.

Сгәы атҳарахәа итыцны ицоит, итып,
Сааигәа-сигәа, у ажә зегь хәашгашроуп.
Иказам, абрака цыаргыы стып,
Егьяцъара сеимдаргыы башоуп.

Исывсны ицо,
Уаатгыл.
Уацц узцо...
Цэыцак нхтәал, инкыл.

Схы сацэтэымуп,
Иамои еилкаашьас изыхкьо?
Җаибатэймоуп,
Избом җакаы сызхнаркьо.

207

* * *

Даара кырза исыргөамцит
Са сшыапқәа.
Аха зныкгы шытахька ихьамцит,
Мап сыцәкуа.

* * *

Кыр иагнарахеит сызҳара,
Амашәыр сзықәшәаз сгәы итымцәацт.
Сзымцәуазацт сызҳара,
Сылағырз уажәыгы инымцәацт.

1.10.1998.

* * *

Слахьынца пхьака самшьтит,
Шытахька исыхахьейт кыргы.
Издыруаз зегь зны исхаштит,
Исхаштхьаз сгәаланаршәт уажәы.

2.10.1998.

* * *

Забцъар кажьны шытахь итрысыз,
Чархәарагы иуейт.
Зшәақь икылпшны, еейла ихысыз,
Уикәгәығыр ауейт.

* * *

Уажә зегь реиха сзыхәои?
Сымцыкәкәарц.
Ихадарои сара сзыхәа?
Сымццакларц.

3.10.1998.

* * *

Шыжбыз, шыбжбыз, хәйлбыяхаз,
Са сызқәу моакоуп.
Сагьурцъаз ма сагьурехәоз,
Сзыхәан зегь акоуп.

* * *

Ауао кыр дхәыцроуп, икаимцароуп иакәым,
Ибароуп, идырроуп уао деикәзырхо.
Азәы ирыцхара, еазәы хәаас икым,
Убри ауп харт зегь еснагь хтазырхо.

6.10.1998.

* * *

Уахгы-еынгы џада сеихоит,
Ацкъа төартыхь, уахь ак сыхоит.
Ацкъагыцахь, ацшьагыцахь,
Уантәи схынхәрым са сгәы сымахь.

* * *

Рифмак, ритмак, катцо уәхәеит хәа,
Уара ухала ухы ужьоитоуп.
Цәахәа-цшзақәак еикәуршәеит хәа,
Уи иаанагом уа упоетуп.

* * *

Ус шәкы хазцәыртцуеит,
Хәикәзырхо халшоуп.
Ак хзааиуеит, еак хцәызуеит,
Ус Адунеи шоуп.

* * *

Аезо ицон, икәаратцо...
Самырцәеит иахак.
Сыңсҭазаара ахтынцо,
Исыңшааит цәахәак...

7.10.1998.

* * *

Сбылуеит ацәашьеиңш,
Амца сыцроуп.
Ҕхьакатәи сҭеиңш
Макьана имазоуп.

АНЕКРОЛОГ

Ишәышықәса цәахәақәак иртәргзоит...
Иаанхазгь, еиңхьытта, реыңхьаркзоит.
Изыкыу ибозтгы, игәы армачрын,
Дахыччарын, мамзаргь, дарцәыуарын.

8.10.1998.

* * *

Азәи-азәи еицашьыцуеит,
Азә ицәгьа ҕазәы ихәоит.
Ацәгьа есаaira аеарҕыцуеит,
Даара ишәартоуп, хҭанархоит.

* * *

Шьҭахьҕа шьоук ҳахуеит,
Хҭырцәцом ҳақәҭаны.
Азы, ахақә ахуеит,
Ирхәоит жәаңканы.

9.10.1998.

* * *

Уа, са исхәаз ажәа азыхәа,
Ирзаркуам шыта сымәәхәа.
Акы зацәык уашыта сзыхәо,
Сцарц наҕ... цәгыак санымиакәа.

* * *

Сыбла сажьазшәах,
Зны сгәы иабахт.
Бжык җаа исаҳазшәах
Схы агәра сымгахт...

* * *

Слахынцацәгыа зных инсыцгәоит,
Мацк иадамзаргы агәра згап.
Нас, аамта урт зегь азбуеит,
Зегь ахәап уа, зегь абап.

* * *

Ак схы-сгәы нсымнаҕыо,
Җак сыхәоит, исабжьоит.
Дунеик санкыднаҕыо,
Аәа дунеик сахьчоит.

9.10.1998.

* * *

Уажә шыоук са хшла сыркәабәп,
Иа ус, хәаас срымазамкәа.
Нас, наҕ зхыцракеиҗш скабап,
Җаа сызбахә ыказамкәа.

* * *

Уи лгәы анцәыцәы,
Ихылцәеит лыхцәы.

Икахәхәа илықәңсаз,
Кырза дзырңшзоз...

* * *

Сара, ахъааи агәәҗреи срыңәшәазом.
Исызҳаит урт рыла, сығәғәахеит.
Җнеидгылан кырынтә ҳаикәңахъеит,
Жьи-ңәеи сықәымкәа сдырғәахъеит.

* * *

Ахамштҳәы, агәәҗрақәа срықәшәахъеит,
Ишәаҳауа сынаур абжьоуп.
Сңәыуабжьи сыччабжьи еиңәыхъшәашәеит,
Еиңәыхарахт, геи-шьхеи рыбжьоуп.

11.10.1998.

* * *

Саазқәылаз, сусқәа кры нхоуп,
Гаәҗра-шәкы сзаңшьуп.
Ак ааиуеит... Сышқа ахы хоуп.
Сеасымтарң сағуп...

* * *

Сажәеинраала анңәахәы
Игәы нсырхар сҗахым.
Исхибаауам иаргъы ихы,
Илагъы сахъхәым...

15.10.1998.

* * *

Дыршыак хәа сывамкәа, исхәо, уа изуа,
Меитәыцәкәа схасуан.
Ак ашьтан сынасың, есымша июа,
Жьацас иңхарсуа.

18.10.1998.

* * *

Ачыхь. Анаатә. Дәык сывцәылом,
Аңсҭхәа-еиқәара збом ихыцуа.
Сымшқәа изыиз шыта срыхьцәуом,
Ҕхьа исылшашоуп уажә сывхәыцуа.

19.10.1998.

* * *

Исхалашо жәаанаф мроуп,
Сныкәоит, аха сгәыоануп...
Ҕныс исымоу сара мәоуп,
Уахгы-өынггы уи сануп.

САРА СААҔЫН

Ааңынраказ, сҭынчза сныламтәацт ашьац,
Адунеи-лаша хаарак сзацамкәа иҭацәзеит.
Сара сааңын исзацәымгазеит шәахәацк,
Сыюуа сшашьҭаз, нак иньцашәка исыцәцеит.

20.10.1998.

СХЫ

Ишысмоуагы здыруеит шыта уаха зхара,
Иартым саргамеи сымазеи...
Исымбацт уажэгы схи сызхара,
Цқа ееила еилкаангы исымазам.

21.10.1998.

ИАХХЫЛАПШХӨУ

Иарға напы ак хнаҗоит,
Иарма напы еак хцеагоит.
Зных, хирцеуоит, хгәы хагоит,
Насх, хирччоит, хнагәагәоит.

* * *

Азә ишьта сыхзамкәа сашьтоуп схатәы,
Пхьа крыкоуп сапхьа, ацатәы.
Исымоуп макьаназ, цоа змам ахәатәы,
Аутәы, аңшаатәы, аңцатәы.

23.10.1998.

* * *

Издыруада пхьа сзыниаша?
Сажөит сшашьтазаз аиаша.
Схьцәкыагы агәра згазом,
Макьана ашьтацәкыагы збазом.

* * *

Иабакоу ҫхьакатәи хҫеипш?..
Хзышьтаз? Бзиа иаабоз хҫеипш?
Урт зегы згаз зымәә ҫшоуп,
Адунеи, уамашәә иашоуп.

25.10.1998.

* * *

Қарала иатқыс сшеихабугы,
Цәгәк-бзиакаҫ, саҫхә дгылоит.
Идыруеит, ус ишатәымгы,
Аха, итәала ихы зыригоит.

15.11.1998.

* * *

Зынза сзацәхеит,
Сзацәзахеит.
Схы-сгәы тацәхеит,
Итацәхеит.

16.11.1998.

* * *

Ҫыц сзалагом анхара,
Шьта, сышзымцогъ збоит хара.
Иара ус, сыказ, сшыкоу,
Сыуаажәларыҫ, сҫынцъ ахыкоу.

17.11.1998.

* * *

Ауабы, дуабытәыюсоуп,
Ииашам инцәәтәра.
Ауабы, дуабу азоп,
Изихәтам атәра.

24.11.1998.

* * *

Сеилапәтеит, цәгәлаза, сеилапәтеит,
Шьоукгы сзыхәан ипатеит, кырза ипатеит.
Цәгәршыюцәкәк неиәцәажәт, кыр сыркәеит,
Схы-сгәы итамыз сахдыркәеит, сус сапкәеит.

3.12.1998.

* * *

Ианамуа, ухьацлароуп,
Шә-бзык уцазаргы.
Амццакра хацароуп,
Кәышрыла ухәыцуазар.

7.12.1998.

* * *

Умацура ду иском хьаас,
Уи, ухыкәкыцәкә наугзахьеит...
Указшьеи ууси ирымам хәаак...
Ууаорагы лакәзахеит.

7.12.1998.

* * *

Инсыцдыргәа слабашья,
Сымоахәаста хәчы сануп.
Мап, исымам хьымзгы гашья,
Есымшааира сгәыоеануп.

* * *

Цәарала сымшқәа нысхыр сҭахым,
Иара усгы имачуп сымшқәа.
Сыблақәа ацәа уиоуп изырхым,
Снеиуеит, ҭынч, исынмырцшқәа.

* * *

Шьоук цасхәа удырцьеит хәа
Иуаауп хәагы иумшьян.
Ҷа шьоукгы удырехәеит хәа
Ухы-угәы умжьян.

* * *

Нак ицаз, азәгы дымхынхәыцт,
Убри кыр сгәы снархья сархәыцт.
Уао икоу иану уа, имбацт,
Жәабжь Ҷыцк уахьынтә иааимгацт.

* * *

Акгыкам уао ицәа иҭамзо,
Аха пхья днеилароуп, шьҭахь дхьамцроуп.
Шьҭыхшья змам хьяа шәкы данацо,
Ичхароуп, даиааироуп, данхацо.

* * *

Ацәгъа, абзиа, ахацара, ашәара,
Хәниз нахыс иалоуп хцәа-хжы.
Икамлароуп хааназ ахгәахшәара,
Ихакуп, ағәғәара аңахшыр.

8.12.1998.

* * *

Ари Адунеи! Шоуп уамашәацәка,
Цқәа уаф дазхәыцыр кырза даршәацәкәап.
Ахыи ацыхәеи дыршыа хәа амамкәа,
Мышкы зны ҳаонахуеит, зынза ихақымкәа.

9.12.1998.

* * *

Зны исзымцаз –
Уажә истцойт.
Зны сызхымыз –
Шьта сахьзоит.

9.12.1998.

* * *

Схы иаағашәоз касцон,
Уафы сизхәыцуамызт.
Цәқәырға дук сазцон,
Нас сыззхыцуамызт.

* * *

Сыңсы иахьынхалоуп хэыцк,
Ирлас сгэы аисра иакэыцп.
Аха уи хьаас иском,
Макьаназ сусурагы цкым.

* * *

Ицаауп аңсыцэҕа –
Зных, шьоук ахлафойт.
Ари Адгьыл цсыцэҕа
Ханнажьюам, зегь ҳафойт.

* * *

Са идышәарцы сҕахыуп сымч, сылша,
Исхэыцроу, исхьаау, уи ауп есымша.
Сымлакыргь, исызиахәом азэы кысәаца,
Ирхәойт: «Гҕзыла ирхау хаауп аҕаца».

10.12.1998.

* * *

Ари Адгьыл, агәәкра дуқәа збахьюу,
Ари Адгьыл, ҳдеира ирейгьу згахьюу.
Хзаазогь иароуп, ҳазфогь иароуп,
Наунагзаз иахдыңнцьюгь иароуп.

* * *

Есымша ҕазшьала сеиңшым,
Азэы ак сиҕап ҳәагы сазңшым.
Сызхысхьюу, сызцысхьюу сызхоуп,
Есқынгы сзықәгәыҕа са схоуп.

* * *

Са сыпстазаара –
Шөкөйпхьароуп, цароуп.
Схы-сыпсы смазара –
Цәәхәәкәк рапцароуп.

* * *

Сразкыдоу, снасыпдоу?
Икамларцу сыхәтагы?
Сзакәытцөкьоу, сызустоу,
Дыршыа смоут схаҭагы.

* * *

Сгачамкны сгылалоит
Бжык саҭауашә...
Ҳааишьеи, ҳдашьеи,
Ҳшоуп уамашә.

* * *

Исылмшаз сашьтам, сахьтәыуом, санхьуам,
Ицеит, ицагәышьеит, иамам хнырхәышыа.
Пхьакагы гәыгра дук сымам, сызхауам,
Өак уаҭа сахәом, иееихааит сыпсышыа.

26.12.1998.

* * *

Ҳапстазаара абжа цәарала иахшьуеит,
Ҳаныччо, ҳангәырғо, ҳхала ҳхы ҳжьоит.
Амра иаххалашо аамтала ҳарпхоит,
Ҳшеихьымза-еицымзо Адунеи ҳапхоит.

29.12.1998.

* * *

Анцәа иҕнытә иҕоу җарт җалхынҗа,
Црыхшьа амам, цдашья.
Умертхә узахыңом, егъа ҕаҗа,
Иамазам цәцашья.

30.12.1998.

* * *

Ауафы ичҗауазаап зегъы,
Ракак хкык-хкык срыниахьеит.
Сцәажәоит, сныҕәоит, слафуеит зынгы,
Аха гәыла са сыңсхьеит.

19.1.1999.

* * *

Уаҗеигәырҕан –
Уалаҕамкәан уандырехәо.
Уиҗеигәыңын
Иухарам ухаратәны узырҗо.

12.2.1999.

* * *

Иҕауҗазар иахәҗаз –
Иуны уахьымхәын.
Аҗхыраара зуҗаз,
Уашьҗан иеңнумхәан.

12.2.1999.

* * *

Стәала, уажә сызкыз лаңшуп,
Баша сыбла т́раа сыңшуп.
Сзамѡа сылағырз ахьшуп,
Ара и́коу, иахьа мчуп...

28.2.1999.

* * *

Бжы мазак исна́тазом та́хаце́къа,
Псы́хеа змамоуп ус уна́це́къаргъ.
Сны́кәашәа аеакала исырхә́цит,
Суаз ашә́еи, сылағырзи сырхә́еит.

6.3.1999.

* * *

Иааима аамта, ҳақәзаара,
Азәи-азәи ҳаиқәгәыгуам.
Адунеи-цшза енак ақәзаара -
Шьоук уи зыцсоу ҳаздыруам.

* * *

Саанарцш́уеит ашы́жъ а́кармацыс абжы́,
Еан Еаба а́цеикит – рхә́оит – игылаз шы́жъы.
Сара аша́цкыра сза́пылом сеигә́ырғьо, -
Гәы́гра хә́чык а́цеаара баны, сеигә́ыгуа...

* * *

Зных гә́гәала х́гәы ҳа́гоит,
Шьоук х́чы́чоит, шьоук ҳа́цгә́оит.

Аамта, зегъ абоит,
Зегъ ахәшәтәуеит, зегъ азбоит.

* * *

Сымѡа пхьака самшьтит,
Жѡангѡы сымза схалашом.
Сыхъзи сыжәлеи схаштит,
Сызуґтацѡкьоу сгәалашѡом.

10.4.1999.

* * *

Ус баша-маша са сузжьом,
Инысгәдцангъы сузшьуам.
Акоуп исымазоу сара мѡас...
Исызшо слахьынцала нак сымѡасп.

1.5.1999.

* * *

Сара ґымткѡа ари адгьыл сықәзарц сґахым,
Сара ари адгьыл сылацш ахьуп, аха алацш схым.
Кырынтѡгъы сланархеит, сѡанархеит,
Зназы сеиқәнархеит, нас сґанархеит...

1.5.1999.

* * *

Сара схы еилагеит хәа зхәо,
Са сзықәшәаз дақәшәар, ееила ибап.
Агәыпжәара, ахьпжәара зызхәо,
Нас уи интқааны агәра игап.

2.5.1999.

* * *

Мышкы зны дҕалозар ҕсыуак,
Сцәахәақәа изоыз дрыҕхәп.
Срыцхашьан сицәыуап сыуак, -
Сыҕсы ари адгьыл иқәхар...

* * *

Са саагылеижьтәи сныкәафын,
Шьта акырза сшьамхы иагхеит.
Зны исыхәлаччоз рацәафын,
Уажә исыхәлацәыуо мацхеит.

8.5.1999.

* * *

Уажәоуп санааҕш, сылацәа нхты,
Иказеи исзеилымкаауаз уаа шака хкы.
Зегь реиха исзааигәан исшьоз жәаахырс,
Агәәкра санақәшәа зымәа исывст, иҕрыст...

8.5.1999.

* * *

Егъа сҳәаргы, изургы, шыафак сзымқәацеит,
Сгәы иҕыхоз, сзышьтаз зегь, бжа-еиҕабжак
сзыкамцеит.
Сыцкәын еицбы Алиас илеигәйдцан дшьуп,
Еиҕах, аразкыдара сара исзацшьуп.

20.5.1999.

* * *

Акыр-кырхәа сааигәа шьоук ччоит,
Сара сыҕсы ҕжәаны еикәыцчоит.

Шьоук ацыс рхылпа итахоит,
Сара сгәы иаакөымцзакәа ихәхәоит.

20.5.1999.

* * *

Сара сыңсы штаз заа сҗадырхеит...
Сықкөынцәа сцәыршыит, сзәцәны сынхеит.
Мычкәарак сылам, сшьамхы кәадахеит,
Сьюнра ду рыблит, уа иқәпҗахеит.

24.5.1999.

* * *

Сааигәа цсы зхоу сзыкәгәыгуа дызбом,
Схы зацәык адагь уаә игәра згом.
Сара ус баша шыта сымнаиааироуп,
Схала сағацәа зегьы сраиааироуп.

25.5.1999.

* * *

Ауаә иоуп, ауаәы игәы зырғәгәо,
Ихьаакәа, ихәрақәа, зегь зырғьо.
Ауаәы хәшәыс имоу, ауаә иоуп,
Дҗазырхогь, деикәзырхогь, иара иоуп.

23.5.1999.

* * *

Сҗахарггы, сеикҗахарггы, сҗацҗа ршьа утҗуп,
Ицҗоуроуп, ицшьоуп, ихақуп.
Уи ашьҗахьггы, иахҗҗоу кыр усқҗа батҗуп,
Зҗырҗы нырцҗ икоу, - руал ҳақҗуп.

31.5.1999.

* * *

Сыхьзи, сыхьымзғи, сылацш рхыуп,
Сыцсуареи, схацареи смышырц сҗахуп.
Иамур, сыцсы сыхҗааит схы сшазҗагьоу,
Сыуаҗра мырзкҗа, сара ишсызгьамоу.

* * *

Сгҗы сышьҗрацы сҗахым, иансымамггы цсыхҗа,
Сыуаҗра ларкҗауа, азҗгы иасхҗом усыхҗа.
Сыказарц сҗахыуп, сығҗҗаза сшыказ,
Цыҗҗык ирхамшҗрац, ари адггыл зны сшықҗыз...

2.6.1999.

* * *

Смыцҗа, сымтҗа, са сышныкҗооггы,
Бжеихан сҗахауп...
Сара сзыхьзас мац-сацк шыкоуггы,
Сызхьымзас еихауп.

* * *

Ауаҗы игҗы анца даара ицҗҗоуп,
Ускан, имч-илшара ицҗҗоуп.
Иусқҗа ихҗысқҗа цхасҗахоит,
Акгы илмшазо дҗахоит.

* * *

Сбаҳчара, сшәырцлақәа, истахыуп ишәтыр,
Истахым сышқәсқәа баша исышьтыр.
Сымшқәа сгәы тацәны сырқымлазацт җнак,
Сындәылцуеит суада иааоҗасырсырц җшак...

7.7.1999.

* * *

Еҗацъара сцаргы сцынцъашка сеихоит,
Схы здыруа сыкеиҗьтеи сыҗхзашала сынхоит.
Азә иаарыхра сашьтам, са схатәы сызхоит,
Смаҗацәа хәыцқәа-сгәыҗра, уажә мшызха
ирызхауеит.

* * *

Избом сааигәа, истынхо, исыуацәоу,
Саҗацәа рызхауеит.
Сара сызхьымзас кырза ишырацәоугь,
Сызхьазгы сызхоит.

* * *

Ирацәоуп адунеи иахырхәаахьоу,
Кәышрыла урт акры рныруан.
Аха дарбан адунеи хызфаахьоу,
Дкамлазацт, ус уао дсыздыруам.

12.9.1999.

* * *

Аҗьеипш сшәаны сылатәамызт чықькаҗ,
Сгәы иаамыхәоз расхәон рәәҗы.
Уи зегьы-зегь иаҗырхаган сусқәарҗ,
Иртахын усгы, срымазарц схәәены.

* * *

Ирымхәыцыц арбан, ирмуц,
Хырпашья змам узацөцом.
Ирымхәац арбан, ирымфыц,
Ғыцк шыта уафы изаццом.

24.9.1999.

* * *

Ицәгяхеит, кырза ицәгяхеит,
Ах! Сажәымта цәгяхеит.
Стахеит, уаф дыштамхац стахеит,
Сычкәынцәа рыхоык сыпхеит.

* * *

Бзиак сзыузгь ыкоуп, цәгьак сзыузгьы,
Исыуоу ыкоуп, убыцәкьягь исағоу.
Икоуп аамта ажәак ансымфызгьы,
Хнырхәышья амам, уи шыта, исыцәцахьоу.

9.10.1999.

* * *

Иаастахыз зегь схәеит хәа хәаны,
Зоымтағ акәаң зыргылахьоу, -
Уаф дсыздыруам, аиашаз цаны,
Ишмаңоымгьы испылахьоу.

10.10.1999.

* * *

Ауабытәыюса, дацымныкәароуп
Изшо илахьынца.
Иахьынзаилшо дақәңалароуп,
Хьаас хәа икамца.

11.10.1999.

* * *

Издыруеит, уи ус шакәхо,
Есаaira сныкәашәа ишагхо.
Зны-зынлагь сышьтахька схьаңшуеит...
Схы-сгәы уи ала исхаштүеит.

12.10.1999.

* * *

Иухьраны икоу узахырқом,
Акгы мчыла хәа иаузом.
Иуғатахәым, узаңғом,
Уеанушәаргы иузаңғом.

21.10.1999.

* * *

Цәгьей-бзиеи еиғызбаауаз ҳабаңәа рыцҳақәа,
Иғакәоуп, шыта икәадоуп, изқәысуаз рыцҳақәа.
Хәқла иазнеитәуп, урт акры рғыцтәуп,
Уаорала, ламысла, уи зегьы иазхөыцтәуп.

24.10.1999.

* * *

Ауаотәыюса, дақәшәар алшоит зегь рыхкы...
Данахъзо ыкоуп, данахъымзогь ихықәкы.
Адунеиаф, зегь иреигъхаз хәа дҕамлацт,
Уаф дызқыәмшәац иақәшәахьоу хәагь ихъз
рымхәацт.

16.12.1999.

* * *

Сҕахәндеит, сызтымцт сымхурста,
Иагьсылырххьеит тызшәақәак...
Ғнак иара ус, снымхацт усда,
Исоурымашь лцшәақәак?..

30.12.1999.

* * *

Цигар бҕыццас, сгәы цаҕоуп,
Аарла-сырла аңсы тоуп.
Зны исызгәакьоуп, зны исаҕоуп,
Мацк сазхәыцларц шыта исыхәтоуп.

Ианвар 2000.

* * *

Исыпсыхәи? – хәа сцаауеит,
Сақәшәом атак иамоу хәашьас.
Сгәакит-сцәакит, сгәы пшаауеит,
Исымоузеи пхьака нхашьас?..

4.1.2000.

* * *

Шөымш бзиахааит, сыуа-сықәла,
Шөызхааит, шәґацааит, зегь насыґла.
Хаикәшәар сґахым уа... ирласны,
Еснаґ сықан сґәы шөзыразны.

16.1.2000.

* * *

Шөынтәны, зқьынтәны, сус сазхәыцхәеит,
Зны сеазышәеит, зны сеицххәыцхәеит.
Ишәаны, изаны, цәа сазааироуп,
Зегь акоуп уи саиааироуп.

18.2.2000.

* * *

Слахьынтә акырынтә срапан исхысит,
Рыцхарас иґоуи сызнымиац.
Ағацхәа зныкґы схы ласмыркәыцт,
Сшәамхнышлан акґы самыхәацт.

20.2.2000.

* * *

Уажәы, - зынза ак сықәымкәа
Ус сеихоит.
Лассы, - сыу-сшәацхәаа дыґамкәа,
Цәа сґахоит.

* * *

Сыччапшь сцөызхьейт,
Сцөыуабжь шытыцхьейт.
Сыччапшь схаштхьейт,
Сыпштөы кәашхейт...

1.3.2000.

* * *

Еиџџөуп сыцха,
Даара срыцхьахт.
Исылшом, скарахт,
Сымшкәа еикәарахт.

1.3.2000.

* * *

Ак сызтаз, өак сымихт,
Уи ус иапуп.
Өазных, шьоук цөык сылырхт,
Пытөык ахьхөуп.

* * *

Сылапш нақәшөошәа збалоит сыөхәара...
Слымха интаолоит иааигәаны абжы.
Ишыкамгы здыруейт мшөан, шыта хара,
Слапшықәнацазшәагы збоит уи уажәы.

1.3.2000.

* * *

Сҗабба сгылар –
Хаҗарам, исазроуп.
Схы анысхагыла, -
Аҳақ-қәнага азброуп.

* * *

Сгәырәәқәа! Кыр шыҗахька сашьтхьеит,
Цәгъарак уаә изын исыршом.
Аччашья усгыы исхаштхьеит,
Аха ацәыуарагь сылшом.

* * *

Акгыы сывам сызхьяхәаша,
Лҗшәа дук сывангыы избом.
Аха иҗастом иоепнухәаша,
Цас вбак суҗар, сҗақ узгом.

* * *

Азәы ихәоит: – дпоетуп,
Ғазәы ихәоит: – дпоетым.
Азәы сигәапхоит,
Ғазәы синапхоит...

* * *

Схазы иҗасымҗаз, азәгыы исзыҗаитцом,
Схазы сахьзымҗаз, азәгыы дсызцом.
Нас иарбану, пхьаҗа исыхәои?
Сара соуп, ахьи-ацыхәеи...

26.2.2000.

* * *

Уаха сызхәуам,
Уаха сызхәом.
Исхәашаз схәеит,
Изышаз зөит.

21.3.2000.

* * *

Сеихеит, зияс дук сзыруазар,
Среиуам уи ахьцо иаццо.
Санзхьцлакь, сахькахауа здыруазар,
Абамбеи ацыхәи шыҗасцон.

21.3.2000.

* * *

Сара иаалыркъаноуп исыхьыз зегь шсыхьыз,
Сгәы иҗамкәа, схы иҗамкәа, зынза сазпшзамкәа.
Ацәагәа ахьыршырцгы шыоук ашьтоуп сыхьыз,
Иахцәажәоит хәаас имкыкәа, ипшзамкәа...

23.3.2000.

* * *

Избоит, саҗацәа тынч иахьнаиааиуа,
Ак карымцахьазашәа еикәҗаб, реыркәаҗ...
Мап, мчыказам сара исиааиуа,
«Иансоу сшыапы зкәсыргыло акәаҗ».

20.6.2000.

* * *

Апоезиа аццакра бзиа иабазом,
Егъа угәак-цәакыргъы, пхъа уазгазом.
Уцәа ужъы иалымцыз, ушъа-уда итымцыз,
Иунардыруеит ишақсам, ишымцыз...

* * *

Хнеилап тынч, ус, харт хашныкәуа,
Адунеи ду уи уаароуп.
Аамта шықац ауп ишыкоу,
Кыр җезиҗазкыз ауаа роуп.

2000.

* * *

Анаҗалбеит, изакәтә гәыз сара исымаз,
Исылцәцәан исылнахт сара исылаз.
Сеицанацалт, нак зынзаск сареиҗыт,
Зны сыргәыҗ, нас иаахъахә исеиҗьеит.

* * *

Сымҗычит, сымқәычит, цгъак касымцеит,
Зегъ акоуп пхъа сзымцеит, ацашка сцеит.
Азәыроы сгәы рыцәцеит, уажә рыгәра згом,
Сқиара, сгәы аартра, сыхәан избом.

26.11.2000.

Сыбла цәык нхыслазар,
Уи ахъаа гәныскылт.
Мацк снышъацәхныслазар,
Скамҳаит, сыеныскылт.

12.11.2000.

QBA-QBA ЦӘАХӘАЛА

* * *

Хлаһынца – ацрыхшыа амам, аццашыа,
Иахцароуп, иаххөыцроуп, ииашан аццашыа.

9.12.1992.

* * *

Угөыпжәара хыуөырцу? Ижә цөыцак аөы,
Аха уипырхагамхан сухөоит уаөы.

* * *

Илахынца аәапхыа ауаөы дматцауаөым,
Иацөшөаны ихьацыз, дхацам, дуаөым.

* * *

Абри Адунеи сзыкөи? Схы сазцаауеит,
Атак ансамталакь, сгөы гөгөала ицшаауеит.

* * *

Ацстазаара акыр, уаргөамцыргы цөгьа,
Иулшозар, ахаара иамоу ацөгә.

* * *

Ишөа-иза, зны ихәитаз Анцөа,
Псахшыа амам, утыцыргы уцөа

9.12.1998.

* * *

Уеиламхан амал ду, абеиара,
Зны утанажьоит атыша-гөаөара.

* * *

Икоуп иулшаша, иулмшаша,
Узмаҗәам уаламган иулшошәә.

* * *

Сықкәынраз, сзышьтаз, исцәызыз,
Избоит уажә, сааигәә ишцәырцыз.

* * *

Аңсҗазаара – малс икоу ирмалуп,
Ахә хшьарц иахракны ҳарт зегь иахуалуп.

* * *

Уахымцәуан, иулмшаз иацы,
Уазхәыц, уашьтал, узыхьзаша уацәы.

* * *

Ашацәә ианырызбуаз сара слахьынца,
Ицеит сылахь нчышә, инсхыпраан, хьаас хәә
сҗамца.

* * *

Узцәыуа дыҗамзар уигьы рыцҳароуп,
Узцәыуагь дҗалароуп.

1998.

* * *

Аамҗа мчыҗам иаиааиуа,
Аамҗа зегьы ираиааиуеит.

* * *

Җыт-чытк ыкоуп исхәаз, изуз...
Сыццакцәангы икоуп изфыз.

* * *

Угәтакы наугзаанза заа умыөхөан,
Мамзар, уардхашьар алшоит уашьтан.

15.6.1998.

* * *

Сара сыгха-пхақәа зегъы збоит,
Аха схы сшаңысызгы агәра згоит.

28.6.1998.

САЖӨЕИНРААЛА

Ус, тынч, сапхьароуп цәахәала,
Имачны исгәалашөит ғырхәала.

18.7.1998.

* * *

Иацтәи сылағырз схаштуам агьама,
Сымч канаңсазшәа збоит уажә аргама.

26.7.1998.

* * *

Ахтархара мариоуп,
Ицәгьоу, ахеикәырхароуп.

14.8.1998.

* * *

Сара сызқәымгәығзоз збеит,
Лахьынцазаап икоу, шыта уи агәра згеит.

6.7.1999.

* * *

Ауабы ихы аниҥахым, мшәан, дышҕаҕало?
Дхәоит, деиҕоит, дышлоит, уи мышқәак рыла.

26.7.1999.

* * *

Сымшқәеи, сыҕхқәеи, хаарак рыҕамкәа,
Сгәагәуа снейуеит, мазак рыҕамкәа.

14.9.1999.

* * *

Сгәы иҕыхо сзынагзар –
Уаҕа сҕахым...

* * *

Иазхозар акәһап, иҕастаз, изуз, -
Ирейгъу сзаҕымҕозар, - уаанза изыыз.

12.10.1999.

* * *

Мариа уақәшәартә зымәа икажым,
Ахаҕара! Зегы ирқәашьым.

15.10.1999.

* * *

Иауан: ак сымбар, ак смаҳар, сара сымир.
Саниых иауам ак сымхәар, ак зымур, ак зымфыр.

2000.

* * *

Сцәыуахъеит, сыхъхъеит,
Сыцәхәхъеит, сағъхъеит.

2000.

* * *

Сара уажәоуп зегъы аныздыр,
Исыуаз, истәыз, исағаз...

* * *

Шақа сгәәкри шақа зури,
Шақа схәари, шақа зыюри...

* * *

Санацаиам сыюна-сцъынцъ,
Уахык сраҳат сзыцәом тынч.

27.8.2000.

* * *

Шьоукы-шьоукы зны-зынла исылабжьоит,
Ргәы иабоит сеиха икәышушә.
Сара жәак атак рымта срыхәаңшуеит...

* * *

Ар маҗәа сшәысцәеит,
Абцъаргъы скит.

* * *

Адунеиаә уаә дышсымам здыруеит,
Аха, еиҗах, са сгәы сышьтуам, сгәыҗуеит...

7.12.2000.

АГӨҒЫХАЖӨА

Аґхьаџ уажөы унапаџы иуку аизга автор Заур Көарџиа – аґсуа поезиатө мхурста шьарда иґаа-ґсахьоу, аеаџора шьахөґы ґазгалахьоу арџиаџцөа дреиуоуп. Уи акьыґхь аџы дцөырџиґьґеи краацуеит, аха еиґа алґшөа бзиақөа анааирґшыз аґыхөтөагнтөи жөаба-жөохө шықөса рыџнуґґа ауп Апириодикатө кьыґхь аџы ианылахьоу иџымґақөа аламґақөа, хаз шөкөны иґыґхьоу ипоезиатө еизгақөа (иажөеин-раалақөеи ипоемақөеи реизгақөа) хьыґхьазарала шьґа жөохө инарзынаґшуеит. Ииашоуп, ахьыґхьазара акөум апоезиаџ ихадоу, аха ахьыґхьазараґ зынзаск акы амхөазоґы иґам.

Заур Көарџиа иґґазаара, ирџиаратө моа инартбааны алацөажөара сеазыскуам араґа. Инеидкыланы уи ирџиаратө моа иахцөажөахьеит ҳара ҳакритикцөа, ҳґарауаа Руслан Қапба, Сергей Зыхөба ухөа еґьырґ-ґы, иара сарґы исылшоз ахөґала цөахөақөак изыск-хьеит (иеизга «Алхас» аґхьажөа, 1995ш.). Араґа иаа-зыркьаџзан акөзарґы аґхьаџ идызгаларц истаху иара абри ашөкөы иану апоеит иџымґақөа рзы сґөаа-нагарақөак роуп, иара уиґь, ҳөарада, аџымґақөа зегьы ракөмкөа – акык-џбак рзы.

Аґхьаза ирґыланы иазгөауґаша цөаџа чьыдоуп, сара сеилкаарала, ашөкөы иаґубаауа аґґазааратөґабырґ, аеакала иаххөозар, аөхьрцөажөара акөымкөа, гөґы-ґьґала ацөажөара. Апоеит игөы иґґо, иахьеи-уахеи дзыргөажөа, дызмырґынчуа ихөыґаґөахны, днавала-аавало, дынхакөша-аахькөшо акөмкөа, ар-гама, иубартө-иуаҳартө, иаахтны далацөажөаит.

Адауапшықәа реипш еихыңо-еицыңо адәы иқәыз,
иахъеи-уахеи дыззыгәдыуз ихы-ңацәа, ағламқәа, еи-
бга-еизыда, хызыла-ңшала аибашыра амца қыоуқад
ианалц ашытаһь, ес изыхъазаалакғы ,аңсәзааратә
мыкәмабара изцәалазыз аб, иага иеирыгәғәазарғы,
ңсәзаарас, гәалакарас иоуран икоузеи! Ғашыа, еикә-
тәашыа змам уи игәыроа, ихъаа ауп ашәкәы зегы иа-
гәылсны ицо, ахы инаркны ацыхәанза. Убри ақынтә
арака апоет иажәа – ари уазуп, гәтыхажәоуп.

Зны ңхызушәа, зны лабәабоушәа, зныхгы илаң-
шцәшәароушәа аб разкыңгәы ибла иаахымшәо еснагы
ихгылоуп иңәтаһаз ихыю- ңацәа. Уи асахъала иаатуеит
аизга адакыақәа:

«Хызрацара ицоушәа инеихуеит, сыхыю-ңацәа
гәымшәақәа.

Рхы иақәгәгуа, рыжәаа еибытан, еицуп инеицрым-
шәакәа».

(«Алаңшцәшәарақәа»).

Ари амотив изныкымкәа, ифынтәымкәа аңхъао
иңылоит ашәкәы анеоскатәи адакыақәа рқынгы:

«Илкыдды сңеиңәа рыхык сыңәтахеит,
саанхеит схы самыхәо сара схала...»

Мамзаргы:

«Сықәра аиха агәақра раңәа схызгахъеит,
Сңеира исымаз сшымгәғзоз исыңхеит.
Абри загы сара сңәа итасыгзахъеит,
Ңсеивгашыақәа сымамкәа сынхеит».

Даеацъарах:

«Сѣахагѣшьейт, о, сѣахейт,
Сѣацѣа-ѣламдукѣа сыѣхейт,
Уахагѣ сылшом кырзагѣ схейт,
Уаа зынзаск сѣацѣны сынхейт».
(Ажѣеинраала «Сѣацѣны сынхейт»).

Убас акырѣара, акырѣара. Апоег ихаѣагѣы иауи-
барѣахым ахы цаѣѣаѣа еиѣш игѣаѣа кылзыблааз ари
игѣырѣа – игѣаѣра лассы-лассы дѣазхѣаѣшуа,
дышьѣраѣело зныкымкѣа – ѣынѣымкѣа ишейѣаихѣо.
Убри азакѣаѣа аѣхѣаѣ иѣаѣхѣагѣ уи аѣамзаара
зышьѣейѣогѣы:

«Исѣѣо еиѣаѣѣо сышьѣраѣѣлозар;
Саѣашѣымѣан.
Агѣаѣ-уазхѣаѣ сѣѣажѣаѣѣозар-
Саѣашѣымѣан...»

Иѣъашѣаѣѣзам абас еиѣш аума ианиаз, аума
иаѣѣшѣаз арѣиаѣы ипоезиаѣ агѣырѣа, агѣаѣара,
алахѣейѣѣра амотивѣѣа аныѣшзар. Уи ѣсабарала
ирѣабыргуп, аѣѣазааратѣѣабырг иашѣашѣалоуп. Иара
убри аамѣазгѣы иазгѣаѣатѣуп, апоег ас еиѣш иѣѣа-
зааратѣу агѣрѣа ѣѣгѣа иѣамѣакѣа, мѣыла-хаала уи ихы
аѣѣганы, ихы ѣажаны, аѣсуа хаѣа иламыс, иуаѣра,
иѣас- иѣабз иднатѣо ауал-ѣшѣа анагзара дѣазыхио. Уи
ахшыѣѣѣѣѣ бзианы иаарѣшуп иажѣеинраала «Сара» аѣы:

«Сара ашьанѣейѣѣѣѣѣа сыѣѣѣѣазароуп,
Исыѣѣароуп хѣызбала сдырѣѣозаргѣы...
Сара аѣаѣѣа еиѣш ѣѣыѣѣа сыѣѣѣѣазароуп
Сгѣырѣа са сыбѣа амырѣѣароуп».

Ас еицш икоу адца литоит гәйрәә цәгәлә адуней
икәу уи ихшара рангы:

«Бара боуп зегь реиха ирыцхасшьо,
Игәныбгеит, ибхыбгеит митәы.
Уао дхамамкәа уашьтоуп ханықәхәцәкәа,
Хәашьагь уи иамам атәы.
Аха уи зегь баиааироуп,
Ибаазароуп ибыхшаз ирыхшаз.
ҫынч цәа бымтәароуп, бнаиааироуп,
Дбыхәап, ибоит зегь хазшаз».

Агәкамыжьра, аерыгәгәара, хаҫаҫас ахымәаҫгара
аҫсуа хаҫа-нага иҫәәәазароуп, уи егәа мыкәмабара
дрыкәшәаргы. Убри ахшыәҫақ ауп изырырго апоет
абарт иҫәәхәәкәа:

«Ах, икоузеи сара сызнымиац, сызхымсыц,
Иарбан мҫа-қәауқәаду исымжәлац, исыхьымсыц,
Сылағырз сәыкәасо илеихеит зырәашҫас,
Сааигәә-сигәә сдуней –хәыҫ зырлашьҫаз.

Агәышьтра сҫасым, истәышьтрам, моак сықәуп,
Хьзи-хьмызғи рзоуп ауауы Адуней дзықәу.
Исышьтымхуа егәа ус хьанҫа сәҫазаргь,
Исылымшашагь сылшароуп сара схәҫазар».

Абри амәәә, хымҫада, иҫабырг-хәдоуп, иҳәкуп хәа
иҫхьазатәуп анҫәа ду ишкә ихы нарханы апоет ииҳәо
иажәа гәҫығьҫәкәа:

«Анҫәа ду суҳәоит, сыҫсуара сәәумырзын,
Сдоуха сыламыс, сқәиара сәәумырзын,
Анҫәа ду суҳәоит, сыгәәғра сәәумырзын,
Сыуәәра, сиашара, сыхҫара сәәумырзын...»

(«Анцәа ду сухәоит»)

Дызлагылоу аңсҭазааратә зейбафара ду афы тынха
дук иеипш, дзымпсахуа ыза гәакыак иеипш апое
дзыкәгыға, игәы-ипсы зегь змеидо ипоезиа ауп:

«Удлаңса? сара сҭахон,
Сусқәа зегы пҭасҭахон.
Схаларц азы хыхь ахәы,
Исырааңсеит кырза сыхы.
Аха уа уоуп сынцәахәы,-
Исурхәеит акыр оҭахәы.
Уа уанызбо исызшоуп,
Пҭазаара дус усызшоуп».

(«Споезиа»)

Апоезиа ауп иара символк ахасаб ала ахәы пшза
ҳаракыра иадкыланы дзыхцәажәогы:

«Хәы-пшзак снацапшит
Цаҕантә.
Ах, уахь сдәықәлахьей
Шаҕантә?!

Хра ҭакнаҳауп,
Ихароуп.
Уантә санкаҳау?
Ҥахароуп.

Схалап ақәцәә
Сгәы мцап.
Схәы хьыршәыгә-пшзаә
Сназап».

Апоег Заур Кӕарѿа дыззыгӕышыуа, еснагъ дзеидазо
апоезиатӕ хӕы-ѿшза аӕӕѿахъ ахалара шилшо, уи
акыргы дшазааигӕахахъоу ихы агӕра игоит, аѿхъафгы
агӕра ииргоит. Убри ауп иара иахъа уажӕазы ѿста-
зааратӕ ѿаѿгӕы хадас дзыѿгӕылоугъы.

Шоѿа Салакаиа,
афилологиатӕ наукаѿа рдоѿтор,
апрофессор.

Заур Кәарҗиа

АГӘХЬААГАРЕИ АГӘЫРӘЕИ

АШӘКӘЫ “АҒӘХЬААГАРЕИ АГӘЫРӨЕИ” – 2004

*Сықкәнцәа Алхаси, Ахрей, Алиаси
ргәалашәара иазыскуеит сышәкәы.*

* * *

Иказозеи исызгәамтаз,
Ах! Исоухьейи шақа гха!...
Схәыцрақәа зегь хык хьсызрымтаз,
Цқәа сырзымхәыц исцәахыңаз,
Уи сыцроуп уажә имцаха.

Саргәәтеиуеит, таха снатом,
Гхала исывсыз, сгәы пнажәоит,
Ус изсыхьи? Так хәа сзатом,
Саназхәыцуа, схы-сгәы ахшәоит.

Хәдунеи ду шыко лакәуп,
Цьа иңсыеңәоуп, цьа ихжәоуп.
Ускан иңегь скәышхар акән,
Шьта избагәышьоит, аха ихьшәоуп.

29.04. 2002 ш

ИСЦЕИПШХАРЫЗЕИШЬ?..

Иахьанзагьы сыңсы зләтои?
Ех! Сызқәымшәац икоузеи!..
Усгьы сәәахуеит: шьта сызмәтәои?
Хә хдунеиәә сзыкоузеи?..

Цѣык цѣа иршо, ма ҳарамра
Еицакѣаѣак сыламызт.
Цѣа исмыхѣеит саҳалалра,
Сқѣиара акѣыз, сыламыс.

Иахьсызгѣамоу сыхѣацѣамца, –
Цлоу сазгѣышьѣоит снейларцаз.
Иѣыцѣаарцу сыхѣштѣаарамца,
Жѣытѣ сабдуцѣа еиқѣырцаз?..

Мацк иадамхаргѣ сымч еиқѣхома?
Изыкамларгѣ цыхѣацѣѣеипш.
Зынза сышѣ-гѣашѣ ма иаркхома?
Сзыхзызаауаз – сныхѣацѣѣеипш?!.

Агѣта иақѣкны цѣкѣарагѣк сеихсуеит,
Сыблагѣ устѣкѣа иагымхацт.
Уажѣ еазныхгѣы сгѣы стѣахѣыцуеит,
Цѣеипшс исоуришь иабихѣацт...

20.05.2001 ш

СГѢЫЃУЕИТ

Кыраамта ари адгѣыл сшықѣызгѣы цѣѣала,
Саанхоит назаза, сшықаз еипш стѣала.

Изеипшхалакѣы уа зны ҳѣеира рѣама,
Шеиқѣѣо, сшымцсуа шѣасхѣоит, иаартны аргама.

Сгѣысеынзамкѣа зныказ стѣадырхаргѣы,
Сѣадархаргѣы цытрак, сладырхаргѣы,

Нас атыхәтә? Уа шәназлашәаз әәанраалара
Ишәцәыцәгәхейт.

Җаамта қәашьдеи шәареи шәмааибит,
Шәеицәыхарахт, шәеицәтәымуаахейт.
Шәнеидххылейт, шәнеиәаххит,
Шәнеизгыгит, шәеизыуаамхейт.
Шәпышәа амацра, шәқәыпшра бо,
Иаашәңеипшратәы ишәқәашьымхейт.
Иара асаашьагь хырәа ашәңейт,
Шәақәгәыгцәейт шәхы, шәымч, шәгәашьымхы.

Ак шәывнамыжът, ак шәаннамыжът,
Иншәыцхраан цәа шәавнамгейт,
Шәхы-шәыңсы шәйдгьыл ишақәшәңоз
Игәанамҗейт, ихәанамгейт.
Азныказы шәхацарала лакә-цәашьахәны
Зәыр шәыршанхейт.
Атыхәтә? Зегь рыгәра жәгаңәейт,
Инамцхәны шәзы акры ргәыгцәейт.

Ишәызгәнымкылт, цқәа ишәызгәамҗейт,
Шәааигәа-сигәа иқаз, ианыз...
Уахгы-әынгы ишшәыцасхәозгь:
Җаамта еиласит, дад, шәгәышәәаныз.
Шәңсадгьыл! Шәхы-шәыңсы зегь зқәышәңоз,
Җақла ишәхьчоз, шәеиқәнамырхейт.
Шәдоухацқара шәңас зыңәтәымыз,
Җаамта еилахәашь шәарт шәтанархейт.

Саргы сгәашәымтт, сықәра шәахәампшт,
Сзәңәны сшықәхозгы шәымбейт.
Уиаахыс уеи-тынхеи шҳацрыцыз,
Шәыңсы усгы еилнаргейт.
Хҗны мацара зәңәык акәм,

Ейхацъара икоуп ус.
Уао дзыкэгөыгша ихы мацароуп,
Иара даиааироуп ихатә ус.

Сеынеиужьны сахьшөызгәакцөо,
Уи зхызымгац сырзеилкаауам.
Сдыркөышрашәагь иалагахоит,
Ахәашья иакәшөом, ирзеифкаауам.
Өа цьоукыхгы уеаутазеит хәа
Дара ртәала исылабжьоит.
Егьырт цытөыкгы нсыкәшөо исывслоит,
Ацшәа самхәа, исызцөытцпшуеит.

Иаасөахатцөкьар зтахым шьоукгы
Харантә сырбар, еихоит ганха.
Сыртахыму, срыцхаршьацөкьо,
Цкьа исзеилкаауам, ауа, атынха.
Ах! Слахьынца! Анацьялбеит,
Уао дызкөымшәац сакәнаршәацөкьеит.
Хәаас иказ зеггы иртыцны,
Скны лымкаала иахнаркьацөкьеит.

Ишатахыз агьамала соанархеит,
Нас сланархатцөкьоу?..
Ахы снакөхшан, сыршөны зымөа,
Уаха исызхьамцш станархатцөкьоу?..
Ацла-махөкәа нөакны ихыуцәар,
Ахәра хымжыжькаап, имгьарц.
Ицсымкөа-ибзамкөа такөы инхарггы,
Еикәхоит, ицөаазом адац...

Сыкоуп, рызхауеит исхшаз ирыхшаз,
Уажә сызхыу гөыгракөак рышьтоуп.
Аха спацәа рыбжькәа сахауеит мазала,
Игьатцөы-гьатцө өтуа исышьтоуп.

– Ҳаб, чарҳаарала ҳтархоуп...
– Иаҳҳарам, хыхъла избаны ихёицуп.
– Уёырғәғәа! Иулырша! Ҳшъа тоумырхан,
Уахънеилакь ҳахъыкгы ҳуцуп.

Икоуп Аҳақ, – ақәнага,
Урт зегь сара сзыҳәа ипшьо бҭоуп.
Сгәы еицамкцт, сзацәым, исыцуп сахьчоит,
Мччыдак снаҭоит сабдуцәа рдоуха, иагьғәғәоуп.
Зи-мцеи срылс бжъ-шьхак сырхыцп,
Бжъ-зиаск срырп, бжъ-тымитышак сыртысп,
бжъ-цхы.
Кырцх-чыхъ, қәеи-си, мкәыл бааҭс сҭгыларгь,
Схьацуам, сақәгәыҭроуп схы...

Сыҭсы ақәсцаргь, схықәкы насгзап,...
Саргәаҭхъеит кыршықәса мыцхәы.
Знык сиит, зныкоуп санҭахогы,
Хаан сзанышәазом хьымзгы.
Аамҭа сцәцацәеит, саҭашәымҭан,
Изыхъа-ҭҭкәақәо уигы жәба.
Ҷпныхәак сышәҭартә шәышкә снейуам,
Иахәҭо шсылшо агәра жәга.

Сишь! Сгәы инықәоыхт зынза ааигәа,
Шәрашь тоуғанқәа ршьапышьтыбжъқәа.
Апқацаҳәа! Инырхышәкьазгь,
Х-ҭеишьцәа ҭламқәа шәкамчышьтыбжъқәа.
Шәзықәшәаз зхароу хәыцк рылыршәам,
Уи хырәаа аҭоуп, ихьаазгоит.
Шәыбла анҭаҭшра ах, сазгәышьуеит,
Шьҭа исзыхгәцәкьом, шәыгәхьаазгоит...

Сент. 2001.

ЗЕГЪ ШӘАРА ШӘЗАКӘН

Зегъ шәара шәзакән
Сыюнгы, сыдөнгы, сгәарагы.
Зегъ шәара шәзакәын
Сызәыз сус, саркараргы.

Зегъ шәара шәзакән,
Моакы шәықәлозар сшәықәнықәон.
Зегъ шәара шәзакән,
Сажәа обашәтәомызт, шәықәнықәон.

Зегъ шәара шәзакән,
Псәзаарас шәсыман, сшәықәгәығон.
Зегъ шәара шәзакән,
Такпхәықәрак шәкынтәи исықәғәғәон.

Зегъ шәара шәзакән,
Сымтәара, стынчымра, сныкәара.
Зегъ шәара шәзакән,
Мақзак ак сылшар ишәыхәара.

Зегъ шәара шәзакән,
Адуңей-қшза сзықәзгы.
Зегъ шәара шәзакән,
Шәаргы са сакән шәызнықәозгы.

Зегъ шәара шәзакән,
Икан ҳзын ацәгәа зыршозгы.
Зегъ шәара шәзакән,
Исылшозгь ыкан, исылмшозгы.

Зегъ шәара шәзакән,
Гәәхәарак, гәәхәарак сывазан.

Зегъ шөара шөзакөн,
Иаасыртон шөғапхъа сымаза...

Шьта акгы стахым,
Сыонгы, сидөнгы, сгөарагы.
Шьта акгы стахым,
Уи сус сызёу саркараргы.

Шьта акгы стахым,
Икам сымшгы, сытхгы, сгөграгы.
Шьта акгы стахым,
Еиха ағарёыцит сгөхьрагы.

Шьта акгы стахым,
Сзатёны адунеи сықөхеитеи.
Шьта акгы стахым,
Ус сара исынасыпхеитеи.

Шьта акгы стахым,
Пәсеипш сабакоу исыгупеи.
Шьта акгы стахым,
Гагацас адёы сықөупеи.

Шьта акгы стахым,
Иа ус сынаур жөбацөкозаргъ.
Шьта акгы стахым,
Сыкацөкьам, сыгөра жөгацөкьозар.

Шьта акгы стахым,
Исымоу, исыхзу смазара.
Шьта акгы стахым,
Исымам шөйдлапса псҕазара.

19.10.2001 ш.

* * *

Схала схы сымжъароуп,
Схала схы сыбжъароуп.

Сѣбабаа хәцқәа еихшьала,
Снеилап ус, ҥынч, ҥшьала.

Цѣа стәаны сымҥшыроуп,
Сажәа сацклаҥшыроуп.

Ажәа амч шыҥа иснырроуп,
Ихәатәугы здырроуп,

Ихәатәымгы здырроуп,
Сзиас хәашыгы снырроуп.

Ианцәгъазазгъ алеишәа,
Аҥан ҥысцааит өеишәа.

Аеакын са сқәыҥшзар,
Исыхәҥауп шыҥа сқәышзар.

Зынза сҥышәагъ маҥзам,
Инаҥшыны схәыцроуп маҥзак.

Схала схы сыбжъароуп,
Уашыҥа схы сымжъароуп.

18.06. 2001 ш.

* * *

Баша- маша сымнаиааип,
Ус хьанҥаразак саиааип
Хьымзҥла сықәхарым адәы.
Өеила издырроуп уи атәы.

Кыр ус-хәысқәа сывбахап,
Абна сылаз, сыбгахап,
Сыказ пытрак уака тынч,
Схы-сылшара пысшәап сымч.

29.07. 2001 ш.

* * *

Азә ус ихәоит,
Әазә ас ихәоит.
Азә пхәа деихоит,
Әазә шытахь дынхоит.
Азә дмарахәоит,
Ихәтам дахәоит.
Зегь еицеикуеит,
Зегь еицеийоит.
Азә игәы цқроуп,
Әазә дызәу цәгьоуп.
Азә дхалалуп,
Әазә дхарамуп.
Еипшым зегьы,
Хгәы цоит зынгы...
Ихачхароуп,
Харт, хмыцәхароуп.
Шытахька ххәамцроуп,
Хәикәмгәамцроуп.
Хшеибатәу бо,
Ххы агәра го,
Пхәака хәихап,
Хгәацап, хәнхап!

22.06. 2001 ш.

СЛАХЬЫНЦА

Сымсацнагон,
Гәыграк снарбон,
Схы агәра снаргон,
Иааирак снаргон.
Цъа сҭанархон,
Цъа сеикәнархон.
Цъа савнагон,
Цъа сацнагон.
Цъа сымласит,
Цъа сҭанасит...
Санҗеит, санҕьеит,
Ус кыр саҕьеит...
Дсызхьамҗшт уаоҗсы,
Ицыкәкәон сыҗсы.
Ғәғәала сашәеит,
Аха сымшәеит.
Кыр сыхәнажәеит,
Кыр сыҗнашәеит...

2001 ш.

* * *

Сыуа- сҭахыра сырҗәуахьеит, сырхьхьеит,
Анышә леиоыжаан срыцҗашьо сыржхьеит.
Уа сыхьзала ык, зык нхҗәалан иржәхьеит,
Шьоукы сырҗьо, шьоукы сырехәо еимпхьеит.

Абадақь иаст, усҕан, уаҕа азәыроы.
Ииашамкәангь ицәажәеи шаҕаоы...
Адунеи-җшза иаламызшәа җъа сыхәҗак:
Ирхәеит, еиҗырҗт, сара исзәҗомызт аҗак...

2001

* * *

Пытѡык шыыцит,
Пытѡык бжыцит,
Ус рызбеит.

Ххы агѣра хгароуп,
Пхъа хагароуп,
Хьымзг хамгеит.

Хшѣом акала,
Харт мышкала
Хамч хшѣазеит.

Усгъы хаказ,
Асгъы хаказ,
Пытк хыхъзеит.

Ххы хамжъароуп,
Ххы хабжъароуп,
Аус утѣуп.

Цъа хтахароуп,
Цъа хаикѣхароуп.
Ус иапуп...

2001ш.

АКЫР ХАМЧУП

Акыр хамчуп, иахъа иамшуп,
Хабла хахтп.
Акыр хамчуп, хазкѣу моамшуп,
Хшыко гѣашѣт.

Акыр җамчуп, акыр җамчуп,
Пҗъа җнеихап.
Акыр җамчуп, акыр җамчуп,
Хҗы еиқәҗархап.

Акыр җамчуп, акыр җамчуп,
Җарт җамшәар.
Акыр җамчуп, акыр җамчуп,
Хҗәоу еиқәшәар.

Акыр җамчуп, нас ихаҗы?
Җлашәзахеит...
Җадгыл-гәакъа кьаҗәи хәлахы
Иртәзахеит.

Акыр җамчуп, җамоа моа мчуп,
Җажәоа җкьеит.
Акыр җамчуп, җхада җиамчып,
Дымоахкьеит.

Уаҗа җзычҗауам, уаҗа җзычҗауам,
Иго ибжьоуп.
Иаҗтахымкәа мчыла җзыччом,
Кырза җжьоуп...

Уаа иаҗзычҗауам, уаа иаҗзычҗауам,
Дзыкәтәо пшоуп.
Уаҗа җзычҗауам, уаҗа җзычҗауам,
Җусқәа бжоуп.

Уаа иаҗзычҗауам, уаа иаҗзычҗауам,
Җхыуп уажә шытак...
Җаргы иазычҗауам, азәгы иаҗничҗауам,
Иҗалжжоит шытак.

Акыр җамчуп, акыр җамчуп,
Җарт җамшөар.
Акыр җамчуп, акыр җамчуп,
Җҗәоу еиқәшөар.

29.08.2001 ш.

* * *

Ргәы иажьоит, рхы иажьоит,
Урт, сзәцәуп җәа исыхәәцшуа.
Ирыздыруам жәәанынтә
Доуха-мчык шысхылацшуа.
Җақда, ламысда, исывалт,
Шьоукы иаамтамкәан.
Сыгәәҗраҗ мариамызт,
Сыргәәҗит, исыхәтамкәан.
Агәра згоит Аҗақ...
Ишыкало иахьзырхәыша.
Сыцәәан-шьап ыцхзам,
Икоуп, цхьака сзықәгәыҗша

3 сәт. 2001 ш.

АУАҢЫ

Даныдахар – дрыцхауп,
Дабыдахар – дрыцхауп.
Диашьадахар – дрыцхауп,
Диахәшьадахар – дрыцхауп.
Уи дҗадахар – дрыцхауп,
Дтынхадахар – дрыцхауп.
Дуаәыдахар – дрыцхауп,
Дыюныдахар – дрыцхауп.

Ауабы:

Ибла иагхар – дрыцхауп,
Илымха иагхар – дрыцхауп.
Ихы иагхар – дрыцхауп,
Ишьамхы иагхар – дрыцхауп.
Дпагъацәахар – дрыцхауп,
Данымриха – дрыцхауп,
Дануафымха – дрыцхауп.

Ауабы:

Уи дыәгәғәазар – дхацоуп,
Исанзгә иргәғәозар – дхацоуп.
Уи дымшәозар – дхацоуп,
Шьоук иршәозаргь – дхацоуп,
Ииуа, уызар – дхацоуп,
Иихәо хәазар – дхацоуп.
Ихәы тимыжъыр – дхацоуп,
Ишьа тимыжъыр – дхацоуп,

Ауабы:

Иуафра ихьчозар дхацоуп,
Иңсуара ихьчозар дхацоуп,
Ихыкәкы неигзар – дхацоуп,
Хьымзгы анимга – дхацоуп.

8.09.2001 ш.

ХАРТ ХАБАЦӘА

Харт хабациә
Уаа нагацәан.
Рхәашъа, рушъа
Рыуафышъа.
Рпату еикәцашъа,
Рхәоу еикәшәашъа,
Ргәы ацқара,

Рыцсы цкъара,
Рхымсапгашья,
Рхатыр башья
Икамцо гамцрак,
Шьтахька хьамцрак,
Сгәалашәараф
Зыезырфыцуа.
Изыр хәагы
Сшәа сзыхзызуа...

2.12.2001 ш.

АРБАҒЫ АҚӨТИ

Ажәамаана

Инәықәгыло-аақәгыло, еырцагъа кәцо,
Арбағъ неи инадгылеит арцына ахьцоз.
“Ухтәалоуп, маң цома, кәтағъ зацәык уцоит,
Унхыцраар, убжыы цәгыоуп, амеитә кәуцоит.

Хаангы, наңьнатәгы са угәра згом,
Аиашаз, хәартарак улан узбом”.
Зныказы ианамтарц атаххеит атак,
Аха агәы пжәан инақәғәнатт кыр абжыы еитак:

“Ииашоуп, енакала кәтағъзацәык сцоит,
Апшәма-пхәыс уиала цытк лгәы кәсцоит.
Иаартны иуасхәоит иоғалцо сапсоуп,
Уара убаодануп, узышьтоугы уцсоуп.

Икоуп ауаа, иара ус изцәадоу, изказшьо,
Ус дук злымшо, ибадақъуа, зхы хракны изшьо.

2002 ш.

* * *

Кыргы сѣахъеит,
Кыргы зыахъеит,
Рѣырак сѣынхейт.

Кыргы збахъеит,
Саамѣагъ згахъеит,
Сзаѣны сынхейт.

Кыргъ сырѣахъеит,
Кыргъ срынѣахъеит,
Зны сырнаѣхейт.

Сымчгы сшѣахъеит,
Схы-сгѣы ахшѣахъеит,
Исхшаз сыѣхейт.

Кыр здырт, исѣеит,
Ѣѣа кыргы сѣеит,
Ѣѣан сгѣы сзынхейт.

Сдаѣ-ѣашѣ сѣахъеит,
Ѣыѣ-чыѣк сѣахъеит,
Рѣырак сѣынхейт.

12.02.2002 ш.

АХЫШЬѢРАХЪ

Ишьѣсыхит, ишьѣасѣеит,
ѢыѢрак, саѣырѣѣ.
Исызхѣнымгеит, игѣнызгеит,
Зныказ, ѣаиѣѣызѣ...

Интпраа ицеит уи сашта,
Кыраамта ицёырымцт.
Нас сашьтан, схин ашьта,
Сгёы пцёа сацрымцт.

Сгёак-цёакон, суазыруан,
Уи са сазхьон.
Хаицёыззар, издыруан,
Исызхгомызт, сҕахон...

Сгёы пнажёон, схы пнажёон,
Кыр шықөса бжыыст.
Сзакёыцёкьаз сыпнашёон,
Нас, снахьпшит, ус...

Хақпа, зегь гёхьяаго,
Ахьышьтрахь еихеит.
Хамшқөа ицаз хьяаго,
Жёак сзымхёо сынхеит...

14.02. 2002 ш.

ЦЛОУ

Абракоуп са сахьиз, аброуп ахьсызхаз,
Ашацёа иахьырзбоз зны, пхьа исызхёаз.

Абракоуп сара сгара зны иахьцысуаз,
Пхьака сҕеипшаз хёыцрашөк сан иахьлызцысуаз.

Аброуп! Рапхьаза иахьызгаз схы агөра,
Азёы ихаралагы исмауит агра.

Абрака цөа амазам сара исхызгаз,
Абракоуп, еидаракгы өада иахьхёнызгаз.

Абракоуп иахьсызгэакьоу, иахьсызгьамоу,
Сгэы ахьаарту, зегь реиҳа сахьаргамоу.

Аброуп иахьсеижьазгы са слахьынца,
Хьаас гэыроас хэа зынзаскгы скамца.

Абракоуп рыбғатың, рыхыкгы сцеира,
Ршьа уны, нас дара рахь иахьазцшу снеира.

Аброуп сабдуцагь ахьамадоу анышэ,
Зны ихандеиуан, пхьака иаасыртырцаз рышэ.

Шьала-дала са сахьаларсу аброуп,
Сарггы мышкы зны сызқөатың аброуп.

Аброуп! Сцьынць, Цлоу! Иахьеикэу сыхэштаара,
Арахь уажэы лассы-лассы саёуп аара.

Апстазаара гьама ахьыскыз аброуп,
Сашэақэа рғырак сгэы иахьтыцыз аброуп.

Аброуп сдаракэац иахьакыз ашьаҭа,
Сахьымныкэоз, сахьымцаажэоз иашада.

Абрака, кры нсыгхозгь, саҭамцо исцеицшт,
Сымоахькьар рҭахымызт, иазхэцуан пхьа сцеицш.

Абрака, санкаҳуазгь скармыжыт, сышьтырхт,
Ёңныҳэак цьа исыҭо, акала сгэы сдмырхьт.

Абрака, сгэы тыго, пхьа исыхан сыргон,
Сырцеины схы спхьазон, сара ргэра згон.

Аброуп цэгьей-бзиеи сыжэлар ирыцеошо,
Сахьгыло. Сагьыкам рыба сыҭамшэо.

Сыхъз-сыпша, сдаракәц, аброуп ихьынхо,
Суахта гәнызгогы аброуп иахьынхо.

Аброуп, сыпстазаара атәы зегъы зхәо, –
Сзыкәгәыгуа смацацәа аброуп иахьрызхәо.

Инхароуп рцъынцъ афы, еицых игәцракны,
Вбак, гхак пхәа ирымамкәа, урт иццакны.

Кыр схәыцыр, иқақазәа игылоит схәы-сжыы,
Ғакала икалазшәагы збоитеи сыбжыы.

Қәмарча гәақ-цәақуа исахауеит ақыбжыы,
Сымра гылашыагы еипшымшәа шыжыы...

Ихымлааит сыжәаан шыта уаха ашәшыы,
Сыхара азааигәахара саәуп хәыц-хәыцы...

Зегъ реиха иахьсызгәамоу, Цлоу – уара укноуп.
Сымч-сылша агәра хьызго, Цлоу – уара укноуп.

Сжәытә тоурых хыцхырта, схы-сыпсы злоу,
Схаи-счышы реипшыырта, сгәыгырта – Цлоу!

21.02.2002 ш.

* * *

Адә хьымзгыла сықәымлацт,
Еитак сказшыа.
Исағәам ус ныкәсымгацт,
Итамхацт сшыа.

Исцәагои хәа сыказам,
Сгәы сазгыт...
Уаха ас сызныкәазом,
Схы згәагыт...

3.03.2002 ш.

ҖСЫУАРОУП ИКОУ

Дыснымшәаргы сыуак,
Җсыхәак кәсцап.
Дсықәшәар уа Җсыуак,
Сишьталан сцап.

Дысмыхәаргы сыуак,
Схы агәра згап.
Хәаас симкыр Җсыуак,
Сгәы Җжәап, сагап.

Аҗсуара ахыыкоу,
Уао хымзг игом.
Җсыуароуп икоу,
Җәк еихау збом.

4.03.2002 ш.

* * *

Згәы ашша кыдыз, тыҗ сызымтоз,
Зны, сгәы рзыпжәо, кырынтә среисхъеит.
Урт, сраҗәамшьо, сатәазымбоз,
Җауп хәа иказ, нак зегь сеосххъеит.

Өңныхәәк азәы иситә сыкам,
Цәгъеи-бзиен рәы сеагмыжъ снейхъеит.
Схы здыруеижътеи, сгәы зладуу, –
Сыжәлар гәакъа рыбга смеихеит.

2002 ш.

* * *

Ак кәимцеит, ак илмшеит хәә хиадам хәхәхәар,
Ахатара зны ишилшаз хәкуп иаххәар.

Нхыц-Аахыц днарпызан, зәыроы ихырцшит,
Псыуа гәгәәк иатәаз агәагыра ааирцшит.

Ацыхәтәә? Изынамгзеит, иаххәап иаатыркъа,
Моабжара днеианза дцеит дымоахкъа...

Итоуба дацәхьатцит, иахьакәымыз имоа ирхеит...
Иуахта ағапхъа дрыцхәхәха, дтынхадан дынхеит.

Иагацәә драиааит, ииашьараф имч мхеит,
Иаахцәаны иухәозар, дара дтадырхеит.

5.03.2002 ш.

* * *

Сашьтазам сырбандаз,
Схатә цыала сынхоит.
Цыа хьымзгык сымгандаз,
Ишсылшо сеихоит.

Исымоу пхастамхарц,
Сазкылсрац моакы,

Скаҥа-бҕаларҕ, сҕамхарц,
Уи ауп уажә сҕықәкы.

Дысҕахым зегь ззеипшу,
Зхатә ҕыынҕаә иахым.
Исыздыруам исҕеипшу,
Издыррацҕ сҕахым.

2002 ш.

* * *

Иалаз соуп ҳәа –
Урт ак рыхуам.
Сара соуп ҳәа...
Нас азә дрыхәап.

Азык азы,
Ғытк игәныргап.
Нас уеизҕы,
Рхы нахыргап.

Сзықәшәаз сеипшцәкә
Уаә дамреиҕыт.
Слахынцатцәкә
Зынза исеиҕеит.

Сара сеипшцәкә
Дыкам рыцҕа...
Ицәҕан сҕеипшцәкә,
Ихжәеит сыцҕа...

7.03.2002 ш.

ИЗЫСТАХУИ АРЫЖӨТӨ

Исымжөыр сымур,
Иакөым снарур,
Исыхөтам снархөар,
Нас ҕак дсырхар,
Изыстахуи.

Сажөа еилаго,
Сымч зегь аго,
Схы сзамыхөо,
Дҕамло исыхөо,
Изыстахуи.

Схы-сгөы ахшөо,
Сыңсы сыхшөо,
Стахцөа ргөы пҕөо,
Ххөоу хцас меикөшөо
Изыстахуи.

Сгөы арцшаауа,
Схы арцшаауа,
Изуа схаштуа,
Исхөо схаштуа,
Изыстахуи.

Сшьамхы аркөадо,
Изымбо ихадо,
Исхөо хы амто,
Сахьтөо гөамто,
Изыстахуи.

Исыхуа, исыгөуа,
Исымбо исыгу,

Шьаѣак схьамцуа,
Схы сақәгәамцуа
Изыстахуи.

Қьар сзақәмцо,
Схы, сақәзбо,
Сақәмц сныхәо,
Иахәтоу сзымхәо,
Изыстахуи.

Сгары-еаруа,
Схы сзымдыруа,
Сариацәкьысуа,
Итәо лацәкәсуа,
Изыстахуи.

Нак схы ҥыкәкәо,
Маҥ-маҥ сҥыкәкәо,
Шьоук уа сҥьашьо,
Уааыс срымшьо,
Изыстахуи.

Рхы-рҕы цәкәншьо,
Нас схы кәншьо,
Сцәааа еиҥашәо,
Сказшьа еиҥашәо,
Изыстахуи.

Итәаны иҕамкәо,
Исхәо рҕаҕкәо,
Сажәа моахкьо,
Ҥызшәак ахкьо,
Изыстахуи.

Шьоук ргәы дсырхьуа,
Са саргәргьуа,
Такә снырчхауа,
Сахьтәо рзымчхуа,
Изыстахуи.

Исхәо еиҭахәо,
Рыжәтәк сеиҭахәо,
Сымч снанамо,
Иахьсыхәҭам снанаго,
Изыстахуи.

Лҭшәак амамкәа,
Хьздук амамкәа,
Уи зегь гәаҭо,
Лахь дук аҭо,
Усгь зыстахуи.

Снапырцп, саапырцп,
Пытрак хнеицрыцп,
Нас сгәы сҭахәыцп,
Ма наҭ саҭәыцп,
Изыстахуи.

23.03.2002 ш.

АҦЫЗЦӘА ШӘАХЬ

Лассы-лассы шәааила,
Сышәзыңшуп аҦны.
Сара сышка шәааира,
Сеигәргьапҭаны.

Лассы-лассы шөааила,
Ах, сшыкоугы жөбап.
Сыңсы тоуп уажө аарла,
Блала агөра жөгап.

Лассы-лассы шөааила,
Исықөхөлазаргы, сызшап.
Исызгагөышьар иааирак...
Маңзак сгөы скажап.

24.03.2002 ш

* * *

Сылан сшыапқөа хтны ацаа,
Аха исныңшуамызт зынза.
Исзеилмкаақөаз рацөоуп заа,
Аиатымра гөгөа нсыхза.

Насхгы, са стөала зны иансааз,
Аеакала зегы збон.
Исымамызт акгы хьаас,
Сымшқөа, сыңхқөа, рыгөра згон.

Исылмшазгы усқөак зны иангөнызга,
Стөан пытк, схы сгөы ахшөаны.
Насоуп, сыгха-ңхақөа нызба,
Даара кырза ихьшөаны...

2002 ш

АМАРИАЛ

Ирхэоит: Һазшы мбатэык амоуп хэа амариал,
Ҷык-бзык иахэаргы зхацара мариам.
Ахшара шаахыцлакь, җынч, ихэо рыгэшэа,
Акакала иафоит, афы инҗакэшэа.

Ари лакөишьоит, хэарада, ауаюцсы,
Аха икоуп урт рахьтө еикэхогь зыцсы.
Заа, еиха зымч злалаз, иампыцкьан еихоит,
Ран реырҗамцакөа рхы еикэдырхоит.

16.04.2002 г.

* * *

Са исказшыацөкьо уафы издыруам, уажэ избоит,
Са исыпхыкэу сара издыруеит, схы агөра згоит,
Са сабдуцэа хаан ирымамызт хьымзгы,
Сара сзыхэа еахэшьяк ицөылмкьароуп лызгы.

Сышзатцөугьы, исылшо мачым, схы агөра згап.
Зегь ирхадоу аамҗа еикөшара, иахнарбап...
Еагьа ишөартаз, сгөы неиҗаңан шыҗахька сцом,
Са сышьҗамҗа өңныхөак роуратө икасцом.

18.04.2002 ш

* * *

Каамет ду хэа изышьҗо,
Ихашөымҗозар шөааи ижөба...
Җынч, ашышьыхэа, шыоук иштөо,
Зегь рзааиуеит, рыбжьы нга.

Жөак ззымхөоз, ґаҫа-ґаск
Харт хиркөышрац уажө даґуп.
Азөгы изиахөомеи уаанґас,
Пхьа изхөарыда хөа ицшуп.

Ифырхацөаз жөпаө тахеит,
Рыдгыл иақәрцеит рхы.
Ишөыргөндаз зөыроы нхеит,
Акырза еиҫахуаз зхы.

Доус ихы иааҫашөө кайцоит,
Уиазы иауам азө лахьы.
Ауаөы дымцарс дырзоит,
Дцөахны иашьҫалоит ахьы.

Жөакласк иалгахьоу уажөы,
Раион дуззак дахадоуп.
Арҫыс катак деихашөы,
Қыҫа нагак деихабуп.

Каамөҫ дузза хөа изышьҫо,
Ари акөмкөоу изахьзу?
ҫынч, ашьшьыхөа шьоук, иштөоу,
Ирымоу рацөоуп, ирыхзу.

20.04. 2002 ш.

* * *

Аамҫа маҫ-маҫла ус пхьака ицар,
Иалшоит зынзагы азөгы хьаас сҫаимцар.
Схы, сҫыхөа, сьзбахө, еҫарыла ирхөашт,
Сыхьзи, сьжөлеи, ыҫамкөа нас наҫ сырхашҫп.

Еагырыла исыхцөажәап, уа мышкызны,
Аха ға шьюукгы калап сзыхәа иразны.
Истахым, сагьахөом, сара аеакы,
Нырцә сыңсы пхамшьартөеипш икалааит мышкы.

21.04.2002 ш.

* * *

Ихәхыи ихәцәлеи?
Ххы хгәы хшәазама?
Хзыкөпөмеи хацала,
Зынза хшәазама?

Аңсуа, ахааны
Иаимырсцт ишьамхы.
Иамур, уа хаала
Дазнеиуеит ахы.

Хгәакит, хәиҗагәакт,
Хмыцкьеит, хмыцөхәит.
Хгәыҗит, хәиҗагәҗт,
Кыр ихачхәит.

Аха зегь башоуп,
Лцшөак аманы збом.
Шьюук зәу хазгашоуп,
Азәгы игәра згом.

23.04.2002 ш.

* * *

Аңара ацкыс зымч гәгәоу иарбану,
Ааигәа-сигәа икоу иану амбону.
Мшәан, ишңа? Сара сыгәра амгону?
Исыцәлеи? Ус сара сыгәрамгану.

Ахы-тыхеа җаразаап иҗатәҗьо,
Умашеа уафь ибаратәоуп ишыҗатәҗьо.
Ииашан, аҗара амч җәҗәтәҗьазоуп,
Ууа инаган иурҗсахыр уҗатәҗьазоуп.

Уҗьыба җара җамкәан узныҗәазом,
Ус җәҗәк унашьталан иузаҗатом.
Лакәшеоуп аҗстазара шыҗатәҗьо,
Ахы-аҗыхеа җаразаап иҗатәҗьо.

Аҗара укызар, аҗыс хшыҗәҗьа угхазом,
Еаҗьа умәа уроургьы уҗәхазом.
Хәашьак амам уи аҗара иалшатәҗьо,
Аҗәҗьа-мыҗәҗьа нас имаҗым иаршатәҗьо.

Җарала дыддыршьуеит ауафьҗәҗьаҗьы,
Еиҗах дыҗәнахуеит еҗьа җәҗьа иуҗәҗьарҗьы.
Инеиуеит шыаҗфаршә иҗо ипарала,
Аҗстазаара еибыркыҗәҗьазаап җарала.

Ииашан, аҗара амч җәҗәтәҗьазоуп,
Аха зных, ауаф изын иҗатәҗьазоуп.
Ахы-тыхеа җарану иҗатәҗьо?
Умашеа уафь ибаратәоуп ишыҗатәҗьо.

Уи амаза... шыоук еакала ихарҗатәоит,
Уиаҗара иҗәышым урҗ ианроу иархатәоит.
Ирыхәҗам зынза ирыҗәнагам днарҗатәоит,
Нас аҗыхәтәа, рыҗстазаара наҗәрҗоит.

Дниазааны ус дымҗароуп дниасны,
Ауаф, җәҗәарҗаҗьык илеиуеиҗш дзиасны.
Ихьз змырзша җара акы аҗиҗароуп,
Җьала, хшыюла, идҗьыл ишыҗа аниҗароуп.

Аңара анумоу, ақәла-афызцәа мачхәума,
Уңыба ак җамлар, урт зегь, мшәан, имаҗхома.
Ахы, ацыхәа – җарану икацәкьо?
Ухәыцыр, лакәшәоуп аңсҗазаара шыкацәкьо.

30.09.2002 ш.

* * *

Хыхь сыжәанаф харантә избоит, җтақәак хыушәа,
Рееизыргошәа реиоыршошәа наҗ-аак ыт-ыт.
Сгәы иаанагоит саргы абрака саҗахыушәа,
Макьаназы исылшарашәа еиҗах җыт-чытк.

Скамлацт хааны азәы цәгьарак иҗазгало,
Сеихьымза-еиҗымза еснагь сықән са моакы.
Сыдгыл-гәакьа цәатәы шыақан саҗагылам,
Аха исылшо сымч зқәхогы калап акы.

Наҗьнатә аахыс хныха-җшыақәа рыба
хҗыцәкьоуп,
Җаикәдырхахьейт, җамныкәароуп ргәы җахшәартә.
Зегьы-зегь җарт абрака җаҗахыцәкьоуп,
Иҳалшо кәхҗар, җамоахымкьар, хҗәоу еикәшәар.

Сылапш нрықәшәейт, еиҗах, җтақәак жәан
ихушәа,
Рееизыргошәа, реицхьдырттошәа, усх ыт-ыт.
Хацәаткьақәак избоит абра иаҗахушәа,
Изылшаша иагу-иабзо уажә җыт-чытк.

17.12. 2002 ш.

* * *

Цэгъарас иарбан сашэхэ исыцо,
Шьапфаршө истом уао маза.
Сааызахт ацѳан зацѳ ицо,
Быца хацашьяк змазам.

Ус сеихеигѳон, са ишсылшоз,
Гѳагшақѳ исышьтақѳаз срыцѳеит.
Ацѳгья-мыцѳгья сзыхѳа изыршоз,
Срызхьамцшт, хьяасгьи исымкзеит.

Игѳргѳон ускан, урт, сѳахамѳаз,
Ирѳахьцѳкьямызт сеиқѳхарц.
Аха исынижѳт Анцѳа хамѳас,
Сыцсы, шыцқѳацѳкьо инхарц.

Сымѳахѳаста хѳыц сангѳышьоуп,
Цѳьяка азѳгьи дысзыцшым.
Нацѳнатѳ аахыс са сзацѳгѳшьоуп,
Аха хааназгьи схьыцшым.

Цэгъарас иарбан сашэхэ исыцо,
Шьапфаршө истом уао маза.
Сеицшуп сара цѳан зацѳк ицо,
Быца хацашья змазам.

* * *

Уао днымхакѳа азѳазѳала
 сѳызцѳа гѳгѳақѳа сцѳызт,
Уи нахысгьи ѳнатала
 гѳыхьра шѳкы сызцѳырцт.
Сыѳоуп схала, ѳынч цѳьяала,
 гѳгра цѳаарак збом.

Еагъа рыла дыгъгъазаргъы
ас уафы изыхгом.
Схъаи-счышыи неипшыуа
сгъагъап жъаанаф сымш еилгам...
Сеастазаргъы, ус исатъам,
къадароуп, игъам.
Макъаназы сыбла иагым,
цъкъарагъэк нкылблаа схысп.
Ахацара ачъара ацуп,
уигъы мацк сназхъыцп.

2003 ш.

* * *

Сабацъа хъымзгыла инхомызт,
Шъак рыд ирфомызт быста-пха.
Ирылымшоз къарцъошъа иехъомызт,
Ираур ртахымызт агха-пха.

Мал-шьалдук рыхъчарцы иашътамызт,
Рысас из ирыман цъахык.
Уафрала, цъеирала икъашъдамызт.
Дырзылпхон, дагърыман нцъахъык.

Ихъыдамызт урт, иуаа нагацъан,
Дызцомызт азъ ус дынрыгътас.
Хъымзг рымгацызт хаангъы сабацъа,
Псыуаран, уафран изышьтаз.

2003 ш.

ХАШҲА СЫМАМ

Бжыы мазак исыпданахэоит:
 умшэан, уақэгэг умш уацэы,
 Аха хаан хаштшыа сымам,
 зны соымта иалазцоз ацэы.
 Пхья сызмышьтуаз, испырхагаз,
 сатэамбакэа сықэцо рпышэ.
 Сыбла траа, исхэо сфамшэо,
 саалахалон кырынтэ рышэ.
 Срыцхашьашэагь исазхэоз ыкан,
 иааныжь, хапхьоит нас уашьтан.
 Уртгыы иапхьартэ “аха рмоукэа”
 абыб рхыюоы шқэсла ишьтан.
 Еиҥах, сней сапхьон гэтыгыҥаала,
 иахьтэаз дара еилацэкэон.
 Сгэы иазынхон уи зегь хьааны,
 скатан, сымоакэа
 рфакэон.
 “Узэфу уакэыгц, иузапсам, дад,
 уахтахуп, иаххэом
 угэшэ”,
 Шаҥантэ схы-сгэы ахдыршэарцы,
 шаҥа сархэазеи ажэа...
 Ирҥахьцэкьан, маза-аргама
 иофымцуа иофарцарцын
 афап...
 Жэак нраҥаскыргь, хьаас сызмадаз,
 инсықэпапон зегь еицфак.
 Акыркырхэа насх еибарччо,
 соымта иаларцон ацэы,
 Сгэы нпжэазалакь... Уа сынрыдкьон,
 хаибабап хэа пхья уацэы.
 Сшындэылцызтцэкьа, ателкэа ирысуан,

“Аңсны”, “Амцабз”, зегъ еигәныю.
 Иақәмшәазгъы илафуа иааиуан,
 рлымҳа нкыдцаны еипхныю,
 Ианым, икам, еикәреәеа ирархәон,
 имццакы хрыжь-хрыжь,
 “Заур иабцъар тыхны дхажәлеит,
 иоымта цсыеқәа антаҳмыжь”.
 Уртқәа, антқәа, зегъ сгәы ишасуаз,
 уаҳа нсыламкәан сцыкәкәеит.
 Сшынцәытасуаз, сшынцәыцыргәоз,
 ирейгъыз сымшқәагы
 нтакәкәеит.
 Арахъ, сгәы итыцуан сажәеинраала,
 исхатәын, уи иалцуан сшәа.
 Цәала-жыла ҳарт ҳаинаалон,
 иаанырпшхьан акыр сказшәа.
 Аха усқан, шьоук нсхабабан,
 соымта моа амто иладыркәон.
 Бҕеицыхыртак нсымтазакәа,
 сыцҳа сзыкәгылаз рҕақәон.
 Уажә слапықәшәа исыцанахәоит:
 умшәан, уақәгәыг умш уатцәы,
 Аха исхәаауп, хаштшәа сымам,
 зны соымта иалазцоз ацәы.

2003 ш.

АРИ АДУНЕИ

Зны ҳаңхоит,
 Баша уи агәра ҳгазом.
 Зегъ аанхоит,
 Акгы “Уахъ” ихазгазом.

Ёеила ухәыцроуп, ухы агәра угароуп,
Уи ашьтахь, убжыы ґацаза игароуп.
Уґсы шыцқроу аґхьаа агәра игароуп,
Угәы зызтам ажәа акьыпхь аумырбароуп.

20.04.2003 ш.

* * *

Ҳашьтибахп, ҳаицныкәап, ҳамгылап,
Ҳгәеибатап хәыцзак.
Ҳмеикәгәамцып, ҳаибамтит, ҳайдгылап,
Ҳус цәгьазаргь, – зынзак.

Ҳайдтәалап, ҳаицәажәап, ҳаилабжьап,
Ҳгәы итыхо ҳамзап.
Ҳаибабап, ҳаибаҳап, ҳеибамжьап,
Ҳхықәкымоаә ҳназап.

21.04.2003 ш.

ШӘЫШҚӘСА РЫБЖА

Ишахәтацәкьо уажәгы исзымҳацт,
Иагьмариамзаап азҳара.
Истахьцәкьо Ажәа сзымҳәацт,
Ицәгьатцәкьазаап аҳәара.

Шәышқәса рыбжа цеит, инықәҳа,
Уи, сьә сшашьтаз сыблакьо.
Ңынч, исмазеит снатәа анықәра,
Дыршьа сьамам сьызхнаркьо.

Сылапш нақәшәан, снахьыпшызшәа,
Збахт, сназытрыхоит маза.
Илабәабахушәа, ипхызшәа,
Инсымпыцәцәраа ицоит әеза.

Исхызгацәкьо соуп издыруа,
Дыршьа имам әеазәы.
Сара исхьаау, са исныруа,
Насх иҗеипшхашагь уацәы...

Сгәы раҳатны тынч сызмыцәацт,
Скәалкәало иароуп сзышьто.
Уахык сцәашьы снатәхәа исмырцәацт,
Иансыршо рацәоуп сыштәо.

Есымшааира са срахатым,
Шьта истәхыцәкьам ахжъара.
Исхәом сныкәара хыатам,
Нас? Сықәхарцу моабжара?..

Сабарц тахны исзыпшушәа,
Абжь сгәы инықәохоит маза.
Ицәыркъа-цәырас снахьыпшызшәа
Шызбо, инықәшәка ицоит әеза...

Исқәашьымхоу пхьака уаҳа?..
Гәнаҳак сымоу, сызхнаркьо?..
Шәышқәса рыбжа цеит инықәҳа,
Уи ажәа сшашьтаз, сыблакьо...

9.05.2003 ш.

НАРҘЫХЬОУ УКАЗҘҘЫ...

Инкылатәан азә дыршыт,
Ргәы рнап адкыл иршышыт.
Иаакылатәан еазә дыршыт,
Уафы иахымбоз дган дыржит.
Ҙкаломызт ҘзымҘацо Ҙшәины,
НарҘыхьоу, указҘҘы Аҗсны.

Инишьталан азә дырҘычт,
Ихьыз атәәгәа ахьыршьт.
Имч мырхакәа еазә дырҘынчт,
Ак зҘақәазҘы зегь дырҘынчт.
Ҙкаломызт Ҙдагәан, Ҙәаҳаны,
НарҘыхьоу, указҘҘы Аҗсны.

Азәы ихарам дахдырҘьейт,
Моак имамкәа дшьақәдырҘьейт.
Еазәы ицәшәан дладырҘөйт,
Ишә назазаз иадырkit.
Ҙкаломызт Ҙагәқәа хаҳәны,
НарҘыхьоу, указҘҘы Аҗсны.

Зееидызкылаз зәырфы еимпит,
АзәҘы хьаас урҘ имkit,
Еигьуп Ҙақла аиаша ҘҘәар,
АзәҘы духәазом уҘәәар...
Адәы Ҙақәхомызт Ҙзатәны,
НарҘыхьоу, указҘҘы Аҗсны.

Ак зҘәашаз аәаҘа рәарҘт,
Ажәак ддырҘөом, рыгәқәа ҘкәаҘт...
Жәлак аагылейт жәларык рыбжьарҘ...
Ҙҗеицәа рыҘҘа, баша ибжьазт.

Ханхомызт хамса җаһәаны,
Нарцъхьоу, указтгы Аңсны.

Ажәәан цәцарам, аңстхәа хуп,
Иахьа уңсадгьыл уаҗахуп.
Наңьнатә еиәуршәоит ахәц,
Ужәлар рхьаа цқьа уазхәыц.
Хкалазомызт ас хмыцхәны,
Нарцъхьоу указтгы Аңсны.

Ихы шытихыр руам азәгы,
Гәыграк ыказам уацәгы.
Ужәлар бзиацәкьа урбоит,
Иагыүкәгәыгуеит, угәра ргоит.
Хгәыглон ахара хәңшны,
Нарцъхьоу, указтгы Аңсны.

Инхәыцагәуа ауаәра цсны,
Иашак ыкамкәа Аңсны,
Жәларык цшыәы-хәәы ирыцәшәаны,
Иңшуа рхы-ргәы ахшәаны,
Изалшомызт ас хларкәны,
Нарцъхьоу, указтгы Аңсны.

Иҗакыз хынтәуп иоужь ибнарцт,
Җа тәылакаҗ цьа икамлацт.
Рызәытуам ауаа шәакеит
Хәңсадгьыл рыцхә, ргәыхт, иркеит...
Хкаломызт ас хшыақәкьаны,
Нарцъхьоу, указтгы Аңсны.

Угәы нирхазаргь зны газак,
Уа икалазшәа уамазак,
Уажәраанза ихьааугарц иахәтам,

Уи азхөыцрагы аамтам,
Хагәгәахон кыр, хамч акны,
Нарцъхьоу, указтгы Ацсны.

Иааидтәалар ухьыз рхәоит,
Фныцкала рыгәкәа хәхәоит...
Уааира убара иазгәышьуеит,
Шьоук цашьыцуеит, ицәгыршуеит,
Шәыжәахыр еибышәт шәласны,
Ашәарта итагылт Ацсны!

Ацсны рыцха, Ацсны гәаҕ,
Ацсы шцаґоу? Ишакәхалак!
Иакәырцама баша рхы,
Ххыбәар иахцаагаз ахы.
Изыкалазеи ас Ацсны,
Шәыжәахыр еибышәт шәласны!

Дыкәхмыртәароуп азәгы ххы,
Иахмырсроуп бзанцы хшьамхы...
Хцеира ишәыхъзеи? Иҕоу жәба!
Ихызжәо шәыҕоупеи абаа.
Шәыжәахыр еибышәт шәласны.
Ижәбоит итадырхоит Ацсны.

Хазтакаауа, мшәан, хацшьоу?
Акгы ыҕамкәоу ицшьо?...
Сшәыкәхшоуп харґарцаа ґхьахә змоу,
Урт аанкылатәуп, “кры злоу”...
Иларгеит ацанза Ацсны,
Шәыжәахыр еибышәт шәласны.

Шьта иагырылшатцәҕом мбатәзак,
Уи зегь... Уамашәа ибатәзам.

Уааытәыюсагы хьаас дыркым,
Уи аҕара иҕарцахьеит иакәым...
Иларгеит аҕанза Аҕсны,
Акы рзыжәзбыроуп шәласны!

Ҳиааира дуқәа зегь зыцьшыо,
Ҳныхапшыақәа ҳа ҳзыхьчо.
Ҳақла ииашацәкьан ирцраст,
Раахәреи, рыгәнаҳаи ацас...
Итадырхацәкьеит урт Аҕсны,
Зегь шәеидгылароуп шәласны!

Аҕсны аҕеицәа акры злоу,
Нартаа рқәаб ду доуха змоу,
Хшьуп. Аҕсны агәта, ихыхәхәа итәуп.
Мцада изыршуа изыпшуп.
Шәыжәахыр еибышәт шәласны,
Ускан еиқәшәырхоит Аҕсны!

10.05. 2003 ш.

ЦШЪБА-ЦШЪБА ЦӨАХӨАЛА

Изыхөтоугы, изыхөтамгы,
Ишөыхцөажөарц ргөагьну?
Иахьа шөара шөыңсы штамгы,
Ирацөаөзоуп шөзеиңгу.

2001 ш.

* * *

Ишабалакхөа сашьтам пхьа ацара, –
Ишакөхалакгы сгөахөтөы ахьзара,
Исцөымзааит сыхкөкымөа, са схаҗара,
Уи ацкьыс өак еиңгу збом хадара.

16.06.2001 ш.

* * *

Лцшөада, хыкөкыда, сабцъар сыцөтымкьарц,
Сҗахуп, еицымларц схьааи сгөрөи.
Аиаша-мөа сашьтоуп, са сацөхымкьарц,
Икөзаарц ахөахөа адунеи.

28.06. 2001 ш.

* * *

Кырза сусқөа нхьанҗаха,
Шөшьырак сыҗахт.
Сыхьымзг сзацымц санҗаха,
Ускан срыцҗахт.

12.06. 2001 ш.

* * *

Саға ак илшом сзыниалакъ,
Дзықәлом сымқан.
Доухак сымоуп сахьцалакъ,
Сабшьтра ирымтан.

13.07. 2001 ш.

* * *

Нас избан, уңсы зтоу!.. –
Хәа изуам азә дсықәцәкьар.
Сара гәбғанк сызто, –
Ииашан дуафьцәкьам.

* * *

“Енак ахра зауз амаамын”,
Изфыз цакык айтт, имаанын.
Ииашоуп, ахра азныкәгом амаамын,
Аха ҳаңсҗазаараф икоуп уи нмааным.

* * *

Даара кырза оеацәысхьчоит
Арыжәтә. Мцхәы ажәра сҗахьцәкьам.
Ауао гәгәала кры инысҗаоит,
Уи ашьҗахьгы сахьхәыцәкьам.

17.07. 2001 ш.

* * *

Сгәакцәакоит есымша,
Цьа тыңкаф сахым.
Исылымшо сылшом,
Сеанысшәаргь сҗахым.

22.07. 2001 ш.

АБАКАНЦА

Хықэыда сныкэомызт,
Мчык пхьака исыхон.
Стахойт хэа сыкамызт,
Еакала сгэыгон...

30.07. 2001 ш.

* * *

Шьта сьзхьымзац сагьахьзом,
Ажэак офыцшэом, сагьагьзом.
Лажьынцоуп, исфеицшу збап,
Ус ашьшьыхэа снагэагэап...

31. 07. 2001 ш.

* * *

Чхашья, хгашья змамыз зегь рычхашья сцеит,
Сзыкэгэыгыз сдауапшькэа нсымпыцаба ицеит.
Адунеи ду ууаза, сзыхэа итацэуп.
Уажэы, сааигэа-сигэа уаю дыкам, сзацэуп.

3.08. 2001 ш.

* * *

Саныкам сказья змырзша сцеира аанхароуп.
Тынч имтэароуп, рмагра пхьартэаны инхароуп.
Инырхыкэласуа анахь-арахь уаюы иимкьароуп,
Сара исхароу смацацаа хэцкэа ахтнырмкьароуп.

4.08. 2001 ш.

* * *

Митә сзықәшәаз митә ацлеит, еиҥах митәы.
Асцәкә жәбахьома, дыршыа смоут атәы.
Исхшаз уао днымхеит, иахьымзеит ргәахәтәы.
Сгәакцәакуа срыцхәхәа сықәхеит адәы.

АБЖЬЫ...

“Елегенда хтысын, зны аамҥаказ ухьыз,
Уаазқәылаз ус уҥам, адырра цәгьоуп иухьыз.
Ахәхәи! Уеырғәғә! Зынза угәы каумыжьын,
Ихаҭароуп, ихакуп, уҥацәа ршыа ҥоумыжьын”.

2001 ш.

* * *

Азә ак илшоит, әәазә еакы,
Азә ҥа дығәғәоуп, еазә ҥа дкәадоуп.
Уртҥы анҥы хҥахуп зегьы,
Дасу иусае иара дхадоуп.

2003 ш.

* * *

Шаҥао хцәызхьей, шаҥаоы,
Рықәрахь имней...
Еаҥао аонахп, еаҥаоы,
Ари Адуней!

* * *

Хлағъара дук уажә ҳазцоит...
Ҳағътахоитоуп.
Иахъаххалак зегъ җахъцоит,
Ҳхы ҳақәитуп.

31.08.2001 ш.

* * *

Доухала сығәғәара,
Схы агәра снаргеит.
Пъхзашала сусура,
Алцшәақәа снарбеит.

* * *

Сыцәғъазам маҷк, сыцәғъазам,
Акғы уафы ицәғазам.
Сыпсҗазаара ақәцо, схы,
Сҗаарыхуа сҗоуп сымхы.

11.09.2001 ш.

АТАМА

Цқъа иҗалаанза амахә ишәоу агәы хәаҗсоит,
Атама, абық-чыққәа цаҗа икаҗсоит.
Хәшәызар иагхаз? Уафы имыхәо икабаа ицоит,
Изаацәаны җьалда чмазарала иҗсуеит.

* * *

Тынч ҫа стәаны сәәхәа сазҫшзам,
Иааип ахала саҫахызар.
Аказшыагы еснагъ еиҫшзам,
Исыхәтоуп сылаҫш-хаа ахызар.

САБҫЬАР

Уажә зегъ реиха сзықәгыҫа сабҫьароуп,
Ҳақла ахы моаҫнагарц сабжьароуп.
Иара зхатәу мдыр-бзамыкәс самшьяроуп,
Саға иқәкны санаҫхо самжьяроуп.

2001 ш.

* * *

Азә са дсыхьчап, ҫазә иа сихьчап,
Макьаназы ус ҳнаиааироуп.
Уажә ҳдәуаргы, нас зны ҳаччап,
Зегъ акоуп ҳус ҳаиааироуп.

20.10.2001 ш.

* * *

Иарбану ҳзықәгыҫо,
Еиха еицәахеит.
Акгыкам ҳзыргәырҫо,
Аҫсра рацәахеит...

9.11.2001 ш.

* * *

Амшын зегъ қашьзар,
Исзалазам мхәцәк.
Ус ала исқәашьзар,
Зынза наӀ исхацәт.

* * *

Убла хаарак хымкәә,
Аамта кыр иугеит.
Азәгы уиӀахымкәә,
Усгъ ҳағоу ибеит...

16.11.2001ш.

* * *

Шьоук саанда лаӀәзошәә рбозаргъ иахьала,
Зегъ акоуп уаахә Ӏасцом, уала-тынхала.
Сшьа сара изуеит, цхыраада схала,
СышӀазалмцри уи зегъы лыпхала.

19.11.2001 ш.

* * *

Еразнак абӀгыжә ҳәә угәы пжәаны уцымкьан,
УцӀа узықәгыло лармышьтуазар иуцаӀқан.
Азәгы иуаӀәеишьом амаӀазы уцкьар,
Иамузар... УаӀарцом иӀәғәоу ак умпыцкьаргъ.

* * *

Ааи, лахьынцоуп, лахьынцоуп,
Уи сзықәшәаз зегъ лахьынцоуп.
СыӀоуп, саанхеит сгәы сымахь,
Ус ианызаарын сылахь.

9.12.2001 ш.

* * *

Ак улиршарц ниҗахыу, уҗаҗхъа дҗаҗҗоит,
Дуцәнымхо, уиҗахзошәа ихы уирбоит.
Ихықәкы изынамгзар, усқан угәағ икуеит,
Даахәынғы дузхәаҗшуам, угәы уаиргоит.

10.12.2001 ш.

* * *

Ғхъақа исымоу моакоуп,
Уи сыбла иамбону?
Сара сзын зегь акоуп,
Дызусто, дарбану...

11.12.2001 ш.

* * *

Баша сыцҗкызаап,
Ғыхъеипш сыкамзаап.
Схы-сгәы зегь цазаап,
Сажәра сыхъзазаап.

* * *

Икастазшәа сыкоуп җытк исылшоз,
Сызхымзас амитә шыкоу уигы збоит.
Уаанза са сзы ацәҗа-мыцәҗа зыршоз,
Шьта уаҗа акгы шрылмшо агәра згоит.

5.01. 2002 ш.

* * *

Аңсабара иара ахатә цасқәа амоуп, аиеи!
Шақао уаа бзиа аонаххьеи ари Адунеи!
Ғеитпшла, мычла, хаңарала акры злоу,
Кьагәа, Уазбақь, Ғағырқан Ачба дузза дынзлоу.

10.01.2002 ш.

* * *

Сыжәлар гәакьа, шәара шәоуп сынцәахәы,
Еагьа зургь исызхөом шәара шәәахәы.
Уи ахәара мариам, кырза ицәгьоуп,
Аха шәа шәәаңхьа лағырзцас сыцқьоуп.

12. 01. 2002 ш.

* * *

Иааиуашәа збоит аеырғашьан,
Измам хырқашья...
Сшацәымшәогьы схәоит ииашан,
Уа, схы смырқашьяп.

7.02.2002 ш.

* * *

Адунеи сгәы захшәозеи,
Сцеира рцеира нхааит.
Хәи, абааңсы сзыцәшәозеи,
Хаңала сґахааит.

АРЫЖӨТӨ

[illegible]

* * *

Сгәәкра гәгәа сеамтәкәа,
Сымч еизыркәкәо,
Снеиуеит, сгәы камыжькәа,
Схы амаршәа мкүа.

* * *

Иахъя аамта калеит убас,
 “Аанда уалеишшоит иуиааиз”.
 Угәы пжәо, ухы пжәо, дцоит дынугәтас,
 Зынзагы умкыкәа хьаас.

30.03.2002 ш.

* * *

Икоуп, сыхгбы, сыгәгбы,
Истәым сашьтам акгбы.
Изыстахыуи ахьз-аңша,
Снеин санақөтәа аңша.

31.03. 2002 ш.

* * *

Сара сзышьто иалцуеит сшыа,
Исмырбакёаны аңа.
Ханеикёшэо хгёыргёоит, ихазшоуп,
Харт лахынцала хаизшоуп.

* * *

Шьюкы хзыргароуп изышьто,
Зегь цёылхо, дара тынч иахьтёо.
Есқынғы ргёы ашхам тыкёкёоит,
Ирбазом, маң-маң ицыкёкёоит.

* * *

Хусқёа збоит кыр ицаурам,
Ас мацара ицарым.
Ицёгъахазаргь уажё мышқёак,
Зны уаё дахёо икалап қёак.

* * *

Азёы ашыацхёа ёазёы изы ихёуеит,
Дзыцёшёогы ихыңшоуп.
Азёы итёы ёазёы ихёауеит,
Ус Адунеи шоуп

2002 ш.

* * *

Зегь сыңхейт, лабак саахаргь дыкам ацкы зкёаша.
Пхёакагы, дыршыа сымазам сзынкёа-нқаша.
Иназгарцы стахыуп са сабацёа рцас,
Сықёуп ари адунеи сағацёа рцас.

2002 ш.

* * *

Хьыз-дук, иааира гәгәак сымгеит,
Гәәкроуп, уаха өеи сымбеит.
Пхьака сгәығзом, исызхап,
Сышқәсқәа инысцыз шыта исызхап.

* * *

Иззбыртә, изуртә сусқәа ртак...
Икамлитеи сзын аамтак.
Снапқәа, сшыапқәа еахәахеит,
Жәак сзымхәазо оғахәахеит.

24.12.2002 ш.

* * *

Ацәгъеи-бзиен мдыркәа, имбакәа зызхара,
Изтахыда ус ма хыда ахтархара.
Ианкажътәу, ианышьтыхтәу зегь ирымоуп
аамтакы.
Дасу дзышьто, дзыхзызаауа игәтакы...

* * *

Ақстазаара уао зегь рыла дыңнашәоит,
Зны даргәргъоит, аәазныхгы игәы қнажәоит.
Амч зықәхо, икәадо изыхәан ахаңыц хуп.
Аха ағаңхьа, гәыла ағәгәара атахуп.

25.12.2002 ш.

* * *

Схай-счышы неипшыуа сгәгәап,
 сымшқәа цәгьоуп еилгам.
Ишсылшола пхъа сеихароуп,
 оәастазаргы гәгам.
Ахацара ачҳара ацуп,
 уигы мацк сназхәцп,
Макъаназы сыбла иагым,
 цәкьарагәк нкылблаа схысп.

* * *

Сеацә схала саехсны исхәит,
Инкыдшәан интәлеит, уа ижжаза...
Сыццакра сымхәцра, нас кыр сахьхәит,
Снапы сгәыцацса саатгылт, стыпшшаза.

* * *

Зегь акоюп сгәахәтәы сахьзоит, –
Ацәкьақәагы рҳааит...
Споетуп хәа схы сыпхьазоит,
Шьоук иртаху рҳәааит.

2002 ш.

* * *

Дасу иус иара ихала дахәароуп,
Уқкгы ихәда инықәцаны дахароуп.
Икоу-иану иааигәа-сигәа гәеитароуп,
Цқъа дазхәцны, нас зегь ахы аитароуп.

* * *

Акгы сымамызт, искимызт.
Аха хьаас уи са искимызт.
Уи азыхъан сусгы җкымызт,
Сгъы ртын, сразын хаангы скимызт.

ААМҢА

Зегъ гъазто, избо,
Зыбжь зынза измырго.
Зегъ реиха игъагоу.
Цъгъеи-бзиеи еилзырго.

* * *

Икаицароуп дасу дзыхъзо,
Идгьыл, ижълар рхақ дазхъцроуп.
Сыңсыуоуп хъа зхы зыңхъазо,
Арра мацура дахысроуп.

2002 ш.

* * *

Сынздпшыло уаф дыкамкѳа сынхеит,
Уажѳы ѳацъара зынза схы сырхеит...
Сгѳы еиҗамцаша уи азын заҗа,
Сцап уахъ, хъахъхъачарак хъа камҗа.

* * *

Азѳ ак ицрыскъандаз хъа сыңшым,
Снеиуеит, илсхыз схатѳы моапала.
Ауафы ескъынагы деиңшым,
Зны акала дыкоуп, зных, ѳакала.

2002 ш.

QBA-QBA ЦӘАХӘАЛА

Амра җашәарахь уажә сыблақәа хоуп,
Кыр аамҗа неихьейт, шыҗа хәылбыехоуп.

19.04. 2001 ш.

* * *

Хындәжәеихәба, уи иагырацәам, аха иагымацзам.
Ахы ааунамырдырыргы залшом мацзак.

* * *

Икоуп ихәатәу, ихәатәым,
Ицәуцәахша иаумхәаша атәым.

13.05. 2001 ш.

* * *

Сышуафу цқәа иансзеилмкаа, усқан сҗахейт,
Инасхәаз, иназуз зегь пҗасҗахейт.

* * *

Аңсуара – җа змазам мшынуپ,
Җабара зқәым океануп.

23.06.2001 ш.

* * *

Аишазы – сара ақәпара санақәыц...
Усқан сыкамоуп, сыңсы схыцт...

24.06.2001 ш.

* * *

Смал, – исымаз, исыхыз, зегы-зегь сцөыззаит,
Аха сыгәағърей, сығәғәрей, схацарей
сцөымззаит.

* * *

Избаз, исаҳаз, урт иагьмацзам сызхаану,
Сызхымзаз, сызнымиаз сгәы иазынхеит хьааны.

* * *

Сеызнысшәаша сусқәа сымоуп такәы,
Сахъзарымашь анаңалбеит сыгәҫақы?..

ААМҫА

Зегь зыхәшәтәуа, зегь зырғо,
Зегь збо, зегь зызбо.

АБАКАНҘА

Аарцәы схы-сгәы ахшәеит, митә сзыңшын,
Нырцәы сааит, сылацә нҫааит, саашәмырңшын.

26.07. 2001 ш.

* * *

Макъаназ имацуп сөымҫа иаңхьо,
Ҫакала иҫаларггы алшоит ҳаңхьа.

30.07.2001 ш.

* * *

Лтцшәа змазам уеафумшыын,
Уахъымназо уеафумшыын.

* * *

Иагъа баохатәра гәгәа имазаргы Ауааы,
Шәкәыкоуп иееины изапцо, ихъз змырзуа
Ашәкәыааы.

* * *

Сара сгәафра, сара схъаа, сгәрәа збо,
Схы здыскыло азәгы дсымам, зыгәра зго.

1.08.2001 ш.

* * *

Издысцызгь мацзам сыпхзаша,
Икоуп макъанагь сзыхъзаша.

2.08.2001 ш.

* * *

Изуит, исхәеит. Иказазаргь еитасхәаз,
Акәта рхылцт, ицарцаруеит еитасхәаз.

* * *

Апштәы еикәатцәа санишьеит Анцәа лахынцас,
Хәзшаз ду диеикан, шыафак ицахъада цас...

3.08.2001 ш.

* *

Сразкы цеит зымѡа инсымпыѡаба,
Ѣа ыѡѡаѣ исызнымкылт исымкѡыѡаѡа...

6.08.2001 ш.

* * *

Сара наѡьнатѡгы сшыкоу усоуп,
Ахыларкѡра исѡѡымгу усуп.

* * *

Аброуп уажѡ сара сахьынхо,
Сызкѡаыѡ ѡаѡа иахьатѡхо.

* * *

Азѡы иѡсра уажѡ аѡазѡ хьаасгы икым,
Рыѡѡароуп. Ѣаѡнаршѡар алшоит иакѡм.

* * *

Азѡы снихьынѡалан акы иѡѡызгап ѡѡа
сашьѡамлаѡт.
Исыуам уас дѡаѡо, сиѡаѡыбзыгуа
сишькламѡѡыѡт.

10.08.2001 ш.

* * *

...Дышьып... илеигѡдѡан, дызбар даансыжьрым.
Аха уаанза? Ус снейлап, сѡы касыжьрым.

* * *

Аеакала икалеит уажә сказшья,
Сымч капсеит, сшьямхы цеит, иагхеит сшья.

* * *

Исылшоз ахәчала кыр усқәа еиґыскааит,
Сызтахыугь, сызтахымгь, урт цқәа еилыскааит.

* * *

Ауааы дануааха иуаара имырзроуп,
Имәа дызқәылаз неигзароуп, данымцроуп.

* * *

Пхьа хцара иазықәдо мацәохт иахьазы,
Еихарааык ыкоушәа збоит рхазы.

2001 ш.

* * *

Сара стәы ахәара даараза ицәгьоуп.
Азәыроы ркынтәи сгәы гәгәала ицәкьоуп.

13.08.2001 ш.

* * *

Иццакуа ицоит амшқәа,
Урт рышьтахька ихьампшкәа.

* * *

Иулымшо уанамыхэо,
Ускан дыкам азэггы иухэо.

* * *

Даараза кырза ишэартоуп хусқәа,
Иҳаидырхеит уажә зегь рызқәа.

18.08.2001 ш.

* * *

Сгәы итыхоз ргырак зыюхьеит, исхәахьеит
Сеазцәылхны сзышьтацәкьаз реырцәахт инхеит.

* * *

Уаға уааигәара изымгәгыроуп ааира,
Илмшароуп хаангы уәаңхьа аиааира.

* * *

Абаа ду унадххыланы арбгара мариам,
Ауаф илмшо идуцалар ииашам, уафрам.

19.08.2001 ш.

* * *

Игәра га мазак иауҳәар, иамхаҳәоит,
Уиқәгәғны цәахтәык иутар, иамхафоит.

* * *

Ауабы быста Ғахрак иғразозар,
Рыцхароуп ихәатәым жәак иғрамзозар.

* * *

Аңсҗазаара – зегь унарцоит, иунарбоит,
Цәҗеи-бзи́еи еилнахоит, еилнаргоит.

* * *

Имачны иҗаз, иҗаураз, иҗызшәаданы,
Изыстахуи ирацәаны, илцшәаданы.

* * *

Зны-зынла ииашамкәа исзаҗуеит,
Хәаас дсымам сызҗәаҗыз, дызҗәаҗуеит.

* * *

Схы-сыҗсы зегь зланы избаз са саньыцшәа,
Уажә җыцбарах снадгылеит, цәахәак сымьыцшәа.

* * *

Схылҗа аасхысхом, исхоуп,
Са зегь реиҗа сзықәҗыҗуа схоуп.

1.09.2001 ш.

* * *

Хыхьла-гәыхьла сныҗәоит,
Схала зацәык сыҗоуп.

* * *

Ус-гәгәа ы́кам сызхы́мзо хәа,
Моа цәгәа ы́кам сахзы́мцо хәа.

* * *

Схы сашь́тазам мы́цхәы,
Срышь́тоуп а́уа-гәы́цхәы.

ХЫХЬ АПШЫРТАҢ ИҚӨТӨҮ

Зегь зы́цьшьо, зегь зылшо, зегь збо,
Зегь зымчу, улп́ха х́аҗ, з-гьуп х́азго...

* * *

Сеикәшо сны́кәоит, сшьапы сы́цхааит,
Сгәа́кит, сцәа́кит, уаф ды́смы́цхрааит.

* * *

Ишахә́то аус иузеилмы́рго хәы́ц-хәы́ц,
Узта́хыу икә́ыш-ажәа ц́қа өеила уазхәы́ц.

* * *

Ауафы иоухә́аз уажәа на́гза,
Мамза́р уи думы́ргәы́гын зынза.

* * *

Иста́хуп ишсылшо сажәа сраза́р,
Схы́қәны́ммоа а́кынза ц́шьала сназа́р.

* * *

Афы кәеикәеи! Иканамто икозеи,
Иаркьаланы шакао уи иарныкөзеи.

* * *

Иахьа иулшаша ахумган уацәы,
Узцәымгыу иагьа иулеицаргь ацәы.

* * *

Схы-сыңсы сшаџом, ус маџк пхьаџа сџап,
Сызмаџџоу гәасџап, исылшо кәсџап.

* * *

Укылџш-кылзыроуа сышка умааин,
Угәы ансзыразу ускан уааи.

* * *

Сахьзарџ сашьџан зегь рыхкы,
Мшәан, сахьымзарџу схықәкы?..

* * *

Зегь ирыцкыу, игәы гәгәазароуп ауааы,
Насгь, дыџсыеымхароуп ағапхьа ааы.

* * *

Баша-машагь схы зжьазом,
Сыңсы џоупхәагь исшәазом.

* * *

Адунеи ааршеижьтеи инаркны,
Ауабы гәыграла дыкоуп деибаркны.

* * *

Иара сара сижьоит хәа даәуп,
Сарах, иара дызжьо җысшьоит.

* * *

“Уахь” – ацара мариоуп,
Җсыхә змам уахьынтә аароуп.

* * *

Сеикәпах оҗахәан, хәагәыжь шахан, сзымқәацеит,
Сгәы иааҗыхоз абжа-еиҗабжа сзыкамцеит.

* * *

Иагәа бзиа изызургыи ихаирштүеит,
Умашәа ибо сааидгылар, ихьеиршшоит.

* * *

Сеаназыск инагзатәуп, заа игылатәуп,
Сыфа, сыҗәа ирыгхааит, иаангылатәым.

2.10.2001 ш.

* * *

Ушә аркышья арудыр, аартшыагы дыр,
Мамзар укәша-мыкәша иуқәларым хәтыр.

13.10.2001 ш.

АБКАНЦА

Ухырхәә! Иаатгыланы иңшу!
Арака Фырхацәоуп ижу.

* * *

Ааигәә-сигәә ишәартазо абыжықәә гоит...
Моак ҳақәзцо дҳамамкәә ҳаилахазшәә збоит.

* * *

Ҳдҗеи-фырхацәә ҳдауаңшықәә, рыдгғыл-гәакьәә
ршәа кашуп...
Ҳаңхьагыла! Шьта уаацәыркьеи! Хык ҳағ, моак
ҳақәғ, ҳаузыңшуп...

13.10.2001 ш.

* * *

Ак саур уи згаша еак ааиуеит әеыреыц,
Ак сывамкәә еиғах саанахоит сышыңшыц.

2.11.2001 ш.

* * *

Иара итәала газа-беиғас сшьаны,
Илшозар ак сыциркьарц дашьтоуп, сжьаны.

* * *

Дыңсыуа хаған зхы зшьо, дуааңсны,
Илшарала дахәароуп Аңсны.

* * *

Шьта уаха акгы сылмшошәа икоуп избо,
Уажәы, сығәғәарей, сыгәығьрей агәра зымго.

* * *

Сажәа мацхейт, исыздыруам исыхь,
Уажә саазқәылаз исчычейт агәыхь.

3.01.2002 ш.

* * *

Зегь рейха сыззыразу, уи ауп сьынць,
Ааигәа саныкоу сраҳаҭ сыцәойт ҭынч.

* * *

Сцәыуит, схьит, сеиҭацәыут, шықәсла ирацәаны.
Аха лцшәак аманы сымбейт, еу-еицәаны.

6.01.2002 ш.

* * *

Сгәы иакәм аназнулакь схы,
Иархәцуейт, ихьаанагойт мыцхәы.

* * *

Рейпхьаркуейт аешьяггы, аеҳәшьяггы, –
Ухы уанамыхәа дыкам азәггы.

10.01.2002 ш.

* * *

Сыда еазә дыршыа имам сара исыхтас,..
Сапылеит усқангы уафрала, ишсыхәтаз.

11.01.2002 ш.

* * *

Схи, сгәи зны-зынла инеизцаслоит, иааибом,
еиқәшәом.
Машәырк рылибахыр хәа снырпгылоит, ихәааго
срыцәшәо...

* * *

Фатәык-жәтәык сгәы ахәом, зегы-зегы сцәымғхт.
Алхшыа аймыуит сгәы иалоу ацәымғ...

* * *

Ак сҭахын, шәынтә сиргәығт, шәынтә сижьейт,
иажәа неимгзейт.
“Мыцхәаа-иҭа гәырҭа даҕейт” хәа баша
ирымхәазейт.

16.01.2002 ш.

* * *

Уажәа жәазароуп – ухаҭазар,
Уафрас иулеи ухьаҭуазар.

* * *

Уажә сыҕоуп уаа игәра сымгошәа,
Псык сейҕны зынза схы зымбошәа.

* * *

Гәыпжәагоуп ауаы абзиара изууа неizeiлмкаауа,
Арахь ихашәа хы мбо данныкәо, иееиҕкаауа.

* * *

Агәрәа уеаутар зымәа уагазоит,
Даара ғәғәала укәшзаргь, кыр уаргазоит.

18.01.2002 ш.

* * *

Сыңсы ахәыцоуп изхьынхало,
Иңымцәандаз иахахьынхало.

* * *

Избоит сара уамак ус дуззак шсылымшазгы,
Аха сшәыхәоит икәнышәымшьан исылшазгы.

3.02.2002 ш.

* * *

Зегьы-зегьы ирымоуп аамтак,
Ианрытахо ирыхәто атак...

* * *

Анс-арс зузаргь сус исзамтеит збышья,
Схықәкы санахьымза ицәғьахап сыңсышья.

8.02. 2002 ш.

* * *

Ғәһарак-ғәһарак зегы ирымоуп,
Ианкажътәу, ианышътыхтәу...

* * *

Уаҳа алшом, иааңсазеит зынзаск смахәар,
Изыңсозеи уажә шьхазыхь хьшәашәак снахәар.

* * *

Уажә ишсылшо ала сажәәқәа цқәа исразап,
Аамта еиҫах мышкызны икылнахп ахразаг.

* * *

Анцәа ду, ахьымзг сәтәеимшьааит,
Иансоу, санзатцымц, сақәишьааит.

* * *

Исҫахым, сымшира азгәашәымтан,
Шьоук анызбартәы хырхартак ашәымтан.

* * *

Хшьа изуру хәа нырцәы иңшуп сычкәнцәа,
уа рыңсы тынчым.
Сеихоит, сеигәоит, сцәа сҫыцт, зынзаск, аха
сзатәхеит, уамак сымчым.

14.03.2002 ш.

* * *

Нацънатә сыкоуп ус, са сказшьала,
Смыццакзакәә снейуеит тынч, пшьала.

23. 03.2002 ш.

* * *

Анцәә исатәеимшьеит лахьынца ееик,
Исылоу сымч ала пытк сыесырееип.

* * *

Икоуп срыцадырзрац зтахыу,
Урт рыла акырынтә сгәы хәуп.

* * *

Алахьынца ныкәом азә ихәатәала,
Икоуп есқьынгы иара ахатәала.

АЛАҒЫРЗ

Алағырз – цаауп, алағырз цъбароуп,
Изхылцуа хъаауп, гәырџоуп.

* * *

Икоуп исыхшаз ирыхшаз,
Исзихъчар пхъака хазшаз.

* * *

Сеитазкъоз кыр удаџрақәа сцынгылт,
Аха сбака сара схала исыргылт.

24.11.2002 ш.

* * *

Хъаас сызмада, сызтахыда,
Избоит уажэы, сҭахоит хыда...

СГӨЫ

Усшәа збоит, иаазқәылаз исчычәшәа,
Зынза аеакалагъ исхыччәшәа...

* * *

Саңхъа ицҭкәаз, – сгөы иаанагомызт шыҭа урҭ са
срыхъзоит хәа.
Хәжәлар баша ирымхәозаап: ажъеи ауардыни
еихъзоит хәа.

* * *

Цәгъаршәы иихәо бжак мцуп,
Ухәан-схәанқәа кыр еицуп.

* * *

Иҭоуп азә шә-фык данраиааиуа,
Хъаас имкы, ҭынч дыннаиааиуа.

* * *

Изыцсозеи стәар снапы еикәҭса,
Усҭан исықәшәап саҭа игәрҭса.

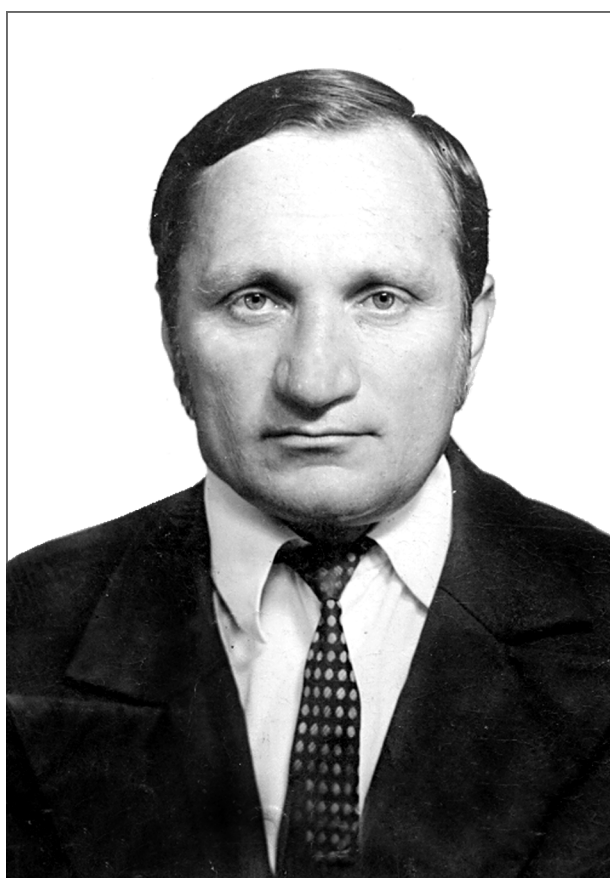
* * *

Схықәкы намгзакәа сус санацәҭкәала,
Саҭа сикып исзиҳаз ицәҭкәала.

2002 ш.

ЗАУР КӨӨРҮҮ

АШӘКӘЫ “ЕА ДУНЕИК”– 2006 ш.

Сықкөынцәа Алхаси, Ахреи, Алиаси
ргәалашәара иазыскуеит сышәкәы.

САЖӘЕИНРААЛА

Сажәеинраала сда-сшәа итыцуеит,
Сцәа-сжыы иалсуеит, сыңсы ахоуп.
Сажәеинраала сгәы иахылцуеит,
Сгәы-сыңсы алагыы ирңхоуп.

Сажәеинраала, схәаақәа ирхәаауп,
Схәыцра ирхәыцрақәоуп, ирхуп.
Сажәеинраала итазом хәаак,
Еиқәнахәалоит са сгәы ихәу.

Сажәеинраала са иоғыхәхәагоуп,
Ишәатамырзгоуп, исгәыцхәуп.
Саныкамгыы исыхьзырхәагоуп,
Саргыы сақәгәыгуеит мыцхәы.

Сажәеинраала смалқәа ирмалуп,
Дунеи исзықәу зегыы ирыцкуп.
Иара ағапхәа Сара исуалу,
Сыңсстазаара зегыы азкуп.

Сажәеинраала ажәәан иалоуп,
Аңсәхәа еиқәара еимнарпуеит.
Сыңсы злеивгог ахаталоуп,
Сиетцәа шкыдымшхәац снарбоит.

Сажееинраала сгәы иахылтцуеит,
Сгәыразралаггы ирыпхоуп.
Сажееинраала сда-сшья итысуеит,
Есымша шарггы ңсыс исхоуп.

12.11.2005 ш.

* * *

Зных усшәа збоит, сыгәтыхақәа зегь схәазшәа,
Ушьта сгәы каршәны исыңсахрашәа сдунеи.
Ғазных саатрысуеит, ааигәа бжык саҳазшәа:
«Унеила, егьугзам, ахта ақынзаггы уназеит!»

Дыршья ансымам ыкоуп схаҗа сзакәыцәкьоу,
Акы сакуашәа збоит сзымқәацо җапхья.
Ғазныхггы, икоуп схала схы санақәцәкьо,
Са сангыло сгәахәрақәа зеггы рҗа.

Издыруада, ус гәырҗада зны исызшарггы,
Слахынҗацәгья сарҗаслымхьеит, митәы.
Стыҗахь сеиҗахынхәуеит иагья сеикәшарггы,
Абас есымша гәыҗрак сыцлоит еикәәтәы.

Зных усшәа збоит, са сгәахәтәы сахьзашәа,
Сгәы нкаршәны исысахрашәа абри адунеи,
Ғазных саатрысуеит, сааигәа бжык саҳазшәа,
«Уеиха абааҗс, уашьта ахаҗазарағ унеит!»

10.01.2004 ш.

* * *

Ирбоит шьюуы, зынза сгәы цазазшәә,
Исзымхәошәә уашьта ажәә кәышк.
Иара саргы, зных, уи схы сназцасшәә,
Цәык наласцоит, иаңсазамшәә кәрышк.

Аха издыруеит, иара шыкам усцәкә,
Уи иалшашагь шыкоу ңара уск.
Истахым аиашаз, азә дынсыкәцәкәргь,
Сашьцылазам, сыхәчиижьтеи ус...

Са соуп издыруа, Сара исылшо, исымчу,
Дсыцхраарцы сашьтам уак, җынхак.
Иааип уи аамта, са мышкызны исымшу,
Са саныкамгь сыбзырзы еикәнархап.

Дарбан избо, зынза сгәы цазазшәә,
Исзымхәошәә уашьта ажәә кәышк.
Иара саргы, зных, схы сназцасшәә,
Цәык наласцоит, иаңсазамшәә кәрышк.

01.02.2004 ш.

* * *

Имачыюзам исыгәтасхьоу,
Сара исзызухьоу шыаңаршә.
Хәашьак амам исыхтысхьоу,
Аха снейуан җынч, сгәы каршә.

Схы, сымч ңышәон, сымәа сыкәымцт,
Кыр схыкәкымәәкәа срыңхеит.
Зны рңышә сыкәырцт, җаҗырк сыкәрымцт,
Җазных, гәаҗшақә сырпаңхеит...

2004 ш.

АБРОУП

Зны сахыгәығозгы аброуп,
Аброуп, зны сахыгәығоз.
Зны сахыгәырғозгы аброуп,
Аброуп, зны сахыгәырғоз.

Схьаа хьсызцәырцызгы аброуп,
Гәәкра-шәкы хьсызцәырцыз.
Зегь ахьсцәызызгы аброуп,
Аброуп, зегь ахьсцәызыз.

2004 ш.

* * *

Узтахыда. Ухымхәаны адәы уқәхар,
Ухы-угәы ахымкәа, умч җамкәа, зынза иугхар.
Узтахыда, акгы улмшо, ухы уамыхәо,
Дкалом ускан, ауа-җынха, азәгы иухәо.

Зегь учхароуп, умыцәакәа зынгы ишароуп
Уцәа-ужыы утыцны, иулмшашагы улуршароуп,
Егьа гәәкра уақәшәазаргы уеурғәғәароуп,
Ухацара, ухацара шыақәурғәғәароуп.

Узтахыда, аҗстазаара уартагәтасыр,
Упара баны, умч мырха, уаға дугәтасыр.
Иара ускангы, иара узқәа еиумырхароуп,
Утахазозаргы, ухы ламыркәы утахароуп.

12.04.2004 ш.

СЦӘАҲӘАҚӘ

Схы ңысшәеит,
Рхы ңыршәеит,
Ҳхы ңахшәеит.

Сеырнысшәеит,
Реысныршәеит,
Ҳаинымшәеит.

Иснымшәеит,
Сырымшәеит,
Ҳаинымшәеит.

Сгәы ңызжәеит,
Ргәы ңыржәеит,
Ҳгәы ңахжәеит.

Ҳнеидыцтит,
Ҳнеиңырцтит,
Ҳнеицрыцтит.

Кыр бжъысит,
Ҳгәы бжъымсит,
Ңшак нбжъысит.

Срыцрымцтит,
Исыцрымцтит,
Ҳаицрымцтит.

Исцәымзит,
Сырцәымзит,
Ҳаицәымзит.

Кыр ҳақшааит,
Ҳхы-ҳғөы ңшааит.
Ҳаибақшааит

Ҳаиҗеиқәшәеит,
Ҳхәатәы еиқәшәеит,
Баша ҳшәеит.

8.05.2004 ш.

ЗЕГЪ ААНХОИТ

Зегъы аанхоит,
Акгъы наӀ иҳазгазом.
Зегъы аанхоит,
Уи цқъа шьюукы иаҳбазом.

Зегъы аанхоит,
Духәом ауа, аҗахы.
Зегъы аанхоит,
Заа иаҗатәуп ахы.

Зегъы аанхоит,
Уа ицәгъамхароуп уңсы.
Зегъы аанхоит,
Нас, уи дахәартам уауңсы.

Зегъы аанхәоит,
Ухалазаргъы, улаӀәышт.
Зегъы аанхоит,
Кыр ңхъа ухәыцны уеырӀәыш...

8.06.2004 ш.

АЖӨА

Игәытгагоуп, ихытгагоуп,
Иңсытгагоуп.
Ихыжъжагоуп, иңсыжъжагоуп,
Игәыжъжагоуп.

Имәәқәцагоуп, имәәпагоуп,
Хьымзғы мгагоуп.
Зегъы ирыцуп, ишьаҭамырзгоуп,
Иҕахә ҳәагоуп.

2004 ш.

* * *

Ак нсыласзар, ицап сҳәеит,
Аха избоит ицом.
Нас уацәы сгәахәтәы сахьзап сҳәеит,
Башоуп, шьҭа сахьзом.

Избоз зегъы, имцызаарын,
Шьоук нцәахәыс исшьон.
Сызәыз зегъы мцурьзаарын,
Рыцҳа, схы баша изжьон!

7.07.2004 ш.

* * *

Адыд, амацәыс,
Ахьҭа, аңша.
Адунеи архыцхыцт,
Меитәыцәкьан алша.
Анаатә, ачыхь,

Жәуанынтә акырцх.
 Аурт цәаа-цәауан,
 Уаха иакөымцт...
 Иаасыкөыршан
 Бжыцәгәкәк гон...
 Адгыл хәацәгәк
 Шамазгы збон.
 Зегә акоуп снейуан,
 Схы агәра Ганы,
 Сзлаымцыр хәа сшәомызт,
 Уа сеибганы.
 Хәкәла сзышьтаз
 Схыкәкы насыгзон.
 Нас сгәы рахәтны
 Сцеира срыззон...
 Адыд, амацәыс,
 Ахьта, аңша,
 Анаатә, ачыхь,
 Жәуан хәрак алша...
 Исымоуп цхыраарак,
 Ркынтәи, - доухәк.
 Цынгыла, қәызбашья
 Амам Ахәк...

8.07.2004 ш.

ИРЕИҒЫУ СЦӘАХӘКӘА

- Иреиғьу сцәахәкәа, шәызбом, шәышьта схын,
шәысцәызт.
- Ахәы цшзаә узхалар, хәузыңшуп, хәацәырцп.
- Схалахьейт, сеимдахьейт, аха уакагы шәсымбейт,
- Узхамлацт макьана, ухалазшәа угәы иабейт.

Сгәы пжәеит, сеихеит, аха зегъы акоуп схалт.
Схы-сгәәфы ирнымтцуазгъы шәахстак рынхалт.
Рықәҕыстит: «Шәабакоу, избомеи шәахьца?»
– Уапхъа хгыланы хнеиуеит, уоны уҳахъза!..

23.10.2004 ш.

* * *

Еиҥах амѡа сықәуп, саапсазам,
Аеа уск ушьта исзапсазам.
Аихгара сацәаашьом са сшьаҕа,
Сапыларц сҥахну ѡапхъа аҕа?..

Сызқәу амѡа, нцәара хәа зықәзам,
Исҥахуп, схықәкы ақынза сназар.
Уанза анеира дара кыр бжәзоуп,
Сзыназарушь?.. Макъана имазоуп!..

24.10.2004 ш.

* * *

Исҥахым, аразна – ахы,
Уи мышкы иснаҥап лахы.
Ахаан сиңырхагам уаѡҕсы,
Исҥахуп ицқъазарц сыңсы.

Акала сымшәа-смырҳауа,
Исҥахуп сцъала исырҳауа.
«Пхзыла ирҳау хаауп аҕаҭа», -
Рхәоит, еиғьугь калом ихаҭа.

4.11.2004 ш.

САШӨЕИ СУАЗИ

Иашөеи, иуази еицуп рхәеит,
Иагъеиццәкьоуп, иззазом.
Өа шьоук иашәа еицауп рхәеит,
Зегъы ргәы иаахәо узхәазом.

Сизеилкаауам хәыцк злымшәац,
Згәы ашша кыду, цәгъак зымбац.
Слахьынцацәгъа ахаан санымшәацт,
Хьымзгъык уи алагъы исымгац.

Изышьтоу схы, сгәы сымкьароуп,
Сымоаф сшәом, сакзаргъы хьтәк.
Сашөеи суази еицәхымкьароуп,
Еицтадыршәроуп цьара хтәк.

Сашөеи суази цәгъа еизааигәоуп,
Урт еицалцуеит Сара сшья.
Иара уиалоуп егъызлааибуа,
Аеак рымазам кәзшья.

Сашөеи суази гәыкәцагоуп,
Игәыжъжәагоуп, лахьынцоуп,
Аеазныхгъы игәырцшаагоуп,
Лагъырзышаны икацсоуп.

Иарбан ҳаку цхьака исыхо?
Уажә сзызхәыцуа сус хьантоуп...
Сажөеи суази роуп исыхәо,
Урт рылагъы сыцсы тоуп.

23.11.2004 ш.

* * *

Схы-сгәы җацәуп, зынза иҗацәуп,
Исхәахьеит атәы.
Сзацәуп, сзацәуп, Сара сзацәуп,
Схала сықәхеит адәы.

Сызатәра амәа сананхала,
Акыр испсахт сҗазшыа.
Цхырааә дсымазамкәа схала,
Изурц сашьтоуп сшыа.

26.11.2004 ш.

* * *

Кыр азыхәан схы сҗахума,
Сызхәартоухәа збом.
Ауа, тынха, мшәан, ргәы схәыма?
Сааигәа рыбжыы гом.

Ацҗазара шыкоу усоуп, -
Ауааы дзацәхар.
Уи еихагы сзыргәгәо усуп,
Схы са сазынхар...

27.11.2004 ш.

* * *

Дсымтиит ааыза, ақәла,
Ирзызымуц екәым.
Зегь акоуп, шыоук цәажәом ҳақла,
Сашьцылт, хәаас иском.

Цқа сгәзташаз, цоит срымбошәа,
Сыбжы ддырҳазом.
Са сыразра агәра рымгошәа,
Исывсуеит, жәак рҳәазом...

28.11.2004 ш.

* * *

Схәыцрақәа, схәаақәа, сәымта хәыч иапысцаз,
Сыжәлари сыдгыли хатала ирызкуп.
Уаха ацых имшазо, схы-сыңс зқәысцаз,
Суаз зыншылоу ашәкы уажә снапы иакуп.

Зегы, сда-сшәа итыцтит, сцәа-сжы иалцит,
Ирейыгу сымшқәа урт рыла исыцәгоуп.
Хызума, хымзгума уацәы ирңейишу,
Рлахынца хыкоу, аңхәаю, уара уәоуп.

2004 ш.

СГӨЫ

Анаңалбеит, сгәы зака тазахьоузеи,
Урт зегь злачҳаз исымам дыршәа.
Шакагы ус иацәыцәах иззахьоузеи,
Акала икоуп азы уи аныршәа.

Иара уажәраанзагы аңсы злаҭоузеи?
Снатәаны акырынтә уи сазхәыцхьейт.
Аха акры алшома шьта, изхәартоузеи,
Рыцҳа, гәыграс иамаз зегь ацәызхьейт.

2004 ш.

ЗЕГЪ ЕИЖЪАГОУП

Зегъ еижъагоуп җарт җазеу,
Зегъ еижъагоуп.
Баша гәыҗрала җаңшуп,
Зегъ еижъагоуп.

Зегъ еижъагоуп җарт җазеу,
Зегъ еижъагоуп.
Есымша рыцҗарак җаңшьуп,
Зегъ еижъагоуп.

Зегъ еижъагоуп җарт җазеу,
Зегъ еижъагоуп.
Макъаназы җарт җхыңшуп,
Зегъ еижъагоуп.

Зегъ еижъагоуп җарт җазеу,
Зегъ еижъагоуп.
Шьоук җаҗахеит, шьоук лашәуп,
Уи гәыңҗәагоуп.

Зегъ еижъагоуп җарт җазеу,
Зегъ еижъагоуп.
Җазкыз ныхоу ма лаңшу? –
Зегъ еижъагоуп.

2004 ш.

* * *

Нцәашъа җәа змамоуп ари амѡа сызқәу,
Сара сыңсҗазаара зегы-зегъ зызку.
Уахгы-еынгы сшашьтаз исхәарцы оҗахәы,
Сыңшра әеитәнакт, ишлеит са сшахәы.

Сымға саныцуам, сыңс аиуа җаны,
Схы агәра згоит, ус избоит са иахәҗаны.
Аамҗа еикәшара уи агәра хҗап,
Зегы-зегь абырцкал икылх иахнарбап.

11.12.2004 ш.

* * *

Сааигәа-сигәа шаҗа гәҗыха сыбла рхыз,
Шаҗа сҗахыз икасҗарц, шаҗа сҗахыз...
Урт зегы нхошәа збоит уажәы бжам-еам,
Аха уашьҗа рхәаагара исзаҗсам.

Инхеит, иҗам, урт зегы наҗ исцәызт,
Сызқөымгәыгуаз агәаҗрақәа сызцәыртт.
Абамба рахәыц иахынхалоуп сыңс ахац,
Имашәырынгы сыччабжь азәгы имахац.

Иахәа агәыхь, аыхь салагеит ицызго,
Иааспыло сыңсы җоу җыыршьоит сызбо.
Сыҗоу җыыршьоит сыҗәҗәа җаца сеиқәханы,
Ирбом, сынаур шаҗәу адә иқәу инханы.

06.04.2005 ш.

* * *

Ари еиңш еҗа гәнызгап,
Еҗа рыла сгәы сагап.
Ари еиңш иаҗа схызгап,
Еҗа рыла, еҗа збап.

Исыздырам уажә схы зқәыскра,
Ус сгәы ртынчны, тынч сымтәац.
Са сзықәшәаз еипш ус мычкәикра,
Иақәшәахьоу хәа дысмахац.

09.06.2005 ш.

* * *

Исымам уаха лапшышыа,
Кыр гәастеит, избеит акры сцеит.
Иееихааит пхаька сыпсышыа,
Кры шсыгхазгь, мац-сацқәак кастеит,

Сызхьымзас мбатәы игәнызгеит,
Сышьтрақәланы акыр исхәахьеит.
Еидаракгы хәыпшзак ихәнызгеит,
Сдац-пашәқәагы уа исхәахьеит.

Агәра згоит, сацьал шмариамхо,
Са исылазцо шыкоугы ацәы.
Азә дцааргы: «уи ауаә дабанхо?»
Издыруеит сфьынць шеикәхо уацәы.

2005 ш.

* * *

Саазқәылаз сарпқом амра,
Аееитанакит сказшыа, сцас.
Уаз ашәала сықәуп амәа,
Анцәа иситаз лахьынцас.

Ацәгье-бзиен рышьхәа еиларсуп,
Икам җсахшыа урт рцас.
Уажә сгәы итыцуа еихарак уазуп,
Аха адунеи сықәуп шыоук рцас.

Исаепнырхәалоит са суаз ашәа,
Шыоукы инахараны имхәыц.
Адгьыл ацахь снейкәыхьшәашәа
Сцарым, сгәатца иштәршәу кәицк!

2005 ш.

* * *

Җытк зәит
Уск зуит.
Җытк збейт,
Рыгәра згеит.
Җытк сласит,
Станасит...
Җытк сынхейт,
Җытк сеихейт.
Снейуан схьампш,
Схьаакәа схамышт.
Җытк сгәы җжәейт,
Сжәылт, сымшәейт.
Җытк сықәҗейт,
Җытк сынҗейт.
Җытк сней-ааит.
Җыткгы схалт,
Сгәы ахәра анхалт.

2005 ш.

* * *

Снеиуеит са сеиханы,
Хьаа цэгьак сзапшыуп.
Сыцкэынцэа ргэы нханы,
Нахьхьи исзыпшуп...

Доуха мчык саҕеашьоуп,
Җақлағыы сығеғеюуп.
Саниашья схаҕашьоуп,
Уи агера гоуп.

11.11.2005 ш.

* * *

Исылшоз ала, сара стэала скэыкэы-цыкэуан,
Иныцакны зных, сылағырз наофыцыкэкеон.
Сырбандаз ҳаа усғыы схы-сгэы иҕамшэазац,
Амға сызнугь сымчымхахан самшэазац.

Җақла сызёу хаан црыцшыа сымазам,
Исхэаз ҳеюуп, ус обара сылазам.
Чындук змоу иғапхья сқақьо сгылазам,
Сатэамбакэа усыгэҕасыргыы сылазом.

Сказшьеи сҕаси мырз иназгоит ахара,
Иара убриак ауп исызтогыы гөахэарак.
Сашьтам избарц, аҕсра ахөшө ахьыцырхуа,
Са сақегэыҕеит, иаххылапшхөу ихьы шөахөа.

04.09.2005 ш

УИ АЗӨК

Са стөала ус избеит,
Уиакара игәра згеит,
Уи азөк ҳанирхоит ҳәа,
Уи азөк ҳаиқәирхоит ҳәа.

Ак кайцап, ак иуп ҳәа,
Иҗахазгы ршыа иуп ҳәа.
Ахара зхароу диңшаап ҳәа,
Җагәқәагы шыта импшаап ҳәа.

Издыруан дшымгәамцуаз,
Шытахыкагы дшынхьамцуаз.
Ацәгьауцәарә дышшхамхоз,
Ус акгы дышхнамхоз...

Уи ихәыцра, идырра,
Ажәлар рхьаа инырра.
Иуафәра, игәғәара,
Нас ауаа рыхәара...

Са стөала ус избеит,
Уиакара игәра згеит.
Уи азөк ҳанирхоит ҳәа,
Уи азөк ҳаиқәирхоит ҳәа.
Аха...

2005 ш.

ИМҒО СҒӘЫ АХӘРА...

Пхъан еипш шыта сызхалом ахра,
Жәак сзанымцарцу абғыц?
Ғаха снағом, имғо сғәы ахәра,
Иаднакылом ахәырбғыц.

Хәшәык хәағь амам, рғашьяғь амам,
Исыхъуеит, уи еснағь ишсыхъц.
Акғы уажәы са исызгьамам,
Иахъынхалоуп сығс ахәыц...

12.11.2005 ш.

* * *

Хрыдгылон, хрықәғәыгуан,
Убасеипш хдыргәыгуан,
Ғсґазаарак калоит хәа пхьака.

Хагьгәыгуан, хагьгәырғьон,
Ғәғәалатцәкья хрықәғәыгуан,
Ах! Ххы хжъазеи шака.

Хдыргәыгуан, хдыргәыгуан,
Хрыдгылон, хрықәғәыгуан.
Ирхәоз иґацәыз ажәан.

Рыгәра го, хрыдгылон,
Хґеира роуп хәа хрықәғәыгуан,
Уажә хғылоуп, ххы-хгәы ахшәан...

30.10.2005 ш.

* * *

Дарбан, зееиҥак зхы ҳзырбаз?
Ғхьа зцарамхт.
Са зегь реиҥа зыгәра згаз,
Уигь дцаурамхт.

Шьҥа, уи схьцәҥьагь агәра згом,
Схәыцуа стәоуп...
Иҳахәо ҳәа уаә дызбом,
Хус ҥхастоуп...

Аеакала рхы ҳдырбон, -
Ғәыҥрак ҳаҥ...
Ҳартҥы ирхәоз агәра аагон,
Ҳрықәшаҳаҥхт.

Дарбан, зхы хьымзг азыргаз?
Ғхьа зцарамхт.
Са зегь реиҥа зыгәра згаз,
Уик дцаурамхт...

29.10.2005 ш.

* * *

Уанықәгыло ғәғәала ушьапы,
Ирацәаәуп ауа, ҥахы.
Аха ус уанықәҥьа ушьапы,
Уаә дҥалом, уақәгәыҥроуп ухы.

Еашьагь дыҥам, еҳәшьагь дыҥам,
Ишоуп аҥсҥазара лакәшәә.
Ҧызагь дыҥам, ҥынхагь дыҥам,
Реырзуеит, иғәғәоу уск уанақәшәә.

09.11.2005 ш.

* * *

Ауабы думжъароуп,
Бзамыкәсгы думшъароуп.
Ауабы дурҳароуп,
Игәтыха иурҳәароуп.

Иреихау ламысроуп,
Ауа игәы уамысроуп.
Ауа угәра игароуп,
Иҗаңхъа хьмызг умгароуп.

Ауа иреихау малуп,
Җагыхәарцгы хуалуп.
Ауабы даныкам,
Җахароуп, егыкам.

07.11.2005 ш.

* * *

Ецәак кыдшәоит,
Ецәак кыдлоит,
Аңсабара ус иапуп.

Азә уск дақәшәоит,
Дыкоуп лакәшәа,
Җазә адунеи амаа икуп.

Азә дшъацәхныслоит,
Ибла ак хыслоит,
Зынза хъаасгы дыркым.

Цқа иазхәыцуеит,
Иқәкны ихысуеит,
Дымсахыркъоит иахъакәым.

Азә дыхтаркуеит,
Цас дагытаркуеит,
Уигы оумашәа ибатәым.

Азә дыпхаркуеит,
Өазә дхараркуеит,
Ах! Иағыцәкызаап иакәым.

13.11.2005 ш.

СЫМШҚӨА

Срышьтоуп исцәызыз сымшқәа срышьтоуп,
Уахгы-өынгы сызху рышьтоуп.
Са сыкамызт сымаза рыцаскуа,
Аха избом, ицеит иныцашәкәа.

Уахгы-өынгы сызху рышьтоуп,
Са сзы ипхызхаз сымшқәа срышьтоуп.
Аха сышқа зныкгы ихьампшит,
Хьаас сымкы назазаз сырхаштит.

2005 ш.

МШӨАН, ИКАЛЕИ?..

Хьаас сымкы, сыхыз анырмхәо иахьахәтоу,
Зны-зынлагы идсырдырлоит сыңсы штоу.
Аеазныхгы, ианысымкло ыкоуп хьаас,
Уи зеггы-зегь, исзамтазо иамоу хәаас.

Апхьа игылоу, тынч дышнейуа, игәы каршә,
Ифыза бзиа шытахьла иитоит уи шыапфаршә.

Айцабаара, айцашыцра шѣи аз мазам,
Ацѣых-цѣыфара ухѣеит хѣа цѣа змазам.

Азѣ икѣѣиара, ѣазѣ деигѣырѣо избазом,
Азѣ игѣнаха ѣазѣ дацалар изгазом.
Аѣацѣара аѣарѣѣѣошѣа избоит амч...
Мшѣан, икалеи? Еизыразу цѣгѣала имацхт.

25.12.2005 ш.

МРАҢАШӨАМҢОУП

Сгѣалашѣарақѣа хѣаа шѣкы зцу,
Агѣақра агѣырѣа – алағырз зцу.
Сааигѣа-сигѣа акыр ишѣарѣоуп,
Ушьѣа амра җашѣамѣоуп.

Ахаангы сашѣҗамызт сара имыцхѣу,
Сызнысыз амѣахѣ избом ихѣымзҗу.
Акгы нысмыжыт сышьѣахѣка ишѣарѣоу,
Шѣҗа амра җашѣамѣоуп.

Шѣоук иахѣанза рѣызларкѣабо хшуп,
Еиҳараѣык уажѣ зегѣ рыхѣдақѣа хѣуп.
Акгы ыкам уаха урѣ злашѣарѣоу,
Ушьѣа амра җашѣамѣоуп.

Сыңсҗазаара кѣыбрыцу, имцу,
Дыршѣа сымам, лабѣабоу, имцу.
Ѣңныхѣак соуратѣ икам ишѣарѣоу,
Ушьѣа амра җашѣамѣоуп!

26.12.2005 ш.

ЗЕГЪ РҢЫПҚӘА РАХЪ ИЦЦАКУЕИТ

- Иабаци, мшәан, азиасқәа ццакзаны?
- Амшын ашқа, руалпшыақәа зегъ нагзаны.

- Иабатцакуеи амшқәа цоит пхәа рхы рханы,
- РҢып назазахъ, аңсґазаара еиқәырханы.

- Рхы абадырхеи, аңґа шкәакәақәа ццакны?
- Дара рхышьґрахъ, иахъеизырго рымч акны.

- Иабатцакуеи ашьоурдын жәәан иху?
- Ахра ақәцәахъ, иахшаз аңшқақәа ахьху.

- Иабатцаки сгәырґа, - сгәыґра сзыәхәараз?
- Шәымґак акәын укны иамаз уи ехәарас.

- Сгәырәа, успыртцуам, уаама сышқа ухґәаны,
- Саанхеит, сзымпырт, судхалт сымґәыжәәа
ґцәаны.

- Исыґоумкын, сґаурхарцу, Слахьынґа?
- Еилкаа иумаз, еицәоу уақәшәоит угәы анґа.

2005 ш.

* * *

Ашықәс раґәа нысґит, сара ицәґамкәа,
Ацәґа, абзиа, акыр саҳаит, избеит..
Сабдуґәа рыламыс амәа схымґьякәа,
Моахәасґала, сышқәс еиқәарақәа аазгеит.

Цәара сатсґит, цәа сахыґеит, цәара савґьеит,
Цәара скаҳаит, цәара сгылеит, схы-сгәы ахшәеит..

Пхъа саниеха, сымч дмырхеит, уа цъа салкъеит,
Слахьынцацэгъа шсыцрасуазгъы, мап, сымшөөит.

Цәи-мци реипш еицрыхон суази, сашәеи,
Акы сгәы шьтнахуан, еакы иланаркәуан.
Шаќантә сгәы цыржәеи усќан, схьамц
сөырнысшәеи,
Тәамбашакә шьоукы сеицаркуан, сымџа ркуан...

Кыр сымч сшөөит, цъа сацахеит, цъара саиааит,
Сзакәыцәкъаз хаҗалагъы цқъа цъа сырдырт.
Скаҗо, сгыло, ус акырза са снаиааит,
Нас, зқан цәгаьзас, злас еилахәашь дукгъы сырт...

Зегь ирхәоаф «ыќ» ухәозар, шьтахьќа ухьацуа,
Урыҗадырзуеит, иузшьақәыргәгәом ухаҗара.
Улахьынцацәкъагь уағамгылар узакә хаҗои! –
Иароуп шырхәогь ҳарт ихәзто хадара.

Агәаќра рацәа схызгеит, сара хаҗала,
Ақсҗазара кыр саргәамцит, митә снарбеит.
Ааигәоуп, хынәежәеижаба са санҗала,
Лабжышла исхызгаз сышқәсқәа, схы агәра
сдыргеит..

06.01.2006 ш.

СЫҢСЫ ҢОУП

Сыңсы җоуп, аха ишҗоу, ауп иухәаша,
Қры алшома, рыцқа, уи уаф ихәаша?

Сыңсы ҫоуп, мшәән, иштәмзаара иҫоузеи,
Ак смыхъазшәә, слеи-әеиуа сызныҫәозеи?

Сыңсы ҫоуп. аха изҫазозеи сыңсы?
Азәҫғы хәаас сикымзар, дсышьтамзар уаәҫсы.

Сыңсы ҫоуп. сара исылшо зегь ҫаҫарҫ,
Сымтәарҫ, сымгыларҫ, наххьынза сназарҫ.

Сыңсы ҫоуп, иҫоуп саргь абраҫа исыхәҫоу,
Схы мәәҫызгарҫы ламысла ишахәҫоу.

Сыңсы ҫоуп ари ажәә иахәоит митәы,
Аҫҫазаара амаза здырхәада атәы.

Сыңсы ҫазар, саргы абра саҫахуп,
Сабаҫәә рыдгьыл са инсмыжыит, сахуп.

Сыңсы ҫоуп, исызшәар сара сҫьынҫь ахаҫ,
Исқәашьхар, исазар, иҫыцу цәәхәәк...

09.01.2006 ш.

АМШҚӘА

Иҫоит амшқәә, акакала инеишьтала,
Ихынхәуам ушьта уаха урт шьтахьҫа.
Снархьыҫшызшәә збахит уажә хаҫала,
Иҫон ишзахәоз, иҫырны ҫхәаҫа.

Са исхәаауан сымшқәә хьсҫәызуаз назаза,
ҫаха-ҫымтран, сааигәә-сигәә игомызт бжык.
Аҫх хьыҫәцара, исықәнархәхәуан азаза,
Амза хәәжәаа ааоҫаҫахон уаҫа хәҫык...

10.01.2006 ш.

САН - АҢСАБАРА

Ажәәан гәы хькеикеиуа,
Ңта еиқәарак ңыруеит.
Умра ахькәеицеиуа,
Хьышәахәак шықьыруеит.

Ацәгьеи абзиеи рышьхәа
Шеивцоу агәра згоит.
Удгьыл, убна, ушьха,
Узиасқәа газгоит.

Ашьхара сык нықәнаут,
Уахь санңшуа шыжьы.
Ааигәа сгәы инықәот,
Рдәынақәак рыбжьы.

Абна шәарах сдырны,
Рыхқәа дырцысуеит.
Рыбзиабара снырны,
Саргьы ртак ґасцоит.

Сан - сыңсабара,
Удлаңса сзынхом.
Сан – сыңсабара,
Удлаңса сеиқәхом.

Уцыха зыхь цырцыруа,
Ицхәраа иаауеит.
Царақәак чырчыруа,
Рашәахәабжь саҳауеит.

Уңьқәа, ушәқәа, уыхьа,
Рыцака сиауеит.

Усоуп сшыказ җыхагы,
Җынч, сәәны сзыроуеит...

Ушыкатәкәоу лакәуп,
Иуқәуршәом быбыцк.
Саргы уара сухтакуп,
Узын сшақароугь кәыбрыцк.

Уааңсара цқа сыдуп,
Салцит уара ужыы.
Удлаңса, сыңсыдоуп,
Исзыргом сыбжыы.

Ацәгыей, бзиеи рышьхәа
Шеивцоу агәра згоит.
Удгыл, убна, ушьха,
Узиасқәа газгоит.

Ажәәан гәы хькеикеиуа,
Җта еикәарак җыруеит.
Умра ахькәеицеиуа,
Хьышәахәак шықьыруеит.

12.01.2006 ш.

* * *

– Имбылоу угәы, угәатәа жәпахоу,
Исазцаауеит шыоукы.
Ицағахоу, зынза ипахоу,
Иалмшазоу акгы.

– Сзықәшәаз злачҳаз, излахнагаз,
Иңьасшьоит уажә сахьтәоу.

Имнеит, изымааит иахьақөнагаз,
Изалмшатцөкьеит иахәтоу.

Зных, игәамцуеит, шоуроуп изтоу,
Ғәғәалатцөкья уи хәуп...
Уажәраанзагь аңсы златоу,
Уигьы цъашьахәуп.

15.01.2006 ш.

* * *

Сара среиуам гәыла икәадоу, -
Исызхәондаз шыри, ихадоу.
Уажә ашышыхәа стәаны сыфуеит,
Сгәәфы ажәеинраалақәа ииуеит.

Аха икоуп зымәа ианцо,
Самбазошәа, цас әезаны.
Уи азыхәан, сыкам сгәы цо,
Иааныскылоит, уи снахьзаны.

18.01.2006 ш.

* * *

Иәагыланы ддырехәоит,
«Оада» дышьтырхт, дынцәартәит.
Ажәа рымаскыр, ҳаипшхоит,
Хшыказ шееимызгь, ҳаицәартәит.

Иаакәымцзакәа уи дырехәо,
Ххы ткеит, иасуеит атамғар.
Икнытә феидак змоу роуп дзырехәо,
Еиҕахәашьяк имоут ағар.

20.01.2006 ш.

АЦӘҚӘЫРҒА

Хыла ацакыа иасуеит азиас цәқәырға,
Аха иазгом уи ахы интырға.

Иасцпхьаза ацәқәырға цыххааса ицоит,
Ацакыаз гәырџазаргь, ацәа итанагзоит.

Ацәқәырға амч анымхалакы, зымџа еихоит,
Амшын иазнеи аенахәлажы, ахы танархоит.

Ацакыа еилаҗәахра зегь ачхауеит, җнаҗзом,
Аха шәахсҗак анымлакәа ус еикәхазом!

24.01.2006 ш.

* * *

Шьюукы ирымоуп ахәатәы,
Ааи, ирымоуп.
Җа шьюук аҗуп рхахәатәы,
Урт арымоуп.

Уртгы, хартгы цыа хәзааип,
Цкыа хәизхәыцп.
Цәқәырға гыра дук хәааит,
Шьҗа хәзхыцп.

25.01.2006 ш.

СГӨЫ

Сгөы цшқазаргы,
Ихадан.
Иғәғәамзаргы,
Икәадам.

Шьоук нақәымчуазгь
Ичхатәын.
Крагхаазаргь,
Ихьчатәын.

Уи иалшахьоу,
Хәашья змам.
Уи иачҳахьоу,
Чҳашья змам.

Игәыннагахьейт
Зегь аох наҕ...
Иахнагахьей,
Рыцҳа, гәаҕ...

29.01.2006 ш.

* * *

Акырынтөы исоухьейт ацөыз
Ихьаазгеит, цытрак игөнызгеит.
Акыр шықөса рышьтахьгьы ицөырмацт,
Мац-мац исхасырштт, исхызгеит.

Схан ду, леикөыццышөны иблит,
Снахандей ионаз ак нымхейт.
Уаҕагьы ҕысымтт, ҳааибит,
Сгөы цаны баша снымхейт.

Сшацапхьоз ускан атла амцан,
Ишсықәнауаз ажәәан азаза.
Сцацәа ршьит рыхык илыргәйдцан,
Сыцәәан-шьап ыцырхт назаза.

Сыңсы ахьынхалоуп ахәыц,
Икам шыта акгы иазгәмоу.
Абартқәа зегь рышьтахь шәазхәыц,
Сшыкоу? Сыңсы тоу, итаму...

30.01.2006 ш.

ШӘЫШЫҚӘСА БЖА ИРЕИХАУП

Иаацәыркьоит, инсдыркьоит,
Иныцашәкәа ицоит.
Сгәы цәыркьоит, сгәы тыркьоит,
Хәаас икацоит.

Акырынтә рымшала
Ғәғәала сгәы хәуп.
Саргы ишсылшола,
Рышьтақәа сырхуп.

Насх, иаасықәпапоит,
Сырбарц ртахны.
Рәырцагьо, исықәбабоит,
Рылаңш хаа схны.

Иаацәыркьоит, инсдыркьоит,
Сгәы тыркьоит, сгәы цәыркьоит...
Насх, сдыргәыбзығуеит,
Пхәакагь сдыргәыґоит...

Исыхәләччо, иснырны,
Схьаакәа дыртәоит.
Хшеибатәу шыта идырны,
Сгәы ртынч снатәоит.

Җеипатәкья рказшья
Анысҗаз уажәшьтоуп.
Шәышқәсабжа иреихауп,
Харт ҳаоуа ҳаишьтоуп.

30.01.2006 ш.

* * *

Схи сыхшыои истрытеит азцаара,
Амшын аҗанза шака бжьои?
Схәыцт, сеитәхәыцт, стәаны даара,
Атак сзамто сызбжьажьои?..

Аха усгы сара издыруеит,
Иара амшынцәкья са сзы ишҗшьоу.
Агәырға мазас иацоу сныруеит
Ацәкәырҗала, акры шыбжьоу.

31.1.2006 ш.

* * *

Сара сқәыңшым, ушьта сқәыңшым,
Исылшоз салгеит ихәаны.
– Аха уиакра акгы сныңшым,
Исылмшац ыкоуп еиханы.

Исывсыз гәнызгоит, исхәоит сҕәышым,
Шаҕа гха-пха са иҕасҕеи.
Аха усҕан, сара сҕәыпшын...
Исыцанахәоз насмыгзеи.

8.2.2006 ш.

* * *

Зны ауҕә сахоит,
Зны ацәмаа скуп.
Схы-сгәы иаахәо
Ирыцкуп.

Тымра, тымра
Уажә сцәаҕәоит.
Жәәанаҕ амра
Хаа схаҕхоит.

Ужәрак хыстит,
Сус ҕасҕеит.
Ажәла касҕсеит,
Иласҕеит.

Анцәа иуазар –
Иҕоу мшуп.
Шьҕа иаауазар
Хәа сыпшуп.

15.02.2006 ш.

Сызнылаз амѡа савнагом,
Исхѡом ахаан сгѡы иѡам.
Исылмшо ꙗсѡоит хѡа салагом,
Сеанысшѡом са сызмаѡѡам.

Сажæа сроуцæаргъы сҕахыцѣкѣам,
Ишсзымхæацгъ макъаназ оѣахæы.
Исказшьам, азæ ишьта схыцѣкѣам,
Саоаозит, сышьхара ахæы...

ПШЬБА-ПШЬБА ЦӘАХӘЛА

1. Сшашьтаз хыхь схаларц ахәы,
Ишышлара ишлазаап схахәы.
Зегь аоуп, сыкам сахьхәы,
Икалап бжак схәзар сәхәы.

2. Кыр жэеинраала ионы иңызжэеит,
Иансгэампҭа, сгэы нхынашыы.
Сымч-сылшараг кыр иңысшэеит,
Дымцарц аҭхьао цэык нсыхышыы.

359

* * *

3. Икоу: гәырѡоуп, чҳароуп,
Шыцылароуп.
Икоу: Гәыпжәароуп, мшәароуп,
Жәылароуп...

* * *

4. Азәгы симыхәеит, схы цқа иларкәы,
Сыбжыгы зынза исымроузеит.
Исылшаз, итызгеит ақәыцьма ақыркы,
Акгы марияла исмоузеит.

2005 ш.

* * *

5. Бзиа сзубеи хәа, азә лахь иутар калоу?
Уи хара мхәыцроуп, насыпдароуп.
Еигъу дызбеит хәа, нас цәгъас дукур ауоу,
Са стәала, дара иламысдароуп.

ЉБА-ЉБА ЦӘАХӘАЛА

1. Уи акәама-цама,
Ацхны кыры сызцама?...

2. Ханыкоу еиха ханыкам еихахап,
Ихахы абаацсы, ххәо еикәыршәа ханхап.

3. Ёнакгы кыры иацсоуп Адунеи ақәзаара,
Шьоукы ргәы иабоит сәәушәа ақәзаара.

4. Иарбан са сызқәымшәац, са сызнымшәац,
Чхашъа змамыз кырынтә исчхәхъеит...
5. Сы́кам, мап, саргы́ Адунеи ак сзаламкәа,
Уаниашам, тынч сызгылом, уажәа иамамккәа.
6. Шьоукы иалатхацъит Ацсны,
‘Еа шьоукы, иақәырцт рхы-рыцсы.
7. Бжеихан саны́казгъ ы́кан Сара цтәала,
Аха цыт-чытқәак схәазшәа сы́коуп стәала.
8. Пхъан, сы́гха-пхақәа акыр еихауп,
Еи́тах, сапхъа сымәәф, цәкьақәак ҳауп.
9. Сгәы итыхоз мацк схәазшәа сы́коуп,
Исзымхәац еихауп, акры́коуп.
10. Узтахыу, иузааиогъ дкалароуп уцсы антоу,
Уаны́камгы, узцәыуаша, гәыблыла ишахәтоу.
11. Азәы: ацсроуп зегъы иреицәоу – ихәеит,
‘Еазәы: Икоуп ацсраткьысгы еицәоу – ихәеит.

Акьыпхь зымбац

* * *

Схы, са сшьапкәа таха рымто,
Тынч, ашьшьыхәа идыртәазом.
Иахьрылымшогы гәыбған рыто,
Раҳаидеикәа еикәтәазом.

Ғазных, стәала, уи аниашам,
Сгәы иназцааларц сҭахуп.
Еицызбырцы ҳақла аиаша,
Сылапш ицсыжьюам ирхуп.

Аха иҕоуп ианымааибуа,
Саргы рғапхәа санкәадоу.
Кыр ихароу, урт ирааигәуа,
Ианҳазеицымзбо ихадоу.

16.05.2006.

* * *

Схы-сгәы азтаны снаиааиуа,
Иансзымдыруз гәыхьреи, хыхьреи,
Дыкамшәа збон са исиаиааиуа,
Ах! Иумҳәароуп пхәака исыхьреи.

Сацәыхаран схақәкы змадаз,
Сағын, сымшқәа лцшәада аныхра.
Са сзықәгәығоз, схы-сыңсы злаз,
Адгьыл ацахь иагеит сгәыгра...

20.05.2006

* * *

Зегъ анеиха уажә хаз-хазы,
Акгы сашьтам иахъа схазы.
Стәыла сахьчом, иахьчом са сзин,
Кыр ахъаа соухъеит уи азын.

Сгәы ныпжәаза, сцәыут зны хәыцдас,
Аха исзеилмкааит акгы уаџдас...
Хазкыз закәу... Ныхоу, лацшу,
Мамзар, иарбан пхъа иахзыцшу?..

Хәеиџахшарцу, харт лацшатцәык,
Ихақәшәарцу мшәан, хаға ицәы?
Иахмыхърацы хапхъа иакәым,
Хаилацәароуп, хаипшны тацкәымк.

21.05.2006

* * *

Санықәхаза схала,
Сымџа пытк сархәыцт,
Сеағәра скуп са схала,
Уаџы исмыркыцт.

Хаан мазеи сашьтам,
Исзымдыруа сцоит.
Еимацсарцу сәы ашьта,
Ишсылшола пхъа сцоит.

Сеағәра скуп са схала,
Сшьанцамџа хароуп.
Сзымназар лыпхала,
Ускан тахароуп.

22.05.2006

Ари адгьыл са сызтааз,
Акгы снатом имарианы.
Исымоу рацеоуп уажэ кыр хьаас,
Сизшэа збоит са смираны...

23.05. 2006

Ицоит оеыхәа-ццышә, зынза хьзашьа амазам,
Икьасануоп ианатысхыз амаза.

Псабара мчуп, уаха мамзар иарбану,
Ацашьала пхяхэык усгы иамгону.

Схы-сыпсазы, ца акы сышөмыхөазар,
Шөаасхылапшишь, өеила оёахөы сзымхөацзаргь.
Шөысхымцакын, макьаназ, иаасашөраза,
Ижөбоит, сгөаҕ-цөаҕт, амөа сықөхеит даараза.

Стамхеит, сеикөхеит, уажө өакала сыкацөкьоуп,
Иара усгы цқа исзеилкаауам сшыкацөкьоу:
Анцөа Адоуха исатөеишьаз сзынагзоу,
Ма хатцарак сыхьз змырзша сзымгөыгьзоу...

2006 ш.

* * *

Уаөы изхөом, дықөрахьымзан иажөа өахцөеит,
Исылшаз амац, ишсылшоз еипш са сгөы итыцит.
Исхьаауаз, сзыхьызцөозгы зны исцөахцөеит,
Кыр шықөса нца, уи ашьтахь цқа сазхөыцит.

Аха зных, са сапхьаҕа цөкьақөакгы хан,
Исхөахьеит уи зеггы зны, өеила атөы.
Санацөцоз ыкан, санзацөымцоз еихан,
Сыбжам-өам урт сынрыжыит, сдыргөамцт меитөы.

24.05. 2006 ш.

* * *

Сызтахыда?
Сныкөоу хыда?
Ус снагөагөоит.

Сыкоуп мчыда,
Сыбаоҗыда,
Уи саанагоит.

Уажә схы сцөымгуп,
Сгөы иалоу цөымгуп,
Идырым сызтоу.

Иззоит исшөоит,
Баша шәсыцәшөоит,
Исылшоит иахөтоу...

25.05. 2006 ш.

* * *

Итакар мшын, адөы санцөылоз,
Аҳаскынкәатцәкәа былхьеит.
Сааҗөымцзакәа гәәҗ сыштөыуаз;
Сымҗсы-бзамкөаны сынхеит.

* * *

Сзыхь итцыз, цап зымәа иныцхөраан,
Исзааигөоугь шьоук хьаас иркып.
Саныҗам сыбаоқәа шөрыцхраа,
Сыҗсы нырхыцны иҗрыр.

СЫДГЫЛ

Сыдгыл ныжыны цәа сызцом,
Иаартны ишәасхөоит, уи са иззом.

Иахнагахьеит меитө, хыҗсы,
Сыдгыл, иалоуп схы-сыҗсы.

Срахат, са сахыкоу тынч,
Сыдгыл, сдаракеац, са сцынцъ.

Сыдгыл ныжны цъа сызцом,
Иартны ишэасхэоит, уи са иззом.

Ароуп сахыи, ахьсызха,
“Хыхьтэ” иахьсыду, ашэа азхэа.
Иахьсатэеишьаз аѣиара,..
Заа иахьсцэигагзы дара.

Са сыдгыл шъала икэабо,
Изшьо зегъ рыхэ, зегъы збо.
Хцеира рыхъз, хазнықәуа, иңшьо,
Иахъа хәпсәзаара зыңшьо.

Сыдгыл ныжны цъа сызцом,
Иартны ишэасхэоит, уи са иззом.

26.05. 2006 ш.

* * *

Акы мбакэа,
Агэра мгакэа,
Ак нысхъымс,

Ак сымныркэа,
Ак сымдыркэа,
Моак санимст.

Ак сымукэа,
Исмаҳакэа,
Иамои цсыхэс.

Акы мхәакәә,
Акы мфыкәә
Стынчым ус...

28.05.2006

* * *

Снаңшы-ааңшит,
Сагъааңшит,
Уажә зегъ реиңш.

Снашәа-аашәеит.
Сагъаашәеит,
Ицәгъоуп сңеиңш...

Сеынаңхъакуа,
Сеааңхъакуа,
Сымтәазеит.

Исоуз схъаакәә,
Иртыңт рхәаакәә,
Имгъазеит...

29.05.2006

РЕДАҚТОРК ИЗКНЫ

Урт сцәахәакәә,
Са сгәы итыңыз,
Урыламкысын.
Иумыңсахын,
Иумцәағәән.
Иңсахтәызар
Са исыңсахуеит.

Ирееитәызар
Са исырееиуеит.
Ицәағәатәызар
Исцәағәуеит.
Урҕ ажәақәа
Соуп изтәу.
Са издыруеит
Ирзутәу.
Баша угылоуп
Уеырду.
Рыхьыз, рыхьымзғ,
Соуп изду.

27.05. 2006 ш.

БНАТОУРАК-БНАРШӘЫРАК

Сазхьаауеит бна тоурак,
Наңьнатә сыңсы зго.
Самкуа хьҕак, ма шоурак,
Пыҕрак уаю дсымбо.

Пша кәандак, зыхь хьшәашәак,
Хауа цқак, пшзара хәык.
Бна тоурак, бнаршәырак,
Иахьыказам бжык.

Сыцаз уа қәацарак,
Исылшозар хацарак.
Самкуа уа хьҕак шоурак,
Сазхьаауеит бна тоурак.

30.05. 2006

* * *

Ари Адунеи! Уамашөацөкьала ишоуп,
Цьара ихаауп, цьара ихаарадоуп, иашоуп.
Цьара зных, уартөыуеит, аңшқа еиңш хөыцдас,
Өацьара иуёагылоит, аеырмағыңны цас.

Ари Адунеи! Даара ақөғөығра цөгыоуп,
Аха уи, иреиғзоу аңстазаара ацөгоуп.
Ари Адунеи! Ицьоушьаша амоуп цаск,
Уи ҳақла уазнеир, иузныкөоит уаөцдас.

31.05. 2006 ш.

* * *

Анацьалбеит, сус сызума инагзаны,
Мамзаргь, иаанхоу сара сзыҳөа имазаны.
Сыхөчиижьтеи сашьтан схы-сгөы азцаны,
Исыцран уи уахгы-өынгы имцаны.

Исдырхагаз сырөалт зынгы хацацдас,
Аөазныхгы исымбозшөа срывсит цас.
Усгы-ансгы, ғөғөарак рымангы исымбеит,
Нас, ацыхөтөа, уаөра шрылам агөра згеит...

1.06. 2006 ш.

* * *

Акыр цуеит сара сыюзуам,
Пьыхьеиңш сажөақөа зизуам.
Зегь акоуп, са сгөы цазом,
Ихынҳөуеит, хара ицазом.

* * *

Кыраамта исзымхазеит,
Ус сынхеит, са сшыказ
Кыраамтагы исзымхазеит,
Исхэараны иказ.

* * *

Хыхь сыжэанаф сымра мпхаргы,
Сыдгыл-гэакы зны сапхаргы,
Ускан, аамта аеакхоит,
Зегь аоуп, са сымта нхоит.

Зны сладыркэып, зны сышьтырхп,
Зынгы гэгэала са сгэы сдырхп.
Зны ажэан саларцап зынза,
Зных, уантэ салархэап маза.

Шьоук сеиканып, шьоук сызцасп,
Аеиғанакып саргы сцас.
Хэы-цшзак схалап, уагы схыцп,
Кэралагы смачым, пыткгы схыцт.

Исывс, исыгхаз, зегь хэыц-хэыц,
Урт еихшьало, сгэы стахэыц,
Тынч цыа снатэа цкыа сазхэыцп,
Сышгэак-цэакыа сыцсы схыцп...

Ускан, сымра жэан импхаргы,
Сыдгыл гэакы са сапхаргы,
Зынза аамта аеакхоит,
Зегьаоуп, са сышьта нхоит.

4. 06. 2006 ш.

* * *

Сеибыркымызт хаан са мцыла,
Еиҳаггы-исзеицәахеит.
Уртқәа-антқәа анеицыла,
Лшара хьсмоузгь рацәахеит.

Акыр гхаҕоуп исансмыжьуа,
Уи сазхәцлоит тынч стәаны.
Аха иҕоуп сгәы казмыжьуа,
Схатә гха-ҕха нымхт ицтәаны.

5.06. 2006 ш.

* * *

Цхыбжьонла ацәа салцуеит сшәаны,
Сааңшуеит сцәырҳаны.
Сара сизар ҕалап сыхьшәаны,
Зынза смираны.

Ахәара цәгьоуп, уи зеггы атәы,
Пхьаҕа исылшо збап.
Санихггы, ҕыттрак сықәыз адәы,
Схы мацк агәра згап.

6.06. 2006 ш.

* * *

Кыр гха сымоуп исансмыжьуа,
Сагъазхәыцлоит тынч стәаны.
Аха иҕоуп сгәы казмыжьуа,
Ғңныхәа сызнымхт, ицтәаны.

Иҕоуп сыцкәынра иахароу,
Мап ацәыскуам, агәра згоит.

Икоуп саамтацөгъагъ иахароу,
Шьтахька схьацшыр уигъы збоит.

Ус еатымла сшаааз ала,
Аамта исыгнархозгъ рацѳан.
Зны сбызшѳа оѳых, тѳымбызшѳала,
Сыбжам-ѳамуа сырхѳацѳан.

Исыдсымкылт саргъ мариала,
Аха мчыла исаиааит.
Рцѳымгъра сышьтдырхит уи ала,
Рбызшѳа цо, усгъ сымнаиааит.

Сеибыркымызт хаан са мчыла,
Еихагъы исзеицѳахеит.
Уртѳѳа антѳѳа анеицыла,
Лшара хьсмоузгъ рацѳахеит.

Акыр гхакоуп исансмыжьуа,
Уи сазхѳцлоит тынч стѳаны,
Аха икоуп сгѳы казмыжьуа,
Схатѳ гха-пѳа нымхт ицѳѳаны.

5.06. 2006

ИСЫЧХАИТ

Исычхает, са зегъ сычхает,
Ичхатѳымызгъы сычхает.
Чхашьа змамызгъы сычхает,
Сычкѳынцѳацѳѳагъы сычхает,
Ичхатѳымзаргъы исычхает,
Жѳак ныѳѳымшѳеит, цѳа смыцѳхает.

Ичхатэын уи, иақәхеит сымч,
Уажә ашьшьыхәа сгылоуп тынч.
Зегь сылагзо, сыкоуп ҕымт,
Схьаақәа ғәғәазаргы сыерымт,
Исычхароуп уажәаз ус,
Атәы здыруеит уи аус...

Еиғьуп ажәак сымхәазар,
Кры снаҕома сыхәхәазаргь.
Зегь раҕхьа, схы агәра згап,
Аамта нас иснаҕо збап.
Сызгәыҕьцәкьазгь ус изцом,
Ргәы ишабоиццәкьа, уигьы ззом.

Зегь сычхәцәкьазшәагы рбоит,
Ғәғәалагы рхы агәра ргоит.
Хауп хәацәкьагы урт рхы ршьоит,
Стәала, икәышым, ргәы иажьоит,
Зегь сычхәит, са зегь сычхәит,
Изхачхәтәу аз исычхәит.

6.06. 2006 ш.

* * *

Итынчим, итынчим, сгәы зынза итынчим,
Сеихоит, ишсылшола, арахь акгы сымчим.

Иабакоу, уаанза агәы ғәғәа исызтаз?
Иабакоу, урт сгәыҕрақәа, сыоуа сзышьтаз?

Икоуп, сызцәызыз, исцәызыз, сымч зқәымхаз,
Икоуп, исыгхаз, исывсыз, сызхьымзаз.

Уи зегьы-зегь хьааны исымоуп уажәы,
Кры нысхьц, қәралагы са санажәы.

Еидхәцло, ихъааго, зных сгәы сагахуеит,
Сызкажо: маҗ-саҗқәак кастазшәагы збахуеит.

Итынчым, итынчым, сгәы зынза итынчым,
Сеихоит, ишсылшола, арахь акгы сымчым.

18.06.2006

* * *

Акгы здыруеит, җакгы збоит,
Зынзаск схәыдам.
Жәакгы сныруеит, схы агәра згоит,
Усцәкьягь схыдам.

Сәаҗхъа, зияс хәашьк газгоит,..
Маҗ-маҗ иагхоит.
Схықәкы схала исызбуеит,
Са сымч ақәхоит.

20.06.2006 ш.

* * *

Стахоу, мамзаргы сеиқәхо?
Ихьцт шьыбжы..
Са сыбжыцәкьоуп са исхоу,
Схатәы бжы.

Саҗхъа иҗазоу моакоуп,..
Сымшқәа шәшьуп.
Сыесырғәғәозаргь, зегь акоуп,
Гәыхьк сзаҗшьуп.

Сыцагылом тәймк ишәшһыр,
Исказшьоуп.
Азәы итәы сҭахым сушьыр,
Схатәы ңшьоуп.

21.06. 2006 ш.

* * *

Зны ицәажәалоз рңышә снықәцашәа,
Ацәы алато ссымҭа цас,
уажә еиха пату сықәцошәа,
Исҭылоит, кыр еиҭакны рҭас.

Сгәы рҭжәоит, хы цахә-цахәны исылкьоит,
Уи хьаа са исхыҭсаам.
Ианхәатәыз сзын, жәа хаак рҭыҭкьар,
Ускан кырза исзаҭсан.

23.06. 2006 ш.

* * *

Избоит сара дгыли-жәдани срыбжьахазшәа,
Сзымқәацо, акы сакушәа сеимырхха.
Ацыхәтәа, иара уи алагь сыбжахазшәа,
Ирбоит шьоук пхьеипш сыкамшәа сеилыхха.

Сажәымҭәеха, сымч иагхама, ма сгәы цама,
Зны исыцәтәыммызт ахатара кәама-цама.
Сшыҭац сыҭкоуп, доуха мчыкгы пхьа
исаҭәашьоуп.
Схы агәра згоит, уаю иақәшәашьа ихаҭашьоуп.

9.07. 2006

АБРАҖА

Абраҗа, сышьтақәацәҗыа ртың нхароуп,
Сыдгьыл гәакыаф, ианнымха сара исхароуп.
Абраҗа, сыбзырзгы җара ирхәароуп.
Ауа-җахы, аҗызцәа, ақәлацәагь сырхәароуп.

Абраҗа, иҗалароуп са стәы-сымаа,
Сызқәу амҗа сагазаргы, иҗалоит сзымаар.
Зегь акоуп, сышьтақәацәҗыа абра инхароуп,
Ианнымхаггы, уаҗы ивбам, са исхароуп.

11.07. 2006 ш.

ААМҖЕИ САРЕИ

Иареи сареи ҳаицәтәымны,
Такәы ҳаиқәшәахьан.
Саныҗаз сиятымны,
Җагәқәа еихшәахьан.

Җазшьала ҳаиқәшәомызт,
Зны җәҗәала исыцраст.
Сшаргәаҗозгь сацәшәомызт,
Акыргы стәгәҗаст...

Саамҗа сацәтәымын,
Иахьацсхуаз агра.
Аҗаҗыа сиятымын,
Изгомызт агәра.

Ҳаныказ ҳаинимшәо,
Сыгәтыхақәа ззон.
Сус сымәа сгәы хымшәо,
Сеихон, пхәака сцон.

21.10. 2006 ш.

* * *

Аамта цәгбак салазит,
Сеиха-еигәеит, сзалмцит.
Уи зегь сара исылазгзеит,
Схәаа сгәыроа сзацымцит.

Иарггы схақ азхымгазеит,
Инхеит қәашь дук амаккәа.
Аамта еилахәашь сылгазеит,
Соу-сшәацхәаа дыкамкәа.

23.10. 2006 ш.

* * *

Макъаназы кәрыжәаа срықәлам,
Саггыкатцәкәам схы самыхәо.
Цәгъара рзызуам сыуа, сықәла,
Пхәа акы сагоит исыхо.

Икоуи мамзарггы сызқәымшәац?
Исапнашыит хыхьрак, гәыхьрак.
Сахьзо цыышьоит са сызхьымзац,
Макъаназы исымоуп гәыграк.

24.10. 2006 ш.

* * *

Сзырблакъоз аускъа, иакымызт, ѳбамызт,
Сарггы ацѳы сахан, тыпк цѳа сакуамызт.
Саѳашѳар сѳахымызт исышьѳаз рыцѳкъацѳкъа,
Сзырблакъоз аускъа рацѳан, ирацѳатцѳкъан.

Сарггы са стѳала иѳасцѳомызт иакѳымыз,
Азѳггы сицѳѳѳомызт, мап сусггы цкымызт.
Сзырблакъоз аус аз, уаѳ хѳаас сикымызт,
Аха схы аѳѳсцаргъ, уи азын сахъхѳымызт.

Са стѳала сеихон, саггыѳѳон ишсылшоз,
Аха сымч рыѳѳомызт сзын ацѳгѳа зыршоз.
Саѳашѳарц иашъѳан исышьѳаз рыцѳкъацѳкъа,
Сзырблакъоз аускъа рацѳан, ирацѳатцѳкъан.

25.10. 2006 ш.

* * *

Сымшкъа исеиѳсыз реиѳарак
Зызкыз урт ѳѳѳаран.
Исымамызт инеиѳцан нѳарак,
Акыргъ сыхѳаран.

Сааигѳара иѳамызт цѳарак,
Шѳа-зызла сынхон.
Харада исыртѳон ѳарак,
Есымша сдырххон.

Сашъѳамызт шъарак, ма цѳарак,
Амац сызсырхон.
Саѳацѳа ианырбоз спара,
Сдоухѳа сеиѳѳнархон.

30.10. 2006 ш.

СГӘЫ

Зны-зынла сыңсы штоу хасцазом,
Сгәы, еагәа сыгнажыргь, иаҫаҫазом.
Убриаҫара хәааи-гәырәеи ачҫахьеит,
Убриаҫара иазыҫхьеит иацәҫахьеит.

Иаразы цәгьоуп изәу аршара,
Уи шыҫа исыздыруам иалшара.
Иахнагеит аиашаз хыҫсы,
Изхынҫало рахуцуп аҫсы.

Зны-зынла сыңсы штоу хасцазом,
Сгәы, еагәа сыгнажыргь иаҫаҫазом.

5. 11. 2006 ш.

* * *

Схәаақәа ирыхәоит,
Снықәлар адәныҫа.
Аәныҫа сгәы сыхоит,
Аәныҫа, аәныҫа!

Ғәғәала сгәы хәуп,
Сара абраҫа.
Сгәы иҫалт, иҫтахуп,
Аәныҫа, аәныҫа.

Сшьапы снықәгылар,
Зынза сҫыкәкәарым.
Қәмарча сынхықәгылар,
Сгәы неихккарын.

Псҕазаарас иахьсымоу,
Са зын иахьцауроу.
Уахьоуп, иахьсхэцроу,
Сыңсы хьаҕхэароу.

Хьаак са исыцрыхоит,
Саныкам убрака.
Сҕынҕахь сгэы сыхоит,
Аоныка, аоныка.

10.11.2006 ш.

* * *

Иахцэыбжыаызы срышьтоуп, срышьтоуп,
Слагырзышуеит, сгэы пшаауеит.
Уажэ сзыцэҕьалаз, сызхыз рышьтоуп,
Аха сгэыҕуеит иахзаауеит.

27. 10.2006 ш.

* * *

Дымҕахкьеит хэа зынҕы исзырхэеит,
Сгэамч аныҕэҕэаз, са иансааз.
Исхэараны иҕаз сзымхэеит.
Уи сартынчуам, исымоуп хьаас.

* * *

ҕа дунеикахь сықөлеит амҕа,
Ус аҕсҕазаара иаҕуп.
Инеиқөыхьшөашөап сцөа-сжыы, сзамҕа.
Уахь назаазы сатөуп.

* * *

Сыңсы златои? Мшөан, уажөраанза?
Уи сазхэыцыр ңашьахөуп.
Аха санааи сара аранза,
Еихагы аеыргөгөара аҥахуп.

27.10. 2006 ш.

АРҢ

Дыршыа сывам арт иахзыруа,
Рхы ҳадырхөарцу хҗьаны?
«Еицөоу умбакөа еиңу уздыруам»,
Баша ирымхөозаап ажөаны.

28.10. 2006 ш.

* * *

Сықөазазаргы зынза схала,
Кыр збеит, исцеит, кыр саҳаит.
Анцөа дсыцхрааны доухала,
Сгөы итыхақөоз ңытк сирхөеит.

* * *

Инысгөйдцан зны сыршыит,
Сағацөа ргөы рышьашьит.
Аха еиҥах сыңсы ҥалт,
Шьха хракыра дукгы схалт.

28.10. 2006 ш.

* * *

Срыцадырзуан шьоук са усқан,
Сыхъзи сыжәлеи уафы ихәомызт.
Исхарамыз сақәшәон усқәак,
Саиааиратәы сымч азхомызт.

* * *

Зных сызтаһаз зиас кәыцәоуп,
Уажә сызнылаз имәа нымцәоуп...

* * *

Илоуп шырхәоз абаә чыда,
Уажә сықәхану зынза мчыда?..

* * *

Хәы-цшзак ахь сеихоит, сызхамлацт,
Сашьтоуп сажәа, зыцсы зхамлац.

* * *

Сгәырәа сгәәфы илнахт тыцк,
Инхазарцу уака цытк?..

* * *

Гәагк рнызбаалоит шьоукы рхы-рфы,
Ианәацхахоз сашәа рхәәеит.

* * *

Сшьапы еицдысхуеит иазхартә схыза,
Ишәхәа, ишәымзан, са смыцхәызар.

* * *

Сашьтоуп зны-зынла схы тасырхарц,
Абра, сыхъз-сыцша мызуа инхарц.

* * *

Гәнаҗа змоуи, гәнаҗа змами,
Хааны цәаҗала еиқәшәом...

* * *

Амитә ззырхәоз саниахьейт,
Сылағызқәа сырбылхьейт.

* * *

Сгәырәа-схьаа, сацоуп сшатцац,
Еагьа зургьы уи са сзатцымцт.

* * *

Иркьәф уцәажәа, имаҷны,
Иухәо ажәа кра амчны.

2006 ш.

* * *

Уажәеипшцәкьа сымч кәаданы схы сымбацт.
Зегь рыла сара сзатцәхейт, сзатцәхазейт.

12.07. 2006 ш.

АХҚӘА

АШӘКӘЫ “ХЫРҢАШЫА ЗМАМ”

Ашәеи ауази анеицу (Сергеи Зыхәба).....	6
Инеиуеит аґба.....	19
Х-әеишьцәа.....	19
Аамґа сызхом.....	21
Ахаґара.....	23
Сшәыртґла.....	24
“Исзымәит исзымхәеит...”.....	24
Маґ-саґк.....	25
Зныкаґра схысит.....	26
“Схы ахызбаауеит сґаґәа рылмкаа...”.....	27
1 Азаґәра (Ацикл).....	27
2 Азаґәра еихыымзара-еиґымзароуп.....	28
3 Азаґәра иреихазоу хыаауп.....	28
4 Азаґәра иґоу иреиґәоуп.....	29
“Усґы алшоит, ансґы алшоит...”.....	29
“Схы схәшәтәуашәа саәуп...”.....	30
Сґәы.....	31
Сааигәара азә дґәыуеит.....	31
“Иласмыркәыцт азәґы иәаґхыа сара схы...”.....	33
“Шыапышьґала асы рапан...”.....	33
Ауасиаґ (Шәыбжыы рдуны саашәмырґшын).....	34
“Ңхла еиха схы саґәитуп...”.....	34
“Ашьхыц ашәт еилыкәшәаа ишаґәшәиґш...”.....	34
Сымәасроуп сшықәґо.....	35
“Хыаас хәа сґамґа...”.....	35
“Зегь ииасуеит...”.....	36
“Ңыа сыґсы аґуамызт...”.....	36
“Исыхәом сызбжарак...”.....	36
“Сымәаду санысроуп...”.....	37
“Ңәґамзар имхәо сыбзырзы...”.....	37
Сґәахәақәа.....	38
Издыруеит.....	39
“Исымам, исыхзым...”.....	39
“Уигыы сылшон, еакґы сылшон...”.....	40
“Жәак саәазоит, сныкәоит, сызтәазом...”.....	42
Ачхара.....	42

“Исымхыуп сымч-сылшара...”	42
“Зегъ са уака исзыпшуп...”	43
Аеада.....	44
“Амш аеиҥтак иаалашьцеит...”	44
Ари аамта.....	45
“Еилаарцыруа аецәақәа...”	45
“Зегъы реырзеит, зегъы реырцәахт...”	46
“Схы-сҕы иагхап...”	47
“Кыр жееинраала ара икыпхьуп...”	47
Сцәақәақәа.....	48
“Сныкәозаргъы тынч уажә аарла...”	48
“Шака исцәыцәгъои...”	49
“Сара зәырыы сырпырхаган...”	50
Сыгәгәара.....	50
“Рхы ағы снамгакәа...”	51
“Зны-зынла шәнеила сахьжу...”	51
“Са сыблақәа ак рымбошәа...”	52
“Кыраамта сныкәон...”	53
Уара.....	53
1 С-Апсынтәыла (Ацикл) Стәыла гәакъа.....	54
“2 Цәбаа хәчыкгъы зны избахьейт...”	55
“3 Стәыла гәакъа, сара сшьам...”	55
“Сныкәом ақәафаз...”	56
Хабшьтра.....	56
Исхәароуп ажәак.....	57
“Сыцәгъазам цыт-чытқәак шыта еилыскааит...”	58
“Акгъы шыта саргәыргъом...”	58
“Зегъ рақхъаза исхәап, изуп...”	59
“Ашәкәы рацәа атыжьра акәзам...”	59
“Зынза сцап, сымхынхәып...”	59
“Азәы ажра ицижаауейт аәазәы...”	60
“Имәасны исывсны ицо...”	60
“Сыюнра сашта уажә сахым...”	61
“Ааигәа хара икоу иану сыбла ахсыжьуейт...”	61
Ғнак.....	62
Схала сыкан.....	62
“Дсыхәап сәыза, сымәә снышьацәхныслар...”	64
“Тынч, ашышьыхәа, уажә слей-әеиуейт...”	64
“Аамта ишнеиуа сажьап...”	64
“Кыргъы нысцит, кыргъы збейт...”	65

Суҳроит Анҷоа.....	65
“Иқоуп зегъ реиха са сызмағоу....”.....	66
“Зны-зынла сшағсыуоу агәра згазом....”.....	67
“Сцөйтцаршьырцу? Сышьта ихыу?...”.....	67
“Ҳақәпоит амшын ду ацәқәрқа....”.....	68

Пшьба-пшьба цәаҳәала

“Ауафы изын Адунеи уаароуп....”.....	68
“Азә дыкоуп зхеипшцәкә....”.....	69
“Ауаф ихацкыс еазә бзиа дизбом....”.....	69
“Бзиа избоит стәаны....”.....	69
“Аблақәа анеикәшәо гәырғәроуп....”.....	69
“Ухьампшуа, уф умцалан....”.....	70
“Сжуп абра анышә аца....”.....	70
“Адәы, сықәын, анкәа зны....”.....	70
“Сгәы иабон зегъы срыхъзоит....”.....	70
“Исыхь закәызеи, уа сзыкәшәазеи....”.....	71
“Сара сзыхәан ацстазаараф икоу хәыцроуп....”.....	71
“Умехәацәан ус, умехәацәан....”.....	71
“Уажәы иееим сара сусқәа....”.....	71
“Уи дсумырбан, уаф игәы пызцәо....”.....	71
“Зегъ ргәы иахәо зызхәахәада?...”.....	72
“Уамашәацкьоуп уара ушыкоу....”.....	72
“Сацхьа кәақа-қақароуп....”.....	72
“Исыцәома сымшқәа баша?...”.....	72
“Истынхароуп мшынцак....”.....	73
“Сус сызхьымзац уа шакакоуи....”.....	73
“Азәы ипхзаша хаан сашьтам....”.....	73
“Фатыс сашьтам ашәи ацхеи....”.....	73
“Иахракны ус ухә умшьан....”.....	73
“Ҫыза дсымам са сзатәуп....”.....	74
“Ацәгъеи абзиеи кырзагы....”.....	74
“Слахьынца цас иауашәа....”.....	74
“Пытк уеынкыл, ус умцәхан....”.....	74
“Хара ахәыцра ҳәақхәа хадароуп....”.....	75
“Тынч умтәан иахьукәшәаз....”.....	75
“Амш - злагароуп, мцәыжәаа змоу....”.....	75
“Дызәу аус хы ахьасымто....”.....	75
“Исылмшац сусқәагы срызхәыцуеит....”.....	75
“Шьоук хтакны идургоит ацәгъара....”.....	76

“Иатцо сыздыруам амаза...”	76
“Ажәак иара усгыи иулазом...”	76
“Аҕеөө хәа дцәажәоит дубар...”	76
“Ас ауаа ргәи кыдгылоит...”	77
“Ацартыша шызымго”, - есымша далаехәоит...”	77
“Арака иусура хьаасгыи имазам...”	77
“Егьа дуаө иашаз, уаө игәра игом...”	77
“Аихабыра рҕеи днеир, жәак узирхәом...”	77
“Иаалыркьан азә ус дышьтихуеит ҕас...”	78
“Уанибо дасны уирехәоит...”	78
“Уигәамцхар ганха дыцшуеит...”	78
“Дыршьа амазам уи игәацхо...”	78
“Уара иутаху иара ицәымгыуп...”	79
“Ахьыз ду имоуп антыцка...”	79
“Жәларык дреихабуп, дрылабжьоит...”	79
“Ишқәс анааигьы, тәанчара дымцеит...”	79
“Азәгыи хьаас уара думазам...”	79
“Зны-зынла иажәақәа хәшоуп...”	80
“Зных, жәак узирхәом...”	80
“Са сзыхәа дацсам мап, капеик...”	80
“Ауаөраз ҕәғәала суеигәыҕон...”	80
“Уажәа иаауәшәаз сынаргзуа...”	80
“Умацура анурта, сеигәырҕеит...”	81
“Бзиара цьара иумбо...”	81
“Ухы уазхәыцны...”	81
“Уцәажәоит хы амтаза...”	81
“Са санубо, цас уччоит...”	82
“Цәгьа иубом ус пытк уеырбаргыи...”	82
“Сгәырәа азәгыи имырдыркәа истәахуеит...”	82
“Саргыи уаха исызхазом...”	82
“Агәкаҳара зәазтаз, ирацәоуп ицхо...”	83
“Угәра згаз думжьан...”	83
“Адунеи ду уаароуп...”	83
“Уимацәҳан угәыла...”	83
“Сөыцра бныцак бымцарсны бызгом...”	84
“Издыррыда лгәи итоу издыррыда...”	84
“Сацхьа угылоуп, угаз-еазуа...”	84
“Баша умәаду уаныст...”	84
“Сара схьаа зынза иунымцшар...”	85
“Изакәызеи нас узжьаз...”	85

Аамта	94
Апоет.....	94
“Икоуп ицшьоу сызхықәауа...”	94
“Сбыхәоит спыбымшәан...”	95
“Ламысла бныкәа...”	95
“Ашьхара-ҕаҕа...”	95
“Зных сцәырхауеит, сытрыс...”	95
“Аиаша, избом акгы амчны...”	95
“Быстахзам хәа сгылахуп...”	96
“Ацәа сшалоу сытрыс салцуеит...”	96
“Гәакрак сышьтоуп, исыцааиуеит...”	96
“Саньцуам сымәа, снанымшәацт...”	96
“Шьоук ааиуеит сышка, уажә спыршәарц...”	97
“Имацәыст идыдит, акырзагы ихьтоуп...”	97
“Хайкәнагеит, хайвнагеит, хайпырцит...”	97
“Хьаас сызмада, исышьтада...”	97
“Иахтахуп акәышра ачхара...”	97
“Ари адунеиаҕе сөйрсасуа...”	98
“Ак счышәзар ак зызар...”	98
“Сара уаҕы сибартам...”	98
“Исзынамгзаргы схыкәкы...”	99
“Уажә саазкәылаз...”	99
“Сажәкәа, сашәкәа...”	99
“Иахьа схи сарей ххала хайзынхеит...”	99
“Имацәымызт сыпстазаара ҕазшьоз...”	100
“Еснагы сгәы ак тыхоит...”	100
“Исхәаша схәеит...”	100
“Жәак нсихәламшәо...”	100
“Сара сшәышыкәсақәа...”	101
“Испырхагам сипырхагам...”	101
“Уажәы зынза исхәцәеит...”	101
“Иааган исымцоуцт, избоит...”	101
“Сычхара шмацу...”	102
““Агәра хгап адгьыл...”	102
“Хныхақшыа ду...”	102
“Шьта исылалом уаанза исылам...”	102
“Ииашам ихәқзам...”	103
Апоет.....	103
“Дыкан зны зегы рцас...”	103
“Есымша дашьтан ахьз...”	103

“Сыбға өөитцыхымтаз...”	104
“Ас исылшом...”	104
“Сыңсы штоуггы...”	104
“Ауаа еилумхын...”	104
“Хаан мазала...”	105
“Пхьака сгылоит хәа...”	105
“Иулымшозар мыцла сумыргәйгын...”	105
“Уа мазашәкы ицоуп...”	105
“Ууаөреи улшарей...”	106
“Аңсра аңәуп хара хашьтра...”	106
“Аарцәы хусқәа еицахома...”	106
“Узқәымгәйгуа уақәшәаит...”	106
“Уажәы исыгыуп арымзаа...”	107
“Разқдук пхьа исқәашьымзаргы...”	107
“Исзааигәо сөызцәа...”	107
“Сгәы зныкгы инумырхейт...”	107
“Хәтыр уқәсцарц сыюны уаасцхьейт...”	108
“Сгәыграқәа ргәыгра...”	108
“Умччацәан...”	108
“Ухарц узааигәоуп...”	108
“Аңсшәа уазхәаз...”	109
“Уммақаррын...”	109
“Иахьынамзо ушьапы еицумхын...”	109
Асаркьа...	109
“Икалейт өакала...”	110
“Быблабара сөацәысыхьчөит...”	110
“Зны-зынла адунеи...”	110
“Ғагалароуп...”	110
“Аңсґазаара са исыгөґаст...”	111
Сыгага...	111
“Уґахьызаргь сырөхәа, сагьырцьа...”	111
“Ауаө имөа даньқәхалакь...”	111
“Сыцқьейт зны...”	112
“Акгы сашьґам сара мчыла...”	112
“Уөнра ду уахымзар...”	112
“Акгы аанхазом...”	112
“Иуасхәари нас?...”	113
“Зегьы ззеицшу дыжөбахьөу?..”	113
“Есымша гөакрак хьаак...”	113
“Шьөук зны-зынла...”	113

“Зынза икьасан...”	114
“Сеоора җазгалап...”	114
“Шөымш бзиахааит...”	114
“Хырҗашья змам, хырҗашья амам...”	114
“Икалап улакөзар...”	115
“Зны иаахадгылоит...”	115
“Икоуп хырҗашья змам аус...”	115
“Хырҗашья змам кыр аилкаара цөгьоуп...”	115
“Егья уеазушөаргьы...”	116
“Хырҗашья змам, хырҗашья амам...”	116

Оба-оба цөахөала

“Сылаҗырз азөгьы ибарцы сҗахым...”	116
Аюыза ирзра уи цөгья имариоуп...	116
“Адунеиаф икоу уаөроуп...”	116
“Сызөу сусаф шьоук җацөоуп...	116
“Саҗашьыцуам уара улшара...”	117
“Аҗхьяөцөа маҗны иҗамазаап...”	117
“Ада иалцуеит ашьа иҗаша...”	117
“Уажө ишсымоугьы гөыхьрак...”	117
“Амба афьнза сымназацт...”	117
“Сышөртҗлақөа рдац-җашөқөа рымҗазацт...”	117
“Са издыруеит хара имҗакөаны исҗеиҗшу...”	117
Сцөахөа...	118
“Өнак иадамзаргьы, шыри избандаз сыөнаҗа...”	118

Ашөкөы “АХӨЫ-ҖШЗА ХАРАКЫРАФ”

Алаҗшҗашөара...	121
Схөы хьыршөыгө-җшзараф...	122
«Шьыжьын, азаза снафыхөан...»	124
Сара есымша сеиҗшзам...	125
«Схьааи сгөы иҗасшьын...»	127
Знымзар, зны...	127
«Исымхөацт снагылан...»	128
Сара сызусҗа...	129
«Зөыроы ршөоуп...»	130
«Мап, акгьы ус баша иныҗашөкөа иҗом...»	131
Сажөа...	131

Ө-лак.....	132
«Егъа ухæаргъы, иуургъы...».....	132
«Хæдсы злафæу зегъы-зегъы гæыгралоуп...».....	133
Кырза ицæгъоуп.....	134
«Уаха хла иаакæымтцкæ иуеит...».....	135
Амшкæа.....	136
«Сцæйттаршъырцу?...».....	136
«Ари схъаа ари сгæакра...».....	137
«Даара кырза дрыцхауп...».....	137
«Салахеит сзалцуам сзиас азымжъ...».....	138
«Ишсафæу хæцацас...».....	138
Дыццакуеит.....	140
Уаха.....	140
«Иалцуам сгæы иалоу, цæымгуп...».....	141
«Сзымныкæазо сызлахаз хæынцæоуп...».....	141
Зæырфы ацæы дыршоит.....	141
«Иаакæымтцакæ ихæхæоит са сыфсы...».....	142
«Сыбла зсымоу...».....	142
«Сзатцымтит агæырæа...».....	143
«Сниас сцап, наф зынзаск сыказамкæа...».....	143
«Акгъы сырцара афазам...».....	143
«Ажæоан сшалоу зны...».....	144
«Фыцк ацарагъы сзафсам...».....	144
«Азæгъы иаумхæан, иухаршт...».....	145
«Уара амал ду укыуп уажæы...».....	145
Абжъы.....	146
«Сара сзынхъуа акыказамкæа...».....	146
«Хъхъаакæа, хгъыхъракæа...».....	147
«Слахынца сазцасуам...».....	147
«Снафшхъеит-саафшхъеит...».....	147
«Акала икан урт хæбацæа...».....	148
«Уажæ зынза æакалоуп сшыко...».....	149
Афстазаара.....	149
Ара.....	153
«Зны, шъоук бзиа са сырбон...».....	154
«Сызжыхъоугъы ыкоуп, са сзымжъацгъы...».....	154
«Сымæа ду санымтцкæа...».....	155
«Иазхеит, иазхеит...».....	155
«Афырахатцара – шъала игатæуп...».....	156
«Кыр са стæалагъы сласит...».....	157

«Еилахантуа пхызқәак срылоуп...».....	157
«Зегь уажә хьаас икастоит...».....	158
«Срыццап, - ижәылан пхьака игылан ицо...».....	158
Саазқәылаз.....	159
Ачандара.....	159
«Харт хзықәгәыгуаз, хцеи дауаңшықәа...».....	163
«Зны сазықәңон ахақәитра...».....	164
«Стахцәа шәахь...».....	164
«Икастари, уажә са сақәшәацәкьейт амыхьтә...».....	165
Сныццапшырц стахуп сыхьаца-аккара.....	165
Сгәы.....	165
«Уанхацаха, шытахь ухьамцроуп...».....	166
Абри ауаю.....	166
«Сфәжәкхьейт, амәан, зынгы...».....	167
«Сыюнра ду сахым...».....	168
«Икоуп исылшо, исылымшо...».....	168
«Сзатахгәышьейт сажәейнраала...».....	169
«Акры рымчуп, акры ркыуп...».....	169
«Шака пхзаша азкастәей, шака...»	170
«Агәы мыжда иачхауазей...».....	170
«Зных, бабыцк науқәшәар дәәуп имуашәа...».....	171
«Акгы стахым, акгы саҳәом...».....	171
«Егьацъара сызхьейт, егьацъара сбылхьейт...».....	171
«Сымәа, сыцқа, ццәоуп, иццәоуп...».....	172
«Инхарц азын ихьз, ижәла...».....	172
«Иауан, ак сымбар, ак смаҳар...».....	173
«Пхьака сзымцейт, са сызнымхейт...».....	173
«Инейдкылан, сәымта изәыз...».....	174
«Сәәәра исоуз кәнысшьом...».....	174
«Ачҳароуп, - ахатә ихьқәкы назыгзо...».....	174
«Шьта сызмацәои!...».....	176
«Сара кырынтә сеилахейт...».....	176
«Уажәы схала икасымцаз...».....	177
«Даара имацхейт уажә са сызтахьу...».....	177
«Анацәалбейт, сабанзарыцҳаха...».....	178
«Исзаанхейт саб икнйтә хәа...».....	178
«Исылшо шмацмыз уи нацънатә издыруан...».....	179
«Ибзиоуп, Анцәа исатәейишьо зегьы...».....	179
«Исылсыршаран шака сылсмыршазей...».....	180
«Сызхьымзаз ыкоуп, икоуп цытк сзыхьзаша...».....	180

«Шакантə, баша лтшəада сныкəои...».....	181
«Сыхгы сҭахым...».....	181
«Скəшмызт, ииашацəкьаны скəшмызт...».....	182
«Сыҭсы араxəыц хац хəыч иакыуп...».....	182
Икан ускан.....	183
«Сымəа сшықəыз сықəхт мəабжара...».....	183
«Уаанза исзааигəаз, ҭшуеит, игыланы настҭха...».....	183
«Икан сызҭахымыз, истəхымыз...».....	184
Сзацəны сынхейт.....	185
«Сзыкəгəыҭуа уажəы тынха дсымам...».....	186
«Ак сызхəазшəа...».....	187
«Сара аҭсҭазаара кыр сакьəхейт...».....	187
«Уажə саазқəылаз истəхыцəкьам сара сxy...».....	188
«Ишьҭастейт, ишьҭысхит...».....	188
Аацы.....	189
«Цьа сахым...».....	190
«Кыр аиааира дуқəа угейт...».....	190
«Сықəҭəхейт, сеихəхейт...».....	192
Споезиа.....	192
Сара ашьанцейҭштəкьа сыҭгəғəазароуп.....	193
«Зегь реиха бара боуп ирыцхасшьə...».....	193
«Ус схəыцит, ас схəыцит...».....	194
«Царақəак ухафь иныкəтəан хамҭак...».....	195
«Ускан, сара зынзагы сқəҭшмызт...».....	195
«Сара уафь сиҭырхагам...».....	195
Анцəа ду сухəойт.....	196
«Егьарыла егьа схызгап...».....	196
«Исхəо ейҭəхəо сышьҭрақəлөзар...».....	197
«Ауаа мацхейт...».....	197
«Илкыдды сцейцəа рыхəык сыцəҭəхейт...».....	198
«Сызхысыз-сызцысыз...».....	198
«Акгы сашьҭам, акгы сахəом...».....	200
«Ах! Икоузеи сара сызнымиац, сызхымсыц...».....	201
«Схалареи сылакəреи ейцрымшəо ейцын...».....	201
«Уи дузцасп, əазə дузцасп...».....	202
Сзацəым.....	202
«Инымцəо хəа акгыказам...».....	204

Үшьба-үшьба цəахəала

Хьыршәыгә ҳаракыра хәы-ңшзак.....	204
«Сзыхызаа сзышьтоу...».....	205
«Зхы иакәйтү ңшоуп – аиаша...».....	205
«Сышьтахька – сқәыңшра, схәыңра...».....	205
«Гәакра мбакәа, разк узбом...».....	205
«Үынч сызтәом...».....	206
«Аңсҗазаара ыканаң...».....	206
«Сықәра еиҳа, агәакра раңәа схызгеит...».....	206
«Сзиас хәыңгы сзыруам...».....	206
«Абҗы каңсоит...».....	206
«Сныкәеит, сңәажәеит, сңәыут, сыччеит...».....	207
«Сгәы аҗхараҳәа иҗыңны иңоит...».....	207
«Исывсны иңо...».....	207
«Схы саңәтәымуп...».....	207
«Даара кырза исыргәамңит...».....	208
«Кыр иагнархеит сызҳара...».....	208
«Слахынңа ңхәәка самшьҗит...».....	208
«Забңар кажьны шытахь иҗрысыз...».....	208
«Уажә зегь реиҳа сзыҳәои?...».....	208
«Шьыжьыз, шыбжьыз, хәылбыехаз...».....	209
«Ауаә акыр дхәыңроуп...».....	209
«Уахгы-еынгы җада сеихоит...».....	209
«Рифмак, ритмак каңо...».....	209
«Ус шәкы ҳазңәырңеит...».....	209
«Аәзо иңон, икәараңо...».....	210
Сбылуеит.....	210
«Шәышықәса ңәәхәәкәк ирҗаркзоит...».....	210
«Азәи-азәи еиңашьыңеит...».....	210
«Шытахька шыоук ҳахуеит...».....	210
«Уа са исҳәаз ажәа азыҳәа...».....	211
«Сыбла сажьазшәах...».....	211
«Слахынңаңәа зных инсыңгәоит...».....	211
«Ак схы-сгәы нсымнакьо...».....	211
«Уажә шыоук са хшла сыркәабап...».....	211
«Уи лгәы аңәыңәы...».....	211
«Сара ахәаи, агәакрей срыңәшәазом...».....	212
«Ахамышҗхәы агәакрақәа срықәшәахьеит...».....	212
«Саазқәылаз сусқәа кры нхоуп...».....	212
«Сажәеинраала Аңәахәы...».....	212
«Дыршьак ҳәа сымамкәа...».....	213

«Ачыхь. Анаатә...».....	213
«Исхалашо жәџанаџ мроуп...».....	213
Сара сааңын.....	213
Схы.....	214
Иаххылаңшхәу.....	214
«Азә ишьта сыхзамкәа, сашьтоуп са стәы...».....	214
«Издыруада ңхәа сзыниаша?...».....	214
«Иабакоу ңхәакатәи ҳдеиңш...».....	215
«Қарала иаңкыыс сшеихабугғы...».....	215
«Зынза сзатәхеит...».....	215
«Ғың сзалагом анхара...».....	215
«Ауаџы дуаџытәыџсоуп...».....	216
«Сеилаңатәит цәғалаза...».....	216
«Инамуа, ухәаңлароуп...».....	216
«Умаңура ду иском хәаас...».....	216
«Инсыңыргәауа слабашәа...».....	216
«Цәарала сымшкәа нысхыр сґахым...».....	217
«Шьоук цасхәа удырңьейт хәа...».....	217
«Нак ицаз, азәгғы дымхынхәыңт...».....	217
«Акғыкам уаџ иңәа иґамзо...».....	217
«Аңәгәа, абзиа, ахаңара...».....	217
«Ари Адунеи! ...».....	218
«Зны исзымґаз...».....	218
«Схы иааґашәоз кәсґон...».....	218
«Сыңсы иахынхәлоуп хәыңк...».....	218
«Иңаауп аңсыңәкәа...».....	219
«Са иңысшәарцы сґахуп сымч...».....	219
«Ари Адгыл...».....	219
«Есымша кәзшьала сеиңшым...».....	219
«Са сыңсґазаара...».....	220
«Сразкыдоу, снасыңдоу...».....	220
«Сґачамкны сґылаґоит...».....	220
«Исылымшаз сашьґам...».....	220
«Хәңсґазаара абжа...».....	220
«Анңәа икнытә икоу...».....	221
«Ауаџы ичхәуазаап зегғы...».....	221
«Уамеигәырыґан ...».....	221
«Икоуңазар иахәґаз...».....	221
«Стәала, уажә сызкыз лаңшуп...».....	222
«Бжыы мазак...».....	222

«Иааима аамта...».....	222
«Саанарпшеит ашыжь...».....	222
«Зных, гәғәлә хгәы ҳагоит...».....	223
«Сымға җһака самшьтит...».....	223
«Ус баша-маша са сузьом...».....	223
«Сара җымткәә ари адгыл сықәзарц сҗахым...».....	223
«Сара схы...».....	223
«Мышкы зны дҗалозар җсыуак...».....	224
«Са саагылеижьтеи сныкәафын...».....	224
«Уажәоуп санаапшы, сылацәә нхты...».....	224
«Егҗа сҗәарггы, изурггы...».....	224
«Акыр-кырхәә сааигәә шыоук чҗоит...».....	224
«Сара сыҗсы шҗаз, заа сҗадырхеит...».....	225
«Сааигәә, җсы зхоу сзықәгәыҗуа дызбом...».....	225
«Ауаю иоуп ауаы игәы зырғәғәо...».....	225
«Сҗахарггы, сеикәхарггы...».....	226
«Сыхьзи, сыхьымзҗи сылацш рхыуп...».....	226
«Сгәы сышьтрацы сҗахым...».....	226
«Смыцәә-сымтәә...».....	226
«Ауаы игәы анҗо, даара ицәгәоуп...».....	226
«Сбаҳчара, сшәырцлақәә...».....	227
«Егҗацҗара сҗарггы...»	227
«Избом сааигәә истынхоу...».....	227
«Ирацәоуп Адунеи иахырхәәахьоу...».....	227
«Ажҗеипш сшәаны сылатәамызт чықкаф...».....	227
«Ирымхәыцц арбан, ирымүц...».....	228
«Ицәгәахеит, кырза ицәгәахеит...».....	228
«Бзиак сзызугь ыҗоуп, цәгҗак сзызуггы...».....	228
«Иаасҗахыз зегь сҗәеит хәә хәаны...».....	228
«Ауаотәыюса дацымныкәароуп...».....	229
«Издыруеит уи ус шакәхо...».....	229
«Иухьран иҗоу узахырҗом...».....	229
«Цәгҗеи-бзиѐи еиҗызбаауаз, ҳабацәә...».....	229
«Ауаотәыюса дақәшәар алшоит зегь рыхкы...».....	230
«Сҗахандеит, сызтымцт сымхурсҗа...».....	230
«Цигар бҗыццас сгәы цәҗоуп...».....	230
«Исыҗсыхәи?...».....	230
«Шәымш бзиахааит, сыуа, сықәлә...».....	231
«Шәынтәны,, зқынҗтәны сус сазхәыцхәеит...».....	231
«Слахынҗа акырынҗә срапан исхыст...».....	231

Уажәы, - занза ак сықөымкәа...	231
«Сыччаңшь сцөызхьейт...	232
Еиөцөоуп сыцха...	232
«Ак сызтаз өак сымихт...	232
«Сылаңш нақөшөашөа...	232
«Сөабба сгылар – хацарам...	233
«Сгөырөақөа, кыр шытахька сашьтхьейт...	233
«Акгы сымам сызхьөхөаша...	233
«Азөы ихөейт: – дпоеуп...	233
«Схазы икасымтаз, азөгы исзыкайцом...	233
«Уаха сызхауам...	234
«Сеихейт зиас дук сзыруазар...	234
«Сара иаалыркьанойп исыхьыз зегь шыхьыз...	234
«Избойт, сағацөа тынч иахьнаиайуа...	234
«Апөези – аццакра бзиа иабазом...	235
«Хнейлап тынч, ус...	235
«Анацалбейт, изакөйтө гөыз сара исымаз...	235
«Сымгычит, сымкөычит, цөгьак касымцейт...	235
«Сыбла цөык нхыслазар...	235
Өба-өба цөахөала...	236
Агөтыхажөа...	240

АШӨКӨЫ “АГӨХЬААГАРЕИ АГӨЫРӨЕИ”

Иказозей исызгөамтаз	249
Исөейцшхаришь	249
Сгөыгөейт	250
Агөхьаагарей агөырөей	251
Зегь шөара шөзакөын	255
Схала схы сымжөароуп	257
Баша-маша сымнаиайп	257
Азө ус ихөейт	258
Слахьынца	259
Сыуа стахыра сырцөыуахьейт	259
Пытөык шыыцит	260
Акыр хамчуп	260
Ргөы иажөейт, рхы иажөейт	262
Ауаөы	262
Харт хабацөа	263
Арбагы акөти	264

Кыргыы сҕаахьеит.....	265
Ахышьтрахь.....	265
Члоу.....	266
Адә хымзгыла сықәмлацт.....	268
Җсыуароуп икоу.....	269
Згәы ашша кыдыз, тың сызымтоз.....	269
Ак кәимцеит, ак илмшеит хәа.....	270
Сашьтазам сырбандаз.....	270
Иалаз соуп хәа.....	271
Изыстахуи арыжәтә.....	272
Аоызцәа шәахь.....	274
Сылан сшьапқәа хтны ацаа.....	275
Амариал	276
Са исказшьацәкьо уаоы издыруам.....	276
Каамәт ду хәа изышьто.....	276
Аамта маң-маңла ус цхьака ицар.....	277
Ихәхьи иҳацәлеи.....	278
Аңара ацкыс зымч гәгәоу иарбану.....	278
Хыхь сыжәәанаә харантә избоит.....	280
Цәгьарас иарбан сашәхә исыцо.....	281
Уаю днымхакәа азәазәала.....	281
Сабацәа хымзгыла инхомызт.....	282
Хаштшьа сымам.....	283
Ари Адунеи.....	284
Исымгацт лабак нықәцан сызқәа.....	285
Иаауоһьоу зегь акьыңхь аумырбароуп.....	285
Хашьтибахп, ҳаицныкәап, ҳамгылап.....	286
Шәышқәса рыбжа.....	286
Нарцъхьоу указтгы.....	288
Җшьба-җшьба цәахәала	
Изыхәтоуггы, изыхәтамгы.....	292
Ишабалакхәа сашьтам.....	292
Лцшәада, хықәкыда.....	292
Кырза сусқәа нхьантаха.....	292
Саға ак илшом сзыниалакь.....	293
Нас избан, уңсы зтоу?.....	293
Җнак ахра зауз амаамын.....	293
Даара кырза оеацәысхьчоит.....	293

Сгәакцәакоит есымша.....	293
Хықәкыда сныкәомызт.....	294
Шьта сызхымзац сагъахьзом.....	294
Чхашьа, хгашьа змамыз.....	294
Саныкам сказыа змырзша.....	294
Митә сзықәшәаз, митә ацлеит.....	295
Абжы.....	295
Азә ак илшоит, әәазә әакы.....	295
Шакаә хцәызхьей шакаәы.....	295
Хлағъара дук уажә хазцоит.....	296
Доухала сығәғәара.....	296
Сыцәғъазам мацк, сыцәғъазам.....	296
Атама.....	296
Тынч цъа стәаны сцәахәа сазцшзам.....	297
Сабцъар	297
Азә са дсыхьчап, әазә иа сыхьчап.....	297
Иарбану хзықәғәығо.....	297
Амшын зегъ қашьзар.....	298
Убла хаарак хымкәа.....	298
Шьоук саанда лакәзошәа рбозаргъ.....	298
Еаразнак абғъыжә хәа.....	298
Ааи лахьынцоуп, лахьынцоуп.....	298
Ак улиршарц ниҥахыу.....	299
Цхьака исымоу моакоуп.....	299
Баша сыцкызаап.....	299
Икасцазшәа сыкоуп цытк исылшоз.....	299
Ацсабара иара ахатә цасқәа амоуп.....	300
Сыжәлар гәакъа.....	300
Иааиуашәа збоит әеырәашьан.....	300
Адунеи сгәы захшәозей.....	300
Арыжәтә	301
Сгәакра гәғәа оәамтәкәа.....	301
Иахьа аамтә кәлеит убас.....	301
Икоуп, сыхгьы, сыгәгьы.....	301
Сара сзышьто иалцуеит сшьа.....	302
Шьоукы хзыргароуп изышьто.....	302
Хусқәа збоит кыр ицаурам.....	302
Азәы ашьацхәа әазәы изы ихауеит.....	302
Зегъ сыцхеит.....	302
Хьыздук, иааира гәғәак сымгеит.....	303

Иззбыртө, изуртө сусқәа ртак.....	303
Ацәгәи-абзиеи мдыркәа.....	303
Ацстазаара уаф зегь рыла дыңнашөит.....	303
Схәи-счышья неиңшыуа сгәәгәап.....	304
Сеацәахә схала саехсны исхөит.....	304
Зегь акоуп сгәахәтәы сахьзоит.....	304
Дасу иус иара ихала дахәароуп.....	304
Акгы сымамызт, исымызт.....	305
Аамта.....	305
Икаицароуп дасу дзыхьзо.....	305
Сынздышыло уаф дыкамшәа сынхөит.....	305
Азәы ак ицрыскьандаз хәа сыңшым.....	305
Ҡба-уба цәахәала.....	306

АШӨКӨҢҢ “ӨА ДУНЕИК”

Сажәеинраала.....	325
«Зынх усшәа збоит, сыгәтыхақәа зегь схәазшәа...».....	326
«Ирбоит шыоуқы, зынза сгәы цаазшәа...».....	327
«Имаңыюзам исыгәтасхьоу...».....	327
Аброуп.....	328
«Узтаыхыда ухымхәаны адәы уқәхар...».....	328
Сцәахәақәа.....	329
Зегь аанхоит.....	330
Ажәа.....	331
«Ак нсыласзар, ицап схөит...».....	331
«Адыд, амацәыс...».....	331
Ирейгы сцәахәақәа.....	332
«Еиҥах амоа сықәуп сааңсазам...».....	333
«Истахым, аразна ахы...».....	333
Сашәеи суази.....	334
«Схы-сгәы тацәуп, зынза итацәуп...».....	335
«Кыр азыхәан схы стахума...».....	335
«Дсымтиит аоыза, ақәла...».....	335
«Схөыцрақәа, схьаақәа, ссымта хөыч иаңысцаз...».....	336
Сгәы.....	336
Зегь еижьагоуп.....	337
«Нцәашья хәа змамоуп ари амоа сызқәу...».....	337
«Сааигәа-сигәа шака гәтыха сыбла рхыз...».....	338
«Ари еиңш егәа гөнызгап...».....	338

«Исымам уаха лаңшышыа...».....	339
«Саазқәылаз сарқхом амра...».....	339
«Пытк зоит...».....	340
«Снеиуеит са сеиханы...».....	341
«Исылшаз ала сара стәала скәыкәы-цыкәуан...».....	341
Уи азәк.....	342
Имғьо сгәы ахәра.....	343
«Хрыдгылон, хрықәгыгуан...».....	343
«Дарбан зееитак зхы хзырбаз?...».....	344
Уанықәгыло ғәғәала ушыапы...».....	344
«Ауааы думжәароуп...».....	345
«Ецәак кыдшәоит...».....	345
Сымшқәа.....	346
Мшәан икалеи.....	346
Мрағашәамтоуп.....	347
Зегь ртыңқәа рахь иццакуеит.....	348
Ашықәс рацәа нысцит.....	348
Сыңсы тоуп.....	349
Амшқәа.....	350
Сан-Аңсабара.....	351
«-Имбылоу угәы, угәацәа жәпахоу...».....	352
«Сара среиуам гәыла икәадоу...».....	353
«Иоагыланы ддырехәоит...».....	353
Ацәкәырқа.....	354
«Шьоукы ирымоуп аҳәатәы...».....	354
Сгәы.....	355
«Акырынтәы исоухәеит ацәыз...».....	355
Шәышықәса бжа иреихауп.....	356
«Схи сыхшыои исыртеит азцаара...».....	357
«Сара сқәыңшым, ушыта сқәыңшым...».....	357
«Зны ауғә сахоит...».....	358
«Сызнылаз амәа савнагом...».....	359

Үшьба-үшьба цәахәала

«Сшашьтаз хыхь схаларц ахәы...».....	359
«Кыр жәеинраала июны ипызжәеит...».....	359
«Икоу гәырәоуп, чҳароуп...».....	360
«Азәгы симыхәеит схы цака иларкәы...».....	360
«Бзия сзубеи хәа, азә лахь иутар калоу?...»	360

«Ба-ба цаахала.....»	360
----------------------	-----

Акыпхь зымбац

«Схы, са сшыапқаа таха рымто...»	362
«Схы-сгәы азтаны снаиаиуа...»	362
«Зегъ анеиха уажә хаз-хазы...»	363
«Санықәхаза схала...»	363
«Ари адгъыл са сызтааз...»	364
«Сара сшәыхәоит, сәахә ахәаха сашәраза...»	364
«Уааы изхәом, дықәрахымзан иажәа ґахцәеит...»	365
«Сызтахыда...»	365
«Итакар мшын, адәы санцәылоз...»	366
«Сзыхь иццыз, цап зымәа иныцхәраан...»	366
Сыдгъыл.....»	366
«Акы мбакәа...»	367
«Снапшы-аапшит...»	368
Редакторк изкны.....»	369
Бнатоурак-бнаршәырак.....»	369
«Ари Адунеи! Уамашәацәкәала ишоуп...»	370
«Акыр цуеит сара сыюзуам...»	370
«Кыраамта исзымхәзеит...»	371
«Хыхь сыжәәанаә сымра мпхаргы...»	371
«Сеибыркымызт хаан са мцыла...»	372
«Цхыбжәонла ацәа салцуеит сшәаны...»	372
«Кыр гха сымоуп исансмыжәуа...»	372
Исычхәит.....»	373
«Итынчым, итынчым, сгәы зынза итынчым...»	374
«Акгы здыруеит, еакгы збоит...»	375
«Стахоу, мамзаргы сеикәхо?...»	375
«Зны ицәажәалоз, рпышә снықәцашәа...»	376
«Избоит сара дгыли-жәәани срыбжәахазшәа...»	376
Абрака.....»	377
Аамтеи сареи.....»	377
«Аамта цәгәак салазит...»	378
«Макәаназы кәрыжәаа срықәлам...»	378
«Сзырблакәоз аусқәа, иакымызт, әбамызт...»	379
«Сымшқәа исеиәсыз реихарак...»	379
Сгәы.....»	380
«Схәақәа ирыхәоит...»	380
«Иахцәыбжәаызы срышьтоуп, срышьтазоуп...»	381

«Дымѡахъеит хѡа зынгы исзырхѡеит...».....	381
«Ѣа дунеикахъ сықѡлеит амѡа...».....	381
«Сыңсы златѡи? Мшѡан, уажѡраанза...».....	382
Арт.....	382
«Сықѡхазазаргъ зынза схала...».....	382
«Инысгѡйдцан зны сыршыит...».....	382
«Срыцадырзуан шьюк са усѡан...».....	383
«Зных сызѡахаз зиас къыцѡѡуп...».....	383
«Илоуп шырхѡоз абаѡ чыда...».....	383
«Хѡы-цшзак ахъ сеихѡит, сызхамлацт...».....	383
«Сгѡырѡа сгѡаѡы илнахт тыцк...».....	383
«Гѡагк рнызбаалоит шьюкы рхы-рѡы...».....	383
«Сшьапы еицысхуеит иазхартѡ схыза...».....	383
«Сашьѡуп зны-зынла схы ѡасырхарц...».....	383
«Гѡнаѡа змоуи, гѡнаѡа змами...».....	384
«Амитѡ ззырхѡоз саниахъеит...».....	384
«Сгѡырѡа-схъаа, саѡѡуп сшатѡац...».....	384
«Иркъаѡ уцѡажѡа, имачны...»	384
«Уажѡеипшѡѡъа сымч кѡаданы схы сымбацт...»	384

Заур Гьаргь-ица Кӕарциа

Иомытӕкӕа реизга
Гӕшь-томкны
Ахцатӕи атом

Куарциа Заур Георгиевич

**Собрание сочинений
в четырех томах
том третий**

Аредактор З. Бытӕба

Аформат 84x108^{1/32}. Атираж 500. Икацӕ. акъыгъхь бгъыц 13.
Иныкӕ. кыыгъхь бгъыц 21,8. Аӕацагъка №605.

Агсны Ахӕынтӕрра
“Акыыгъхь фны”
аг. Акӕа, Ешба имӕа 168.

